1893 HUSZONHETEDIK ÉVFOLYAM 313. SZÁM. BUDAPEST. VASÁRNAP, NOVEMBER 12.

SZERKESZTŐSÉG:
BUDAPEST VI. SZERECSEN-UTCZA 35.
KÉZIRATOKAT NEM KÜLDÜNK VISSZA.
CSAK BÉRMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL.

ELŐFIZETÉSI DIJ:
Vidékre postán v. helyben házhoz hordva
Egy évre . . . . 20 frt. | Egy negyedévre . 5 frt.
Egy fél évre . . 10 frt. | Egy hóra . . 1 frt 80 kr.
Külföldre: 3 hóra Németországba 6 frt 70 kr. Francia-, Olasz-, Orosz-, Török-, Görög-, Spanyolországokba, Svájcz-, Románia- és Szerbiába, valamint amaz országokba, melyek a postaszerződéshez tartoznak, negyedévre 9 frt 20 kr.
Egy szám ára 6 kr.

EGYETÉRTÉS

KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VI. DALSZINHÁZ-UTCZA 1.
HIRDETÉSEKET ÉS NYILTTÉRBE VALÓ KÖZLEMÉNYEKET FELVESZ A KIADÓHIVATAL.
PÁRISBAN *főügynökségünknél:*
John F. Jones & Cie. 31 bis. Faub. Montmartre.
Frankfurtban a/M.: Daube G. L. és Társa.
Bécsben: Danneberg I., I. Kumpfgasse Nr. 7.
Mosse Rudolf Seilerstätte Nr. 2.
Haasenstein és Vogler, I., Wallfischgasse 1.
Oppelik A., Stubenbastei Nr. 2.
Schalek Henrik, I., Wollzeile Nr. 14.
Herndl Alajos, I., Wollzeile Nr. 25.
Dukes Miksa, I., Riemergasse Nr. 12.
és valamennyi hirdetési iroda.

A Windischgraetz-miniszterium.

Az osztrák pártok koalicziója hosszas vajudások után végre megszülte a képére teremtett miniszteriumot, s Windischgraetz herczeg bemutathatta a királynak a politikai monstrumot, melynek ő maga a feje, helyesebben mondva a czentrális szerve, minthogy fej dolgában az uj osztrák kabinet nagyon ráütött az alvilágot őrző háromfejü Czerberusra. A mithologiai hasonlat annál is inkább illik reája, mert a háromfejü koalicziónak is főkép az a feladata, hogy a gróf Taaffe által hirtelenül felrántott bejáratot őrizze, mely az általános szavazatjog mélységes poklába vezet, a honnét a legveszedelmesebb démonok igyekeznek a politikai élet felszinére jutni.

Némileg érthetlen, mért kellett a kabinetnek oly soká a megalakulás nehézségeivel küzködnie, holott feladatával, czéljával és a helyzetnek kényszerítő szükségeivel a megteremtésben közreműködő pártok eleve tisztában voltak? Már-már azt lehetett hinni az utolsó napokban, hogy a pártok közti megegyezés első gyakorlati kisérleténél a koalicziő eszméje a semmiségbe foszlik szét. Ugy látszott, hogy a konzervativek, a lengyelek, a németek egyaránt nem tudnak megfeledkezni anyyira különböző politikai törekvéseikről, és nagyobb sulyt fektetnek elveiknek komoly fentartására, mint a puszta kormányzati hatalom birtokára. De épen ennek a látszatnak nagyon kevés a tényleges alapja. Az osztrák nagy pártok mai lélekállapotában a hatalom szomján vagy a hatalom féltésén kivül más ösztönnek alig lehet érvényesülnie, és a mi a kormányalakitásnak váratlan nehézségeit okozta, igazában nem is volt más, mint a konczok megosztásának mindig kényes kérdése. Ez a kérdés is talán csak azért vált most oly bonyodalmassá, mert a koalicziő utján ez jelentette a közmondásos első lépést. A pártok mindegyikének még saját szeméremérzetével is kellett küzdenie, mindegyiknek arra kellett törekednie, hogy a hatalomban való részesülésének mértéke választói előtt ugy tünjék fel, mint elvi álláspontjának garanczija. Ez az elhaló szeméremérzet nem is lehetett végleges akadály a rokon lelkek összetalálkozásában. Kivált a német baloldaliak meggondolták a dolgot, a végső pillanatban beérték kevesebbel, mint a mennyi az arányos osztozás szerint őket megillette volna, a belügyminiszterium helyett is, melyet elsőbb maguknak követeltek, megelégedtek végül a kereskedelmi miniszteriummal. Post tot discrimina rerum megtörtént mégis a koalicziós ölelkezés. A helyzetnek ismerői pillanatig sem kételkedhettek, hogy ez ugy fog történni.

Nem is osztozunk hát abban a felfogásban, mely a kabinetalakitás nehéz folyamatából már egyszersmind azt következteti, hogy az uj osztrák kabinetet a benne rejlő politikai ellentétek mihamar fel fogják bontani és a koaliczióból is el fogják fogyasztani az életképesség minden elemét. Ezek az ellentétek egymagukban még nem fogják megszülni a kabinet gyors halálvégzetét. A most egyesült tényezőkben aligha fog hiányozni a jóakarat az örök együttélésre, sőt azt véljük, hogy azok az akadályozó körülmények, melyek a miniszterium megalakulására még bevégre folytak, az uj pártéletben idővel mindjobban elveszthetik erejöket. Csak emlékezni kell a Tisza-féle fuzióra minálunk, mikor az uj miniszteriumnak megalakulását a sok személyes tekinteten kivül a politikai bizalmatlanság is nehezitette és az elvfeladó nagy taktikus irányában még azzal a gyanupörrel is éltek, hátha igazán a közjogi alap várát akarja kerülő uton bevenni. Láttuk azt is, hogy Taaffe gróf, noha a parlamenti pártokat a hatalomból egészen kizárta, mégis a teljes elvtelenség talizmánjával másfél évtizedig tudott az osztrák parlament fölött uralkodni, és tudott azért, mert épen a parlamenti pártokban is már nagy mértékben hiányzott az erős elvi törekvés hátgerincze, és mindnyájan annyira ellentétes érdekeik garanczióját csak abban keresték, hogy a hatalmas miniszterrel pillanatnyi alkukra lépjenek. Mennyivel inkább sikerülhet ez az eljárás oly koalicziós kormánynak, mely az ellentétes politikai törekvéseket saját létében paralizálja, és minden pártnak a hatalomból is megfelelő részt juttat. „A politikai birtokállomány megóvása“ volt a jelszó, mely a pártok koalicziját összehozta, és a közös önzésnek e gyüjtőszava a megszerzett hatalom védelme között bizony san még mélyebb, még sokoldalubb értelmet fog nyerni. A szép lelkek, kik a koaliczióban megértették egymást, csak ezután fogják kölcsönösen bensőbb titkaikat is egymásnak elárulni.

Persze nem felejtjük el azt, hogy az osztrák politikát sem csinálják kizárólag a kormányon és a parlamentben, mert jönnek olyan fatális pillanatok, mikor a néptömegek is vaskos kezeikkel belenyulnak az irányadó politikai tényezők finom szövedékébe. Sőt Ausztriában ez hamarább is történhetik meg, mint másutt. Ausztriában a parlamenti pártok mögött, melyek a jól kiosztott szinpadi szerepekben és dekorácziós tánczokban olyan csodálatos kompromisszumokat tudnak kötni, mögöttük mint a háttéri tájék sötét szirtei emelkednek fel azok a kiegyenlithetlen nemzetiségi és osztályellentétek, melyek a parlamenti pártokat eredetileg megalkották. Ezek a nemzetiségek és osztályok ott künn a széles téreken néha nem tudják megérteni, ha képviselőik oly békés egyetértéssel ülik körül a husos fazekakat, és nem fogadják meg a parlamenti vezéreknek hozzájuk intézett intését: Nolite turbere circulos meos. Tapasztalták ezt az ó-csehek, kik szintén gyönyörü kompromisszumot kötöttek ellenfeleikkel, és elérték vele azt, hogy a cseh nép keresztet vont egész politikai lételök fölött. Az ilyen eshetőséggel a most egyesült pártoknak is kellene számolniok, annál is inkább, mert az uj kormány bajosan fogja soká kikerülhetni, hogy a választási reform kérdésével is foglalkozzék. Ez a kérdés csakugyan nem zárható el a csendes kompromisszumok dobozába. Ez az Aeolus-barlang, melyből a viharok már szerteszállottak.

Budapest, nov. 11.

Az orsz. függetlenségi és 48-as pártkör mai értekezletén a kisebb tárczák és a belügyi tárcza költségvetését tárgyalta. *Szacsvay* Sándor ismertette részletesen és behatóan. *Szederkényi* Nándor, *Polónyi* Géza, *Holló* Lajos, *Meskó* László, *Justh* Gyula és *Szalay* Károly felszólalása után az értekezlet megbizta *Holló* Lajost azzal, hogy a párt nevében az egész parlamenti reformra kiterjedő határozati javaslatot nyujtson be, melyben utasittassék a kormány, a választási törvény revizijójára, a választókerületek helyesebb beosztására és a főrendiház korszerü reformálására vonatkozó javaslatok előterjesztésére. A belügyi tárcza részletes költségvetésénél, és pedig a közegészségügyi kiadásoknál *Holló* Lajos bizatott meg a felszólalással. A kisebb tárczákat *Meskó* László referálta. Az udvartartás kérdésénél *Mülek* Lajos, a kabinetirodánál *Meskó* László, a delegácziónál *Várady* Károly, a közösügyi kiadásoknál *Meskó* László, a nyugdijaknál *Lakatos* Miklós, a rendelkezési alapnál *Várady* Károly bizatott meg felszólalással. A pénzügyi és a kereskedelmi tárcza költségvetését a pártkör szerdán, e hó 13-án este 6 órakor tartandó értekezletén veszi tárgyalás alá.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése nov. 11-én.

I.

Az általános költségvetési vita nem egész három napi tárgyalás után véget ért. Az ellenzék nem akarta utját vágni annak, hogy mentől előbb áthemessenek a részletes tárgyalásra, ugy a függetlenségi és 48-as párt vezérszónoka, Helfy Ignácz, mint a nemzeti párt vezérszónoka Horánszky Nándor, de az előadó is, Hegedüs Sándor elállottak a zárszótól, mire megtörtént a szavazás. A többség elfogadta a költségvetést a részletes tárgyalás alapjául.

Érdekes felszólalások fejezték be a vitát, mely e három napban mindig teljesen korrekt parlamenti szinvonalon járt.

Erreth János meggyőző erővel mondta oda a kormánynak, hogy a mint az egyházpolitikai reformokra sikerült erélyességével megnyernie a király beleegyezését, bizonyosan sikerült volna megnyernie nemzeti követelményeink teljesitésére is, ha ugyanekkora erélyt fejtett volna ki.

Vikár István élénk szinekkel ecsetelte azt a hanyatlást, melybe a volt kormányrendszer s az ezen alapuló mai kormányzat a magyar politikát vitte. Az elerőtlenedés, vagy, ha ugy akarjuk mondani, a meg nem erősödhetés theoriáját pedig érdekesen, szellemesen fejtette ki *Herman* Ottó, a ki az elharapózott lojalitásfeltolás ellen is kikelt, mely mögött egyéb czélokat gyanit. A korona és a nemzet közt kölcsönösség viszonya van, mondá, és ennek a kölcsönösségnek kell uralkodnia a lojalitásban is. Sulyos szavakkal okolta meg, hogy miért kell Magyarországnak az önállóság. Mert e nélkül soha sem erősödhetik meg; mert a nemzetek nem alkothattak soha sem erős államot a nélkül, hogy a maguk ügyeiben maguk ne rendelkezhettek volna.

A miniszterelnök beszéde részben polemia volt az ellenzék vádjaival, részben pedig vagy fontos, vagy érdekes kijelentéseket tartalmazott, mint például azt, hogy a községek részéről történő fogyasztási adónak megváltásában örvendetes a haladás, több mint 6000 község váltotta meg a fogyasztási adót, kijelentette, hogy a nemzeti követeléseknek is soruk szerint érvényt fog szerezni, de fontosabb az egyházpolitikai javaslatok elintézése; czáfolta, hogy a kormány tétlen lett volna s ramutatott a ház meglepetése közt arra, hogy a kormány egyes tagjainak vissza kell majd vonulniok, vagy legalább is félbe kell szakitaniok működésük folytatását egészségi állapotuk miatt.

E kijelentéskor többen Csáky-Albin grófra gondoltak, hogy őt érthette a miniszterelnök, a ki a főrendiház elnökévé van kiszemelve.

Az egyenes adó reformja szerinte már 1894-ben tárgyalható lesz.

A személyes felszólalások során megnevettette a miniszterelnök az egész házat azzal a megjegyzéssel, hogy ő jegyzéket vezet igéreteiről. Mind a két oldal nevetett ezen, vehették komolyan is, humorosan is. Hanem visszavágásával mindjárt igazolta saját szavait, hogy igéreteit nyilván tartja s egykönnyen nem engedi magát zavarba ejteni velük.

Az ülés végén a kellemetlen Bokross-Klebelsberg-affaire utóhangja szólalt meg a házban, Issekutz Győző interpellácziójának alakjában, melyre az igazságügyminiszter kimeritően válaszolt. Erről tudósitásunk részletesen beszámol.

II.

Elnök: Báró Bánffy Dezső.
Jegyzők: Schober Ernő, Perczel Béni, Bernáth Dezső.

Elnök bemutatja a képviselőház pénztárnoka által beterjesztett s a képviselőház pénztára 1893. évi január hó 1-től junius hó 30-ig terjedő bevételei és kiadásairól szóló számadást. Megvizsgálás és jelentéstétel végett kiadatik a ház számvizsgáló-bizottságának. Bemutatja továbbá a sopronvármegyei német-kereszturi alesperesi kerület római kath. papságának Nagy István képviselő által beadott kérvényét a főrendiház szervezetének módositása iránt beküldött kérvénynek mellőzése és a képviselőválasztások szabadságát biztositó s a vesztegetés minden nemét kizáró szigoru intézkedéseknek életbe léptetése tárgyában. Tárgyalás és jelentéstétel végett kiadatik a ház kérvényi bizottságának. Végül bemutatja a belügyminiszter átiratát, mely szerint gróf Pálffy-Daun Vilmos országgyülési képviselőt ő felsége Moso vármegye főispánjává kinevezte. Ennek kapcsán bemutatja gróf Pálffy-Daun Vilmos képviselő levelét, mely szerint Pozsony vármegye dunaszerdahelyi választókerülete képviseletéről lemond. A belügyminiszter átirata tudomásul vétetik és a ház elnöke felhatalmaztatik, hogy a megüresedett választókerületben az uj választás iránti intézkedéseket megtegye. (Helyeslés.)

Perczel Béni felolvassa az interpellácziós könyvet, melybe Issekutz Győzőnek az igazságügyminiszterhez intézendő interpellácziója van bejegyezve «a magyar Panama epilogusa» czimü hirlapi czikk tárgyában.

Issekutz Győző az ülés végén fogja interpelláczióját megtenni.

Következik a napirend,

az 1894. évi állami költségvetés általános tárgyalásának folytatása.

Erreth János érti, hogy mért fogadták most egy éve olyan rokonszenvesen a miniszterelnök beköszöntőjét, mert nemcsak hogy ő volt az, a ki az államháztartás egyensulyát helyreállitotta, a miben a kimerülésig igénybe vett nemzeti erő segitette, de tőle várta a nemzet az 1867-iki kiegyezésben biztositott jogainak, önállóságának érvényesitését, tőle várta, hogy a nemzet erkölcsi és anyagi érdekeit veszélyeztető rendszerrel, mely közel két évtizeden át uralkodott, szakitani fognak s ennek helyébe az igazi demokráczián alapuló jog és igazság uralmát fogják meghonositani.

A közvélemény eme reménye azonban hiu álomnak bizonyult. A kormányelnök a 67-es kiegyezésnek az egész vonalon való végrehajtását harmadrendü kérdésnek minősitette, a bátorsága annyira ment, hogy a nemzeti kegyelet tényének megtagadására a korona tekintélyét is bevonta a pártküzdelembe. (Ugy van! a bal- és szélső baloldalon.)

Hogy a nemzeti politika követésének elmulasztása a kormány erélytelenségében és a nemzeti érdekek iránti érzéketlenségében találja forrását, azt a delegáczió tárgyalásai bizonyitják. Bizonyitja az is, hogy mikor az igazságügyminiszter a 67-es kiegyezés jogi természetét oly magaslatról fejtegette, a milyen magaslatra egy szabadelvüpárti miniszter sem emelkedett, a kormánypárt a hidegségig hallgatag maradt.

A kormány a polgári házasság kérdésében erélyességével sikert vivott ki. Ha a miniszterelnök az e kérdésben kifejtett buzgalmával hasonmérvü igyekezettel fejtett volna ki egy erős, magyar, nemzeti politika inaugurálása érdekében, ugy bizonyára a korona, meg lévén győződve a magyar nemzetnek jó és balsorsban egyaránt kipróbált tántorithatlan hüségéről a trón iránt, nagyobb készséggel szentesitette volna a kormány e részbeni javaslatait, mint a mily készséggel hagyta helyben a polgári házasságot?

A polgári házasságot a nemzeti konszolidáczió érdekében szükségesnek tartja, de nem véli végrehajthatónak addig, a mig a közigazgatás reformálva nincs, mert ha a jelenlegi közigazgatási hatóságokat bizná meg, ez annyi lenne, mint átvinni a jelenleg uralkodó jogbizonytalanságot a polgári anyakönyvvezetés terére is. Teremtsen a jelenlegi kémrendszer helyett a kormány önérzetes, szabad állampolgárokból álló hivatalnoki kart a szolgálati pragmatika és a fegyelmi törvény létesitése által. Ez lesz az igazi liberalizmus. De ez nem minden. Csinálja meg az igazi szabadelvü választási reformot. (Élénk helyeslés a baloldalon.) Mig ez meg nem lesz, bármily helyesek legyenek is a kormány reformjavaslatai, nem fog hozzájuk járulni. (Tetszés a baloldalon.) Csatlakozik Horánszky Nándor határozati javaslatához. (Élénk tetszés a bal- és szélső baloldalon. A szónokot számosan üdvözlik.)

Vikár István nem foglalkozik ezuttal a költségvetéssel, hanem csakis a kormány politikai müködésével s az ennek következtében felmerült jelenségekkel.

A miniszterelnök panaszkodott, hogy alig van ülés, a melyen a gyanusitások egész özönével ne találkoznék. A vádaskodásban és gyanusitásban az ellenzék is részesül; a különbség csak az, hogy az ellenzék vádaskodásaira és gyanusitására kellő alapot nyujtanak a kormány ténykedései. A miniszterelnök nemzetellenes politikai müködésének egyetlen rugója az a félelem, mely elhiteti vele, hogy csak addig maradhat hatalmon, mig a bécsi udvari körök benne a magyar nemzet jogai és a felelős kormány iránt, ha a kormányon ülő férfiak gyáva meghunyászkodás helyett hazafias önérzetet és bátorságot vinnének a miniszteri székbe.

Ne vegye rossz néven a miniszterelnök, ha keményebb szavakkal birálják cselekvését, de az ő rövid kormányzása alatt hazafias önérzetünk több megalázatásnak, nemzeti érzelmeink s érdekeink erősebb megtámadásnak voltak kitéve, mint azokban az időkben, midőn a nemzet fegyvert fogott jogainak védelmére, minthogy ma nem zsoldosokkal, de saját hálátlan fiainkkal harczolunk jogaink ellen. Saját honfiaink ellen kell vivnia a legelkeseredettebb küzdelmet a közjogi ellenzéknek, melynek fáj, hogy idejét közjogi vitákra kell fordítania.

A közjogi ellenzék is megnyugvással fogadta a miniszterelnök trónraléptét abban a reményben, hogy vele megszünik az a rendszer, mely csak a hatalom megtartását tartotta szem előtt, s nem lesz báb a magyar-ellenes bécsi udvari körök kezében, de csakhamar olyan nyilatkozatot tett, mely megdöbbentette a nemzetet, midőn kijelentette, hogy megdönthetetlennek tekinti a 67-es alapot. Az ily nyilatkozat ellenkezik az alkotmányosság alapelveivel. Ezzel diszkvalifikálta magát a miniszterelnöki állásra.

A miniszterelnöknek a 67-es kiegyezési törvényre vonatkozó megjegyzései; a honvédszobor leleplezési ünnepélyéről elmaradása, a nemzetiségi izgatásokkal szembeni gyámoltalansága; a borossebesi és köszegi királyválaszok, ugy az ezek feletti vitákban elfoglalt álláspontja hiven visszatükrözik azon politikai iskola szellemét, melyben a miniszterelnök ur is nevelkedett, és a melyet az utóbbi időben felszinre vergődő államférfiaink magukkal hoznak a miniszteri székekbe! (Igaz! a szélső baloldalon.)

Figyelmezteti a kormányt, ne kényszeritse a nemzetet arra, hogy a végső kétségbeesés fegyveréhez nyuljon. Ne feledje, hogy a királyi trón egyedüli támaszát a magyar nemzet erősségében birhatja, de a kormány az uralkodót is félrevezeti az ellenzék küzdelmeinek czélja felől, meghasonlást idéz elő a korona és a nemzet közt. (Ugy van! a szélső balon). Nem fest rémképeket, de aggodalom fogja el, ha látja, hogy midőn nagy megpróbáltatásnak lehet kitéve a nemzet, kormánya majdnem teljesen kiirtja a haza fiainak szivéből az összetartozandóság érzetét.

Ezért nem viseltetik bizalommal a kormány iránt és Helfy Ignácz határozati javaslatához csatlakozik.

Herman Ottó nem veti magát alá annak az áramlatnak, mely azt kivánja, hogy csak tisztán ügyrendezett budgetbeszédeket mondjanak. A törvényhozónak kötelessége, hogy a költségvetést az összes jelenségek szempontjából tegye birálat tárgyává. Kétszeresen szükséges ez a magyar törvényhozásban, melynek szerkezete olyan szerencsétlen, hogy a törvényhozás második faktorával, a koronával csak öt évről öt évre érintkezhet közvetetlenül, azontul pedig a delegáczió közvetiti az érintkezést, melynek nincs a nemzettől direkt mandátuma, hanem pártpolitikai szempontból van összeállitva.

Ugyanakkor, midőn egy Magyarország történetében elég gyászos név merül föl az osztrák miniszterelnöki széken, itt pedig a Batthyány név a vándoriparral és házalással kapcsolatban kerül az előadói székbe, ugyanakkor az ő felsége személye körüli miniszter, Szeged város nemes Kiselakja (Derültség a szélső baloldalon.) az ő felsége iránti hódolatot és lojalitást hirdeti programmnak. Az örökös lojalitáshoz volna egy pár szava. A lojalitás örökös felkinálásában és árubabocsátásában veszedelmes rendszert lát. (Ugy van! a szélső baloldalon.) A viszony a nemzet és korona közt kölcsönös, a lojalitásnak is annak kell lennie. A lojalitás feltolásában mindig lappang valami szándék, melynek a lojalitás csak köpönyege.

Ezen a réven támadnak az ugynevezett kancsal mészárosok, innen van az, hogy a miniszterelnök maga mondta, hogy példának okáért a politika terén olyanokkal kezet fogni, kiket a gentlemanség terén visszautasitunk és ép e kancsal mészáros-tipusnak elterjedése az, a mi az egész közeletet megmérgezi, (Igaz! Ugy van! a szélső baloldalon.) s a mi a karakterrel és komolysággal biró férfiura nézve a közéletben való munkalódást mind tűrhetetlenebbé és kiállhatatlanabbá teszi. (**Iványka** Oszkár: Szabadelvü erkölcsök!)

A mig Európát a touloni események, az anarkhisták merényletei tartják lázban, itt a törvényhozást oly szinvonalon tartják, melynek segitségével a nemzet jövőjének kiküzdését semmiképen sem látja valósithatónak. S ez mindig igy lesz, a mig a szerencsétlen kapcsolat Ausztria és Magyarország közt fennáll. (Ugy van! a baloldalon.)

A kormányok itt mindig bizonyos elzsibbasztási rendszert voltak kénytelenek követni, (Helyeslés a szélső baloldalon.) mert elhatározásaik nem függtek saját belátásuktól, hanem egészen idegen külső faktoroktól. Minálunk a politikusok mindig a nemzet vállain kezdik politikai pályájukat és hol végzik? Bécsben. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

A végső politikai rezultátum nem lehet a költségvetés egyensulyának helyreállitása; a politikai akczió-

---

A munkásnő.

A párisi gyárakban, műhelyeken nem kevesebb, mint kétszázezer munkásnő van alkalmazva. Értelmiség, ügyesség, müveltség és ildomosság tekintetében ők bizonyára az első helyet foglalják el a világ összes munkásnői között. Társadalmi helyzetük ennek daczára igen nyomasztó. Más országokban, igaz, a munkásnők állapota még nyomasztóbb!

Mig a férfimunkások Párisban és a többi Franczia-országban nagyobbrészt kivivták már maguknak a jelenlegi társadalmi rend fölforgatása nélkül jogosan támasztható követelményeket, jogaik megóvása érdekében kitünően szervezvék, a parlamentben s a választás alá eső megyei és városi tisztségekben saját embereik által jelentékeny számban képviselve vannak, addig a nőket csaknem védtelenül nyomják el még mindég a kapzsi munkaadók.

Összehasonlitásban más nemzetek viszonyaival, a párisi munkásnő helyzete nem egy tekintetben fényesnek is tetszhetik. Előnyösebbek a franczia viszonyok annyiban, hogy az ottan anyira kifejlett gyáripar sokkal több nőnek nyujt jövedelemforrást, mint más országokban; a müipar terén pedig a kiváló izlés és kézi ügyesség szükségképen érvényesül s ily tulajdonokkal megáldott munkásnők könnyen vergődhetnek föl 10—25 franknyi napi keresetre.

E szerencsések nem fenomenális kivételek, hanem az összességnek egy tisztességes perczentjét képezik, mert sok olyan munkásnőre van szükség, kik az átlagos ügyesség szinvonalán felülemelkednek. Aránylag rövid idő alatt ők tőkét gyüjthetnek, önálló üzletet nyithatnak, gyárosokká lehetnek vagy pedig igen előnyösen férjhez mehetnek, mert a közepes tőkével dolgozó kereskedő, iparos, gyáros sokszor többre becsüli nejében az üzleti képességet a hozománynál.

Ha van is Párisban tizezer, vagy mondjuk tizenötezer olyan munkásnő, kik könnyen boldogulva tőkét gyüjthetnek s önállóságra is vergődhetnek, addig a többi 180.000-nek tulyomó többsége nem keresi meg keze munkájának valódi értékét sem, a mennyiben a gyárosnak, ha ugyanazt a dolgot férfiakkal végeztetné, kétszer vagy háromszor annyit kellene fizetnie. A női munka ezen olcsóságát a nagy kinálat okozza. Csakugyan többen vannak, mint a mennyit a gyárakban, műhelyeken tényleg alkalmazni lehet. A versenyekben pedig azok nyomják le leginkább a bért, kik nincsenek a maguk teljes ellátására utalva, mint például a szüleiknél lakó fiatal leányok. A kisiparosok, munkáscsaládok igen korán adják leányaikat műhelyekbe.

Számosak az olyan munkáscsaládok, hogy az apa meg a két vagy három felnőtt fiu 8—12 frankot keresnek személyenkint naponta, ha vannak lányok is, akár milyen keveset keresnek ezek a műhelyekben, mindnyájan olyan jólétben és oly kellemesen élnek, hogy az alantabb hivatalnok vagy kisiparos megirigyelheti őket. Meg lehetnek elégedve sorsukkal az olyan munkásnők is, kik sokat kereső munkásoknak nejei. E szerencsésebbek az össz-számnak hozzávetőleg felét képezik.

Marad vagy nyolczvanezer olyan munkásnő, kik nyomoruságos tengődésre vagy arra kárhoztatvák, hogy nem tisztességes uton szerezzék meg a szükséges eszközöket életfentartásukhoz. Ez az állapot pedig kétszeres szégyene a modern társadalomnak. Először azért, mert ennyi nőnek kell a szorosabb családi köteléken kivül állni, saját életfentartásáról gondoskodnia, továbbá mert a védteleneknek nem fizetik munkájukat értéke szerint s e körülményeknél fogva mintegy belehajszolják őket a prostitucziő karjaiba.

A társadalom e kitagadottjainak egy része többnyire ugyanazon gyárban vagy műhelyben dolgozó munkásokkal adja magát össze. Az ilyen vadházasságban élők többnyire igen könnyelmüek; ha van is együttesen tisztességes keresetük, tőkegyüjtésre, jövőre nem gondolnak, hanem elélvezik azt, a mijök van. Egy másik résznek akad pártfogója a jobb osztályból. A harmadik rész nappali munkája után keresi a kalandokat, s mihelyt a vétek eleget jövedelmez, bucsut mondanak a műhelyeknek.

A munkásnők eme kontingensének negyedik részét képezik ama többnyire fiatal és sokszor igen csinos leányok, kik a nyomor, csábitás és kisértés daczára sem tántorodnak le az erény utjáról, hanem hősiesküen végigküzdik a kemény életharczot, mig sikerül nekik vagy jobb sorsot kivivniok, vagy pedig a sok nélkülözéstől idő előtt el kell pusztulniok. Női becsületüket, ha a nyomor mellett is, fölébe helyezik a szégyenletes jólétnek. Számuk légió s lehetnek legalább annyian, mint a kik szükségből elbuknak. Kik Párisnak nagy városias kinövéseiről annyi mindenfélét tudnak, sokszor nem is sejtik a romlottságnak ezen megható ellenképeit. Ha ezeket behatóbban megfigyelnék, meggyőződhetnének arról, hogy Párisban az erény legkevésbé sincs veszendőben, hanem a nők lelkületében olyan szilárd talajjal bir, melynélfogva nem is veszhet ki soha.

De még a bukottak lelkében is nyomát lelhetjük amaz engesztelhetlen gyülöletben, melyet a lesülyedt munkásnő táplál a tisztességes társadalom irányában, melyben nem volt számára hely s a honnan akaratán kivül kitaszitották. Akkor is, ha elegáns cocotte-á vagy divatos courtisane-á leszen, szive mélyében el van keseredve s gyönyört lel abban, ha a gazdagok körében anyagi és erkölcsi romlásnak lehet okozójává. Igy boszulja meg magát szégyenéért és erényeseknek maradt sorsosainak szenvedéseiért.

Más téren is találkozunk e páriákkal, mint a nemezis demonjaival. A forradalmi mozgalmakban ők szitják leginkább a gyülöletet a létező rend ellen. A kommune idejében ott láttuk a barrikádokon küzdeni puskával és petroleumkannával a kezében. Ölt, gyilkolt, gyujtott, pusztított, rombolt azoknak elszántságával, kiknek nincs mit veszteniök, mit reményleniök; kérlelhetetlenek voltak, mint szoktak lenni a leszámolás napján azok, kiknek szenvedéseiket hosszu időn át némán kellett eltürniök. Bármikor szólaljon meg a forradalmárok harczi riadója, ezrével ismét ott fogják őket találni.

Páris véres elfoglalása után a 4-ik hadbiróság által elitélt 1051 petroleuse közt volt 1 birtokosnő, 11 üzlet vagy gyár tulajdonosnője, 10 szállodásnő, 5 kávéháztulajdonosnő, 18 korcsmárosnő, 4 nevelőnő, 3 szülésznő, 4 házmesternő, 16 kofa, 85 cseléd, 78 napszámosnő és 570 munkásnő meg 246 ledér leány, kik előbb nagyobbrészt szintén munkásnők voltak. Tehát 1051 petroleuse közt csaknem 800 munkásnő! Ez a kimutatás világosan utal arra, melyik női osztály van a létező rend által leginkább elnyomva, A sorsukkal elégedett emberek nem igen szeretnek föllázadni, hacsak nem önzésteln idealisták s mások bajait magukévá téve, ezekért szálnak sikra.

Átlag 2 frankot keresnek a rosszabbul fizetett munkásnők. Vasárnapi munkaszünet czimén egy évben ötvenkét napi keresettől elesnek, azonkivül gyönyelkedés vagy más ok miatt egyébkor is lehet ugy, hogy a bevétel rovatába nincs mit beirniok. Enni pedig olyankor is kell. A tulnyomó többség nem is keres többet egy évben 500—600 franknál. A kik szüleiknél vannak, a keresményt csaknem egészen apró szükségleteikre, ruházkodásra forditják, de tessék magát ilyen csekély jövedelemből teljesen ellátni! Ez szinte lehetetlen Párisban is, mégis meg kell lennie. A lakás, fütés, világitás, ruházkodás, mosás csaknem egészen fölemészti keresetüket. A gyomor igényei legutoljára vétetnek figyelembe és a ki nem akar az erény utjáról letérni, annak alig marad naponta étkezésre 25—40 krajczár.

A munkásnők helyzete a szociális kérdések egyik legsötétebb pontja. A törvényhozók utóbbi időkben sok humánus intézkedést valósitottak érdekükben. Egyik ujabbi törvény kötelezi a munkaadókat, hogy szülés esetén egy teljes hónapig kötelesek a munkásnőket fizetni, a nélkül, hogy ezek munkára volnának szorithatók. Az assistance publique pedig bőkezűen segélyzi az ilyen munkásnőket, a nélkül hogy . kunyoralniok kellene, a ténynek egyszerü bejelentése alapján. De a legmesszebb menő ily fajta intézkedésekkel sem lehet a bajt gyökeresen orvosolni. Nincs az a kormány, mely arra kényszerithetné a gyárosokat, milyen minimumot tartoznak fizetni a műhelyeikben alkalmazott munkásnőknek. Mindaddig, mig a kinálat a munkásnők részéről nagyobb lesz, mint a kereslet, e jelenség nem igen fogja engedni a munkabérnek jelentékenyebb emelkedését. A nősülési kényszer sem vihető keresztül.

A párisi *ouvrière* az utczákon sürgölődő sokaság egyik legrokonszenvesebb tipusa. A legszegényebb is mindig tisztességesen van öltözve. Klasszikus ruhája fekete szövetből való. Egyszerü izléssel simul csinos alakjához. Nagyitó üveggel sem fedezhetnénk föl rajta foltot: annyira tiszta. Kötőcskéje fehér mint a hó. A műhelyekben nem kényszerüségből, de ösztönből szorgalmasak. Ők a társadalomnak valódi hangyái. A munkaszeretetnek nemesitő hatása elég magas nivóra emeli erkölcsi érzületüket. A kik rosszaságra vetemednek, végső kényszerből teszik ezt s ritkábban hajlamból. Ügyességük világraszóló. Sok oly dolog van, melynek izléses elkészitésére csak a párisi munkásnőt tartják képesnek. Kedélyük üdeségére a meddő küzdelem is nehezen tud hervasztólag hatni. Lényükből kifolyólag nemesek, finomak. Bármily hézagos volt is nevelésük, a gazdag szellemi táplálék, melyet Páris nyujt, a fogékonyabb lelkeknek olyan müveltséget ad, milyennel máshol csak az előkelőbb nő ékeskedik.

Alvinczy Sándor.

nak fő sulya ott van, hogy megerősödhetik-e a nemzet e rendszer mellett ugy, hogy nehezebb napokat is kibirjon? (Ugy van! a szélsőbalon.) Egy nemzet, mely nem birt a hosszu békeidőn át megerősödni, annak nem lehet feladata, hogy tovább is másoktól függjön legnevezetesebb ügyeiben. A megerősödés csak ott lehet, a hol az összes faktorok fölött az illető állam és nemzet önállóan, saját belátása szerint intézkedik. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

Haladás van, de igazi fejlődés, megerősödés nincs. A fény mellett irtóztató nyomort lát, a fényes paloták mellett szennyet és közegészségellenes állapotot. A hatalomnak és nagyságnak fundamentuma: a népet jobb sorsba helyezni az egész területen.

A nemzet azonban az anyagi megerősödés mellett sem tarthatja fenn magát, ha nemzeti kulturát is nem teremt. (Ugy van! balfelől.) Veszedelmes az embereknek az a hite, hogy itt már magas kultura van. Itt is csak felszinnel és kezdésekkel van dolgunk. Magyarország közoktatási budgetje koldusszegény, semmi arányban sem áll a többi körökkel. Pedig ha maradandó fajt akarunk teremteni s más fajokat beolvasztani, akkor a kulturában kell hatalmassá tennünk a nemzetet.

A nemzetiségi mozgalmakat illetőleg az a tapasztalata, hogy a nemzetiségi mozgalmak mindig az államon kivül keresik érintkezésüket, igy tettek a szászok, most az oláhok. Csak egy hathatós eljárás van ez ellen: demonstrálni, hogy itt magyar állam van. A magyar állam azonban guny tárgya. Hogy ne legyen az, midőn a magyar kormány is kénytelen minden lényegtelenebb kérdésben is Magyarország keretén kivül keresni a beleegyezéseket? Egyetlen orvosság a magyar állam teljesen önálló rendelkezésében van. (Helyeslés a szélső baloldalon.) Az állami adminisztráczió nem elég. Soha sem volt tökéletesebb adminisztráczió, mint a Bach-korszakban. De mit ért el? Rubrikákból s nem a valóságos élet nyilvánulásából itélték meg a nemzet életét. Ilyen apparátussal akarják megoldani a nemzetiségi kérdést?

Ujra hangsulyozza, hogy Magyarországot semmi sem biztosithatja, mint függetlensége, a mai rendszer mellett nem biztos a reakczió ellen, s mert a kormány messze áll a függetlenségtől, nem fogadja el a költségvetést. (Élénk tetszés a szélső baloldalon.)

Senki sem levén följegyezve, az elnök a vitát bezárja s a miniszterelnöknek adja át a szót.

Wekerle Sándor miniszterelnök beszédét lapunk mellékletén közöljük.

A miniszterelnök után Polónyi Géza szól személyes kérdésben.

Polónyi Géza tudomásul veszi, hogy a miniszterelnök bejelentette az egyik miniszternek a munkából való kidőlését. Azt hiszi, hogy ez az igazságügyminiszter. (Zajos derültség a baloldalon.) Megjegyzi azután a miniszterelnökkel szemben, hogy a termelő a saját fogyasztására szolgáló bort sem élvezheti adómentesen, sőt ha szőlleje két fogyasztási kerületben van, mind a két bérlővel kénytelen kiegyezni. Továbbá figyelmezteti a miniszterelnököt, hogy nem tartotta meg mind az igéretet. Midőn még államtitkár volt, megigérte a kis lotto eltörlését, a börzeadó behozatalát. Nem teljesitette.

Kemény Pál szintén személyes kérdésben szólal fel. Kijelenti, hogy a pénzügyminiszter nem inditott vizsgálatot azon pénzügyi közegek ellen, a kik az ő kerületében regálével és trafikkal korteskedtek a kormánypárt javára.

Wekerle Sándor miniszterelnök azt feleli, hogy ismeretlen tényezőkkel nem lehet küzdeni. A képviselő ur általában emel vádat, nevezze meg az egyeseket . . .

Kemény Pál: Nem is fogom.

Wekerle Sándor miniszterelnök: . . . akkor én, ha csak valami inkvizitórius eljárásra vetemedni nem akarok, generális vizsgálatot meginditani nem fogok.

Polónyinak azt feleli, hogy ő igéreteiről jegyzéket szokott vezetni (Nagy és általános derültség. Baloldalon: Ki kell nyomatni!), ugy, hogy nem foghatják meg egy könnyen igéreteivel. Mikorra helyezte kilátásba igéreteit? (**Polónyi**: Az a baj, hogy időt sohasem mond.) Dehogy nem mond időt. 1894-re igérte az előterjesztést. A képviselő ur tehát egy le nem járt váltót akar pörölni. Azt meg sohasem mondta, hogy a borfogyasztási adó alól a termelő saját borfogyasztása mentesitve lesz, hanem azt mondta, hogy a termelőnek a saját borából való fogyasztása az italmérési adó többletével nem fog terheltetni.

Hegedüs Sándor előadó, *Helfy* Ignácz, *Horánszky* Nándor elállanak a zárszótól. Horánszky Nándor néhány személyes megjegyzése után még az *elnök* elrendeli a szavazást.

A többség az 1894-iki költségvetést a részletes tárgyalás alapjául elfogadja, miáltal a beadott határozati javaslatok mellőzve vannak.

Következik az interpelláczió.

Issekutz Győző hosszabb indokolás kiséretében következő interpellácziót adja be:

Interpelláczió az igazságügyminiszter urhoz.

Van-e tudomása a miniszter urnak a «Pesti Napló» politikai napilap 1893. évi 299. számában «A magyar Panama epilogja» czim alatt, Kolozsvártt 1893. október 23-áról keltezett és gróf Klebelsberg Zdenko ur aláirásával megjelent hirlapi czikkről?

Van-e tudomása, hogy ezen czikkben az összkormány, majd az igazságügyminiszter és később a belügyminiszter urak külön-külön is bünpalástolással, a kolozsvári kir. törvényszék egyik birója hamis vizsgálati jegyzőkönyv felvételével, a kolozsvári kir. törvényszék és ügyészség, valamint a kolozsvári kir. itélőtábla és kir. főügyészség, ugy a budapesti állami rendőrség bünpalástolással és kötelességük megszegésével vannak nyilvánosan vádolva?

Meg van-e a miniszter ur győződve, hogy ily nyilvánosan és figyelemre méltó helyről emelt sulyos vádakat hallgatással mellőzni és a melyen megrendült közérzületet ezen vádak hatása alatt hagyni a magyar állam reputácziója érdekében nem szabad.

Meg van-e a minszter ur győződve arról, hogy a kormány, mely ellen ily sulyos vádak nyilvánosan emeltek, nem csak önmagának, de a magyar állam tekintélyének is tartozik azzal, hogy alkalmat nyujtson a vádak bizonyitására, egyuttal teljes elégtételt szerezzen a vádak alaptalansága esetén a benne megsértett állami legfőbb végrehajtó hatalomnak? Meg van-e a miniszter ur győződve arról, hogy a magyar igazságszolgáltatás reputácziója megköveteli, hogy a magyar birói karnak egyik megnevezett tagja és két birói testülete ellen emelt vádra nézve a bizonyitás utja megnyittassék, egyuttal elégtételt keresve a vádak alaptalansága esetén a megsértett közhivatalnoki tekintélynek?

Meg van-e a miniszter ur győződve, hogy a jogbiztonság érdekében ily eljárás a budapesti állami rendőrség ellen emelt vád tekintetében is kivánatos?

Ha meg van ezekről győződve, a mint azt a miniszter ur magas állásából folyó erkölcsi kötelességének felismerése mellett feltételeznem kell, ugy kérdem a miniszter urat, tett-e vagy szándékozik-e lépéseket tenni arra nézve, hogy a sajtóügyi felelősségre vonás által — az ezen vádak hatása alatt mélyen megrendült közérzületnek — azon biztositás nyujtassék, hogy a vádak bizonyitására az ut megnyittatik és ez uton a való tény kiderittetik?

Szilágyi Dezső igazságügyminiszter válszolja, hogy a kik hozzá magánuton kérdést intéztek, azoknak adott felvilágositást; itt a házban pedig kérdés nélkül nem szokás hivatalos nyilatkozatot tenni. Alkotmányunk alapján a kérdés joga minden képviselőnek megvan; itt nem szükséges Anglia példájára hivatkozni. (Tetszés jobbról.)

A P. Napló czikkéről van tudomása. Arról is, hogy az összes kormány, s külön-külön az igazságügyi és a belügyminiszter bünpalástolással vádoltatik. Kijelenti, hogy tökéletesen valótlan az, mintha semmi sem történt volna. (Átalános helyeslés.)

Minden megtörtént, a mi engem illet, a felügyelet hatáskörében; de semmi sem történt meg, pedig kivánták tőlem azon tul terjedőt (Felkiáltások balfelől: Kik?), semmi sem történt arra, hogy a felügyeleti hatáskörön tul befolyásoltassék a biróságnak az eljárása. (Helyeslés a jobboldalon.) A mi tehát őt illeti, ennyit mondhat. (Nagy zaj és felkiáltások balfelől: Kik kivánták?)

Jöttek hozzá kérelemmel mindkét oldalról: az egyikről az iránt, hogy az ügyet bizonyos irányban siettesse. Erre azt felelte, hogy igenis siettetni fogja, mert ezt a közérdekben szükségesnek látja. De egyenesen kijelentette azon allužióval szemben — mert csak allužió volt — hogy egyebet, a mi a felügyeleti hatáskört egy hajszállal is tulhágja, tőle hiába kérnek (Élénk helyeslés) és bár nem sürgették, csak alluziót csináltak rá, hiába is remélnének. (Általános helyeslés.)

A másik oldalról is jöttek hozzám — folytatja — biróküldési kérelemmel és azzal, hogy a mennyiben hatáskörömbe vág, az ügy pártatlan lefolyása felett őrködjem.

Én az illetőt biróküldési kérelmére nézve a perrendtartási szabályok szerint az illetékes bírósághoz utasitottam (Élénk helyeslés); a másikra pedig azt mondtam, hogy itt a felügyeleti hatáskörön kivül semminemü irányban sem lesz és nem is türök eltérést. (Általános helyeslés)

De azt mondám, hogy valótlan ama hirlapi czikk azon állitása, hogy a felügyeleti hatáskörben mindaz, a mi ebbe a hatáskörbe tartozik, meg nem történt, de nem most, midőn e hirlapi czikk megjelent, hanem midőn az első közlemények április hó vége felé a lapokban megjelentek. Erre nézve ez év április 19-én az «Egyetértés» 107-ik és a későbbi számaiban, sőt más lapokban is közlemények jelentek meg, melyek a kolozsvári törvényszékhez benyujtott felebbezésben is foglaltatnak, ebben Bodor vizsgálóbiró ellenében két tény hozatott fel. Az egyik abban áll, hogy a kihallgatáskor hamis jegyzőkönyvet vett fel, a másik abban, hogy följelentés tartalmáról a panaszlottat az ügy hátrányára idő előtt értesitette. Még mielőtt a miniszteri intézkedés kiment volna, már a kir. tábla elnöke jelentette, hogy az állitólag elkövetett visszaélésekre nézve felügyeleti hatáskörében nyomozást inditott meg. (Élénk helyeslés.) Nyilatkozatra felhivatott az illető vizsgálóbiró is, a ki terjedelmes nyilatkozatot adott be.

Maga kérte önmaga ellen a vizsgálat meginditását. Nyomozás tárgyává tétetett a felügyeleti körben, mert mindig csak arról van szó, hogy miként szivároghattak ki a feljelentésnek egyes állitott kifejezései, hogy ezen nyomozás a táblai elnök jelentése szerint nem deritett ki terhelő adatot sem biró, sem más hivatalnok ellenében. Bemutattatott ama feljelentés folytán az elégtételadás iránti felszólitással megbizott tanuk egyikének levele is, mely azt erősiti, hogy ily visszaélés hivatalos személy részéről nem történt, és az, minő módon jutott a feljelentés tartalma mások tudomására, a nyomozás folyamán nem volt kideríthető. De nem tartottam helyesnek sem én, sem pedig az illető biró és ezzel tartozom a gyanusitott birónak, nem tartotta, sem az ottani felügyeleti hatóság nem tartotta kielégitőnek ezt, s miután az «Egyetértés»-ben még egy ujabb közlemény jelent meg ápril hó 27-én, melyben a közlő azt állitja, hogy a vizsgáló biró a vizsgálat adatait vele közölte és a jegyzőkönyvet megmutatta, a mi, ha való volna, világos fegyelmi vétséget képezne, talán még egyebet is, mindezek alapján, az a rendelkezés történt magának az illető birónak is kérelmére. De anélkül is jogom lett volna ezt elrendelni, hogy a vizsgálóbiró hivatalos eljárására vonatkozó tények miatt indittassék meg a rágalmazási büntetőper azok ellen, a kik ezt állitották. (Helyeslés.) A rágalmazási per büntető törvényeink szerint olynemü, hogy ott az igazság bebizonyitásának helye van, (Igaz! Ugy van!) és az igazság bebizonyitása bünvizsgálat utján eszközöltetik. Egyszersmind a főügyészt én utasitottam, hogy a felebbezésben felhozott tények miatt inditandó rágalmazási perben kérjen az ott fennálló törvényes szabályok szerint biróküldést.

Nem akartam, hogy a kolozsvári törvényszék előtt folyjon a per saját vizsgálóbirájának cselekménye tárgyában és a biróság esetleg méltatlan gyanusitásnak legyen kitéve. (Általános élénk helyeslés.) A főügyész ezt az inditványt megtette, a főtörvényszék elvetette ezt az inditványt.

Gróf **Zichy** Jenő: Elvetette?

Szilágyi Dezső igazságügyminiszter: Elvetette; joga van hozzá, ő apprikálja a törvény szerint, van-e biróküldésnek helye, vagy nincs, fennforog-e az érdekeltség vagy sem, és utasitásához hiven a főügyész az ügyet felebbezte a kuriához. Jelenleg az ügy a kuriánál eldöntés alatt van és én részemről megkerestem a kuria elnökét, hogy soron kivül intéztessék el ez az ügy, a melyben az iratokat kiegészités végett az alsóbb birósághoz vissza kellett küldeni. Ime tehát gondolom, a mi a felügyelet körébe tartozik — több már nem tartozik — azt én megtettem, és ez a dolog fog menni a maga utján.

Párhuzamosan a fellebbezésben foglalt állitások miatti büntető megtorlási lépésekkel elrendeltetett külön az is, hogy azon hirlapi közlemény miatt, a mely az «Egyetértés»-ben megjelent, a melyben a vizsgálóbiróról a hirlapi közlő azt állitja, hogy vele a vizsgálat adatait közölte és a jegyzőkönyvet is megmutatta, a mit nem szabad, a mi legalább fegyelmi vétség, indittassék meg a sajtóper az illető szerző ellen és abban a perben a közlőnek is módja van bebizonyitani, hogy az a visszaélés megtörtént-e? Ez a második fő intézkedés. (Általános helyeslés.)

Rátérek ezen interpelláczió tárgyát képező hirlapi közlemény folytán tett intézkedéseimre. (Halljuk! Halljuk!) Itt is teljes igazságot kell szolgáltatnom a megtámadott igazságügyi hatóságunknak; ugy a vizsgálóbiró, mint a kolozsvári ügyész, a kolozsvári törvényszék és a királyi tábla elnöke rögtön a czikk megjelenése után kértek tőlem a törvényszerinti szükséges felhatalmazást, hogy a rágalmazási per megindittassék ezen közlemény miatt, mely pernek a természete — mint mondám — az, hogy az igazság bebizonyitása büntető uton meg van engedve.

Én ezt megadtam, a pesti kir. főügyészt a kellő lépések megtételére utasitottam, és a napokban be fog adatni, ha ugyan még be nem adatott az illető inditvány. (Átalános helyeslés.) Még pótlólag hozzá kell tennem, hogy abban a perben, a mely az «Egyetértés» ellen azért indittatott meg, mert benne az volt emlitve, hogy a vizsgálóbiró a jegyzőkönyvet megmutatta, a tárgyalás már ki is van tüzve itt Budapesten november 16-ra.

Kijelenti ezután, hogy a biróságokra hatalmi nyomás felülről nem történt; de annak még árnyéka sem. (Élénk helyeslés.) Az esküdtszéki tárgyalás mindent ki fog deriteni. Ő különben az annyiszor hánytorgatott gyanusitásoknak teljes világossággal véget akar vetni.

Issekutz Győző tudomásul veszi a választ, mire a ház is tudomásul veszi.

Ülés vége 2 óra 10 perczkor.

Budapest, nov. 11.

Az orsz. szabadelvü párt e hó 13-án esti $6\frac{1}{2}$ órakor értekezletet tart, melynek tárgya: a kereskedelmi és földmivelési tárcza 1894-ik évi költségvetése.

Az országgyülési függetlenségi és 48-as párt nov. hó 13-án délután 6 órakor értekezletet tart. Tárgy: Az 1894. évi állami költségvetés részletes tárgyalásának folytatása és pedig a pénzügyi és kereskedelmi tárcza költségvetése.

A nemzeti párt november 12-én vasárnap délután 5 órakor értekezletet tart.

A vallás-szabadság a közoktatási bizottságban.

A képviselőház közoktatási bizottsága Schwarcz Gyula elnöklete alatt tartott mai ülésében tárgyalta a vallás szabad gyakorlatáról szóló törvényjavaslatot.

Bessenyei Ferencz előadó kiemeli a törvényjavaslat kiváló fontosságát elismeréssel nyilatkozik annak alkotásról, kik egyrészt a vallási és lelkiismereti szabadságnak, másrészt az állam szuverenitásának következményeit igyekeztek e javaslatban összeegyeztetni. Ismertetvén e javaslat rendelkezéseit, elfogadásra ajánlja.

László Mihály nagy horderejünek tartja e javaslatot: az állami szempontok eléggé meg vannak benne óva, ha jó lesz a végrehajtás. Legfontosabb azon része, mely azok viszonyait rendezi, kik kilépnek valamely felekezetből, de egy felekezethez sem csatlakoznak. A javaslat itt talán tul is ment a hazai viszonyok által megszabott korlátokon s esetleg egyes kis hitközségek megrendülését vonhatja maga után. Szóló elfogadja a javaslatot, mely elejét veendi minden idegen bevándorló vallási szédelgésnek. Megkövetelné a lelkészektől és tanitóktól az állampolgárságon kivül a magyar nyelv tudását. Szigoritandónak véli az áttérés feltételeit s megjegyzi, hogy a javaslat feltételezi a népoktatási törvények több rendelkezésének módositását s a katholikusok autonómiájának megvalósitását.

Schwicker Henrik nem találja a javaslat indokolásában eléggé megvilágitva azon gyakorlati szükséget, melynek e javaslat megfelelni óhajt. Egyes diszpoziczíókban tul is megy a javaslat a kellő határokon, mert a vallás szabadgyakorlatáról beszél olyanokra nézve is, a kik semmi felekezethez nem tartoznak tehát, a kiknek semmi vallásuk sincs. E felekezetnélküliség kimondása megrontásával járhatna az egyházak belrendjének, a mi nem lehet az állam feladata. Szóló a javaslat e részét nem fogadja el s fenntartandónak véli az 1868: LIII. törvényczikk 20. §-át, mely azt követeli, hogy mindenkinek valamely vallási községhez kell tartoznia. A 6. §-ban minden megszoritás nélkül fenn kivánja szóló tartani a jelen egyházak önkormányzati szabadságát. Meg kellett volna szóló nézete szerint továbbá várni, mig az 1868: LIII. törvényczikk módositása iránt javaslat beterjesztetik s csak azután lett volna helyén e javaslat tárgyalása.

Kiss Albert osztozik az előadó által fejtegetett átalános elvekben s ahhoz, hogy a vallás szabadsága tárgyában törvény alkottassék, hozzájárul. Megjegyzi azonban, hogy szoros kapcsolatban áll e javaslattal az 1868. évi LIII. t.-czikknek a miniszterelnök által bejelentett módositása. Szóló nem tud nyugodtan e javaslat tárgyalásába bocsátkozni, a mig nem ismeri a szóban forgó módositások iránti javaslatot. Inditványozza tehát, hogy a bizottság általános megállapodása után a javaslat részleteibe mindaddig ne bocsátkozzék, mig a miniszterelnök által bejelentett törvényjavaslat nem lesz ismeretes.

Gróf *Csáky* miniszter eloszlatni óhajtja a vita eddigi folyamán már felmerült félreértéseket. Szóló ugyan azt hiszi, hogy bármiként módosul az 1868. évi LIII. t.-czikk, az irreleváns akkor, midőn a vallás szabad gyakorlatáról van szó, mert azt csak nem képzelheti senki, hogy oly módositás kontempláltatik, a mely nem terjed ki egyformán az összes felekezetekre. De ha Kiss Albert csak azért nem tud most a részletekkel foglalkozni, mert nem tudja, miként kontempláltatik a módositás, e tekintetben azon felvilágositást nyujthatja szóló, hogy a beterjesztendő javaslat nem csupán a vegyes házasságban születendő gyermekek, de egyátalában a gyermekek vallásáról fog szólni, megengedvén, hogy a jegyesek megegyezhetnek a házasságkötés előtt arra nézve, hogy a gyermekeket mily törvényes vagy bevett vallásban neveltessék; ha pedig nem tudnak, vagy nem akarnak megegyezni, a szülői szabad akarat helyébe a törvényes dispoziczió lép, mely szerint az összes gyermekek az apa vallását követik. A jelen törvényjavaslat a felekezeten kivüli állást is lehetővé teszi, a mit a felnőtt, észbeli tehetsége teljes birtokában levő embernek szabadságára kell ugyan bizni, de másfelől az nem engedhető meg, hogy a gyermek semmiféle pozitiv vallásban ne neveltessék. Ezért a benyujtandó törvényjavaslat ily esetben, azt mondja ki, hogy az apa van jogositva megállapitani, hogy a gyermek melyik bevett, vagy elismert felekezet hitoktatásában részesitendő, ha pedig nem határoz, akkor az összes gyermekek a bevett vagy elismert felekezetekhez tartozó anya vallásában neveltetnek, ha pedig egyik sem határoz, azon esetben arra nézve a gyámhatóság határozna. A mi a jelen törvényjavaslatot illeti, a legnagyobb aggály a felekezetenkivüliség lehetőségében összpontosul. Szóló ezt oly sarkalatos dolognak, a lelkiismereti szabadsággal annyira összefüggőnek tartja, hogy ettől semmiként sem tudna elállani. Azt mondják, hogy ez meg fogná bonthatni az egyházi életet. Szóló az anyagi érdeket rendkivül kicsinyesnek tartja, szembe állitva a törvényjavaslat alapját képező nagy elvvel. Szóló is foglalkozik egyébirant azzal, hogy az e tekintetben felmerült aggályok eloszlattassanak s ha kimondatnék, hogy a kik ekként egyik felekezetből kiléptek a nélkül, hogy más felekezetbe belépnének, azon adót, melyet eddig a felekezetnek fizettek, ezután iskolai czélokra a községnek fizessék. Ez eloszlathatná a kifejezett aggályokat. A mi a katholikus autonomia kérdését illeti, szóló ezuttal is csak ismételheti, a mit már kijelentett, hogy mindent megtesz az autonomia mielőbbi létrejövetele érdekében, de annak formáira s kiterjedésére nézve most azért nem nyilatkozhatik, mert első sorban az érdekeltektől függ ez, s a kormány feladata csak az, hogy a mit kivánnak, megférjen az állam törvényeivel s a felség főkegyuri jogával. A törvényjavaslat 6-ik §-ára vonatkozólag felhozottakkal szemben megjegyzi szóló, hogy ez csak a javaslat azon intézkedése miatt vétetett fel, mely szerint valaki kiléphet egy felekezetből a nélkül, hogy másba belépne. Ha a részletes tárgyalás során e §-nál alkalmasabb és präczizebb kifejezések hozatnának javaslatba, szóló nem fogná azokat ellenezni.

Bánó József köszönettel veszi a miniszter felvilágositását, de ennek daczára nézete szerint a törvényjavaslat sikeresen csak ugy tárgyalható, ha ismeretes lesz az 1868: LIII. tcz. módositása iránti törvényjavaslat. Kéri szóló, hogy a bizottság először is e kérdésben döntsön.

Sréter Alfréd azon nézetben van, hogy misem gátolhatja azt, hogy a javaslat ugy átalánosságban, mint részleteiben már most letárgyaltassék. Szóló szükségesnek tartja, hogy a felekezetnélküliségnek is hely adassék e javaslatban, mert ennek mellőzése a legnagyobb lelkiismereti kényszer lenne; de ebből foly, hogy ugyanennek kell állania a gyermekekre nézve is. Arra nézve, hogy a felekezetek a kilépések által ne legyenek kijátszhatók, szóló is szükségesnek tart biztositékokat. Szóló a törvényjavaslatot átalánosságban elfogadja.

Okolicsányi a miniszter által előadottak után is leghelyesebbnek tartaná a Kiss Albert inditványának elfogadását. A javaslatot ugyan általánosságban elfogadja, de a felekezetnélküliség kihagyását szükségesnek véli.

Hock János szintén szükségesnek tartja, hogy a bizottság teljes szövegében ismerje a tárgyalás előtt az 1868-iki LIII. tcz. némely határozmányait módositó törvényjavaslatot, kérdi szóló a minisztertől, hogy a házasság megkötése előtt a jegyesek közt létrejött megállapodás módositható lesz-e később.

Gróf *Csáky* miniszter válaszolja, hogy a módositás lehetősége csak a legszükebb körre lesz szoritva; csak azon esetekre, ha a keresztény szülők közt kötött házasság vallásváltoztatás folytán megszünik vegyes házasság lenni; vagy ha a keresztény és nem keresztény felek közt kötött vegyes házasság vallásváltoztatás folytán vagy egészen keresztény vagy egészen nem keresztény házasság lesz.

Kammerer Ernő az elhalasztás ellen nyilatkozik, a mely épen oly kevéssé lenne indokolt most, a mint nem is jött szóba a zsidó vallásról szóló törvényjavaslat tárgyalása alkalmával.

A bizottság többsége mellőzi az elhalasztási inditványokat s a tárgyalás folytatását határozza el.

Bánó József elfogadja a vallás szabad gyakorlatáról szóló törvényjavaslatot, a mely a nemzet régi vágyának felel meg és szabadelvü. Ha azt fogja látni szóló, hogy a kormány a nemzeti aspirácziók iránt is érzékkel bir s azokat megvalósitani törekszik, ugy a házban is meg fogja a javaslatot szavazni, de ha ezt nem látná ugy sajnálatára a házban kénytelen lenne ellene szavazni a javaslatnak.

Bessenyey előadó ellentétet lát Bánó e kijelentése s azon megjegyzése közt, hogy a javaslat a nemzet régi vágyának felel meg. Szóló e javaslatot épen azért fogadja el, mert a magyar állami érdekeknek megfelel, még ha a szabadságnak nem is felel meg oly teljesen, mint a hogy azt szóló szabadelvüsége óhajtaná.

Tuba János egy törvényjavaslatnál azt tartja megitélendőnek, vajjon létező és érezhető szükségnek felel-e meg, s ha igen, nem köthető elfogadása párt programmokhoz. Szóló a javaslatot elfogadja.

Okolicsányi László nem hibáztatja azt, hogy a javaslat a mai létező és ezután is keletkező felekezeteket nem részesiti egyenlő állásban. Hangsulyozza azonban annak szükségét, hogy a katholikus autonomia felülről inicziáltassék, mert csak igy jöhet ez létre. Az uj felekezetek alakulását szóló a lehetőségig neheziteni kivánná. A felekezeten kivül állásra vonatkozó intézkedéseit a javaslatnak nem helyeselheti szóló s ezek tekintetében a miniszter által kilátásba helyezett rendelkezés felvétele sem nyugtathatná meg. Szóló a törvényjavaslatot a házban csak azon esetben szavazhatná meg, ha a szóban forgó rendelkezések elhagyatnak belőle.

Gróf *Csáky* miniszter csak Bánó azon kifejezésére reflektál, mintha a kormány nem viselné eléggé szivén a nemzeti érdekeket. Szóló nem hivatkozik azon számtalan intézkedésre, melyeket épen azon szempontból tett, hogy a magyar állam nemzeti érdekei megóvassanak. Csak azt emliti fel, hogy a kisdedóvási törvény s a tanitói fizetések rendezése mily horderővel bir épen e szempontból. S utalhat a jelen javaslatra is, melynek több intézkedése szintén a magyar állam nemzeti érdekeinek biztositását tartja első sorban szem előtt.

A bizottság ezek után a tárgyalás folytatását hétfő délután $\frac{1}{2}4$ órára tüzvén ki, az ülés véget ért.

Az osztrák válság.

Az osztrák válság immár végéhez ért. A hivatalos lap holnapi számában közölni fogja gróf Taaffe minisztériumának elbocsátását és az uj kabinet kinevezését. Gróf Taaffe elbocsátása a legkegyteljesebb alakban történik. Az uralkodó, mint nekünk Bécsből táviratozzák, *a herczegi czimet* ajánlotta fel neki, Taaffe azonban tekintettel vagyoni viszonyaira azt *nem fogadta el*.

A hivatalos lap holnapi számában császári kéziratot fog közzé tenni, mely gróf Taaffehoz intézve szivélyes szavakban fejezi ki ő felsége köszönetét azokért az érdemekért, melyeket Taaffe gróf hosszu éveken át szerzett.

Steinbach miniszter a legfőbb törvényszék tanácselnökévé neveztetik ki, *Gautsch* báró ismét átveszi a gondnoki állást a Thereziánumban, mig *Zaleszky* lovag, a kit csak legutóbb tüntettek ki magas rendjellel, mint egyszerü képviselő vonul vissza. Taaffe gróf a jövő hét elején Meránba utazik.

A Reichsrath november 20-án ül össze. Lengyel körökben hire jár, hogy *Madeiszky* helyébe a ház másodelnökévé *Abrahamoviczot* fogja megválasztani. A lengyel klub elnökévé pedig gróf *Pininszky* van kiszemelve.

Bécs, nov. 11. Ő felsége ma gróf Taaffe miniszterelnököt azzal tüntette ki, hogy megküldte neki igen kegyes ajánlással ellátott arczképét pompás keretben.

Bécs, nov. 11. Mint a «Presse» jelenti, a hivatalos lap holnapi számában közölni fogja a Taaffe-minisztérium lemondásának elfogadását és az uj miniszterek névsorát.

Bécs, nov. 11. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Az uj minisztérium megalakult, a kinevezések megtörténtek és a királyi kéziratok valószinüleg holnap jelennek meg a Wiener Zeitungban. Az uj miniszterek *eskületétele a Hofburgban holnap tizenkét órára* van kitüzve. A miniszterelnök eskületételénél a távollevő gróf Kálnoky külügyminiszter helyett Kállay közös pénzügyminiszter fog közbenjárni.

A birodalmi gyülés november 20. és 23. közt fog összelépni. A visszalépő miniszterek közül báró Gautsch a Terézianum kurátora lesz, Steinbachot pedig, hallomás szerint, a legfelső törvényszék tanácselnökévé fogják kinevezni. (N. Fr. Pr.)

VIDÉK.

* **Szabadkán** a városi közigazgatási bizottság ma *Vojnits* István elnöklete alatt ülést tartott, a melyen a szokásos havi jelentések tárgyalása után *Czirfusz* Ferencz tanfelügyelő felolvasta gróf Csáky miniszter rendeletét a magyar nyelv tanitása érdekében. A bizottság a tanfelügyelő javaslatára jelentést küld a miniszterhez azon megnyugtató értesitéssel, hogy Szabadka város területén müködő összes tanitók kivétel nélkül mindannyian tudnak tanitani magyar nyelven. Az előadási nyelv — szerb iskolák kivételével — mindenütt a magyar s a magyar nyelv tanitása mindenütt kedvező eredménynyel jár.

* **Jász-Apátiról** a belügyi kormány el akarja helyeztetni a szolgabiróságot. A képviselőtestület 15 tagu bizottságot küldött ki, hogy ez kövessen el mindent az illetékes helyeken, hogy a szolgabiróság székhelye ott maradjon.

* **Versecz** törvényhatósága mint nekünk távirják, elhatározta, hogy József főherczeget jubileuma alkalmából feliratilag üdvözli.

* **Sopronban** ma rendkivüli városi közgyülés volt herczeg Esterházy Pál elnöklete alatt, mint lapunknak távirják. A közgyülés elhatározta, hogy József főherczeget jubileuma alkalmából hódoló felirattal üdvözli. Arról ma szó sem volt, a mit a multkor inditványoztak, hogy diszpolgárrá válaszszák. Ezután a közgyülés óriási szótöbbséggel elhatározta, hogy Budapestnek a párbaj elleni intézkedésekre vonatkozó átiratát magáévá teszi és felir a kormányhoz.

* **Pancsova** törvényhatósági bizottsága közgyülést tartott, mely a József főherczegnek küldendő üdvözlő felirat tárgyában mondott határozatot.

* **Beregszászon** e hó 9-én volt a városi képviselők választása. A függetlenségi párt tevékenységét siker koronázta, mert a megválasztott képviselők nagyrészt a függetlenségi párthoz tartoznak. Megválasztattak az I. választó-kerületben: Meisels Vilmos, id. Lukovics Antal, Dudits Endre, Bodnár Kálmán, Mermelstein Mór, Vágányi Antal, Weisz Lébi, Rozenauer Venczel, Varga Sándor, Nagy Lajos; póttagokul: Czukor Adolf, ifj. Lukovics József. — A II. választó-kerületben: Cseh Sándor, Friedländer Áron, Papp József, Tóth Károly, Kóródy Sándor, Márky Bertalan, Smidle György, Kabáczy József, Matanovszky Béla.

KÜLFÖLD.

— nov. 11.

London városának szokásos évi bankettjén elmaradt a minden ily alkalommal hallható kormányelnöki nyilatkozat Nagy-Britannia kül- és belpolitikájáról. Sem Gladstone kormányelnök nem jelent meg a lakomán, minthogy az alsóházban volt elfoglalva, a hol a kormányt a matabélék ellen folyó rablóhadjárat miatt zaklatták, sem Roseberry külügyminiszter, ki a walesi herczegnek volt ép akkor vendége. Igy Lord *Kimberleyre* és *Spencer* tengerészeti miniszterre hárult a feladat, hogy ő felsége kormányának a politikájáról és az átalános helyzetről nyilatkozzanak. Lord Kimberley, mint táviratainknak már jelentették, barátságosnak mondotta ugyan Angliának a hatalmakhoz való viszonyát, de aggodalmasnak nyilvánitotta a fegyveres Európa seregeinek folytonos szaporitását, mely Európát megerősitett táborhoz teszi hasonlóvá. Lord Kimberley ezenkivül részletesebben is szólott egyes külpolitikai kérdésekről. Nevezetesen szükségét látta annak, hogy ellensulyozza a franczia bujtogatás következtében Spanyolországban lábrakapott anglofóbiát. Kifejezte *Anglia rokonszenvét a nemes spanyol nemzet iránt* ama megpróbáltatásokkal szemben, melyeknek Spanyolország most ki van téve, és kijelentette, hogy a brit kormány a többi hatalmakkal egyetértve, szivesen latba veti befolyását a végre, hogy Marokkóban a nyugalom helyreálljon.

Tény is, hogy az ellenségeskedések most a marokkai parton szünetelnek, a mennyiben a spanyol erődök csupán arra szoritkoznak, hogy a kabilok támadásai ellen kellőleg védelmezzék magokat részben azért, mert a spanyol haderő rohamos szaporitása a szükséges elszállásoló helyiségek hiányában lehetetlen, részint pedig azért, mert a spanyol kormány csakugyan azt várja, hogy a marokkai szultán tenni fog valamit és megkiméli tán Spanyolországot attól a roppant vér- és pénzáldozattól, a melylyel ez a hadjárat járna, ha Spanyolországnak magának kellene helyreállitania a rendet. A szultán ugyanis levelet intézett Szidi Mohamed Torres külügyminisztere utján a tangeri spanyol miniszterrezidenshez, melyben sajnálatát fejezi ki a rifióták háboruzása miatt, *kárpótlást ajánl fel* a spanyoloknak és *késznek nyilatkozik a rifióták* megfenyitésére.

A másik kormány-nyilatkozat, mely az emlitett lakomán elhangzott *Spencer* tengerészeti miniszteré volt, a ki azt a kijelentést tette, hogy *Angliának a tengeren való szupremacziáját fenn kell tartani* s hogy a kormány el van tökélve a *tengerészeti haderő továbbfejlesztésére.* A tengerészeti miniszter ezzel majdnem az ellenkezőjét mondotta annak, a mit a napokban *Gladstone* kormányelnök az alsóházban nyilványitott, midőn azt mondta, hogy ő felsége kormánya meg van nyugodva a felől, hogy a brit középtengeri flotta elég erős azokra a czélokra, a melyek tőle kivántatnak. A tengerészeti miniszternek, ugy látszik, több érzéke van ama veszély iránt, melylyel Anglia tengeri hatalmát a minden tekintetben elsőrangu franczia középtengeri flotta, melyhez most már egy orosz középtengeri hajóhad is csatlakozik, fenyegeti. Az angol közvélemény pedig követeli, hogy kormánya erre a veszélyre tekintettel legyen és minduntalan hangoztatják azt a rég kimondott elvet, hogy Angolország tengerészeti haderejének mindenkor akkorának kell lennie, mint a két legnagyobb idegen tengerészeti haderőnek együttvéve.

UJDONSÁGOK.

— nov. 11.

Az Egyetértés hétfői száma, a vasárnapi munkaszünetről szóló törvénynek a nyomdai munkát korlátozó intézkedése következtében, hétfőn délután öt órakor jelenik meg.

Lapunk melléklete a következő közleményeket tartalmazza: Kossuth Lajos irataiból. — Wekerle Sándor miniszterelnök beszéde. — Irodalom. — Tanügy. — Mezőgazdasági közlemények. — Üzleti tudósitások. — Üzleti heti szemle. — Tárczák: Göröngyös utakon. Gerard.

— *Személyi hirek.* *A királyné* tegnap a királylyal együtt meglátogatta *Zsófia* szász-weimari herczegnőt. — *Károly Lajos* főherczeg e hó 15-én *József Ágost* főherczeg esküvőjére Mürchenbe utazik. — *Braganza* Miguel herczeg és fiatal neje Bécsből Bronnbachba utaztak. — *Lipót Szalvátor* főherczeg — mint lapunknak táviratozzák — ma Lembergbe érkezett. — *Lukács* Béla miniszter ma Pozsonyból visszaérkezett Budapestre. — Gróf *Károlyi* Sándor országgyülési képviselő, mint nekünk irják, egy hét óta betegen fekszik fóthi kastélyában. — *Klementina* kóburgi herczegnő, a bolgár fejedelem anyja, tegnap délben Szófiából Budapestre érkezett és fél óra mulva tovább utazott.

— *Kossuth Lajos iratai.* Ma jelent meg Kossuth Lajos iratainak IV-ik kötete, mely tulajdonkép Kossuth nagy történeti munkája második ciklusának az első része. Oly irodalmi esemény ez, mely nemcsak a magyar nemzetet érdekli, hanem bizonyára az egész müvelt világ figyelmét magára tereli. A hatodfélszáz lapra terjedő kötetet is, valamint a megelőző hármat *Helfy* Ignácz rendezte sajtó alá, s ugyancsak Helfy irt a IV-ik kötethez rövid magyarázó bevezetést, melyben kifejti Kossuth e legujabb munkájának a tendencziáját. Maga Kossuth az 1891-ben irt, s annak idején közlött előszót most megtoldja, elmondván, hogy eredeti tervét a munka irása közben megváltoztatta, s ez volt a IV-ik kötet késésének az oka. A 49-iki magyar emigráczió politikai viszonyainak a megismertetése képezvén Iratai főfeladatát, a jelen kötetben az eszmetársulás által sugallott elmélkedések kiséretében az emigráczió olaszországi viszonyának politikai előzményeit adja. Az V-ik kötetben nézeteinek Magyarország aktualis közjogi helyzetéről való megismertetése mellett az emigrácziónak az 1863-diki lengyel forradalom kitöréséig való helyzetével és Európa akkori viszonyainak a vázolásával foglalatoskodik; a VI-ik kötetben a 63-iki lengyel forradalomról szóló tanulmányát adja. A beállott késedelem alatt Kossuth egy kötet helyett jóformán hármat irt, ugy hogy a még hátralévő két kötet is kevés kiegészités és rendbeszedés hiján készen van, ugy hogy az előfizetőknek az V-ik és VI-ik kötetre nem sokáig kell várniok.

Az előttünk lévő IV-ik kötet minden lapja a Kossuth nagy szellemét, tüneményes gondolkozásmódját, fönséges haza- és szabadságszeretetét tárja elénk az ő klasszikus nyelvezetében, mely folyvást a leghatásosabb szónoki magaslaton marad és köznapivá nem válik. A ma megjelent kötet a magyar emigráczió olaszországi viszonyának a megértéséhez szükséges politikai előzményeket adja elő. Csaknem kizárólag az olasz nemzet ama nagyszerü küzdelmével foglalkozik, mely az olasz egység megteremtését megelőzte s terjed addig az időpontig, mikor a diplomácziai viszony a szavoja

és a nápolyi Bourbon-dinasztiák közt megszakadt; addig, a mikor, mint Kossuth irja, «a tollak perczegését az ágyuk döreje, a tintafogyasztást vérontás váltotta fel.» Az olasz nemzet e nagyszerü küzdelme szerves összefüggésben volt az általános európai politikával s részesévé vált csaknem valamennyi európai hatalmasság. Minket magyarokat ez a küzdelem elsősorban érdekel, mert hiszen összevegyült a magyar nemzet történetével, s az olasz egység kivivása oly tanulságokat tartalmaz a magyar nemzet számára, a miknek becsét alig méltányolhatnók eléggé a Kossuth Lajos magyarázatai nélkül. A nagy történeti mü bevallott főtendencziája csakugyan az, hogy e nagy tanulságokra felhivja a magyar nemzet figyelmét. Olaszország egységes állammá alakulását ilyformán senkise akarta. Nem akarta III. Napoleon, nem akarta az európai diplomáczia. Még a Viktor Emanuel és Cavour terveiben se volt ez benne; az 1859-iki harcz előidézésében ők jártak elől, de Olaszország egy állammá egységesitésében a nép járt elől. Olaszország egysége egyenesen az olasz nemzet erős akaratának a müve. Ebből tanulhatnak a függetlenségre törekvő népek, ebből tanulhat a magyar nemzet is. Ime, ez Kossuth ma megjelent könyvének a vezérgondolata. Olvasván e könyv lapjait, szinte csodálattal telik el az ember a kilenczvenegy esztendős Kossuth nagy szellemének ama ragyogó frissesége előtt, mely a mü minden részéből kisugárzik. A tudásnak óriási rengetege párosul e müben a nagy elme tiszta itéletével, mely a történeti események tanulságait azonnal levonja. A leirások elevensége és a politikai fejtegetések során a történeti igazságoknak az aktuális viszonyokra való alkalmazása rendkivül érdekessé teszik ezt a könyvet, melyből a magyar olvasó közönség nemcsak nagyszerü okulást merithet, de ritka élvezetet is szerezhet. A nemzeti szabadságra és függetlenségre való törekvésnek valóságos apotheozisa ez a munka, s ez apotheozis hatását fokozza az, hogy az olvasó minden sorából kiérezhetné a lángoló hazafiságot akkor is, ha nem tudná, hogy ezt a könyvet a legnagyobb magyar hazafi irta. Ez a kötet is az Athenaeum kiadásában jelent meg. Bolti ára 5 frt. Diszes vászonkötésben 5 frt 80 kr. Lapunk mellékletén mutatványokat közlünk belőle.

— *A polgári házasság veszedelemben.* Napok óta nem látták az igazságügyminiszter tárczáját a t. házban, még pedig azért nem, mivel kincses titkot rejteget sötét falai közt: az uj házasságjogi javaslatot. Ámde ha keresztül tudott hatolni Almaviva gróf Bartolo doktor lakásának zárain, hogy elorozza Sevilla szépségét, a féltve őrzött Rosinát, a megfizetett Figaro segélyével, a megnáthásitott szolgák ártalmatlanná tételével, miért ne találkozhatott volna olyan Figaro, a ki a javaslatot szöktesse meg? Figaro poéta is volt, szinész is volt, ez elég buzditásul szolgált arra, hogy kalandos példáján föllelkesüljön egy budapesti hirlap munkatársa, és kiragadja a zár alatt tartott kicsikét haragos gyámja kezéből. Ez a hirlapiró ahhoz a nem szokatlan, de azért épen nem dicséretes módhoz folyamodott, hogy meg akarta vesztegetni az igazságügyminiszter szolgáját, még pedig egy százassal, hogy leirhassa és lapjában meglepetésül közölhesse azt a polgári házassági javaslatot, mely még be sincs nyujtva a képviselőháznak. A miniszter régi szolgája, ez a tisztességtudó ember azonban többre tartotta kegyelmes gazdájának becsülését, mint a százast, s besugta tegnap este a miniszternek a készülő merényletet. Ma reggel, midőn tiz órakor eltávozott hazulról a miniszter, észrevette azután, hogy már ott ólálkodik a fiatal ember, a ki meg volt győződve, hogy a szolgát sikerült szuggerálnia a czinkosságra. A miniszter ugy tett, mintha távoznék, azután fölment lakására és sikerült ott megcsipnie a polgári házassági javaslat Párisát. A miniszter rendőrért küldött, de a fiatal ember könyörgésre fogta a dolgot s az igazságügyminiszter, a kinek resszortjába a megkegyelmezések is tartoznak, ez uttal nem a megtorláshoz, hanem a megkegyelmezéshez nyult. Elküldte a rendőrt; de hir szerint nyilatkozatot iratott alá az ifju urral, a kiben állitólag egy jó ismerősének fiára bukkant, jóllehet ő maga azt állitja, hogy nem ismeri a fiatal embert. A rendőr gyors megjelenése természetesen nagy feltünést keltett a harminczad-utczában, a miniszter lakása előtt s pár óra mulva már az egész város erről beszélt. A képviselőházban maga a miniszter beszélte el az esetet, a név megemlitése nélkül. E szerint mi sem irhatjuk meg az illető nevét, a ki ezuttal a polgári házasságból nem kapott hozományt.

— **Kitüntetés**. A király *Kovács* Ferencz czimzetes apat, főesperes és marosvásárhelyi plébánosnak, a közgazdaság és közmüvelődés terén kifejtett sikeres tevékenysége elismeréseül, a harmadik osztályu vaskorona-rendet dijmentesen adományozta.

— **Az átalakult királyi palota és környéke**. A budai királyi vár és környéke lassankint annyira átalakul, hogy egészen kivetkőzik eredeti alakjából. A krisztinavárosi oldal egész képét az uj királyi palota épitése változtatja meg. Az uj palotához vezető utak és feljárók szélesen és a kényelemnek megfelelően vannak épitve, és Tabántól az alagutig, sőt még azon tul is terjednek. A földmunkálatoknak a napokban áldozatul esett a királyné egykori kedvencz sétáló helye. Ez a hely a Krisztinavárosra néző várbástya alatt elvonuló ut volt, a melyet gesztenyefák szegélyeztek. Ezt az utat leásták, mert erre a helyre épitik az uj királyi palota alapfalait. Ez ut alatt terül el az Estei Ferencz Ferdinánd főherczegről elnevezett kert, a melyet a Varasdy-családtól vásárolt meg az udvar. Legközelebb ezt a kertet is felbolygatják. Magában a várban is nevezetes átalakitás ment végbe. A királyi katonai őrség előtt betömték a fehérvári kaput, mely a várból Tabánba vezetett. A betömés ugy történik, hogy az alagutszerü kapu közepén vastag falat épitettek és a felső részt kavicscsal töltötték fel a királyi palota udvarával egyenlő magasságra. A várból tehát csak kerülő uton lehet a Ráczvárosba jutni. A napokban bontják le a régi vártaépületet is, hogy helyet csináljanak az uj királyi palotának. A királyi palota, valamint József főherczeg és a honvédelmi miniszteri palota őrsége számára a királyi istállók elé, szemben a Zsigmond-kápolnával, uj épület van, a melyben a tisztek és a legénység számára külön szobát rendeztek be. Az uj királyi palota épitését *Hauszmann* Alajos müegyetemi tanár erre az évre betejezte. A palota külső falazata most már készen van a földszintig. A jövő év feladata lesz a földszint és az első emelet kiépitése, a melynek költségeit a király már kiutalványozta. De, ha az épités szünetel is, annál buzgóbban dolgoznak a földmunkákon és a feljárók kiépitésén, hogy minél előbb összeköttetést létesitsenek a vár és a Ráczváros valamint a Krisztinaváros között. A *Ferdinánd-kaput* azonban, a melyet V. Ferdinánd 1838-ban épitettett, meghagyják és egyik disze lesz az odáig terjedő uj királyi palotai kertnek.

— *József Ágost főherczeg esküvője.* József Ágost főherczeg tegnap reggel érkezett Münchenbe és egy odavaló fogadóban szállt meg; onnan hétfőn reggel költözik át a királyi palota ugynevezett pápai termeibe. Hétfőn reggel érkezik oda a királyunk is egy udvari különvonaton. A királyt nagy ünnepségekkel fogadják s a regensherczeg és az összes herczegek a központi pályaudvarban fogják üdvözölni. A királyi palotában a néhai II. Miksa király lakosztályát rendezik be az uralkodó számára. *Stefánia* főherczegnő hétfőn reggel öt órakor Salzburg felől érkezik gyorsvonaton Münchenbe s a királynét fogja képviselni az ünnepélyen. Ő is a királyi palotában száll meg és számára az elhunyt Mária királyné termeit rendezték be. A regensherczeg pompás nászajándéka tegnapelőtt ki volt állitva a müncheni mücsarnokban. A melldisz ékszer 40 centiméter hosszu, öt részre szedhető szét s a részek külön is viselhetők. Tegnap — mint Münchenből táviratozzák — József Ágost főherczeg vendége volt Lipót régensherczegnek, a ki leendő veje tiszteletére fényes ebédet adott. Auguszta herczegnő mindazoknak, a kik közel állottak hozzá, valami kedves ajándékot fog adni. Volt hittanárjának, *Rathmayer* plébánosnak már is egy nagyértékü szelenczét ajándékozott. — Az esküvőn — mint pozsonyi levelezőnk irja — az ott állomásozó 72-ik gyalogezred, a melyben a főherczeg szolgál, küldöttségileg képviselteti magát. A deputáczió Englisch-Popparach Alfréd ezredesből, Fiessl századosból és Klein főhadnagyból áll. — Egy a késő éjjeli órákban Münchenből érkezett távirat jelenti, hogy *József Ágost* főherczeg és menyasszonya *Augusta* bajor herczegnő, ma délután öt órakor a város küldöttségét fogadták, mely küldöttség a város üdvözletét tolmácsolta. A mátkapár szivélyes szavakban mondott köszönetet.

— **József főherczeg és a Kneipp-egyesület**. Az első magyar Kneipp-egyesület alapszabályait az alakitók elküldték *József* főherczeghez is, a ki magához kérette *Szalkay* Gyula tanárt és vele az alapitandó egyesületről hosszasan értekezett. A megállapodások szerint az egylet tagjai a Margitszigeten a fürdővendégek jogait élvezik. A főherczeg az egyesület programmjával nagyon meg volt elégedve s a mai napon *Szalkay* tanárhoz visszaérkeztek az alapszabályok a főherczeg következő soraival: «Mivel ez egyesület hasznosságát főkép a szegényebb osztályokra nézve teljesen átlátom, szivesen fogadom el a védnökséget s a magyar kir. belügyminiszterium figyelmébe legmelegebben ajánlom, azzal a kéréssel, hogy létrehozása és továbbfejlődése a magas kormány által támogattassék. Alcsuthon, 1893. november 9-én. József főherczeg.» Az intézők legközelebb alakuló gyülést fognak összehivni; addig is, mig ez megtörténik, felvilágositást nyerhetnek a természet szerinti életmód hivei Budán, Fazekas-tér 8. szám alatt.

— *Károly Ferdinánd főherczeg Innsbruckban.* *Károly Lajos* főherczeg fia, *Károly Ferdinánd* főherczeg a jövő év január elején Innsbruckba meg és állnndóan ott fog lakni.

— **Frigyes főherczeg és a tüzoltók**. Valahányszor tüz támad Pozsonyban, Frigyes főherczeg tüstént az égés szinhelyére siet és mindig előbb érkezik oda, mint a tüzoltók. A napokban azonban megesett, hogy a hadtestparancsnoksági épületben kiütött tüznél hamarabb jelent meg a tüzoltóság, mint a főherczeg, a kit elkésve értesitettek az esetről. Frigyes főherczeg mikor a tüzet eloltották, mosolyogva mondá, hogy nagyon örül ennek a késésnek, mert legalább megérhette, hogy egyszer ő késett el, nem a tüzoltóság.

— **Wekerle és az ifjuság**. Az «Egyetemi kör» junius havi közgyülésében tiszteletbeli tagjává választotta dr. *Wekerle* Sándort, Magyarország első polgári miniszterelnökét. A diszoklevelet ma reggel kilencz órakor vitte az egyetemi kör küldöttsége a miniszterelnöki palotába. Hindy Attila, Moskovitz Iván, Engel Aurél és György Loránd voltak a küldöttség tagjai, a kik *Parcsetich* László, az «Egyetemi kör» elnökének a vezetése alatt tisztelegtek a miniszterelnöknél. A küldöttség vezetőjének beszédére dr. *Wekerle* Sándor következőkép felelt: «Őszintén köszönöm a kitüntetést, a melyben részesitettek. Örülök különösen azért, mert mint szónokuk is hangsulyozta, nem a hatalom, hanem elvek és eszmék előtt jöttek meghajolni. A hatalmat tiszteletben kell tartani, de elvekért és eszmékért kell küzdeni, mert bár a politikában nem lehet megkövesedett eszméket vallani, a politika az exigencziáknak lévén a tudománya, hanem egy iránytüt mindig szem előtt kell tartanunk a a közpályán s ez az önzetlenség, az eszmékhez való kitartó ragaszkodás. Ez önzetlenséget s a közügyek iránt való lelkesedést én ifju éveimben tanultam; mert bár az én időmben nem volt egyetemi körünk, az egyetemi közéletben élénk részt vettem; azért ismerem annak képző erejét s azért örülök, ha az ifjuságot komoly, czélirányos munkában látom.» Igen nagy lelkesedést keltett az ifjuság körében a miniszterelnöknek az egyetemi kör elnökéhez intézett ama nagyfontosságu nyilatkozata, hogy a «Mensa academica» és «Diák-otthon» fölállitásának eszméjét helyesli s erkölcsileg s anyagilag támogatni fogja.

— **A Jókai-jubileum**. Az *Adria biztositó társaság* magyarországi osztályának a hivatalnokai elhatározták, hogy Jókai Mor ötvenéves irói munkásságának az emlékére *Jókai-könyvtárt* alapitanak, a melyet méltóbban nem avathatnak fel, mint azzal, hogy a nemzeti diszkiadás száz kötetét megrendelik. — *A Trefort-utczai mintagimnázium* igazgatója, Wolf György, az intezet szászkilenczvenkilencz növendékére egy-egy forintot rótt ki, a kétszázadikat a tanári kar adta hozzá, hogy igy az *ifjusági könyvtár* számára a diszkiadás egy példáját megrendelhesse. A *bécsi Terezianum* igazgatósága értesitette ma a Jókai-jubileum végrehajtóbizottságát, hogy a diszkiadás egy példányára előfizet. — *A magyar természettudományi társulat* tegnap este tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy Jókai Mórt, a ki a társulatnak 31 év óta tagja, jubileuma alkalmával üdvözlő-irattal üdvözli s összes munkáinak diszkiadását a könyvtár számára megrendeli. Ma a Belvárosi takarékpénztárhoz a következők küldték be előfizetésüket: Kosztolányi Aurél (Aranyos-Maróth), Nagykárolyi takarékpénztár (Nagy-Károly), gróf Fesztetich Tasziló (Keszthely), Rozsnyai Mátyás gyógyszerész (Arad), gróf Csekonics Endre, megyeri Krausz Mayer, gróf Károlyi Tiborné, gróf Tisza Lajos miniszter, Rakovszky Géza, Bielek László a nagysárosi mümalom igazgatója (Eperjes), Budapesti áru- és értéktőzsde, Ebeczky R. (Ajnácskő), Reinle Ignácz, dr. Margó Tivadar tanár, Giczey Samu, Csernátony Lajos országgyülési képviselő, gróf Csáky Kálmán országgyülési képviselő, Budapesti egyetemi könyvtár.

— **Huszonötéves jubileum**. Temesvárról táviratozzák, hogy ott *Petheő* János kir. tanácsos, posta- és távirdaigazgató ma ünnepelte 25 éves tisztviselői jubileumát. Az igazgatósági kerületéhez tartozó Temes, Torontál, Krassó-Szörény és Bács-megyékből 200-nál több posta tisztviselő gyült össze a népszerü igazgató ünneplésére. *Rétay* posta-, távirdai tanácsos átnyujtotta az 500 arczképet tartalmazó enlékalbumot, valamint a kultur czélokra gyüjtött 4000 koronás alapitványt, kérte, hogy annak hova forditását az igazgató határozza meg. Az alapitvány *alsó-szathai Petheő* János nevet fogja viselni. Az igazgató meghatva válaszolt. A tisztviselők aztán szak- és megyénként tisztelegtek. Ezen kivül is sok előkelőség üdvözölte Petheőt. Este a vigadó nagy termében lakoma volt.

— **Szvetenay báró emléke**. Mint értesülünk, a tizenkettedik hadtest tisztikara elhatározta, hogy Nagyszombaton azon a helyen, a hol báró *Szvetenay* hadtestparancsnokot a végzetes szivszélhüdés érte, egy márvány obeliszkemléket állittat.

— **Alapitvány siketnémáknak**. Báró *Bánffy* Ernő és neje szül. *Esterházy* Czeczilia grófnő 1000 forintos alapitványt tettek a kolozsvári orsz. siketnéma intézet javára. A közoktatásügyi miniszter az adományért köszönetét és elismerését fejezte ki.

— **A párbajellenes mozgalomhoz.** Ma ismét két fővárosi társaskör foglalt állást a párbaj ellen. A *lipótvárosi kaszinó Falk* Miksa elnöklete alatt tartott választmányi ülésén egyhangulag elfogadta a fővárosi körök végrehajtó-bizottsága által ajánlott kérvényeket és elhatározta, hogy a társadalmi teendőkre nézve a körök közös értekezletének határozatához képest legközelebbi közgyülésének javaslatot tesz. — Hasonlóan határozott az *erzsébetvárosi kaszinó* dr. *Csengery* János elnöklete alatt tartott ülésén.

— *A barczelonai bombamerénylet.* Arról a borzasztó merényletről, a melyet az anarkhisták a barczelonai szinházban elkövettek, folyton ujabb adatok kerülnek napfényre. Most már hivatalosan is megállapitották, hogy a halottak száma 22, a sebesülteké pedig 50. A halottak közt van egy német, névleg Roggenbrod, mások szerint Wlinszky, egy angol és egy franczia. A szinházban még két bombát találtak. A rendőrség ismét elfogott hét anarkhistát, de ezek tagadják, hogy a merényletben résztvettek. A gyanu *Soldani Maurizió* olaszra hárul, a kinek a zsebkendőjén olyan égési foltokat találtak, a melyek világosan elárulják, hogy azzal egy dinamitbomba volt betakarva. Soldani mindent tagad, de nagy ellentmondásokba keveredik. A bombamerénylet hire egész Spanyolországot lázba ejtette. Tegnap minisztertanácsot tartottak, a melyben megállapitották azokat a rendszabályokat, a melyeket a közbiztonság érdekében életbe fognak léptetni. *Barczelónában kihirdették az ostromállapotot.* Negyven anarkhistát hadi törvényszék elé fognak állitani és Sevillában is elfogtak hat anarkhistát, mert az a gyanu áll fenn, hogy részt vettek a barczelonai merényletben. Egy éjjel érkezett távirat azt jelenti, hogy a merénylet alkalmával megsebesültek közül a mai nap folyamán heten meghaltak. A spanyol kormány több magasabb rangu rendőrtisztviselőt küldött Párisba azzal a megbizással, hogy a franczia rendőrséggel egyetemben tartsák szemmel az anarkhistákat. *Dupuy* miniszterelnökkel s a franczia rendőrség fejével már érintkezésbe is léptek s a mai nap folyamán több anarkhistát le is tartóztattak. A «Winterthurer Landbote» czimü lapban a zürichi kanton volt elnöke, Ziegler, a barczelónai eseményekre vonatkozólag azt irja, hogy az államoknak kölcsönös egyezmény utján a hadijog egy nemét kellene megállapitani az anarkhisták ellen.

— **Guy Fawkes napja Angliában**. Kétszázkilenczven esztendeje annak, hogy az elnyomott angol katolikusok vezetője *Guy* Fawkes légbe akarta röpiteni az angol parlamentet. Az angol nép máig is nagy lelkesedéssel ünnepli annak a napnak évfordulóját, a melyen a lőporösszeesküvés meghiusult. Ez évben az ünnep mult vasárnapra esett; óriási néptömeg hullámzott London utczáin, és a különben nagy tekintélynek örvendő rendőrség e napon hasztalanul igyekezett a nyugalmat helyreállitani. A londoni parlament elnöke ezen az év fordulón még ma is lemegy az ősi parlament pinczéjébe, hogy megvizsgálja, nincs-e valahol lőpor odarejtve.

— *A pápa állapota.* XIII. Leo pápa — mint Rómából táviratozzák — gyöngélkedéséből teljesen fölépült. A szent atya már ma kihallgatásokat adott.

— **Párbaj a párbajkérdés miatt.** Megirtuk, hogy Pozsonyban két fiatal ember a párbajkérdésről vitatkozván, annyira neki melegedett a vitának, hogy sértegetni kezdte egymást, a minek a vége párbaj lett. Az egyik duelláns *Okolicsányi* Jenő, most annak a kijelentésére kéri fel lapunkat, hogy a párbaj nem a párbajkérdés miatt keletkezett.

— **Zátonyra jutott olasz hajó**. Az «Etnea» nevü 470 registertonnás olasz gőzös, a mely Cataniából bor rakománnyal érkezett Fiumeba, tegnap este indult el onnan teljes dongafarakománynyal, melyet Cette-be vitt volna. Az éjjel erős vihar volt, annak következtében az Etnea az Unie nevü zátonynál megfeneklett és daczára a «Tibisco» gőzös segitségének, nem lehetett kivontatni. Főbb mint valószinü, hogy a hajó rakományával együtt elvész. A hajó kapitánya és 19 főből álló legénysége szerencsésen megmenekült.

— **Konfiskált egyenruhák**. A magyar-horvát gőzhajózási társaság a mult év őszén bocsátotta tengerre a «Stefánia» személyszállitó hajót. A nagy fényüzéssel berendezett pompás gőzös most Fiume és Abbazia közt közlekedik. A hajón minden rendben volt, a személyzet egyenruháján kivül, a melyet izléstelennek mondottak. A társaság végre, a sorhajók legénységének az egyenruhájához hasonló uniformissal látta el a Stefánia személyzetét. Pár nap óta azonban a festői egyenruhák eltüntek és a hajó matrózai és tisztjei ujra a régi ruházatban jelentek meg. A fényes egyenruhákat ugyanis a hadügyminiszterium tiltotta el, s a hajózási társaságra érzékeny pénzbüntetést szabott, mert a hadi tengerészek egyenruhájába öltöztette embereit.

— **Matejko utóda.** Alig hunyta be szemét a nagy mester, az örökségén máris osztozkodni akarnak a hátramaradottak. A halála folytán a krakói müvészeti akadémián megüresedett állásra, a mint egy ma érkezett távirat jelenti, hárman pályáznak, Siemiradzki Henrik, Brandt és Gierymski.

— **A reformátusok zsinata**. Az e hó 14-ére összehivott református zsinat a Lónyai-utczai ref. főgimnázium II. emeleti termében tartja meg az üléseit. A zsinat elnöksége felkéri a zsinat tagjait, hogy ugyanott a megelőző napon, 13-án délután öt órakor tartandó *előértekezleten* megjelenni sziveskedjenek.

— **Diákzavargás a prágai egyetemen.** A prágai egyetem botrányos diákzavargások szinhelye volt ma. Mint lapunknak táviratozzák, ma tartotta meg székfoglaló beszédét az egyetem uj rektora; beszédében Gautsch közoktatásügyi miniszterre hivatkozott s ezért az aula kapujánál összegyült egyetemi hallgatók a beszéd után «pereat» kiáltásokkal kisérték végig az utczán. Az ifjuság fenyegető magatartása folytán a rendőrség teljes számban kivonult, de közbelépésre nem volt szükség.

— *A santanderi katasztrófa.* Leirhatlan az a nyomor, a melyet Santanderban a dinamitkatasztrófa okozott. Egy Madridból érkezett távirat szerint a hajmeresztő szerencsétlenség szintén *anarkhisták müve,* de ez a hir még megerősitésre vár. Nagy csönd van most Santander utczáin; a levegő fojtó gázokkal van tele. A kikötő rombadöntött rakodópartjain széttépett holttestek közt leirhatlan kétségbeeséssel keresik az emberek ismerőseiket és rokonaikat. Hallgatva járnak a papok az utczán. Némán végzik kötelességöket a humanitás önfeláldozó szolgái, az orvosok. És a siri csendben meg-megcsendül a lélekharang, a mely a közös sirba kiséri a holtakat. Santander most a halottak városa. — A «Machichaco» hajó, a hol a dinamit felrobbant, a szevillai dinamitgyár teherhajója volt. E gyár szállitó hajói rendszerint sokkal több robbanó anyagot szállitanak, mint a mennyit a révhatóságoknak bevallanak. Épen ezért kevés alapja van annak a hirnek, hogy a szerencsétlenséget az anarkhisták okozták volna

— **Az oroszlán karmai között**. Idegrázó jelenet játszódott le néhány nap előtt a párisi Gaité szinházban, a hol egy *Walter* Bób nevü tánczosnénak egy állatszeliditővel nyilt jelenetben egy oroszlánketreczbe kellett volna bemenni. A főpróbán a bestiát valószinüleg a szokatlan villamos világitás megvaditotta és hirtelen a tánczosnőre rohant: Marc hősiesen az oroszlán elé vetette magát, mire borzasztó tusa támadt a szeliditő és a fenevad között, az oroszlán Marc karjait és vállait iszonyuan szétmarczangolta s csak nagy nehezen lehetett a szerencsétlen embert a fenevad karmai közül kimenteni. A tánczosnőnek csodálatosképen semmi baja sem történt, de bátor életmentője aligha marad életben.

— **A svéd-norvég unió emlékünnepe**. Norvégiában nagy fénynyel ünnepelték meg évforduló napját annak, hogy Svédországgal az uniót megkötötték. A christianiai királyi palotában tartott ünnepi lakomán a meghivott vendégek közt *Ibsen* Henrik is ott volt, a kinek a mellét a Szent-Olaf-rendjel ékesitette. Ebéd közben a *király* emelkedett hangu beszédet tartott az ünnep jelentőségéről.

— **Az esztergomi aulából.** Az ujonan kinevezett két esztergomi kanonokot, *Pór* Antalt és *Komlóssy* Ferenczet e hó 14-én fogják Esztergomban installálni. Az installácziót Palásty Pál püspök fogja végezni. Schmidt Ferencz fővárosi hitoktató Budapest erzsébetvárosi segédlelkészszé, Vida János drégely-palánki segédlelkész budapesti hitoktatóvá, Tiszuczky Jenő vágszerdahelyi segédlelkész ugyancsak budapesti hitoktatóvá neveztetett ki.

— *Schneidemühl veszedelme.* Az elsülyedéssel fenyegetett város artézi kutja — mint lapunknak táviratozzák — ma beomlott. A bebocsátott csövek betömődtek, de a beomlott kutból ismét kitört a viz. Perczenkint 200 liter iszapos meleg viz tódul ki az uj nyiláson. A kut környékén a talaj jelentékenyen sülyedt. A Beyer mérnök munkásai félnek a veszedelemtől és nem akarnak tovább dolgozni a veszélyeztetett területen. A városban nagy a félelem. Attól tartanak, hogy a sülyedés most már az egész város talajára kiterjed.

— **A debreczeni egyetem.** Több száz debreczeni polgár értekezletéről küld táviratot odavaló tudósitónk. Az egyetem ügye volt a tárgya ez értekezletnek, melyen *Kiss* Áron elnökölt, a ki ujabb tizezer frtos adományt jelentett be. Simonffy polgármester felolvasta a zsidó vallásu Loefkovits Arthur ékszerész levelét, melyben ezer koronát ajánl föl a protestáns egyetemnek, és egyuttal tudatja, hogy az egyetem könyvtára számára megrendelte Jókai Mór diszkiadásu müveit. E levelet harsány éljenzéssel fogadták. Hogy az egyetem alapitásának czélját mentől hamarabb elérhessék, többen szélesebbkörü mozgalom meginditását javasolták, nevezetesen: Márk Endre, Király Ferencz, Puky Gyula, Bakonyi Samu, a kiknek inditványait elfogadták. Az októberi értekezleten elmondott beszédeket megküldik a debreczeni polgárokon kivül az összes református gyülekezeteknek, a pénzintézeteknek, a protestáns főrendeknek és képviselőknek. Külön bizottságot alakitottak a mozgalom tervszerü vezetésére. Ez lép összeköttetésbe a fővárosi sajtóval is. Debreczenben házankint fognak gyüjteni s e czélra 180 előkelő polgár vállalkozott.

— **A tudományos egyetemről**. Az egyetemi tanács a napokban dr. Schnierer Aladár rektor elnöklete alatt gyülést tartott. A gyülés az elnök inditványára nagy lelkesedéssel elhatározta, hogy Jókai müveinek jubileumi kiadására előfizet s a megrendelt példányt az egyetemi könyvtárnak fogja ajándékozni. A gyülés ugyanakkor azt is elhatározta, hogy mint minden évben, ugy az idén is a joghallgatókat segitő egyesületét 150 frt, az orvostanhallgatók segélyegyletét 100 frt, a bölcsészethallgatók segély-egyletét 200 frt, a gyógyszerészhallgatók önképző- és segitőegyesületét 50 frt segélyben fogja részesiteni; s az egyetemi körnek is 100 frt segélyt szavazott meg.

— **Katonai brutalitások**. A N. W. Tagblattnak irják Pozsonyból, hogy a nagyszombati huszárezred harmadik századától e hó 7-én megszökött egy *Tüske* István nevü ujoncz, de még az nap délután elfogta egy paraszt Sárfő közelében és a szolgabiróhoz vezette. Ott a szökevény sirva mondta el, hogy türhetetlen kinzások inditották a kétségbeesett lépésre, Kovács Vincze szakaszvezető ugyanis őt és 15 társát lépten-nyomon, oknélkül ütötte-verte, rugdosta és pofozta. Reggelenkint Kovács azt követelte a regrutától, hogy fizessen neki pálinkát, de a szegény embernek nem volt pénze. Az altiszt ennek folytán addig verte egy ostorral, a mig belefáradt. Hatodikán az ujoncz zubbonyáról hiányzott egy gomb. A szakaszvezető ezért ugy megverte a szerencsétlen huszárt, hogy a bőre felrepedt. Többször akart kihallgatásra menni, de ettől az altiszt ütlegekkel tartotta vissza. A szörnyü bánásmódot nem türhette tovább; hetedikén reggel megszökött és a vasuti vágányok mentén Pozsony felé indult, hogy az igazságszeretetéről ösmert Frigyes főherczegnél panaszt tegyen. A szolgabiró a szökevényt Pozsonyba kisértette. Frigyes főherczeg szigoru vizsgálatot indittatott ez ügyben.

— **Munkásgyülések a fővárosban**. Nagy népgyüléseket tartanak a fővárosi munkások november tizenkilenczedikén egyszerre három helyen, és pedig a vig-utczai Molnár-féle vendéglőben, a Huber-féle vendéglőben a külső váczi-uton és a Fáczán vendéglőben Budán. Mind a három gyülésen az általános választási jogot fogják megbeszélni.

— **Keményfejü öngyilkos**. Ugyancsak kemény feje lehetett Stosz Ferencz bécsi kovácsnak, a ki néhány nappal ez előtt a rodanni temetőben öngyilkossági kisérletet követett el. Stosz revolveréből hétszer lőtt a mellébe és négyszer a halántékába, de a golyók nem ölték meg, sőt a kisérletezés után olyan duhaj kedve támadt, hogy egy korcsmába ment, hol bort hozatott magának. A korcsmáros észrevette, hogy sokkal üdvösebb, ha vendégének véres fejét bekötözteti, mintha bort ad neki és átszállittatta a mödlingi kórházba, a hol az orvosok azonnal ápolás alá vették. Stosz hosszabb ideig volt egy bécsi gyárban alkalmazva és csak azért akart meghalni, mert — szerinte ártatlanul — lopással vádolták.

— **Farkasvadászat a bécsi Praterben.** Nagy riadalmat okozott tegnap délelőtt két farkas a bécsi Praterben. A fenevadak valahogy kiszabadultak a ketreczökből és át akartak ugrani az állatkert palánkján. A sétáló közönség nagy rémülettel futott szét a szélrózsa minden irányában; szerencsére akadt a közelben egy rendőr, a ki kirántotta a kardját és a farkasokat az állatkert belsejébe kergette vissza, a hol aztán a fenevadakat el is fogták.

— **A budapesti Császár-fürdőben** 1893. január 1-től október 31-ig 1161 ember lakott és 348.850 fürdőt használtak.

— **Időjárás.** Ma egész napon át szélcsend volt; a levegő lehült annyira, hogy este a hőmérő higanya már a fagyponthoz közel volt. Éjjel beborult az ég és ugy látszott, mintha a hó megeredne, de éjfél felé a felhők ismét oszladozni kezdtek. — Hátszegről irják lapunknak, hogy ott tegnap egész nap havazott s az egész vidék fehér lepellel van boritva.

Rövid hirek. ***Doroszlón*** tegnapelőtt este Bakos Jánost agyonlőtték. A gyilkost nyomozzák. — ***Kassán*** Kulcsár Sándor 34-ik ezredbeli szakaszvezető a kaszárnya padlásán agyonlőtte magát. A szegény fiut fölebbvalóinak a szigora kergette a halálba. — ***Aradon*** egy Non Miklósné nevü fiatal asszony tegnap öngyilkossá lett. A szerencsétlen asszonyt az kergette halálba, hogy a férjével örökös perpatvarban élt. — ***Gyöngyös-Halápiban*** Szabó János földmüves agyonütötte Bikk János gazdát. Szabót elfogták. — ***Bogdán*** Jankovics Stefán saját testvérét, Pétert, agyonszurta. A gyilkos testvér a nagykikindai ügyészség börtönében várja a büntetését. — ***Sósmező*** háromszékmegyei községben e hó elején tüzvész pusztitotta el a falu negyedrészét.

= **Ismét rablótámadás a fővárosban.** Többször felhivtuk már a rendőrség figyelmét a kültelkeken uralkodó közbiztonsági állapotokra. Tudvalevő dolog, hogy a ki testi épségét valamire becsüli s az órájától és pénztárczájától nem akar megválni, az esti 8 órán tul nem mehet végig az Ujpestre vezető váczi-uton, a külső üllői-uton, de még az ujvásár-téren sem. Ennek a veszedelmes állapotnak az az oka, hogy ezeken a tájakon a rendőrt csak hiréből ismerik. Tegnap jelentettük, hogy az ujvásár-tér egyik mellékutczájában, *Kun*-utczában kifosztottak egy hentest, ma meg a külső-váczi-uton történt rablásról kell számot adnunk, *Mihalik* András napszámos tegnap este 10 órakor betért a külső-váczi-uti *Kohn*-féle pálinkamérésbe, a hol két tót napszámos azt ajánlotta neki, jöjjön velük, ők jó és olcsó szállásra viszik. A két gazember aztán a Linzer-gyár előtt Mihalikot a földre teperte s addig fojtogatta, mig eszméletét vesztette, akkor aztán elrabolták tőle 10 forintnyi pénzét. Az arra járó gyári munkások hajnalban akadtak Mihalikra, a kit utóbb a mentők eszméletére téritettek. A rendőrségnek sikerült az utonállók közül az egyiket *Gyikovics* János napszámost ma délelőtt letartóztatni, a másiknak is nyomában vannak,

= **Mese a detektivről.** Van a főkapitányságnak egy derék detektivje, a ki soha sem beszéltet magáról, csendben csipi el az embereit, aztán nem szól róla senkinek, csak megirja a jelentését s tovább üldözi a még szabadon járó tolvajokat, betörőket. Ezt a detektivet — Pintér a neve — ma több laptudósitó egyszerüen megtette agent provocateur-ré s azt irta róla, hogy ő bujtogatott fel két betörőt, hogy a Mátyás-templomba betörjenek, csak azért, hogy aztán elfoghassa őket. A főkapitány ezzel szemben a következő nyilatkozatot teszi ma közzé: «Több napi lap mai számában foglalt. *Pintér* Károly fővárosi államrendőrségi detektivnek a Mátyás-templomban történt betöréses lopás ügyében való ténykedésére vonatkozó közlemény teljesen valótlan.» *Pintér* képviseletében dr. *Bácskay* Albert sajtópert inditott az ellen a négy hirlap ellen, melyben a kérdéses közlemény megjelent.

= **Menetdijmutató óra a bérkocsikon.** A budapesti államrendőrség egyik kapitánya világitó órakészüléket talált fel a bérkocsik számára. A készülék órával egyesitett lámpa. Az óra pontosan mutatja a zónaidőt s azt az összeget, mely a bérkocsi használatáért jár. A szerkezetet rugóval kell mozgásba hozni. A főkapitány a tanácshoz utasitotta a feltalálót.

= **Öngyilkos őrmester.** *Bucsay* János, az első honvéd gyalogezred szolgálatvezető őrmestere, tegnap este a Ludovika Akadémiában egyik baka szolgálati fegyverével mellbe lőtte magát. Beszállitották a XVI. számu helyőrségi kórházba, a hol rövid idő mulva meghalt. Az öngyilkos őrmestert ugy a tisztikar, mint a legénység kedvelte, mert jó, pontos katona volt, s a legénységgel mindig emberségesen bánt. Tettét boldogtalan szerelem miatt követte el.

= **Hirtelen meghalt müegyetemi hallgató.** *Neumann* József, 25 éves müegyetemi hallgató tegnap este egészségesen tért haza gyöngytyuk-utcza 13. sz. lakására. A fiatal ember ma sokáig nem nyitotta ki a szobáját, a miért is végre a cseléd bement hozzá, hogy felköltse, de rémületére az ágyban fekve halva találta a szobaurat. A holttestet beszállitották a törvényszéki orvostani intézetbe, a hol, a halál okának megállapitása végett fel fogják bonczolni.

= **Halálos baleset.** *Sipos* István kocsis, a ki *Sztahó* István nagyfuvarosnál volt alkalmazva és az utóbbi napokban a városligeti fasorból sarat fuvarozott, ma délután a Murányi-utcza és az István-ut sarkán saját vigyázatlansága következtében olyan szerencsétlenül bukott le a kocsiról, hogy a kerekek alá került, a szerencsétlen ember oly sulyos sérüléseket szenvedett, hogy pár percz mulva meghalt.

= **A betörőbanda nyomozása.** A főkapitányság erélyesen nyomozza a legutóbbi nagy betörések tetteseit s két egyén ellen már annyi a terhelő adat, hogy letartóztatásuk már legközelebbre várható. A *Klein* J. D. szállitó czég 200 forint jutalmat tüzött ki annak, a ki a tettesek nyomára vezet vagy azokat kézrekeriti s ezenkivül az ellopott pénzből esetleg megkerülő összeg *öt* százalékát is jutalmul adja.

= **A rendőri sajtóiroda hirei.** *Borzasztó esés.* *Brundics* József, 12 éves, napszámos gyerek ma reggel a József-körut 36. szám alatt épülő ház harmadik emeleti állványáról a földre zuhant. Haldokolva vitték a kórházba. — *Eltüntek.* *Sik* Mihály 60 éves gyári munkás e hó 7-én távozott az üllői-uti Gschwindt-gyárban levő lakásáról s azóta nyoma veszett. — *Niklovics* Róza 26 éves szivbajos nő, tegnapelőtt fel akarta magát vétetni a Rókus-kórházba. A felvételre sokáig kellett várakoznia s ezért távozott onnan. Azóta sehol sem találják. A rendőrség mind a kettőt körözi.

= **Bécsi Kalauz** czimü hirdetési rovatunkat a Bécsbe utazók szives figyelmébe ajánljuk.

= **A karlsbadi czipő**-raktár most **tuloldalt, Dorottya-utcza 9. sz.** alatt van, hova a téli idényre a legkitünőbb **vizhatlan czipők** megérkeztek.

A KOLERA.

Budapesten a legutóbbi 24 óra alatt ujabb kolerabetegedés nem fordult elő; halálozás volt 1, meghalt: Feldmann Samu.

Vidéken a belügyminiszteriumba érkezett hivatalos távirati jelentések szerint a legutóbbi 24 óra alatt tegnap déltől ma délig 2 községben fordult elő kolerabetegedés, és pedig:

Nyitramegyében N.-Surányban 1 megbetegedés, Érsekujváron 1 megbetegedés.

Brassómegyében Szent-Péteren 1 halálozás.

Torontálmegyében Basahidán 1 halálozás, Melenczén 1 halálozás.

Trencsénmegyében Liszán 1 halálozás.

Temesvárott 1 halálozás.

*

Temesvárott — mint levelezőnk táviratozza — nagy ijedelmet keltett a koleza hirtelen kitörése. Az utolsó három nap alatt három nő — köztük két mosónő — hirtelen kolerába esett s meghalt. A hatóság a kellő óvóintézkedéseket megtette s a Béga fertőzött vizének használatát megtiltotta.

Ausztriában.

Lemberg, nov. 11. Az utolsó huszonnégy órában Galicziában 6 megbetegedés és 3 halálozás fordult

elő kolera következtében. Az országos protomedikus Chirowba utazott, a hol a kolera ujból fellépett.

A külföldön.

Szófia, nov. 11. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A kolerát a Duna-vidéken megszüntnek jelentették ki. Románia ellen a vesztegzárt három napra mérsékelték. (N. Fr. Pr.)

A difteritisz.

Mint mikor az öreg harang szava elnyomja a kis lélekharang csengését, ugy nyomta el a koleralárma az ország minden vidékén állandóan pusztitó difteritisz felett kelt panasz hangját. De most, mikor elnémult a nagy harang, most itt cseng, itt sikolt annak az elnyomott lélekharangnak a szava. A difteritisz grasszált az országban ez év egész folyamán át. Vannak vidékek, városok, falvak, a hol százával haltak el a gyermekek e rettenetes bajban.

Milyen hozsánnával fogadta a világ a mult évben *Koch* Robert orvostanár nagy felfedezésének hirét! Megtalálta a tuberkulozis gyógyitó szerét, igazi megváltója lett az emberiségnek, hozsánna neki! Es azóta az ujjongó világ egy csalódással — bölcsebb lett.

Hát még hogy üdvözölnék, milyen glória fonódnék annak a feje köré, a ki meg tudná találni a difteritisz gyógyitó szerét!

A kolerával, a tifuszszal fölveszi a harczot a modern tudomány. A higienia hatalmas fegyver ellenök ben és velük együtt még sok más emberirtó ellenséggel szemben is. Igen — de itt nem kell számolni szülői kényeztetéssel, meg azzal a tulságos szeretettel, a mely a higienia rendeleteit a kedves, beczézett gyermekre nézve nagyon is erőszakosoknak tekinti. A kolera higieniáját kormányrendelettel is rákényszerithetik a — *felnőttekre*. A gyermekvilág rémével, a difteritiszszel szemben félig tehetetlen a profilaxis, pedig ez varázsos erejü ige azoknak, a kik megértik. Mert a difteritisznek épen ugy, mint minden más bajnak, megvannak a maga előzményei, van tehát praeventiv gyógyitási módja is.

Mikor csekélyfoku lázzal, általános rosszulléttel ébred fel a gyermek, mikor fel-feltörő köhögés fojtja el szavát, mikor torka száraz és nagy «náthája» van, akkor kopogtat az ajtón a veszély. A legtöbb szülő semmi jelentőséget sem tulajdonit e tüneteknek, sok észre sem veszi. És bizony van dolga annak a rózsás szárnyu védő angyalnak, a ki a gyermekek felett őrködik!

Ha a fent vázolt tünetek idején egy kis hideg borogatást alkalmazunk a gyermek nyakára, izzasztó teát adunk neki és pár napig ki nem eresztjük a szobából, a küszöbön kivül marad a félelmes vendég. De ha e tünetekre nem ügyelünk, ha a gyermeket szabadjára eresztjük, hadd futkározzék, hadd melegedjék fel a külső hideg, nyirkos levegőn, hadd érintkezzék tetszés szerint akárkivel, akkor magunkra vessünk, ha a kis ágy fejénél megjelen az apró sirok százait betöltő halálangyal.

A gyermek torkában sárgás-zöld, egymással összefolyó foltok jelennek meg, a láz hirtelen emelkedik, a kis beteg nem tud nyelni. A lenyelt folyadék a nyeldeklő hüdése folytán orrán át jön ki; lélekzése elakad, görcsösen vonaglanak a mell izmai az életért, levegőért küzködő tüdő felett; a maróváladéku izzadmányok megtámadják az orr és a garat nyálkahártyáit is, és a vérmérgezés minden tünete közt, általános elgyengülés alakjában bekövetkezik a halál. Ime ez a difteritisz. A ki már látta, mint hervad el lehellete alatt az imént még viruló gyermekélet, a ki látta már azt a kinos szenvedést, azt a halálra sebzett madárához hasonló vergődést, a ki látta a gyermeke ágya felett kétségbeesetten imádkozó anyát, annak elég e kép. Az elhiszi, hogy a kolera, mióta Európát látogatja, tehát már több, mint ötven éve, nem tett annyi kárt emberéletben, emberi szivekben, mint a difteritisz és még pár gyermekbetegség, Európa egyes országaiban rövid öt-hat év alatt. És ezek közt csaknem első helyen áll Magyarország.

Segitsen! Önkénytelenül is hozzá kell füznöm a difteritisz baljóslatu nevéhez a kétségbeesett szülők e sürgető, esdő, kényszeritő szavát. Igen — segitenünk kell!

Ha már a profilaxist elhanyagoltuk és a — rendesen késón hivott orvos — konstatálja a difteritiszt, akkor szokta kezdetét venni a «mindenhez kapkodás». Ez aztán többet árt a betegnek, mint használ.

Az orvosi tudomány a gyógyitószerek egész arzenálját kipróbálta már a difteritisz ellen folytatott küzdelemben. Egyik sem bizonyult hatásosnak. Edző szerek, dezinficziáló ecsetelések csak addig használhatnak, mig a difteritisz mérge az egész testet nem inficziálta. A mellett igazi kinzás a maró savaknak, a pokolkővel való edzésnek alkalmazása. Felsorolhatnék még több okot is e gyógyitó módok mellőzése, vagy legalább is rendkivül óvatos használata mellett.

Két kipróbált szerrel rendelkezünk csak, a *chininnel* és a *hideg vizzel*. Az elsőnek használata az orvos dolga. Ugyancsak az orvos feladata meghatározni: használjon-e toroköblögető szert a beteg. A belsőleg alkalmazott dezinficziáló orvosságok szintén az orvos szakszerü meghatározása alá tartoznak. Az ápolók, a szülők főgondját a hideg viz, illetőleg a jég czélszerü alkalmazása képezze. A nyakra jeges borogatásokat kell rakni, éjjel-nappal, folytonosan. Csak igy érhetünk czélhoz. A beteg maga jéglapdacsoka nyeljen. A jég elsősorban a megtámadott részek vérbőségét csökkenti, másodsorban megakadályozza a fertőző kórcsirák kifejlődését.

Ha a kimerülés fenyegeti a beteget, rummal kevert orosz teát, konyakos fekete kávét, meleg vörös bort (bordeauxit, ó-budait), itassunk vele. A beteg testének meleg boreczettel való mosása kitünő szolgálatot tehet. A hideg végtagokat meleg kendőkbe burkoljuk.

Ne tartózkodjunk attól, hogy ételt adjunk a betegnek, még a láz daczára sem. Hisz soha nem volt inkább szüksége erősitő táplálékra, mint a kimeritő nagy küzdelemben. Jó, erős, tojássárgájával kevert leves, nyers, összetört hus ostyában, hideg tej (napjában többször) — ezekkel etessük betegünket. Itala jégbehütött kutviz, szódaviz, giesshübli, vagy bilini viz legyen.

Es ha a veszély elmult, kettőztessük meg az éber gondot. Mihelyt a legveszélyesebb stádiumon átment a beteg, erősitő táplálékot (huslevest) adjunk neki. Italul vastartalmu vizeket használjunk.

Ha még a beteg szigoru elkülönitéséről emlékezünk meg, elmondtuk, a mit a difteritisz gyógyitásáról itt elmondandónak találtunk. A légcsőmetszés, az utóbajok, hüdések kezelése nem e keretbe tartoznak.

Csak a speciális gyógyitó szert, csak ezt nem nevezhettük meg. Az orvosi tudomány legkiválóbb emberei kutatnak e szer után. Bizzunk bennök, hogy meg is fogják találni. És akkor majd nem borul gyászba annyi szülő szive, akkor majd nem szállja meg a gyermeke életeért remegő anya lelkét az a gyötrő félelem, a mi most erőt vesz rajta — ha a difteritisz pusztitásairól hall. *Dr. B. M.*

SZINHÁZ ÉS MÜVÉSZET.

— **A m. kir. operaházban** ma Sába királynőjét, Goldmark remekművét elevenitették fel részben uj szereposztással és egy vendégszerepléssel. *Nikisch* igazgató maga tanitotta be és vezényelte az operát. A czimszerepben *Györgyné* Zsófia asszony lépett fel, kit a fővárosi közönség már régebbről ismer, sőt több éven át szerződtetett tagja is volt az intézetnek. Mai fellépésének sok sikerült mozzanata volt, csak az kár, hogy a mell- és középhangok közötti átmenet nincs jobban kiegyenlitve. Magas hangjai igen szépek, de a kifejezésben sem melegség, sem igazság nincs. Salamon király szerepét Odrytól *Ney* Dávid vette át, de a csere éppen nem válik előnyére a szerepnek. Salamon király határozott bariton szerep és nagyon sokat mozog a h-fis közötti quintában, melynek Ney birtokában van ugyan, de az, hogy az egy egész szerepet ebben a fekvésben elénekeljen, nagyon kifárasztja s ezzel az intonáczió tisztaságát veszélyezteti, mint azt ma több izben tapasztaltuk. *Vasquez* grófné Salamith-ja teljes elismerést érdemel. Kitünően volt diszponálva és a legerősebb együtteseken is uralkodott csengő szép magas hangjaival. Szerepét magyarul énekelte. *Broulik* Assad-ja sokszor elismert, kitünő alkotás s csak azt akarjuk felemliteni, hogy elbeszélésével, az első és belépő dalával a második felvonásban, valamint a királynővel való kettősben nyilt szinen is élénk tapsot aratott. *Sz. Bárdossy* Ilona Astaroth szerepében ujból tanujelét adta annak, mennyire hasznavehető és méltánytalanul mellőzött tagja ő operánknak. Kiséretnélküli kis áriáját a szökőkutnál kifogástalan tisztasággal és izléssel énekelte és az ensemble-okban is igen jól állta meg helyét. Az ének és zenekar Nikisch igazgató vezénylete alatt valóban remekelt. Nem volt az a finom árnyalat, mely figyelmét elkerülte volna és alig hallottuk a nyitányt és a második felvonás előtti prelude-et oly lelkesedéssel és preczizitással előadni, mint ma. A balletzene is sok gonddal volt betanitva. Az előadás tizenegy órán tul tartott s az igazgatóság talán engedhetne annak az általános óhajnak, hogy az ily nagyszabásu operák előadását már hét órakor kezdjék. A ház majdnem egészen megtelt. *n. k.*

— **Próbaszereplés a népszinházban.** A népszinházban ma Verő operettjét a «Sultánt» adták. Roxelane szerepében S. Vadnay Vilma asszony folytatta ujdonságszámba immár alig vehető kisérletezéseit. A próbálkozás csak ujabb bizonyitéka volt annak, hogy S. Vadnay Vilmára ez idő szerint nincsen szüksége a népszinháznak. Különben is elhibázott dolognak tartjuk, hogy egy 17 éves bakfis szerepében saját magát adja S. Vadnay Vilma. Az előadás egyébként egyike volt a jobbaknak. Komáromi Mariska gyönyörüen énekelt.

— **A szinészeti gyakorló iskola** e hó 12-én este hét órakor saját helyiségében (VI. ker. Teréz-körut 19. sz.) nyilvános gyakorló-előadást rendez, mely alkalommal Hennequin «Három kalap» czimü vigjátéka kerül előadásra.

— **Serly Lajos zenekarának** harmadik, nyilvános hangversenye vasárnap — november 12-én — az Erzsébet-téri kioszkban lesz. Ez alkalommal zeneműveket adnak elő Aubertől, Rossinitől, Haydntól, Boildieutől, Szentirmaytól és más szerzőktől.

— **L. Fái Szeréna asszony**, a nemzeti szinház művésznője, a szinészeti gyakorló-iskolán tanárnői állást vállalt; a művésznő felgyógyulása után azonnal átveszi a drámai osztály vezetését.

— **Bleuer Lajos**, berlini hegedümüvész, kedden e hó 14-én, tartja hangversenyét a vigadó kistermében Bleuer Andorin kisasszony közremüködésével. A müsor következő: 1. Mozart. Non temer amato bene, énekhangra kötelező hegedü és zongorakisérettel (Cadenzia: Lauterbach-tól) előadják Bleuer Andorin kisasszony és a hangversenyző. 2. Mendelssohn. Hegedüverseny (E-moll) előadja a hangversenyző. 3. a) Hartmann L. Mir träumte von einem Königskind. b) Schubert. Du bist die Ruh'. c) Schumann. Volksliedchen. d) Mascagni. Blumenorakel, énekli Bleuer Andorin kisasszony. 4. Sarasate. Zigeunerweisen, előadja a hangversenyző. 5. Meyerbeer: «Dinorah» czimü operából keringő, énekli Bleuer Andorin kisasszony. 6. a) Godard. Canzonetta, szerző Concert romantique-jéből. b) Bazzini. Ron des lutins, előadja a hangversenyző. Jegyek kaphatók *Méry* Béla zeneműkereskedésében, Dorottya-utcza.

— **Szinház Ujpesten.** *Fülöp* Sándor szintársulata e hó 14-én, kedden, kezdi meg müködését a «Próbaházasság»-gal. A bérlet sikerült s igy Ujpestnek egész télen at lesz jó társulata.

— **A budapesti Aczelhang férfidalegylet** e hó 18-án a m. kir. államgépgyár nagy éttermében *Burghard* Róbert karmester vezetése mellett *Ginzery* Anna k. a., *Beták* Irén k. a. és *Burghard* Róbertné urnő közremüködésével hangverseny-dalestélyt rendez.

— **Rátkay László uj népszinmüve** a «Csillaghullás» e hó 17-én, pénteken kerül bemutatóra a népszinházban. A főszerepeket Blaha Lujza asszony, Komáromy Mariska, Lukács Juliska, Csongori Mariska, Pártényiné, Siposné, Gazsi Mariska, Győri Gizella, Vidor, Szirmai, Kiss Mihály, Tollagi és Fenyéri játszák.

— **Visszautasitott darabok.** A népszinház igazgatósága a következő darabokat nem fogadta el előadásra: A lázitó. Bus gerlicze. Senki fia. A rabló kedvese. Az indus. Polgári házasság. Az örökségleső. Virág Borcsa. A rákosi boszorkány. 1848. márczius. Instanczia. Mátyás király és az aranyparaszt. Egy félnapi bolondság. Az ideál. Sümeghy Emma. Első legény. A szerzők kézirataikat bármely nap délelőtt 11 és 12 óra közt átvehetik a titkári hivatalban.

— **Szinházi játékrendek.** *A nemzeti szinház játékrendje: Hétfőn,* november 13-án: Velenczei kalmár. Évi bérlet 236. szám. Havi bérlet 10. szám. — *Kedden,* november 14-én: A hol unatkoznak. Évi bérlet 237. szám. Havi bérlet 11. szám. — *Szerdán,* november 15-én: Miniszteri tárcza. Évi bérlet 238. szám. Havi bérlet 12. szám. — *Csütörtökön,* november 16-án: Szerelem iskolája. Évi bérlet 239. szám. Havi bérlet 13. szám. — *Pénteken,* november 17-én: Bölcs Náthán. Évi bérlet 240. szám. Havi bérlet 14. szám. — *Szombaton,* november 18-án: Gringoire. Tudós nők. Évi bérlet 244. szám. Havi bérlet 15. szám. — *Vasárnap,* november 19-én: Pry Pál. Évi bérlet 242. szám. XLIII. bérletszünet. — *Az operaház játékrendje: Hétfőn,* november 13-án: A granadai éji szállás és a Korrigán első felvonása. Évi bérlet 119. szám. Havi bérlet 9. szám. Rendes helyárak. — *Kedden,* november 14-én: Györgyné Zsófia assz. vendégfelléptével: A hugonották. Évi bérlet 120. szám. Havi bérlet 10. szám. Rendes helyárak. — *Szerdán,* november 15-én: Az operaház zárva. — *Csütörtökön,* november 16-án: Az eladott menyasszony. Évi bérlet 121. szám. Havi bérlet 11. szám. Rendes helyárak. — *Pénteken,* november 17-én: A nemzeti szinház nyugdij-intézete javára: A dolovai nábob leánya. Bérletszünet 21. szám. Rendes helyárak. — *Szombaton,* november 18-án: Tell Vilmos. Évi bérlet 122. szám. Havi bérlet 12. szám. Rendes helyárak. — *Vasárnap,* november 19-én: Carmen. Bérletszünet 22. szám. — *A népszinház játékrendje: Hétfőn,* november 13-án: Náni. — *Kedden,* november 14-én: Királyfogás. — *Szerdán,* november 15-én: Sodoma pusztulása. — *Csütörtökön,* november 16-án: A próba-házasság. — *Pénteken,* november 17-én: Csillaghullás. Először. — *Szombaton,* november 18-án: Csillaghullás. Másodszor. — *Vasárnap,* november 19-én: Délután: Madarász. Este: Csillaghullás. Harmadszor.

— **Scheidemantel** szász kir. kamaraénekes hangversenyén e hó 15-én *Pécskay* Alajos fiatal hegedümüvész is fellép. Pécskay, a ki ez év elején Romában az olasz kir. udvar előtt is nagy tetszést aratott játékával, Vieuxtemps negyedik nagy koncertjét és *Hubay* Jenő «Scénes de la csárda» czimü müvéből a «Hejre Kati» variácziókat fogja játszani. Scheidemantel, ki e hó 14-én ér Budapestre «Beethoven» Schubert, Cornelius és Lassentól ad elő énekszámokat.

— **Rennebaum** Ágosta nemzeti zenedei tanárnő tanitványaival hétfőn, e hó 13-án esti $7\frac{1}{2}$ órakor a vigadó kis termében hangversenyt rendez. A müsort Mozart, Liszt, Chopin, Beethoven, Grieg és Schuman müveiből állitották össze.

SPORT.

— **Agárverseny.** A czinkotai nemzetközi agárverseny e hó 9. és 10-én a résztvevők és néhány sportbarát élénk érdeklődése mellett folyt le. A versenyek a mély talaj és a kedvezőtlen időjárás daczára is sikerültnek mondhatók, és a végeredményt a résztvevők nagy száma miatt csak többszöri összevetések után lehetett megállapitani. E szerint az 1000 korona értékü tiszt. dijból és 1000 korona készpénzből álló első dijat ifj. Perczel Mór ur «Szellő» nevü egy éves fekete szukájával nyerte meg. Az 500 koronás második dijat Halász Zsigmond ur «Cziczá»-ja, a 250 koronás harmadik dijat pedig Perczel József ur «Morgó»-ja vitte el.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

— **Az idei drágasági pótlék** második félévi részletének kiutalványozása attól van feltételezve, hogy a községi háztartás bevételeinél lesz-e annyi többlet, mennyiből a pótlék második fele kikerül. Mint értesülünk, *Lampl* Hugó főszámvevő erre vonatkozólag a jövő héten teszi meg a fedezeti javaslatot, a fővárosi alkalmazottak tehát deczemberben remélhetőleg megkapják a pótlék hátralevő részét, mert a közgyülés engedélyező határozatához előbb még a belügyminiszter jóváhagyhását is kell kikérni.

— **Az árvaszéki I. oszt. jegyzői állásnak** választás utján való betöltése tárgyában a belvárosi bizottsági tagok ma délután értekezletet tartottak s egyhangulag dr. *Lovas* Lászlót jelölték.

— **A fővárosi tisztviselők fizetésének rendezése** ügyében ma délután ülést tartott a jogügyi bizottság. *Viola* Imre tanácsos elnöklete alatt. A bizottság az általános résznél a korpótlék intézményét elfogadta, azzal a módositással, hogy az visszahatólag nem alkalmazható, csak az uj fizetések életbeléptetésétől számitva, de aztán jövőre korlátlanul minden tisztviselőre nézve. Azt a tervbe vett intézkedést, hogy az egyetemi tanulmányt végzettek fizetése 1000 frtnál kevesebb nem lehet, a középiskolákat végzetteké pedig legalább is 800 frt, a bizottság nem fogadta el; de kimondotta, hogy ezek a kvalifikácziók a fizetések megállapitásánál tekintetbe veendők. Hozzájárult a jogügyi bizottság ahhoz, hogy a lakáspénz a fizetés 30%-a legyen. A részletes tárgyalás során javasolja a jogügyi bizottság, hogy a polgármester fizetése 6000 frt legyen, a működési pótléka pedig 2000 frt.

— **Ingatlanok forgalma a fővárosban.** A lefolyt héten átiratás alá kerültek, u. m.: *Budán:* Fischer Andrásné I. ker. Kutvölgyben, 6792. sz. háza Fischer testvérekre. Tichy Károlyné II. ker. réthátidülőben, 5427. sz. telke $4253\frac{1}{2}$ frtért Illits Józsefre. Budai hegypályatársaság I. ker. kőbányai dülőben 7709/a. b. sz. telkei 3000 frtért Szente Lajosra. Berger Burghardt I. ker. Péterhegyen 9875 sz telke 330 frtért Csólits Györgyre. Faludy Ágostonné, I. ker. német-völgyben 7935. és 7998. sz. háza 7500 frtért Bartsch Gyulára. Lazárovits Julia, I. ker. mozdony-utcza 8. sz. háza 8300 frtért Sztránszky Vilmos és nejére, Reiss Györgyné és társai I. ker. öröm-utcza 1. sz. háza 4000 frtért Budapest főváros közönségére, Mayer Jakabné I. ker. Kelenföld 10.248. sz. telkének része 275 frtért Benedek Róbert és nejére, Hanusch József I. ker. holdvilág-utcza 17. sz. háza kiskoru Hanusch Herminára (hagyaték), dr. Sellegi Viktor és neje I. ker. kutvölgyben 6831. sz. telkének fél része 2550 frtárt Horváth Sándorra, Hang István és neje I. ker. Orbán-hegyen 7411. sz. telke 4357 frtért a «Mária Erzsébet»-egyletre, Merkl Sebestyén és társa I. ker. kuruczlesi dülőben 6394. számu telke 1565 frtért Heinrich Alajos és nejére, Krizsánovits József és neje II. ker. vérhalmi dülőben 5650—52. sz. telke 1500 frtért Krausz Dávidra, kiskoru Kruzse Teréz és Jozefa II. ker. Rókus-hegyen 5851. sz. telkének negyedrésze 290 frtért Kantzmann János és nejére. — *Óbudán:* Tichy Károlyné Józsefhegyen 5350. sz. telke 4426 frtért Beck Adolfra, özvegy Flesser Györgyné és társai 5373. sz. telke 150 frtért az ujlaki tégla- és mészégető részvénytársaságra. Standl József és neje 5360. sz. telke 130 frtért ugyanazon részvénytársaságra, Lindmayer Antal és neje bécsi-ut 2075. sz. telke 3400 frtért ugyanazon részvénytársaságra, Breitner testvérek bécsi-ut 2074. sz. telke 3000 frtért ugyanazon részvénytársaságra, Raab József és Rozália szent-endrei-utcza 40. sz. háza 5700 frtért Binder Lajos és nejére, Keilner Mihályné Filatori-dülőben 2102. sz. telke 5800 frtért Karl József és nejére, özv. Saffran József és társai kiskorona-utcza 61. sz. háza 3000 forintért Jaeger Ferencznére, Onszki János szőlő-utcza 2010. számu telke 930 forintért Krayzell Ferencz és nejére. — *Pesten.* D. Papp Gyula VI. epreskert-utcza 24. sz. háza 10.800 frtért Krausz Jézsef és társaira, Deutsch Antal X. ker. kuttó dülőben levő telke 20.000 frtért Cserei Ignáczra, a pesti könyvnyomdászok és betüöntők segélyzőpénztára VII. k. Klauzál-utcza 16. sz. háza kiigazitás utján a magyarorsz. könyvnyomdászok és betüöntők egyesületére, özv. Loidbold Flóriánné VI. ker. Bajnok-utcza 14. sz. háza 11.369 frt 52 krajczárért Schramek Antal és nejére, Nagel Armin IX. ker. Lónyay-utcza 7. sz. háza fele részben örökség utján özv. Nagel Dávidnéra, Prokop Anna VII. ker. Alsó-Rákoson levő telke 6000 frtért Sik Aladárra, Hannich József és társai VIII. ker. Karpfenstein-u. 9. sz. háza 10.500 frtért Tann Manó és nejére, Liuhardt Károly és neje VII. ker. rózsa-u. 12. sz. háza 18.750 frtért Emmert Károlynéra, Heller Lipót VI. ker. angyalföldi telke 5451 forint 60 krért Grossmann Lipótra, kisiparosok házépitő egyesülete VI. ker. angyalföldi telke 672 frt 65 krért Scheibl Ignáczra, Jahn József VI. ker. király-utcza 3973. hrsz. háza 225.000 forintért Geiger B. Zsigmond és nejére, Wallner Lipót VI. ker. ó-utaza 24. sz. háza 75.000 frtert Lederer Gusztávra, Schmidt József és neje IX. ker. Vendel-utcza 4. sz. háza 4800 frtért Neubauer Vinczére, Beutum Ignácz IX. ker. remete-utczai háza 10.000 frtért Polgár Károlyra, Zelina Károlyné VII. ker. alsó-erdősor 16. sz. házának felerésze 8500 frtért Paulus Jánosra, özv. Retter Ozvaldné VII. kerület Klauzál-utcza 5. számu háza 42.000 frtért Diodati Gábor grófra, Elbl Jánosné X. ker. Ó-hegyen levő telke örökség utján Elbl Jánosra, Dittrich Józsefné VII. ker. Bem-utcza 9. sz. házának felerésze örökség utján Dittrich Józsefre, Freiberger Dávid V. ker. váczi-köruti telke 182.500 frtért Pollák Manó és nejére. Gaál Sándor és neje VI. ker. angyalföldi telke 1836 frtért Babitz István és nejére, Lachmann Ede és neje X. ker. Ó-hegyen levő telke 4556 frtért a kőbányai téglagyári társaságnak, Haas Kreibt Erzsébet X. ker. ó-hegyi telkének 7/10 része 5600 frtért Pollák Náthánra, a Mudrony Pál és társa VII. ker. munkás-utcza 11. sz. háza 9600 frtért Mayerberg Ferencz és nejére, a szab. kir. Pestváros IX. ker. külső soroksári-uton levő telke 20,000 frtért Gregerson Guilbrandra, Wéber Károly VI. ker. erdőtelekbeli telke 2160 frtért Róth Miklós és nejér, Zachrataky József X. ker. ligettelek és ó-hegyen levő telke örökség utján Zachrataky testvérekre.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

— **A budai polgári kaszinó** ujonnan épült palotájának felszentelése alkalmából szép ünnepélyt rendezett ma este, melyen a kaszinó tagjain kivül a közélet számos kitünősége vett részt. Igy *Ráth* Károly főpolgármester, *Gerlóczy* Károly polgármester, *Falk* Miksa a kerület országgyülési képviselője, *Darányi* Ignácz, lovag *Falk* Zsigmond, *Országh* Sándor stb. Az ünnepélyes aktus után társasvacsora volt a polgári kaszinónak igen szépen feldiszitett termeiben. A harmadik fogásnál *Rupp* Imre emelt poharat s köszönetet mondott mindazoknak, kik a kaszinó uj otthonának felépitését lehetővé tették, és azoknak is, kik az ünnepélyen való megjelenésükkel annak fényét emelték. Dr. *Mezei* Sándor lelkes szavakkal éltette a fő- és székváros érdemekben gazdag főpolgármesterét, kinek neve össze van forrva a főváros kulturális fejlődésével. *Országh* a munka emberét, dr. *Falk* Miksát éltette. Utána általános figyelem között *Falk* Miksa emelt poharat, hogy válaszoljon azon szivélyes szavakra, melyeket Országh Sándor hozzá intézett. De ezenkivül még három körülmény ad neki jogot a felszólalásra. Először, mert őt az első kerület országgyülési képviselőjévé választá, másodszor, mert a kaszinó tagjává fogadta, és harmadszor, mert ő szerencsés tagja lenni az épületet létesitő részvénytársaságnak. Ezután a társaságot folytonos derültségben tartó beszédjében elmondta egy Zsedényi — az egykori kiváló politikusról — hogy az folyton kopott ruhában járt, holott évenkint tizenkétezer forintot ajándékozott jótékony czelokra. Midőn e miatt kérdést intéztek hozzá, azt felelte, hogy ő ugy is az marad, a ki volt, de az alkotás, az maradandó lesz. Ez a palota is — ugymond a szónok — állni fog örökre s hirdetni fogja az I. kerület nemes társadalmi felfogását, mely uj otthon emelésére buzditá őket. Falk után *Ráth* Károly magasztalta az első kerület polgárainak érdemeit a főváros felvirágoztatása körül. Elteti a polgári kaszinó tagjait. *Pellinger* alelnök Országh Sándorra emelte poharát, azután *Darányi* Ignácz, mint a testvér II. kerület képviselője és a polgári kör küldöttje éltette az I. kerület polgárait. A nagyszámu társaság a késő éjjeli órákig maradt együtt.

— **A magyar jogászegylet** ma este *Manojlovics* Emil kuriai tanácselnök elnöklete alatt *felolvasó ülést* tartott. Az ülésen dr. *Reichard* Zsigmond olvasott fel «Pszihiatria és büntetőjog» czimmel, érdekes adatokat hozva fel az elmebeteg bünösökről. Az értekezést *Laufenauer* Károly egyetemi tanár vezetése alatt több előkelő elmegyógyász is végighallgatta.

— **A magyar mérnök- és épitész-egylet** ma este *Lipthay* Sándor müegyetemi tanár elnöklete alatt egyetemes szakülést tartott, a melyen *Egan* Ede, az állomvasutak hajózási mérnöke tartott felolvasást a «mechanikai hajóvontatásról a franczia és német hajózó csatornákon» czimen. Kiemelte, hogy a gépérőt az uszályhajóknak a csatornákon való vontatására két irányban használják fel és pedig vagy megfelelőbb gőzhajók alkalmazása által akarják a használatban levő lóvontatást kiszoritani, vagy arra törekednek, hogy a mechanikai erőt (hasonlóan, mint a lóvontatásnál) az uszályhajók egyenkénti vontatására forditsák. E két irányt tekintetbe véve részletesen kiemelte az indokokat, a melyek miatt a gőzerővel való vontatást a franczia és német csatornákon csak szük téren alkalmazzák; több tervrajz kapcsán megismertette a Franczia- és Németországban használt csatornavontatási rendszereket, nevezetesen a szabadon járó gőzhajókkal, a lánczon vagy sodronyköteleken járó gőzösökkel való vontatást. Ezek után még a több, javaslatbahozott rendszert, igy különösen a villamos lánczhajózást ismertette. A tetszéssel fogadott felolvasást társasvacsora követte.

— **A magyar tud. akadémia** III. osztálya november 13-án, délután 5 órakor ülést tart, melyen *Lengyel* Béla levelező tag egy uj szénsulfidról, *Daday* Jenő levelező tag a kagylós rákok harántsikos izomrostjainak finomabb szerkezetéről fog értekezni; *Högyes* Endre rendes tanár a budapesti Pasteur-intézet harmadik évi statisztikáját mutatja be, *Schaffer* Károly egyetemi magántanár pedig «Az intrahipnotikus reflex kontrakturák morfologiája és a szuggesztiók hatása ezekre» czimü értekezését olvassa fel.

— **A «Stefánia» pesti szegény gyermekkórház-egylet** választmánya *Morlin* Imre elnöklete alatt ülést tartott, melyen a választmány tudomásul vette, hogy *Sváb* Jakab és *Kassovics* Rozalia 2000—2000 forintos hagyatékát befizették és dr. *Markusovszky* Lajos értékes orvosi könyvtárát az egyesületre hagyta. *Bókai* János egyetemi tanár hosszabb előterjesztése után *Halász* Dezső titkárt és *Czanyuga* pénztárnokot a választmány állásaikban megerősitette. A karácsonyfa-ünnepélyt ez idén is megtartják.

— **A mezőgazdasággal és erdészettel foglalkozók** nyugdijintézete e hó 9-én tartott igazgatósági ülést *Máday* elnöklete alatt: Eddig befizetett 118 tag dijakban 9079 forint 6 krt. Alapitvány és adományokban 124 frt 33 kr, mely összeg takarékpénztárban őriztetik s az igazgatóság határozatára állampapirokban helyeztetik el. — Csatlakozásra és belépésre felszólittattak az állatorvosok országos egyesülete, az országos kertészeti egyesület, a kertészek kulturegylete és a központi tejcsarnok. A leköszönt igazgatósági tagok helyére a közgyülés jóváhagyásának fentartása mellett megválasztattak Jankó Mihály és Serfőző Géza. Bemutattatott a tagsági igazolvány, mely most már kiállittatik s a tagoknak megküldetik. A könyvelés, kezelés és berendezésre vonatkozólag tett az igazgatóság jelentéktelen észrevételeket s a jövő ülést deczember 7-ére tüzte ki.

— **A fővárosi kereskedő ifjak önképző-egyesülete** Podmaniczky-utcza 8. szám alatt a teljes első emeletet elfoglaló, diszes uj helyiségébe költözködött. Az egyesület ünnepélyes megnyitása rendkivüli közgyüléssel e hó 19-én, vasárnap délután 4 órakor lesz.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

— **Az Egyetértés sajtópöre.** Az *Egyetértés* ez évi április 27-én megjelent számában «Bokross Elek ügye» czim alatt közzétett czikknek azon részét, mely Bodor László vizsgálóbirónak nyilatkozatait is tartalmazza, a budapesti kir. főügyészség sajtóvétségnek minősitvén, ez év szeptember 18-án kelt vádlevelében megindította a czikk szerzője, *Salamon* Ödön belső munkatársunk ellen, ki a kir. törvényszék előtti teljes felelősséget el is vállalta, a sajtópört. A vádlevél azon szempontból indul ki, hogy egy vizsgálóbiró ujságiró előtt nyilatkozatot egyátalán nem tehet, de a menynyiben tett s ezt az ujságiró közölte, ezáltal utóbbi, tehát jelen esetben lapunk munkatársa, közhatóság elleni rágalmazást követett el. Az elvi szempontból mindenesetre érdekes vádlevélre a sajtóügyi biróság ugyanez év október 28-án kelt végzésével a kérelemnek helyet adott s az ügy szokásos tárgyalásának határnapjául ez évi *november 16-ikának délelőtti 9 óráját tüzte ki* az alkotmány-utczai igazságügyi palota II. emeleti esküdtszéki végtárgyalási termébe.

— **A szivességi váltó.** A budapesti kir. törvényszék két napon át tartott végtárgyaláson egy igen érdekes esettel foglalkozott. Az eset a következő: A Károly-köruton volt a *Deutsch* és *Weinberger* czég szücsáru kereskedés. Az egyik czégtárs azonban, Weinberger, bünös könnyelmüsége folytán odáig juttatta a virágzó üzletet, hogy az már a csőd elé került. Weinberger, ki maga jól tudott irni, olvasni, holott *Deutsch* egyikhez sem értett, ugy manipulált, hogy egy napon pénzzel, áruval megszökvén, átvitorlázott Amerikába. Azonközben történt, hogy Deutsch, ki özvegy Stetner Károlynéval együtt él, anyagi tekintetben nagyon megszorult. A nő, kinek egyébként háza is volt, látva a szorultságot, pénzt ugyan nem adhatott Deutschnak, de adott egy elfogadott bianco-váltót, hogy azon mintegy 2000 forintot szerezzen. A számos tanu kihallgattatván az ügyre, a nyert vallomások különböző szinezetet adtak az ügy mibenlétének. Annyi konstatáltatott, hogy Deutsch a budapesti pénzintézeteknél nem tudván értékesiteni a váltót, elküldte sógora, *Krakauer* Mór, a jankováczi takarékpénztár igazgatósági tagjának, ki a váltót állitólag hátirattal látván el, érvényesitette volna 3000 forint erejéig. Időközben a nő, ki gyógyíthatlan beteg volt, megbánta a tettét s aggodalmában felszólitotta Deutschot egy Weiss nevü egyén által, hogy a váltót érvényesitetlenül juttassa vissza. Deutsch ezt ugyan megigérte s ezen szándékát közölte volna Krakauerrel is, azonban a váltó tényleges visszaadásába csak nagy ügygyel-bajjal egyezett bele s akkor is ugy tett, hogy egy négyrét hajtott váltót Weisz előtt összetépett. A nő meghalt, de a váltó tovább szerepelt. Krakauer ugyanis a nő házára előjegyzést vitt keresztül és ebből került aztán az ügy a hátramaradt kiskoru fiu árvaszékileg kirendelt képviselő gyámja, dr. *Kósa* feljelentése folytán a bünfenyitő eljárás terére. Az ügyész arra alapitotta az eljárás befejezte után a vádinditványt, hogy mikor a nő a váltót visszakérte, tehát mint sajátját akarta a további értékesités alól kivonni, ugyanakkor ez nem adatván vissza, vagy ha tényleg is eltépetett, akkor az előjegyzés a Krakauer részéről egy hamisitott váltóval eszközöltetett, tehát sem Deutschnak, sem Krakanernek nem állott jogában a most már a lemondási szándék folytán csakis özv. Stettnerné tulajdonát képezhető váltóval tovább manipulálni, s mert ezt mégis tették, sikkasztást követtek el s a mennyiben az eredeti váltó tépetett volna szét, az előjegyzésre szolgált váltó falsum volt. Dr. *Keszits* védő hosszu védbeszédében az ellenkezőt védte s azt igyekezett kimutatni, hogy itten legfeljebb czivilis szerződésről lehet szó, melynek érvénytelenné való kimondása a polgári biróság elé tartozik. Az ügy magában véve rendkivül érdekes jogeset, mert kapcsolatban áll a csőd ügyével is, mely a bünügyre talán ujabb fényt fog deriteni és a körül forog, hogy a jelen eset polgári, vagy bünügy? A kir. törvényszék az ügyet jelenlegi állásában mérlegelve, Deutsch és Krakauer vádlottakat a *magánokirathamisitás vádja alól felmentette,* ellenben a sikkasztásban mindkettőt bünösnek találván, *Deutschot egy évi börtönre, Krakauert* pedig *kilencz havi börtönre itélte.* Az itélet ellen a felek, valamint közvádló is, felebbeztek.

— **Egy bünpör elveszett aktái.** Már legkevesebb 10 éve annak, hogy a budapesti törvényszéket *Markhot* József tanitó váltóhamisitási bünpöre foglalkoztatja. A kir. kuria itélete után vádlott perujitással élt, de az első és második forum ujból bünösnek nyilvánitotta a tanitót. Ez alatt hét kerek esztendő folyt le s a pörnek nem hogy vége szakadt volna, de sőt ellenkezőleg, egészen ujból kellett kezdődnie. Mert az történt a dologban, hogy a végső döntés miatt a kir. kuriához felterjesztendő iratcsomóból a *fontosabb és terhelő iratok eltüntek.* A legalaposabb kutatás sem vezetett ez ügyben czélhoz. Az e hó 21-ére kitüzött végtárgyalás ezek miatt több rendbeli nehézséggel fog majd megküzdeni, mert a tanuk közül többen elhaltak, igy tehát a bizonyitási alap összemosódott. A terjedelmes bünpör, melynek végtárgyalásán *Brinkmann* biró lesz az elnök, előrelathatólag több napig el fog huzódni.

— **Elhalasztott sajtóügyi tárgyalás.** Mint értesülünk, az ifj. *Steiner* Károly ellen inditott sajtópör, mely e hó 13-án került volna tárgyalás alá, a vádlott betegsége miatt, ennek kérelmére elhalasztatott.

MULATSÁGOK.

— **A jövő farsang álarczos báljai.** Mindnyájan élénken emlékszünk még a tavalyi farsang álarczos báljaira, a melyekből az oda tévedt tisztességes hölgyek valósággal menekülni voltak kénytelenek, az «elite» közönség botrányos viselkedése miatt. Az országos lelenczház-egyesület most azon buzgólkodik, hogy a jövő farsangon *négy* igazán előkelő álarczosbált rendezzen. A bálokra csak a névre szóló meghivókkal lehet majd bejutni, a meghivókat pedig kellő óvatossággal fogják szétküldeni. Az egyesület terve alkalmas arra, hogy az álarczos bálokat ismét tisztességes, sőt előkelő mulatságokká tegye. A bizottság, *Rémi* Róberttel az élén, dicséretes buzgalmat fejt ki a terv sikere érdekében.

HÁZASSÁG.

— **Eljegyzés.** *Révai* Ödön, a Révai testvérek könyvkiadó czég tagja eljegyezte *Benedikt* Helén kisasszonyt, dr. *Adler* Alajos fővárosi orvos leányát.

— **Esküvő.** *Bartha* J. István szinész, *Krecsányi* társulatának kedvelt tagja e hó 18-án vezeti oltárhoz a budai ref. templomban *Fábián* Karolina kisasszonyt.

GYÁSZROVAT.

Beke Mihály debreczeni árvaszéki elnök, mint részvéttel értesülünk, rövid szenvedés után meghalt. Az elhunyt az ev. ref. konzisztórium és a debreczeni függetlenségi kör tevékeny tagja volt.

Hohenlohe-Waldenburg- Schillingsfürst Teréz herczegnő duinói kastélyán Istriában tegnapelőtt meghalt. A herczegnő öt gyermeket hagyott hátra, egy fia államszolgálatban van, a másik görzi képviselő, leányai közül a legidősb Thurn-Taxis herczeg neje.

A közönség köréből.

MOLL-FÉLE FRANCIA BORSZESZ ÉS SÓ
Legjobb fájdalomcsillapitó bedörzsölés, csúz, köszvény és egyéb meghülési bajoknál. A raktárakban ólommal zárt (plombirt) üvegekben 90 krajczárjával kapható. — Moll készitménye kérendő. 9889

Eredeti párisi mellfüzők
csakis kaphatók:
Mme A. HERMAN
utóda-nál 17913
Budapest, V., Dorottya-utcza 11. sz., I. em.

Szt.-Lukácsfürdő Részvény-Társaság. Téli és nyári gyógyhely.
Helyi zuhanykezelés meleg ásványvizzel, iszapborogatás téli iszapfürdők és lakásokról küld prospektust dijmentesen az igazgatóság. 15850

A legjobb és legegészségesebb franczia czigarettapapir a 16770
Le GLORIA
Joseph Bardou és fiától, Perpignan és Párisban.

Magy. kir. orsz. közp. mintapincze
17237 kizárólagos elárusitási képviselete
RADÓ és TÁRSA Budapest, Mérleg-utcza 4.
ajánlja
kitünő minőségü palaczkborait
(40 krtól feljebb). Borok hordókban is szállittatnak.
1893/94. árjegyzék ingyen és bérmentve.
Fiók-üzlet: Erzsébet-körut 56. szám.

Még csak rövid ideig!
Ritka occasió!
Nagy szálloda HUNGÁRIA
144. számu terem
9-től 6 óráig.
GOBELIN
Sujets d'après Boucher, Watteau Tenier etc. etc.
de PARIS
Ecrans Paravents Panneaux
minden nagyságban termek részére, boudoirok, ét-, uri- és hálószobák részére, erkélyek és lépcsőházak részére. 17274
Nagyszerü minták! Eredeti árak!
Nagyszerü választék!

A szarvas-orosházi-mezőhegyesi vasutvonal e hó 1-én teljesen elkészült, s az állomások a kellő személyzettel ellát-tattak. A megnyitás azonban nem csak hogy ez ideig nem történt meg, de a legalaposabb kutatás mellett sem tudható meg, hogy egyáltalában mikor lesz átadva ezen vasut a forgalomnak.

Ha figyelembe veszik az illetékes körök azon anyagi károkat, melyeket a környékbeli közönség a szállitásra fentartott fa, köszén és gabona áruik továbbithatlansága miatt már eddig is szenvedett, nem fogják tőlünk megtagadni a fölvilágositást arra nézve, hogy mikor lesz tulajdonképen e teljesen elkészült vasut a közönség használatára átadva.

17311 **Több tót-komlósi polgár.**

RABINOVSKY M. CHARLES
egyptomi szivarkagyár
KAIRO, EGYPTOM.
A bécsi Jockey-klub szállitója.
Tisztelettel értesiti vevőit, hogy egész Magyarországon nincs képviselője és hogy minden megrendelés és levelezés a következő czim alatt irányitandók: 17076
RABINOVSKY M. CHARLES KAIRO.

17323 A

Vasárnapi Ujság

megszerezte **Verne Gyula**, az annyira kedvelt franczia iró **«Bombarnac Klaudius, egy franczia hirlaptudósitó naplójegyzetei»** czimü legujabb regényének kiadási jogát, **s ez érdekes regényt a folyó október—deczemberi évnegyedében egészen közli, az eredeti franczia kiadás művészi kivitelü 50 rajzával.** (Magának e regénynek bolti ára több, mint a «Vasárnapi Ujság» ez évnegyedi folyamának előfizetési ára.)

A «Vasárnapi Ujság» hetenként két nagy ivre terjedő és számos képpel illusztrált tartalma rendkivüli mellékletekkel lesz jövőre is bővitve, s ezen felül minden félév végén külön képmellékleteket is ad.

A «Vasárnapi Ujság» előfizetési ára negyedévre (október—deczember) 2 frt.

A «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» együtt negyedévre 3 frt.

Az előfizetési pénzek a **«Vasárnapi Ujság»** kiadóhivatalához, **Budapest, Egyetem-utcza 4. szám** küldendők.

A hivatalos lapból.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Rieger* Imre kaposvári állami főgimnáziumi rendes tanárt ugyancsak rendes tanári minőségben az aradi kir. főgimnáziumhoz; a brassói törvényszék elnöke *Kaufmesz* János fogarasi járásbirósági harmadosztályu hivatalszolgát a brassói törvényszékhez helyezte át.

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Szluha* Béla közalapitványi ispánt, kasznárrá; az igazságügyminiszter *Stupjár* Samu balázsfalvi járásbirósági aljegyzőt a marosvásárhelyi, *Marselek* Béla erzsébetvárosi törvényszéki aljegyzőt az erzsébetvárosi és *Kistaj* János budapesti törvényszéki aljegyzőt a budapesti törvényszékhez jegyzőkké, *Balás* János nagybecskereki törvényszéki joggyakornokot pedig a nagybecskereki törvényszékhez aljegyzővé és *Fehér* János brassói törvényszéki fogházőrt a fogarasi kir. járásbirósághoz harmadosztályu hivatalszolgává nevezte ki.

Névváltoztatás. *Kaiser* Gyula jákói illetőségü nagyszombati lakos, szt. ferencz-rendi áldozár vezetéknevének «Lendvai»-ra kért átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

TÁVIRATOK.

Róma, nov. 11. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. *Gemala* munkásügyi miniszter halála alkalmából *Humbert király* táviratot intézett a miniszterelnökhöz, melyben azt mondja, hogy Gemala halála őt mélyen sujtotta. «Egy becsületes, csak a hazájának és a tudományának szentelt élet hunyt ki — irta a király — s én fájlalom miniszterem és barátom halálát.» *Gemala* az 1891. május havában megalakult Giolitti miniszteriumnak negyedik halottja.

Róma, nov. 11. A parlamentet nov. 23-ára egybehivták.

Róma, nov. 11. Az elhalt Vivian lord helyébe T. C. Fordot, az eddigi konstantinápolyi angol nagykövetet nevezték ki római nagykövetté.

Páris, nov. 11. Lozet kinevezését bécsi nagykövetté már legközelebb hivatalosan közzé fogják tenni.

Páris, nov. 11. A miniszteri nyilatkozat, melyet a parlament megnyitásánál fel fognak olvasni, hangsulyozni fogja, hogy a kormány el van határozva, hogy minden adótörvényjavaslatot elvet, mely progresszivadó vagy inkvizitorikus adókivetés jellegével bir. A nyilatkozat továbbá ki fogja emelni, hogy a kormány ragaszkodik a Dods tábornoknak április havában küldött amaz utasitásokhoz, hogy csakis Behanzin királylyal bocsájtkozzék tárgyalásokba és a Behanzin királynak Londonból tegnap ideérkezett követeit, kiknek küldetése különben nem hiteles jellegü, nem fogja fogadni.

Belgrád, nov. 11. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Kinos feltünést keltett egy a pénzügyminiszterium által felfedezett nagymérvü *bélyegsikkasztás*, melyet már évek óta követnek el. Igen sok ember van kompromittálva. Többeket már le is tartóztattak, közöttük *Maximovics* postatanácsost és az *állami nyomda alelnökét* is. (N. Fr. Pr.)

Belgrád, nov. 11. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Sándor király ma két órai kihallgatáson fogadta a haladópárt vezérét, *Garasanin* tábornokot.

Belgrád, nov. 11. (Az *Egyetértés* tudósitójának távrirata.) Holnapra összehivták a radikális pártklubot, hogy az elnökválasztás és a kabinetalakitás kérdését megbeszéljék. (N. Fr. Pr.)

Belgrád, nov. 11. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A Vecserni Novosti mai számában jelenti, hogy az obrt-kérdés okozói: *Nikolics* külügyminiszter és *Vuics* pénzügyminiszter, *le akarnak köszönni*, mert Thömmel osztrák-magyar követ tegnapelőtti figyelmeztetése daczára sem akarnak az obrt-ügyben engedni. Ma este a király elnöklete alatt minisztertanács volt, melyben ugyancsak az obrt-kérdés felett tanácskoztak. A tanácskozás eredménye eddig ismeretlen.

Pétervár, nov. 11. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. Néhány kormányzóságnak már rég tervbe vett ujjászervezése nem csak Lengyelországra, hanem a Kelet-tengeri tartományokra is ki fog terjedni. Az a terv, hogy ezeket a tartományokat nem ugy mint eddig volt, három, hanem két kormányzóságra fogják felosztani.

Szófia, nov. 11. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. A szobranye 149 tagja között van: 5 miniszter, 1 nyugalmazott tábornok, 23 kerületi képviselő, 25 polgármester, 26 ügyvéd, 2 orvos, 2 bankár, 38 kereskedő, 13 földbirtokos, 1 ujságiró és 1 tanitó. Ezek közül 81 már az előbbi szobranyenek is tagja volt; 68 uj ember van köztük s 13 pótválasztás rendeltetett el.

Bukarest, nov. 11. Egy bukaresti lap közlése szerint *Potoczky* Antal gróf kiutasitására vonatkozó rendeletet *Gulochowszki* gróf, osztrák-magyar követ közbenjárására visszavonták.

Czetinje, nov. 11. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. Danilo herczeg montenegrói trónörökös régen tervezett, de ismételten feladott pétervári utazását uj év után meg fogja tenni. Az a nézet, hogy ez az utazás egy házassági tervvel van kapcsolatban.

Czetinje, nov. 11. Abból az alkalomból, hogy a Petrovits Njegus-dinasztia 1896-ban fennállásának 200-ik évfordulóját ünnepli, a hivatalos lapban 5000 frankos pályadij fog kitüzetni oly müre, mely a legjobb történeti leirását adja az időszaknak és 700 frankos pályadij a dinasztia alapitója szobrának tervezetére.

Athen, nov. 11. Trikupis ma végre sok nehézség után, mely saját pártjában felmerült, a királynak előterjeszthette a következő miniszteri névsort: *Trikupis* elnökség és pénzügy, *Stefanos* belügy és ideiglenesen külügy, *Bonfidis* igazságügy, *Kalijabronas* közoktatásügy, *Zamando* hadügy és *Bubulis* tengerészet. Más verzió szerint *Bonfidis* a belügyi tárczát és *Stefanos* az igazságügyit és ideiglenesen a külügyi tárczát fogja átvenni. Az a hir van elterjedve, hogy a tárczák felosztása miatt Trikupis pártjában viszályok törtek ki.

IDEGENEK UTMUTATÓJA.

Szállodák.

Orient szálloda, Kerepesi-ut 42. szám a népszinházzal átellenben. A mai kor- és igényeknek megfelelően berendezve, kitünő étterem és kávéház a szállodában, mérsékelt árak mellett.

Metropole szálloda Kerepesi-ut 58. sz. Központi fütés által állandóan fütött szobákkal, felvonógép (Lift) villamos-világitás és fürdőkkel a szállodában. Kiszolgálás és világitás nem számittatik.

Walter Fehérló szálloda Kerepesi-ut 15. szám. Budapest legolcsóbb szállodája, ugy a szobákra, mint az étteremre nézve. Kávéház a szállodában, pontos kiszolgálás.

Magyar Királyi szálloda Dorottya-utcza 2. szám. Budapest legjobb helyén, a belvárosban fekvő szálloda. Kitünő étterem jutányos árak mellett.

Biztositás.

Assicurazioni Generali. Alakult 1831-ben. Részvénytőke és tartalékalap: **49,000.000 o. é. forint.** Budapest, Dorottya-utcza 10. sz., az intézet saját házában. **Életbiztositás** minden módozat szerint. **Tüz-szállitmány- és üvegbiztositás. Jégbiztositás** a Magyar jég- és viszontbiztositó részvénytársaság által. Ugyanott **Első osztr. ált. baleset ellen biztositó-társaság.** Magyarországi vezérügynöksége. **Részvénytőke: 1,000.000 o. é. forint. Összes biztositéki alap 2,000.000 o. é. forint.** Egyes és csoportos biztositások a legolcsóbb dijak és legkoulánsabb feltételek mellett. Egyes biztositások dijvisszatéritéssel is. 11464

Első Leánykiházasitási Egylet Budapesten, VII. kerület, Károly-körut 15. szám. **Alapittatott 1863. évben.** Kifizetett nászjutalékok 1892. deczember hó 31-ig **1,600.000 forint.** Legelőnyösebb dijtételek kiházasitási biztositásokra **300 forinttól 10,000 forintig.**

Bankok és takarékpénztárak.

Magyar leszámitoló és pénzváltóbank, Dorottya-utcza 6. Befizetett részvénytőke 25 millió korona. Bank- és váltóüzlet, áru osztály, entrepot és elevátorok 750.000 mmázsánál több ürtartalommal. 11489

Magyar általános takarékpénztár részvénytársaság Budapest, V. József-tér 8. Befizetett részvénytőke 1 millió forint. Elvállal takarékpénztári betéteket 4%-os kamatozás és a legcoulansabb visszafizetési feltételek mellett. 17129

Divat.

Női ruha. Minden előkelő magyar hölgy eszménye: «Szép öltözet» a legjobb hirnévvel biró **FALUDI és TÁRSA** czég müterméből Budapest, IV., Szervita-tér 1. sz. (Czégtulajdonos Lübke Vilmos). 11487

Zongora-raktár.

Chmel J. és fia. cs. és kir. udvari szállitók, Gizella-tér, Haas palota. Magyarország legtekintélyesebb zongora-telepe. Alapittatott 1835. A legjelesebb mesterek, mint Bösendorfer stb. egyedüli képviselete. 17128

Üvegipar.

Görög István, a parádi üveggyár budapesti főraktára, IV. ker., hatvani-utcza 13. szám. Nagy választék asztali ivókészletekben. Gyógyszerészeti és vegyészeti üvegczikkek. Vizálló csövek. Hőmérők, sürmérők mindennemü folyadékok számára. Betegápolási eszközök stb.

Czement- és épitési-anyagok.

Walla József czementáru-gyára és épitési anyagok raktára Budapest, VII. ker., Rottenbiller-utcza 13. sz. Vállalkozik: granitterazzo, betonirozások, csatornázások, szökőkutak, czement-lapok- és mozaik-lapokkali kövezések elkészitésére stb. **Raktárt tart:** keramit-lapok, kelheimi-lapok, mettlachi-lapok, terracotta áruk, kőfedélpép, tüzálló-téglák, kemény rakványokból stb. Gyári raktára a gartenaui portlandi czement- és vizhatlan mészgyárnak. Nádfonat mennyezet-készitéshez.

KÖZGAZDASÁG.

Pozsony, november 11. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata). *Lukács* Béla kereskedelmi miniszter személyes kérelmére megnyerte Izabella főherczegasszonyt egy csipkemühely alapitására. A miniszter megtekintette a dinamitgyárat, a rendező-pályaudvart és a jutagyárat. A Palugyay-fogadóban Taller polgármester üdvözölte a minisztert.

Prága, nov. 11. *Novák* József és fia csődbejutott franzthali czég passzivái 600.000 frtra rugnak. Leginkább a prágai piacz van érdekelve, b. *Ehrenhoch* Pál maga 225.000 frttal.

Trieszt, nov. 11. A statisztikai kimutatások szerint az október havi áruforgalom Triesztben 1893-ban 63.000 métermázsával kisebb, mint a mult év októberhavában az ez idei második félév áruforgalma pedig eddig is szemben a mult év hasonló időszakával 260.000 métermázsával csökkent.

Belgrád, nov. 11. A földmivelésügyi miniszterium 19 iparos ifjut küld Magyarországba, kik itteni gyárakban és faáru telepeken lesznek elhelyezve és államköltségen fogják megszerezni a mezőgazdasági eszközök kidolgozásához való szakképzettséget.

Róma, nov. 11. Mint a «Stefani ügynökség» jelenti, tegnap aláirták az Ausztria és Olaszország közt kötött egyezményt, mely a növényekre vonatkozólag a *határforgalmat* szabályozza.

Róma nov. 11. A hivatalos lap rendeletet közöl, mely a vámoknak érczpénzben való fizetését rendeli el. A kibocsátó intézetek azon személyeknek, kik ezt behozatali vámok fizetése czéljából kérik, névre szóló árujegyeket fog kiadni, ha a kivánt árujegyeknek megfelelő összeg, állami vagy bankjegyekben csatolva van, mely alkalommal a váltóárfolyam is számitásba jön és 100 frankonként 25 centimes levonásba hozatik.

Páris, nov. 12. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) *Boulevard-forgalom:* 3%-os franczia járadék 99.16, spanyol exterieur 61.18, olasz járadék 80.17, magyar aranyjáradék 92.81, török consol 22.26, portugál 3%-os járadék 20.31, ottomán bank 586.56, Rio Tinto 364.37, szelvény nélkül.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

* **Külföldi biztositó-társaságok Magyarországon** czim alatt lapunk november 1-én megjelent czikkben rámutattunk egyes külföldi biztositó-társaságokra, melyek dijtartalékjaikat oly értékekben helyezték el, mely értékek a legutóbbi válságok következtében annyira csökkentek, hogy a biztositott közönség érdekei, sőt biztositott tőkéje is veszélyeztetve van. Azóta olvasóink köréből igen sok aggódó levelet és felszólalást kaptunk, hogy most már mi lesz velük, biztositva vannak-e, vagy nem és hosszas, keserves befizetéseik után megkapja-e családjuk a biztositott tőkét vagy nem? Az emlitett czikkünkben megemlitett négy biztositó-társaság közül a két olasz azóta megnyugtató felvilágositásokat nyujtott, a mennyiben azok az árcsökkenések, melyek az olasz járadékban érték őket, teljesen fedezve vannak az e czélra szolgáló tartalékokkal. Nem ugy a megnevezett két amerikai biztositó-társaság, melyek közül az *Equitable amerikai életbiztositó-társaságra* vonatkozólag részletes kimutatást adhatunk azokról a veszteségekről, melyek a társaságnál biztositott közönség dijtartalékait a legutóbbi amerikai válság következtében érték. Még talán rosszabb a helyzet a *new-yorki Germania életbiztositó-társaságnál,* melynek saját vagyona alig van, minthogy ez mindössze csak 200.000 dollárra rug és igy az a pénz, mit a legutóbbi amerikai válság alatt veszitett, teljesen a biztositott közönség vagyonát érte. Pedig ez a veszteség ennél a társaságnál is milliókra rug, ha tekintetbe veszszük, hogy az amerikai vasuti kötvények mily roppant mértékben estek az utóbbi időben. Ez az utóbbi társaság teljes csendben tartotta nálunk bevonulását, de azt hiszszük, hogy az amerikaiaknál divó mód mellett már is jelentékenyen elterjedt az országban és kétségtelen, hogy Magyarországból is vándorolt már sok pénz az Oczeánon át, hogy kétes értékü amerikai vasuti kötvényekbe helyeztessék el. Legalább erre vall az a sok kérdezősködés és aggódó felszólalás, a mit az ország majd minden részéből, de különösen Erdélyből és a Felvidékről kapunk ugy a *Germania,* mint az *Equitable* amerikai életbiztositó társaságra vonatkozólag. Ezeknek a biztositottaknak sajnálatunkra nem adhatunk még megnyugtató választ, mert magunk is aggódunk a befizetett magyar tőkéért!

* **A magy. kir. államvasutak vonalain felmerült szállitási károk.** A m. kir. államvasutak igazgatósága tudatja a szállitó közönséggel, hogy kártalanitási ügyek elintézése, melyek szállitmányok elveszésére, sérülésére és szállitási határidőtullépésekre vonatkoznak, az üzletvezetőségek, illetve a fiumei forgalmi főnökség hatáskörébe tartoznak. A visszkereseti ügyek gyorsabb elintézése, valamint a levelezések ide-oda küldözgetésének elkerülése czéljából, ezen ügyekre vonatkozó beadványok közvetlenül azon *üzletvezetőséghez,* mely alá az illető fel vagy leadási állomás tartozik, illetve a mennyiben a Fiume-alsó-moraviczai vonal forog szóban, a fiumei forgalmi főnökséghez nyujtandók be. A felek az iránti tájékozása czéljából, hogy mely állomás, mely üzletvezetőséghez tartozik, *állomási jegyzék* készült, mely a m. kir. államvasutak központi nyomtatványtárában (Andrássy-ut 75. sz.) 10 krajczárért kapható. Végre megjegyeztetik, hogy fizetett *dijtöbbletek vissztéritése* iránti felszólamlások, ugy mint eddig, továbbra is az *igazgatósághoz* nyujtandók be.

* **Az amerikai városok utczaburkolatai** czimmel jelent meg egy közlemény Kovács Pál m. kir. főmérnöktől a «Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet» értesitőjében, melynek közérdekü tartalmát röviden a következőkben jelezzük. Meglepő az utczákon, tereken, parkokban uralkodó tisztaság, valamint az ültetvények üdesége. Tudakozódásai és vizsgálódása arra a meggyőződésre vezették, hogy ez az eredmény az által lett elérve, hogy a gyorsan fejlődő nagyobb városokban az utóbbi években kivétel nélkül csak aszfaltburkolatot alkalmaznak. A nyert statisztikai adatok szerint az Egyesült-Államok városaiban 1892. év végeig 11.913,202 négyzet-yard volt aszfalt-burkolattal ellátva. Buffaló városban 2.117,275 négyzet-yard fekszik, vagyis félannyi mint egész Európában, hol Berlin áll első helyen 1.036,176 négyzet-yarddal. — Kiterjeszkedik az aszfalt-burkolatok készitési módjára és méreteire is, de ezek nálunk is ismeretesek. — Főmomentumként azonban azt emliti fel, hogy ott nemcsak a járdák, de a kocsiutak is egész szélességükben burkoltatnak aszfalttal, és hogy az aszfalt-burkolatok a megnyitott uj utczasorokon azonnal elkészittetnek, még mielőtt egy ház épült volna, a házak a burkolatok fektetése után gyorsan épülnek. — Ezen burkolási módszernek előnyeiről, a burkolatok söpretésénél és takaritásánál elért megtakaritásokról stb. szólva előadja, hogy a háztulajdonosok és boltosok mindenütt sürgetik az aszfaltburkolatot, az előbbeniek mert könnyebben találnak lakót vagy boltbérlőt, az utóbbiak, mert áruik nem szenvednek a folytonos söpretés porfellegeitől, s igy folytatja: felejthetlen marad előttem az itt látott példás tisztaság; por, sár, tócsa vagy szemét dombnak nyoma sem látszott. Mintha örökös vasár- vagy ünnepnap volna, ugy nézett ki a vidék. Érdekesek az utczák talajának elegyengetéséről észleletei, mely munka az amerikai városokban egy e czélra konstruált és egy ember által könnyen kezelhető gőzgép segélyével feltünő gyorsasággal végeztetik, mig nálunk 6—8 ló által vontatott hengerekkel szánalmat gerjesztő módon és ijesztő lassusággal hajtják végre. Mennyivel praktikusabbak ott az emberek. Sok esetben még a jó alapon fekvő megromlott régi kövezetet sem szedik fel, hanem csak annak mélyedéseit egyenlitik ki, aztán vékonyabb betonréteggel vonják be és erre alkalmazzák az aszfalt-burkolatot. Meggyőződött, hogy az ily burkolatok is teljesen beváltak. Az Egyesült-Államok minden nagyobb városában az utczák teljes szélességében fektetett aszfalt-burkolatokat láthatni és Buffalóban látta, hogy a tizennégy évvel ezelőtt fektetett burkolatok egész jó állapotban vannak, csak esős időben vehetők észre csekélyebb süppedések, melyek azonban a közlekedésre semmi befolyással nem birnak.

* **Bulgária adó- és vámjövedelme.** A folyó év eddigi menete a bolgár államkincstárra nézve fölötte kedvező. A vámbevételek az év első felében 4,640.069 frankot tettek, vagyis 817.555 frankkal többet, mint az előző év hasonló [illegible] a második félévben is [illegible] a mennyiben augusztus hónapban a vámbevételek [illegible] frankot tettek, vagyis 25.255 frankkal többet, mint a mult évi augusztusban. Az adóbevételek is igen kedvező viszonyokra mutatnak; igy ez évi augusztus 1—29-ig 1,941.378 frank adó folyt be, 376.199 frankkal több, mint a mult év megfelelő szakában. Ezek a szamok ékesen szóló bizonyságai Bulgária folyton haladó pénzügyi és közgazdasági fejlődésének.

IPARÜGYEK.

— **Uj ipari szakiskola Szepesmegyében.** *Lukács* Béla kereskedelmi miniszter nagyszabásu akcziót inditott meg a felvidéki vasipar fejlesztése érdekében. Ezen akczió egyik része a Gölniczbányán létesitett nagy vasipari szakiskola, melyet mintegy 50,000 frt költséggel állitott fel. Az uj iskolát, mely kiváló fontossággal bir, az ipar-iskolák felügyelője *Szterényi* József kir. iparfelügyelő szervezte, a ki azt f. hó 8-án délelőtt nyitotta meg a miniszter képviseletében Gölniczbánya város tanácsa, képviselő testülete, az iskola felügyelő bizottsága és nagy közönség részvétele mellett. A miniszter képviselőjét a város polgármestere lelkes szavakban üdvözölte, mire *Szterényi* felügyelő válaszolva az iskolát megnyitotta. Ezután még *Valkó* Vilmos igazgató tartott rövid beszédet. A minisztert az egybegyült közönség lelkesülten ünnepelte s táviratilag üdvözölte.

KIÁLLITÁSI ÜGYEK.

= **A gazdasági egyesületek a millenniumon.** Az orsz. magy. gazdasági egyesület kérdést intézett a földmivelésügyi miniszterhez, arra nézve, hogy a gazdasági egyesületek, hogy szerepeljenek a millenniumon. A miniszter tegnap felelt e kérdésre. A miniszternek az az óhajtása, hogy a gazdasági egyesületek egymással szövetkezve, müködésük eredményét, hatását s szellemi tevékenységüket mutassák be az ezredéves ünnepen rendezendő kiállitáson, ne pedig kiváló gazdasági eszközeiket, mint ez eddig a gazdasági kiállitásokon szokás volt. A gazdasági egyesületek e kiállitása elhelyezésére külön pavillon volna épitendő. Az orsz. magy. gazdasági egyesület ezen az alapon legközelebb már megindítja a mozgalmat az ország 57 vármegyei s nagy számu járási, városi és községi gazdasági egyesülete között.

KERESKEDELEM ÉS TŐZSDE.

** **Német-orosz vámtárgyalások.** Berlinből táviratozzák a félhivatalos Pol. Corr.-nak: Daczára a német kormány megbizottai és az orosz kormány kiküldöttei határozott óhajának, a vámpolitikai tárgyalások Németország és Oroszország közt eddig még nem vezettek eredményre, s egyelőre nem is lehet tudni, hogy a szerződés mikor jön létre. Azok a körök, kik e kérdésben leginkább érdekelve vannak, vámháborutól tartanak. Ha orosz részről azt vetnék fel, hogy Németország a Romániával legujabban kötött kereskedelmi szerződésben ez állammal szemben nagyon alacsony gabonavámokat állapitott meg, a nélkül, hogy oly nagy viszonszolgálatokat követelt volna mint Oroszországtól, azt lehet felelni, hogy Románia sohasem görditett annyi akadályt a német kiviteli kereskedelem elé, s hogy az napról-napra növekszik. Ez is egy érv legyen a sok mellett, a mely rá akarja birni Oroszországot, hogy gátoló rendszabályait Németországgal szemben helyezze érvényen kivül.

** **Kivitelünk Bulgáriába.** A várnai osztrák-magyar alkonzul jelentése szerint az árukészletek, miután a veszteglési intézkedések következtében a forgalom gátolva volt, nagyon megcsökkentek és különösen a keresettebb fogyasztási czikkek árai jelentékenyen emelkedtek. Igy például a czukor ára nagyban: ez évi szeptember hóban kilogrammonkint következő volt: porczukor 58—60, centrifugal 55—58 és koczkaczukor 62—63 centime. A sózott marhabőrök, melyek eddig a belföldi ipar érdekében 1½ százaléknyi kedvezményes vám mellett voltak behozhatók, ezentul a 8½ százaléknyi vám alá fognak esni, kivéve, ha hatóságilag hitelesitett okmányokkal igazoltatik, hogy a behozott nyersbőrök czipészáruk készitéséhez szükséges feldolgozás czéljából valamely belföldi cserzőtelepbe vitetik, mely esetben az 1½ százaléknyi vámon felül fizetett összeg visszatérittetik. A mig Rustsukban vesztegzár áll fenn, nem ajánlatos czipészárukat kisebb mennyiségekben Bulgáriába szállitani, mert a czipők a nagy fertőtlenitő gépben tapasztalat szerint 1—2 számmal kisebbekké lesznek. Szücsáruk szállitásától egyátalán tartózkodni kellene, mivel ezek a fertőtlenitési eljárás alatt teljesen tönkremennek.

** **Fizetésképtelenségek.** A bécsi Kreditorenverein a következő fizetésképtelenségeket teszi közzé: Partl Lajos kereskedő Szófiában, Engländer Ignácz tajtékkereskedő Bécsben, Nemetz Karoly szabó Hornban, Mayerhofer Lujza szatócs Bécsben, Sigmund András kereskedő *Medgyesen*, Allin László és társa kereskedőczég Belgrádban, Rebernik János szabó Bécsben, Skreta Bohuszláv kereskedő Nimburgban, Poser Johanna bőrkereskedő Egerben, Bitterlich Ferencz Antal szövöttáru-készitő Schluckerauban, Mikolai Pál István *Aranyos-Maróton*, Konjetic Mária kereskedőnő Klagenfurtban, Mendl Lajos kereskedő Magyar-Osztrában, Czwall Manó női öltönykereskedő Bécsben, Petrovics és Müller *Réva-Ujfalun*, Rubitsek Lajos és társa *Békésen*, Schafter és Jankovitz vaskereskedők *Nagy-Kikindán*, Berkovits Vilmos kereskedő *Sátoralja-Ujhelyen*, Wigner és Leichter kereskedőczég *Beszterczén*, Czapla Ferdinánd kereskedő Fulnokon, Spitzer Katalin kereskedőnő Bécsben, Spielvogl Regina kereskedőnő Rzeszovban, Novotny Pál gyarmatárukereskedő Prágában, Hanzlicsek Ferencz takács Kozlauban, Buchhein Malka kereskedőnő Buczaczban.

** **Az Üzleti heti szemlét lapunk mai számának mellékletén közöljük.**

BUDAPESTI ÁRU- ÉS ERTÉKTŐZSDE.

— November 11. —

Gabonatőzsde.

A *buza*-üzlet iránya ma is szilárd maradt. A kinálat mérsékelt, a vételkedv elég nagy volt, és mintegy 20.000 mm. adatott el teljes, néha néhány krajczárral magasabb árakon. Egyéb gabonanemüekben csak gyér volt a forgalom. *Rozs* több figyelemben részesült és itt-ott bécsi számlára történt benne vásárlás állomásokon 5.80—5.90 forinton budapesti paritás mellett. Itt nem volt benne forgalom és most is, mint eddig, 5.70—5.90 forinttal jegyezték. *Takarmány-árpában* volt ugyan kereslet, de kevés kinálat és csak néhány elsőrangu szerémségi árut adtak el 6.25 forinton. Jó magyar áruért örömest fizetnek 6.50 forintot. *Tengeri* ó-áruban Bécs és Csehország számára kerestek és 5 krajczárral drágábban fizették. Eladatott belőle néhány ezer mm. 4.85—4.90 frton. Uj áruban csak belföldi számlára volt gyenge kereslet teljes áron és eladatott belőle valamelyes novemberre Dévaványán 3.60, Szarvason 3.75 és Gyomán 3.80 forinton métermázsánkint. *Zab* csak itt adatott el néhány waggon változatlan árakon. — Eladatott:

Buza. *Tiszavidéki* 200 mm. 80.2 k. 7.75 frt, 300 mm. 80 k. 7.62½ frt, 1200 mm. 79.5 k. 7.70 frton, 100 mm. 48 k. 7.40 frt, 100 mm. 78 k. 7.47½ frt, mind három hónapra.

Pestmegyei 100 mm. 81 k. 7.70 frt, 200 mm. 80 k. 7.65 frt, 300 mm. 78 k. 7.45 frt, mind három hónapra.

Fehérmegyei 200 mm. 79 k. 7.60 frton, három hónapra.

Szentesi 5200 mm. 79.4 k. 7.70 forinton, három hónapra.

Zentai 800 mm. 78 k. 7.70 forinton, három hónapra.

Vásárhelyi [illegible] 7.65 frt, három hónapra.

Oláhországi 3000 mm. 77 k. 6.95 frt, tranzitó áruban, három hónapra.

Szerbiai 3200 mm. 75 k. 6.30 frt, 1875 mm. 73.7 k. 6.25 frton, tranzitó áruban; mindkettő három hónapra.

Zab 100 mm. 7.30 frt, 100 mm. 7.17½ frt, 100 mm. 7.15 frt, 160 mm. 6.95 frt, 200 mm. 6.87½ frt készpénzben.

Mai hivatalos effektiv-árak:

					frttól	frtig
Buza	bánsági uj	.. .. ..	78—81	klg.	7.20	7.65
—	tiszavidéki uj	.. .. ..	78—81	»	7.25	7.65
—	pestvidéki »	.. .. ..	78—81	»	7.20	7.65
—	fehérmegyei »	.. .. ..	78—81	»	7.20	7.65
—	bácskai »	.. .. ..	78—81	»	7.30	7.70
Rozs	— »	.. .. ..	70—72	»	5.70	5.90
Árpa	takarmány »	.. .. ..	60—62	»	6.20	6.50
—	égetni való »	.. .. ..	62—64	»	6.75	7.50
—	sörfőzdei »	.. .. ..	64—66	»	7.80	9.—
Zab	ó —	.. .. ..	39—41	»	—.—	—.—
—	— uj	.. .. ..	39—41	»	6.80	7.30
Tengeri	bánsági ó	.. .. ..	75	»	4.85	4.90
—	másnemü ó	.. .. ..	73	»	—.—	—.—
Repcze	káposzta	.. .. ..	—.—	»	—.—	—.—
—	bánsági	.. .. ..	—	»	—.—	—.—
Köles	ó	.. .. ..			4.30	4.70

Határidőüzlet gyenge forgalom mellett valamivel magasabb amerikai gabonaárfolyamokon szilárd iránvban nyilt meg. — Köttetett:

Délelőtt.

Szokványbuza tavaszra mintegy 10.000 mm. 7.52, 7.50, 7.51 és 7.52 forinton.

Szokványbuza őszre mintegy 5.000 mm. 7.68, 7.67, 7.68 forinton.

Tengeri május—juniusra mintegy 5.000 mm. 5.01, 5.02 és 5.01 forinton.

Szokványzab tavaszra mintegy 5.000 mm. 6.95, 6.96 és 6.97 forinton.

Déli tőzsde.

A déli tőzsdén a forgalom szintén gyenge volt, az irány szilárd maradt. — Köttetett:

Szokványbuza tavaszra mintegy 5000 mm. 7.52 és 7.53 frton.

Szokványbuza őszre 7.68 és 7.69 frton.

Tengeri május—juniusra mintegy 5000 mm. 5.01 és 5.02 forinton.

Szokványzab tavaszra mintegy 5000 mm. 6.98, 6.99 és 7 forinton.

Déli 1 órakor hivatalosan záródnak:

Szokványbuza tavaszra	frt	7.51— 7.52
Uj tengeri május—juniusra	»	5.01— 5.03
Szokványzab tavaszra	»	6.97— 6.99
Uj káposztarepcze 1894. aug.—szeptemberre	»	—.——.—

Délutáni forgalom.

A délutáni forgalom tartósan gyenge volt, az irány kezdetben alacsonyabb berlini gabonaárfolyamokra kissé nyugodtabb volt, később azonban kielégitő párisi gabonaárfolyamokra megszilárdult. — Köttetett:

Szokványbuza tavaszra mintegy 5.000 mm. 7.51, 7.52 és 7.53 frton.

Tengeri május—juniusra mintegy 5.000 mm. 5.02 és 5.03 forinton.

Szokványzab tavaszra mintegy 5000 mm. 6.98, 6.99 és 7 forinton.

Délután 4 óra 30 perczkor záródnak:

Szokványbuza tavaszra	frt	7.52— 7.54
Uj szokványbuza 1894. őszre	»	7.69— 7.71
Uj tengeri 1894. május—juniusra	»	5.02— 5.04
Szokványzab tavaszra	»	6.99— 7.01
Uj káposztarepcze 1894 aug.—szeptemberre	»	11.85—11.95

Terménytőzsde.

A terménytőzsdén zsiradékárukban változatlan irány mellett pangott az üzlet. Szilva és szilvaiz nyugodt.— Köttetett:

Szilva effektiv bosznia 120 szemes 10.29 frt, 100 szemes 14.28 frton, 85 szemes 22.54 frton; novemberi szállitásra bosznia 100 szemes 14.29 frton, szerbiai szokványáru 9.37 frton, 100 szemes 14.29 forinton és 85 szemes 22.77 forinton.

Szilvaiz szlavóniai 14.75 frton.

Hivatalosan felmondatott e hónap 16-ikára 100 mm. *szilva*.

Értéktőzsde.

A külföldi tőzsdéken pár nap óta nyugodtabb a hangulat. Az olasz járadék ingadozása is szükebb keretben ment végbe. A monarkhia másik államában a kabinet megalakult. S minthogy semmiféle körülmény sem zavarta meg a spekulácziónak hausse-hangulatát, a nyugati piaczok járadékvásárlási megbizásai s a valuta csökkenése kiinduláspontul szolgáltak jelentékenyebb ármelkedésre, mely a nemzetközi piacz öszszes értékeire egyaránt kiterjedt, melyből azonban legjelentékenyebb árelőnyt a járadékok huztak, minthogy azok különösen Páris számlájára nagyobbmérvü sürgős kereslet tárgyait képezték. A magyar hitelbank részvényeiben helyi s bécsi vételekre speciális hausse keletkezett s azok árjavulása mintegy 5 frtra rug. A nemzetközi vasutak s a rima-murányi vasmü részvényei is magasabb árfolyamokon vásároltattak. A helyi piaczon az irányzat szintén rendkivüli szilárdnak mutatkozott. Az üzlet kiterjedt az értékek legkülönbözőbb nemeire, melyekben kivétel nélkül magasabb árfolyamok kerültek felszinre. Valuták és érczváltók ma jelentékenyen hanyatlottak, mi jórészben a külföldi arbitrage értékvásárlásainak következménye.

Előtőzsde.

A külföldi esti tőzsdék magasabb zárlatai már a megnyitásnál rendkivül kedvező hangulatot juttattak kifejezésre. Az érdeklődés azonban főleg a magyar hitelbank részvényei felé fordult, melyekben arra a hirre, hogy a Hermes váltóüzlete részvényei piaczra hozatnak, hirtelen sürgős kereslet támadt s azok árfolyama rohamosan felszökött 412-re. A nemzetközi piacz egyéb értékei is emelkedettebb árfolyamokon voltak forgalomban. — Köttettek: Osztrák hitelrészvény 333.30—333.40-ig, magyar hitelbank 409.50—411.75-ig, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 234.50—235-ig, osztrák-magyar államvasut 300.50—301.15-ig, déli vasut 101.75—102-ig, rima-murányi vasmü 213.12½—213.87½-ig, magyar koronajáradék 93.35—93.40-ig, magyar aranyjáradék 115.50—115.60-ig, kőszénbánya és téglagyár (Drasche) 621—623-ig.

11 óra 15 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 333.50—333.60, magyar hitelbank 411.75—412, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 234.50—234.75, osztrák-magyar államvasut 301—301.25, déli vasut 101.75—102, rima-murányi vasmü 213.50—213.75, magyar koronajáradék 93.40—93.45, magyar aranyjáradék 115.50—115.55.

Déli tőzsde.

A déli tőzsde forgalmában is a magyar hitelbank játszotta a főszerepet. A kereslet fokozódott s annak árfolyama tovább emelkedett. Mellette még járadékokban volt élénkebb üzlet, melyekben szintén a kereslet volt tulnyomó. A helyi piaczokon a biztositók s a bányapapirok iránt nyilvánult nagyobbmérvü vásárlási kedv. — Köttettek: Osztrák hitelrészvény 333.80—334-ig, magyar hitelbank 412.75—413.25-ig, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 234.75—235-ig, magyar ipar- és kereskedelmi bank 113.50—114, magyar jelzálog hitelbank II. kib. 224—224.50-ig, osztrák-magyar államvasut 301.25—301.50-ig, déli vasut 102.50—103-ig, rima-murányi vasmü 213.50—214-ig, magyar koronajáradék 93.40—93.50-ig, magyar aranyjáradék 115.60—115.70-ig. Helyi értékekben a következő kötések jöttek létre: pesti magyar kereskedelmi bank 1128—1129, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 234.75—235, brassói bánya és kohó-részvény 226.50—227. Drasche-féle kőszénbánya és téglagyár 623—627, kassa-somodi kőszénbánya 107—108, kőbányai gőztéglagyár 980—990-ig, salgótarjáni kőszénbánya 737—740-ig, Schlick-féle vasöntőde 268—270-ig, uj kibocsátásu 259—260-ig, átalános waggonkölcsönző 343—344-ig. Pénznemek közül köttettek: német birodalmi márka 62.75—62.77½-en.

1 óra 30 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 334.10—334.20, magyar hitelbank 412.50—412.75, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 234.75—235, magyar ipar- és kereskedelmi bank [illegible], osztrák-magyar államvasut 301.25—301.50, déli vasut 102—102.25, rimamurányi vasmü 213.75—214, magyar koronajáradék 93.37½—93.42½, magyar aranyjáradék 115.65—115.70.

Praemiumüzlet: Osztrák hitelrészvény holnapra 2—2.50, nyolcz napra 5—5.50, egy hónapra 10—11 forint.

Utótőzsde.

Az utótőzsdén az olasz járadéknak a külföldi piaczokról jelzett javulása és a valuta jelentékenyen lanyhább magatartása ujabb áremelkedésre szolgált alkalmul s a legmagasabb napi árfolyamok kerülnek felszinre, melyek csak zárlatkor csökkennek csekély töredékkel a coulisse hétzárlati realizálásai következtében. — Köttettek: Osztrák hitelrészvény 334.10—334.90-ig, magyar hitelbank 412.50—414-ig, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 234.75—235-ig, osztrák-magyar államvasut 301.25—301.50-ig, déli vasut 102—102.25-ig, rimamurányi vasmü 213.50—213.87½-ig, magyar koronajáradék 93.37½—93.47½-ig, magyar aranyjáradék 115.65—115.70-ig.

4 órakor záródnak: Osztrák hitelrészvény 334.50—334.60, magyar hitelbank 413.25—413.50, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 234.75—235, osztrák-magyar államvasut 301.25—301.37½, déli vasut 102—

A szarvas-orosházi-mezőhegyesi vasutvonal e hó 1-én teljesen elkészült, s az állomások a kellő személyzettel elláttattak. A megnyitás azonban nem csak hogy ez ideig nem történt meg, de a legalaposabb kutatás mellett sem tudható meg, hogy egyáltalában mikor lesz átadva ezen vasut a forgalomnak.

Ha figyelembe veszik az illetékes körök azon anyagi károkat, melyeket a környékbeli közönség a szállitásra fentartott fa, köszén és gabona áruik továbbithatlansága miatt már eddig is szenvedett, nem fogják tőlünk megtagadni a fölvilágositást arra nézve, hogy mikor lesz tulajdonképen e teljesen elkészült vasut a közönség használatára átadva.

17311 **Több tót-komlósi polgár.**

RABINOVSKY M. CHARLES
egyptomi szivarkagyár
KAIRO, EGYPTOM.
A bécsi Jockey-klub szállitója.
Tisztelettel értesiti vevőit, hogy egész Magyarországon nincs képviselője és hogy minden megrendelés és levelezés a következő czim alatt irányitandók: 17076
RABINOVSKY M. CHARLES KAIRO.

17323 A
Vasárnapi Ujság

megszerezte **Verne Gyula**, az annyira kedvelt franczia iró **«Bombarnac Klaudius, egy franczia hirlaptudósitó naplójegyzetei»** czimü legujabb regényének kiadási jogát, **s ez érdekes regényt a folyó október—deczemberi évnegyedében egészen közli, az eredeti franczia kiadás müvészi kivitelü 50 rajzával.** (Magának e regénynek bolti ára több, mint a «Vasárnapi Ujság» ez évnegyedi folyamának előfizetési ára.)

A «Vasárnapi Ujság» hetenként két nagy ivre terjedő és számos képpel illusztrált tartalma rendkivüli mellékletekkel lesz jövőre is bővitve, s ezen felül minden félév végén külön képmellékleteket is ad.

A «Vasárnapi Ujság» előfizetési ára negyedévre (október—deczember) 2 frt.

A «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» együtt negyedévre 3 frt.

Az előfizetési pénzek a «Vasárnapi Ujság» kiadóhivatalához, **Budapest, Egyetem-utcza 4. szám** küldendők.

A hivatalos lapból.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Rieger* Imre kaposvári állami főgimnáziumi rendes tanárt ugyancsak rendes tanári minőségben az aradi kir. főgimnáziumhoz; a brassói törvényszék elnöke *Kaufmesz* János fogarasi járásbirósági harmadosztályu hivatalszolgát a brassói törvényszékhez helyezte át.

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Szluha* Béla közalapitványi ispánt, kasznárrá; az igazságügyminiszter *Stupjár* Samu balázsfalvi járásbirósági aljegyzőt a marosvásárhelyi, *Marselek* Béla erzsébetvárosi törvényszéki aljegyzőt az erzsébetvárosi és *Kistaj* János budapesti törvényszéki aljegyzőt a budapesti törvényszékhez jegyzőkké, *Balás* János nagybecskereki törvényszéki joggyakornokot pedig a nagybecskereki törvényszékhez aljegyzővé és *Fehér* János brassói törvényszéki fogházőrt a fogarasi kir. járásbirósághoz harmadosztályu hivatalszolgává nevezte ki.

Névváltoztatás. *Kaiser* Gyula jákói illetőségü nagyszombati lakos, szt. ferencz-rendi áldozár vezetéknevének «Lendvai»-ra kért átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

TÁVIRATOK.

Róma, nov. 11. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. *Gemala* munkásügyi miniszter halála alkalmából *Humbert király* táviratot intézett a miniszterelnökhöz, melyben azt mondja, hogy Gemala halála őt mélyen sujtotta. «Egy becsületes, csak a hazájának és a tudományának szentelt élet hunyt ki — irta a király — s én fájlalom miniszterem és barátom halálát.» *Gemala* az 1891. május havában megalakult Giolitti miniszteriumnak negyedik halottja.

Róma, nov. 11. A parlamentet nov. 23-ára egybehivták.

Róma, nov. 11. Az elhalt Vivian lord helyébe T. C. Fordot, az eddigi konstantinápolyi angol nagykövetet nevezték ki római nagykövetté.

Páris, nov. 11. Lozet kinevezését bécsi nagykövetté már legközelebb hivatalosan közzé fogják tenni.

Páris, nov. 11. A miniszteri nyilatkozat, melyet a parlament megnyitásánál fel fognak olvasni, hangsulyozni fogja, hogy a kormány el van határozva, hogy minden adótörvényjavaslatot elvet, mely progresszivadó vagy inkvizitorikus adókivetés jellegével bir. A nyilatkozat továbbá ki fogja emelni, hogy a kormány ragaszkodik a Dods tábornoknak április havában küldött amaz utasitásokhoz, hogy csakis Behanzin királylyal bocsájtkozzék tárgyalásokba és a Behanzin királynak Londonból tegnap ideérkezett követeit, kiknek küldetése különben nem hiteles jellegü, nem fogja fogadni.

Belgrád, nov. 11. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Kinos feltünést keltett egy a pénzügyminiszterium által felfedezett nagymérvü *bélyegsikkasztás*, melyet már évek óta követnek el. Igen sok ember van kompromittálva. Többeket már le is tartóztattak, közöttük *Maximovics* postatanácsost és az *állami nyomda alelnökét* is. (N. Fr. Pr.)

Belgrád, nov. 11. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Sándor király ma két órai kihallgatáson fogadta a haladópárt vezérét, *Garasanin* tábornokot.

Belgrád, nov. 11. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Holnapra összehivták a radikális pártklubot, hogy az elnökválasztás és a kabinetalakitás kérdését megbeszéljék. (N. Fr. Pr.)

Belgrád, nov. 11. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A Vecserni Novosti mai számában jelenti, hogy az obrt-kérdés okozói: *Nikolics* külügyminiszter és *Vuics* pénzügyminiszter, *le akarnak köszönni*, mert Thömmel osztrák-magyar követ tegnapelőtti figyelmeztetése daczára sem akarnak az obrt-ügyben engedni. Ma este a király elnöklete alatt minisztertanács volt, melyben ugyancsak az obrt-kérdés felett tanácskoztak. A tanácskozás eredménye eddig ismeretlen.

Pétervár, nov. 11. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. Néhány kormányzóságnak már rég tervbe vett ujjászervezése nem csak Lengyelországra, hanem a Kelet-tengeri tartományokra is ki fog terjedni. Az a terv, hogy ezeket a tartományokat nem ugy mint eddig volt, három, hanem két kormányzóságra fogják felosztani.

Szófia, nov. 11. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. A szobranye 149 tagja között van: 5 miniszter, 1 nyugalmazott tábornok, 23 kerületi képviselő, 25 polgármester, 26 ügyvéd, 2 orvos, 2 bankár, 38 kereskedő, 13 földbirtokos, 1 ujságiró és 1 tanitó. Ezek közül 81 már az előbbi szobranyenek is tagja volt; 68 uj ember van köztük s 13 pótválasztás rendeltetett el.

Bukarest, nov. 11. Egy bukaresti lap közlése szerint *Potoczky* Antal gróf kiutasitására vonatkozó rendeletet *Gulochowszki* gróf, osztrák-magyar követ közbenjárására visszavonták.

Czetinje, nov. 11. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. Danilo herczeg montenegrói trónörökös régen tervezett, de ismételten feladott pétervári utazását uj év után meg fogja tenni. Az a nézet, hogy ez az utazás egy házassági tervvel van kapcsolatban.

Czetinje, nov. 11. Abból az alkalomból, hogy a Petrovits Njegus-dinasztia 1896-ban fennállásának 200-ik évfordulóját ünnepli, a hivatalos lapban 5000 frankos pályadij fog kitüzetni oly müre, mely a legjobb történeti leirását adja az időszaknak és 700 frankos pályadij a dinasztia alapitója szobrának tervezetére.

Athen, nov. 11. Trikupis ma végre sok nehézség után, mely saját pártjában felmerült, a királynak előterjeszthette a következő miniszteri névsort: *Trikupis* elnökség és pénzügy, *Stefanos* belügy és ideiglenesen külügy, *Bonfidis* igazságügy, *Kalijabronas* közoktatásügy, *Zamando* hadügy és *Bubulis* tengerészet. Más verzió szerint *Bonfidis* a belügyi tárczát és *Stefanos* az igazságügyit és ideiglenesen a külügyi tárczát fogja átvenni. Az a hir van elterjedve, hogy a tárczák felosztása miatt Trikupis pártjában viszályok törtek ki.

IDEGENEK UTMUTATÓJA.

Szállodák.

Orient szálloda, Kerepesi-ut 42. szám a népszinházzal átellenben. A mai kor- és igényeknek megfelelően berendezve, kitünő étterem és kávéház a szállodában, mérsékelt árak mellett.

Metropole szálloda Kerepesi-ut 58. sz. Központi fütés által állandóan fütött szobákkal, felvonógép (Lift) villamos-világitás és fürdőkkel a szállodában. Kiszolgálás és világitás nem számittatik.

Walter Fehérló szálloda Kerepesi-ut 15. szám. Budapest legolcsóbb szállodája, ugy a szobákra, mint az étteremre nézve. Kávéház a szállodában, pontos kiszolgálás.

Magyar Királyi szálloda Dorottya-utcza 2. szám. Budapest legjobb helyén, a belvárosban fekvő szálloda. Kitünő étterem jutányos árak mellett.

Biztositás.

Assicurazioni Generali. Alakult 1831-ben. Részvénytőke és tartalékalap: **49,000.000 o. é. forint.** Budapest, Dorottya-utcza 10. sz., az intézet saját házában. **Életbiztositás** minden módozat szerint. **Tüzszállitmány- és üvegbiztositás. Jégbiztositás** a Magyar jég- és viszontbiztositó részvénytársaság által. Ugyanott **Első osztr. ált. baleset ellen biztositó-társaság.** Magyarországi vezérügynöksége. **Részvénytőke: 1,000.000 o. é. forint. Összes biztositéki alap 2,000.000 o. é. forint.** Egyes és csoportos biztositások a legolcsóbb dijak és legkoulánsabb feltételek mellett. Egyes biztositások dijvisszatéritéssel is. 11464

Első Leánykiházasitási Egylet Budapesten, VII. kerület, Károly-körut 15. szám. **Alapittatott 1863. évben.** Kifizetett nászjutalékok 1892. deczember hó 31-ig **1,600.000 forint.** Legelőnyösebb dijtételek kiházasitási biztositásokra **300 forinttól 10,000 forintig.**

Bankok és takarékpénztárak.

Magyar leszámitoló és pénzváltóbank, Dorottya-utcza 6. Befizetett részvénytőke 25 millió korona. Bank- és váltóüzlet, áru osztály, entrepot és elevátorok 750.000 mmázsánál több ürtartalommal. 11489

Magyar általános takarékpénztár részvénytársaság Budapest, V. József-tér 8. Befizetett részvénytőke 1 millió forint. Elvállal takarékpénztári betéteket 4%-os kamatozás és a legcoulansabb visszafizetési feltételek mellett. 17129

Divat.

Női ruha. Minden előkelő magyar hölgy eszménye: «Szép öltözet» a legjobb hirnévvel biró **FALUDI és TÁRSA** czég müterméből Budapest, IV., Szervita-tér 1. sz. (Czégtulajdonos Lübke Vilmos). 11487

Zongora-raktár.

Chmel J. és fia, cs. és kir. udvari szállitók, Gizella-tér, Haas palota. Magyarország legtekintélyesebb zongora-telepe. Alapittatott 1835. A legjelesebb mesterek, mint Bösendorfer stb. egyedüli képviselete. 17128

Üvegipar.

Görög István, a parádi üveggyár budapesti főraktára, IV. ker., hatvani-utcza 13. szám. Nagy választék asztali ivókészletekben. Gyógyszerészeti és vegyészeti üvegczikkek. Vizálló csövek. Hőmérők, sürmérők mindennemü folyadékok számára. Betegápolási eszközök stb.

Czement- és épitési-anyagok.

Walla József czementáru-gyára és épitési anyagok raktára Budapest, VII. ker., Rottenbiller-utcza 13. sz. Vállalkozik: granitterazzo, betonirozások, csatornázások, szökőkutak, czement-lapok- és mozaik-lapokkali kövezések elkészitésére stb. **Raktárt tart:** keramit-lapok, kelheimi-lapok, mettlachi-lapok, terracotta áruk, kőfedélpép, tüzálló-téglák, kemény rakványokból stb. Gyári raktára a gartenaui portlandi czement- és vizhatlan mészgyárnak. Nádfonat mennyezet-készitéshez.

KÖZGAZDASÁG.

Pozsony, november 11. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata). *Lukács* Béla kereskedelmi miniszter személyes kérelmére megnyerte Izabella főherczegasszonyt egy csipkemühely alapitására. A miniszter megtekintette a dinamitgyárat, a rendező-pályaudvart és a jutagyárat. A Palugyay-fogadóban Taller polgármester üdvözölte a minisztert.

Prága, nov. 11. *Novák* József és fia csődbejutott franzthali czég passzivái 600.000 frtra rugnak. Leginkább a prágai piacz van érdekelve, b. *Ehrenhoch* Pál maga 225.000 frttal.

Trieszt, nov. 11. A statisztikai kimutatások szerint az október havi áruforgalom Triesztben 1893-ban 63.000 métermázsával kisebb, mint a mult év október havában, az ez idei második félév áruforgalma pedig eddig is szemben a mult év hasonló időszakával 260.000 métermázsával csökkent.

Belgrád, nov. 11. A földmivelésügyi miniszterium 19 iparos ifjut küld Magyarországba, kik itteni gyárakban és faáru telepeken lesznek elhelyezve és államköltségen fogják megszerezni a mezőgazdasági eszközök kidolgozásához való szakképzettséget.

Róma, nov. 11. Mint a «Stefani ügynökség» jelenti, tegnap aláirták az Ausztria és Olaszország közt kötött egyezményt, mely a növényekre vonatkozólag a *határforgalmat* szabályozza.

Róma nov. 11. A hivatalos lap rendeletet közöl, mely a vámoknak érczpénzben való fizetését rendeli el. A kibocsátó intézetek azon személyeknek, kik ezt behozatali vámok fizetése czéljából kérik, névre szóló árujegyeket fog kiadni, ha a kivánt árujegyeknek megfelelő összeg, állami vagy bankjegyekben csatolva van, mely alkalommal a váltóárfolyam is számitásba jön és 100 frankonként 25 centimes levonásba hozatik.

Páris, nov. 12. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) ***Boulevard-forgalom:*** 3%-os franczia járadék 99.16, spanyol exterieur 61.18, olasz járadék 80.17, magyar aranyjáradék 92.81, török consol 22.26, portugál 3%-os járadék 20.31, ottomán bank 586.56, Rio Tinto 364.37, szelvény nélkül.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

* **Külföldi biztositó-társaságok Magyarországon** czim alatt lapunk november 1-én megjelent czikkben rámutattunk egyes külföldi biztositó-társaságokra, melyek dijtartalékjaikat oly értékekben helyezték el, mely értékek a legutóbbi válságok következtében annyira csökkentek, hogy a biztositott közönség érdekei, sőt biztositott tőkéje is veszélyeztetve van. Azóta olvasóink köréből igen sok aggódó levelet és felszólalást kaptunk, hogy most már mi lesz velük, biztositva vannak-e, vagy nem és hosszas, keserves befizetéseik után megkapja-e családjuk a biztositott tőkét vagy nem? Az emlitett czikkünkben megemlitett négy biztositó-társaság közül a két olasz azóta megnyugtató felvilágositásokat nyujtott, a mennyiben azok az árcsökkenések, melyek az olasz járadékban érték őket, teljesen fedezve vannak az e czélra szolgáló tartalékokkal. Nem ugy a megnevezett két amerikai biztositó-társaság, melyek közül az *Equitable amerikai életbiztositó-társaságra* vonatkozólag részletes kimutatást adhatunk azokról a veszteségekről, melyek a társaságnál biztositott közönség dijtartalékait a legutóbbi amerikai válság következtében érték. Még talán rosszabb a helyzet a *new-yorki Germania életbiztositó-társaságnál*, melynek saját vagyona alig van, minthogy ez mindössze csak 200.000 dollárra rug és igy az a pénz, mit a legutóbbi amerikai válság alatt veszitett, teljesen a biztositott közönség vagyonát érte. Pedig ez a veszteség ennél a társaságnál is milliókra rug, ha tekintetbe veszszük, hogy az amerikai vasuti kötvények mily roppant mértékben estek az utóbbi időben. Ez az utóbbi társaság teljes csendben tartotta nálunk bevonulását, de azt hiszszük, hogy az amerikaiaknál divó mód mellett már is jelentékenyen elterjedt az országban és kétségtelen, hogy Magyarországból is vándorolt már sok pénz az Oczeánon át, hogy kétes értékü amerikai vasuti kötvényekbe helyeztessék el. Legalább erre vall az a sok kérdezősködés és aggódó felszólalás, a mit az ország majd minden részéből, de különösen Erdélyből és a Felvidékről kapunk ugy a *Germania*, mint az *Equitable* amerikai életbiztositó társaságra vonatkozólag. Ezeknek a biztositottaknak sajnálatunkra nem adhatunk még megnyugtató választ, mert magunk is aggódunk a befizetett magyar tőkéért!

* **A magy. kir. államvasutak vonalain felmerült szállitási károk.** A m. kir. államvasutak igazgatósága tudatja a szállitó közönséggel, hogy kártalanitási ügyek elintézése, melyek szállitmányok elveszésére, sérülésére és szállitási határidőtullépésekre vonatkoznak, az üzletvezetőségek, illetve a fiumei forgalmi főnökség hatáskörébe tartoznak. A visszkereseti ügyek gyorsabb elintézése, valamint a levelezések ide-oda küldözgetésének elkerülése czéljából, ezen ügyekre vonatkozó beadványok közvetlenül azon *üzletvezetőséghez*, mely alá az illető fel vagy leadási állomás tartozik, illetve a mennyiben a Fiume-alsó-moraviczai vonal forog szóban, a fiumei forgalmi főnökséghez nyujtandók be. A felek az iránti tájékozása czéljából, hogy mely állomás, mely üzletvezetőséghez tartozik, *állomási jegyzék* készült, mely a m. kir. államvasutak központi nyomtatványtárában (Andrássy-ut 75. sz.) 10 krajczárért kapható. Végre megjegyeztetik, hogy fizetett *dijtöbbletek visszatéritése* iránti felszólamlások, ugy mint eddig, továbbra is az *igazgatósághoz* nyujtandók be.

* **Az amerikai városok utczaburkolatai** czimmel jelent meg egy közlemény Kovács Pál m. kir. főmérnöktől a «Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet» értesitőjében, melynek közérdekü tartalmát röviden a következőkben jelezzük. Meglepő az utczákon, tereken, parkokban uralkodó tisztaság, valamint az ültetvények üdesége. Tudakozódásai és vizsgálódása arra a meggyőződésre vezették, hogy ez az eredmény az által lett elérve, hogy a gyorsan fejlődő nagyobb városokban az utóbbi években kivétel nélkül csak aszfaltburkolatot alkalmaznak. A nyert statisztikai adatok szerint az Egyesült-Államok városaiban 1892. év végeig 11.913,202 négyzet-yard volt aszfalt-burkolattal ellátva. Buffaló városban 2.117,275 négyzet-yard fekszik, vagyis félannyi mint egész Európában, hol Berlin áll első helyen 1.036,176 négyzet-yarddal. — Kiterjeszkedik az aszfalt-burkolatok készitési módjára és méreteire is, de ezek nálunk is ismeretesek. — Fő-momentumként azonban azt emliti fel, hogy ott nemcsak a járdák, de a kocsiutak is egész szélességükben burkoltatnak aszfalttal, és hogy az aszfalt-burkolatok a megnyitott uj utczasorokon azonnal elkészittetnek, még mielőtt egy ház épült volna, a házak a burkolatok féktetése után gyorsan épülnek. — Ezen burkolási módszernek előnyeiről, a burkolatok söpretésénél és takaritásánál elért megtakaritásokról stb. szólva előadja, hogy a háztulajdonosok és boltosok mindenütt sürgetik az aszfaltburkolatot, az előbbeniek mert könnyebben találnak lakót vagy boltbérlőt, az utóbbiak, mert áruik nem szenvednek a folytonos söpretés porfellegeitől, s igy folytatja: felejthetlen marad előttem az itt látott példás tisztaság; por, sár, tócsa vagy szemét dombnak nyoma sem látszott. Mintha örökös vasár- vagy ünnepnap volna, ugy nézett ki a vidék. Érdekesek az utczák talajának elegyengetéséről észleletei, mely munka az amerikai városokban egy e czélra konstruált és egy ember által könnyen kezelhető gőzgép segélyével feltünő gyorsasággal végeztetik, mig nálunk 6—8 ló által vontatott hengerekkel szánalmat gerjesztő módon és ijesztő lassusággal hajtják végre. Mennyivel praktikusabbak ott az emberek. Sok esetben még a jó alapon fekvő megromlott régi kövezetet sem szedik fel, hanem csak annak mélyedéseit egyenlitik ki, aztán vékonyabb betonréteggel vonják be és erre alkalmazzák az aszfalt-burkolatot. Meggyőződött, hogy az ily burkolatok is teljesen beváltak. Az Egyesült-Államok minden nagyobb városában az utczák teljes szélességében fektetett aszfalt-burkolatokat láthatni és Buffalóban látta, hogy a tizennégy évvel ezelőtt fektetett burkolatok egész jó állapotban vannak, csak esős időben vehetők észre csekélyebb süppedések, melyek azonban a közlekedésre semmi befolyással nem birnak.

* **Bulgária adó- és vámjövedelme.** A folyó év eddigi menete a bolgár államkincstárra nézve fölötte kedvező. A vámbevételek az év első felében 4,640.069 frankot tettek, vagyis 817.555 frankkal többet, mint az előző év hasonló szakában. Ez a kedvező állapot a második félévben is folyton tart, a mennyiben augusztus hónapban a vámbevételek 687.330 frankot tettek, vagyis 25.255 frankkal többet, mint a mult évi augusztusban. Az adóbevételek is igen kedvező viszonyokra mutatnak; igy ez évi augusztus 1—29-ig 1,941.378 frank adó folyt be, 376.199 frankkal több, mint a mult év megfelelő szakában. Ezek a számok ékesen szóló bizonyságai Bulgária folyton haladó pénzügyi és közgazdasági fejlődésének.

IPARÜGYEK.

— **Uj ipari szakiskola Szepesmegyében.** *Lukács* Béla kereskedelmi miniszter nagyszabásu akcziót inditott meg a felvidéki vasipar fejlesztése érdekében. Ezen akczió egyik része a Gölniczbányán létesitett nagy vasipari szakiskola, melyet mintegy 50,000 frt költséggel állitott fel. Az uj iskolát, mely kiváló fontossággal bir, az ipar-iskolák felügyelője *Szterényi* József kir. iparfelügyelő szervezte, a ki azt f. hó 8-án délelőtt nyitotta meg a miniszter képviseletében Gölniczbánya város tanácsa, képviselő testülete, az iskola felügyelő bizottsága és nagy közönség részvétele mellett. A miniszter képviselőjét a város polgármestere lelkes szavakban üdvözölte, mire *Szterényi* felügyelő válaszolva az iskolát megnyitotta. Ezután még *Valkó* Vilmos igazgató tartott rövid beszédet. A minisztert az egybegyült közönség lelkesülten ünnepelte s táviratilag üdvözölte.

KIÁLLITÁSI ÜGYEK.

= **A gazdasági egyesületek a millenniumon.** Az orsz. magy. gazdasági egyesület kérdést intézett a földmivelésügyi miniszterhez, arra nézve, hogy a gazdasági egyesületek, hogy szerepeljenek a millenniumon. A miniszter tegnap felelt e kérdésre. A miniszternek az az óhajtása, hogy a gazdasági egyesületek egymással szövetkezve, müködésük eredményét, hatását s szellemi tevékenységüket mutassák be az ezredéves ünnepen rendezendő kiállitáson, ne pedig kiváló gazdasági eszközeiket, mint ez eddig a gazdasági kiállitásokon szokás volt. A gazdasági egyesületek e kiállitása elhelyezésére külön pavillon volna épitendő. Az orsz. magy. gazdasági egyesület ezen az alapon legközelebb már meginditja a mozgalmat az ország 57 vármegyei s nagy számu járási, városi és községi gazdasági egyesülete között.

KERESKEDELEM ÉS TŐZSDE.

** **Német-orosz vámtárgyalások.** Berlinből táviratozzák a félhivatalos Pol. Corr.-nak: Daczára a német kormány megbizottai és az orosz kormány kiküldöttei határozott óhajának, a vámpolitikai tárgyalások Németország és Oroszország közt eddig még nem vezettek eredményre, s egyelőre nem is lehet tudni, hogy a szerződés mikor jön létre. Azok a körök, kik e kérdésben leginkább érdekelve vannak, vámháborutól tartanak. Ha orosz részről azt vetnék fel, hogy Németország a Romániával legujabban kötött kereskedelmi szerződésben ez állammal szemben nagyon alacsony gabonavámokat állapitott meg, a nélkül, hogy oly nagy viszonszolgálatokat követelt volna mint Oroszországtól, azt lehet felelni, hogy Románia sohasem gördített annyi akadályt a német kiviteli kereskedelem elé, s hogy az napról-napra növekszik. Ez is egy érv legyen a sok mellett, a mely rá akarja birni Oroszországot, hogy gátoló rendszabályait Németországgal szemben helyezze érvényen kivül.

** **Kivitelünk Bulgáriába.** A várnai osztrák-magyar alkonzul jelentése szerint az árukészletek, miután a veszteglési intézkedések következtében a forgalom gátolva volt, nagyon megcsökkentek és különösen a keresettebb fogyasztási czikkek árai jelentékenyen emelkedtek. Igy például a czukor ára nagyban: ez évi szeptember hóban kilogrammonkint következő volt: porczukor 58—60, centrifugal 55—58 és koczkaczukor 62—63 centime. A sózott marhabőrök, melyek eddig a belföldi ipar érdekében 1½ százaléknyi kedvezményes vám mellett voltak behozhatók, ezentul a 8½ százaléknyi vám alá fognak esni, kivéve, ha hatóságilag hitelesitett okmányokkal igazoltatik, hogy a behozott nyersbőrök czipészáruk készitéséhez szükséges feldolgozás czéljából valamely belföldi cserzőtelepbe vitetik, mely esetben az 1½ százaléknyi vámon felül fizetett összeg visszatérittetik. A mig Rustsukban vesztegzár áll fenn, nem ajánlatos czipészárukat kisebb mennyiségekben Bulgáriába szállitani, mert a czipők a nagy fertőtlenitő gépben tapasztalat szerint 1—2 számmal kisebbekké lesznek. Szücsáruk szállitásától egyátalán tartózkodni kellene, mivel ezek a fertőtlenitési eljárás alatt teljesen tönkremennek.

** **Fizetésképtelenségek.** A bécsi Kreditorenverein a következő fizetésképtelenségeket teszi közzé: Partl Lajos kereskedő Szófiában, Engländer Ignácz tajtékkereskedő Bécsben, Nemetz Károly szabó Hornban, Mayerhofer Lujza szatócs Bécsben, Sigmund András kereskedő *Medgyesen*, Allin László és társa kereskedőczég Belgrádban, Rebernik János szabó Bécsben, Skreta Bohuszláv kereskedő Nimburgban, Poser Johanna bőrkereskedő Egerben, Bitterlich Ferencz Antal szövöttáru-késztő Schluckerauban, Mikolai Pál István *Aranyos-Maróton*, Konjetic Mária kereskedőnő Klagenfurtban, Mendl Lajos kereskedő Magyar-Osztrában, Czwall Manó női öltönykereskedő Bécsben, Petrovics és Müller *Réva-Ujfalun*, Rubitsek Lajos és társa *Békésen*, Schaffer és Jankovitz vaskereskedők *Nagy-Kikindán*, Berkovits Vilmos kereskedő *Sátoralja-Ujhelyen*, Wigner és Leichter kereskedőczég *Beszterczén*, Czapla Ferdinánd kereskedő Fulnokon, Spitzer Katalin kereskedőnő Bécsben, Spielvogl Regina kereskedőnő Rzeszovban, Novotny Pál gyarmatárukereskedő Prágában, Hanzlicsek Ferencz takács Kozlauban, Buchhein Malka kereskedőnő Buczaczban.

** **Az Üzleti heti szemlét lapunk mai számának mellékletén közöljük.**

BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE.

— November 11. —

Gabonatőzsde.

A *buza*-üzlet iránya ma is szilárd maradt. A kinálat mérsékelt, a vételkedv elég nagy volt, és mintegy 20.000 mm. adatott el teljes, néha néhány krajczárral magasabb árakon. Egyéb gabonanemüekben csak gyér volt a forgalom. *Rozs* több figyelemben részesült és itt-ott bécsi számlára történt benne vásárlás állomásokon 5.80—5.90 forinton budapesti paritás mellett. Itt nem volt benne forgalom és most is, mint eddig, 5.70—5.90 forinttal jegyezték. *Takarmány-árpában* volt ugyan kereslet, de kevés kinálat és csak néhány elsőrangu szerémségi árut adtak el 6.25 forinton. Jó magyar áruért örömest fizetnek 6.50 forintot. *Tengeri* ó-áruban Bécs és Csehország számára kerestek és 5 krajczárral drágábban fizették. Eladatott belőle néhány ezer mm. 4.85—4.90 frton. Uj áruban csak belföldi számlára volt gyenge kereslet teljes áron és eladatott belőle valamelyes novemberre Dévaványán 3.60, Szarvason 3.75 és Gyomán 3.80 forinton métermázsánkint. *Zab* csak itt adatott el néhány waggon változatlan árakon. — Eladatott:

Buza. *Tiszavidéki* 200 mm. 80.2 k. 7.75 frt, 300 mm. 80 k. 7.62½ frt, 1200 mm. 79.5 k. 7.70 frton, 100 mm. 48 k. 7.40 frt, 100 mm. 78 k. 7.47½ frt, mind három hónapra.

Pestmegyei 100 mm. 81 k. 7.70 frt, 200 mm. 80 k. 7.65 frt, 300 mm. 78 k. 7.45 frt, mind három hónapra.

Fehérmegyei 200 mm. 79 k. 7.60 frton, három hónapra.

Szentesi 5200 mm. 79.4 k. 7.70 forinton, három hónapra.

Zentai 800 mm. 78 k. 7.70 forinton, három hónapra.

Vásárhelyi 2100 mm 79.5 k. 7.65 frt, három hónapra.

Oláhországi 3000 mm. 77 k. 6.95 frt, tranzitó áruban, három hónapra.

Szerbiai 3200 mm. 75 k. 6.30 frt, 1875 mm. 73.7 k. 6.25 frton, tranzitó áruban; mindkettő három hónapra.

Zab 100 mm. 7.30 frt, 100 mm. 7.17½ frt, 100 mm. 7.15 frt, 160 mm. 6.95 frt, 200 mm. 6.87½ frt készpénzben.

Mai hivatalos effektiv-árak:

				frttól	frtig
Buza	bánsági	uj	78—81 klg.	7.20	7.65
—	tiszavidéki	uj	78—81 »	7.25	7.65
—	pestvidéki	»	78—81 »	7.20	7.65
—	fehérmegyei	»	78—81 »	7.20	7.65
—	bácskai	»	78—81 »	7.30	7.70
Rozs	—	»	70—72 »	5.70	5.90
Árpa	takarmány	»	60—62 »	6.20	6.50
—	égetni való	»	62—64 »	6.75	7.50
—	sörfőzdei	»	64—66 »	7.80	9.—
Zab	—	ó	39—41 »	—.—	—.—
—	—	uj	39—41 »	6.80	7.30
Tengeri	bánsági	ó	75 »	4.85	4.90
—	másnemü	ó	73 »	—.—	—.—
Repcze	káposzta		—.— »	—.—	—.—
—	bánsági		— »	—.—	—.—
Köles	ó			4.30	4.70

Határidőüzlet gyenge forgalom mellett valamivel magasabb amerikai gabonaárfolyamokon szilárd iránvban nyilt meg, — Köttetett:

Délelőtt.

Szokványbuza tavaszra mintegy 10.000 mm. 7.52, 7.50, 7.51 és 7.52 forinton.
Szokványbuza őszre mintegy 5.000 mm. 7.68, 7.67, 7.68 forinton.
Tengeri május—juniusra mintegy 5.000 mm. 5.01, 5.02 és 5.01 forinton.
Szokványzab tavaszra mintegy 5.000 mm. 6.95, 6.96 és 6.97 forinton.

Déli tőzsde.

A déli tőzsdén a forgalom szintén gyenge volt, az irány szilárd maradt. — Köttetett:
Szokványbuza tavaszra mintegy 5000 mm. 7.52 és 7.53 frton.
Szokványbuza őszre 7.68 és 7.69 frton.
Tengeri május—juniusra mintegy 5000 mm. 5.01 és 5.02 forinton.
Szokványzab tavaszra mintegy 5000 mm. 6.98, 6.99 és 7 forinton.

Déli 1 órakor hivatalosan záródnak:

Szokványbuza tavaszra	frt 7.51— 7.52
Uj tengeri május—juniusra	» 5.01— 5.03
Szokványzab tavaszra	» 6.97— 6.99
Uj káposztarepcze 1894. aug.—szeptemberre	» —.——.—

Délutáni forgalom.

A délutáni forgalom tartósan gyenge volt, az irány kezdetben alacsonyabb berlini gabonaárfolyamokra kissé nyugodtabb volt, később azonban kielégitő párisi gabonaárfolyamokra megszilárdult. — Köttetett:
Szokványbuza tavaszra mintegy 5.000 mm. 7.51, 7.52 és 7.53 frton.
Tengeri május—juniusra mintegy 5.000 mm. 5.02 és 5.03 forinton.
Szokványzab tavaszra mintegy 5000 mm. 6.98, 6.99 és 7 forinton.

Délután 4 óra 30 perczkor záródnak:

Szokványbuza tavaszra	frt 7.52— 7.54
Uj szokványbuza 1894. őszre	» 7.69— 7.71
Uj tengeri 1894. május—juniusra	» 5.02— 5.04
Szokványzab tavaszra	» 6.99— 7.01
Uj káposztarepcze 1894 aug.—szeptemberre	» 11.85—11.95

Terménytőzsde.

A terménytőzsdén zsiradékárukban változatlan irány mellett pangott az üzlet. Szilva és szilvaiz nyugodt.— Köttetett:

Szilva effektiv bosznia 120 szemes 10.29 frt, 100 szemes 14.28 frton, 85 szemes 22.54 frton; novemberi szállitásra bosznia 100 szemes 14.29 frton, szerbiai szokványáru 9.37 frton, 100 szemes 14.29 forinton és 85 szemes 22.77 forinton.

Szilvaiz szlavóniai 14.75 frton.

Hivatalosan felmondatott e hónap 16-ikára 100 mm. *szilva.*

Értéktőzsde.

A külföldi tőzsdéken pár nap óta nyugodtabb a hangulat. Az olasz járadék ingadozása is szükebb keretben ment végbe. A monarkhia másik államában a kabinet megalakult. S minthogy semmiféle körülmény sem zavarta meg a spekulácziónak hausse-hangulatát, a nyugati piaczok járadékvásárlási megbizásai s a valuta csökkenése kiinduláspontul szolgáltak jelentékenyebb ármelkedésre, mely a nemzetközi piacz öszszes értékeire egyaránt kiterjedt, melyből azonban legjelentékenyebb árelőnyt a járadékok huztak, minthogy azok különösen Páris számlájára nagyobbmérvü sürgős kereslet tárgyait képezték. A magyar hitelbank részvényeiben helyi s bécsi vételekre speciális hausse keletkezett s azok árjavulása mintegy 5 frtra rug. A nemzetközi vasutak s a rima-murányi vasmü részvényei is magasabb árfolyamokon vásároltattak. A helyi piaczon az irányzat szintén rendkivüli szilárdnak mutatkozott. Az üzlet kiterjedt az értékek legkülönbözőbb nemeire, melyekben kivétel nélkül magasabb árfolyamok kerültek felszinre. Valuták és érczváltók ma jelentékenyen hanyatlottak, mi jórészben a külföldi arbitrage értékvásárlásainak következménye.

Elötőzsde.

A külföldi esti tőzsdék magasabb zárlatai már a megnyitásnál rendkivül kedvező hangulatot juttattak kifejezésre. Az érdeklődés azonban főleg a magyar hitelbank részvényei felé fordult, melyekben arra a hirre, hogy a Hermes váltóüzlete részvényei piaczra hozatnak, hirtelen sürgős kereslet támadt s azok árfolyama rohamosan felszökött 412-re. A nemzetközi piacz egyéb értékei is emelkedettebb árfolyamokon voltak forgalomban. — Köttettek: Osztrák hitelrészvény 333.30—333.40-ig, magyar hitelbank 409.50—411.75-ig, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 234.50—235-ig, osztrák-magyar államvasut 300.50—301.15-ig, déli vasut 101.75—102-ig, rima-murányi vasmü 213.12½—213.87½-ig, magyar koronajáradék 93.35—93.40-ig, magyar aranyjáradék 115.50—115.60-ig, kőszénbánya és téglagyár (Drasche) 621—623-ig.

11 óra 15 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 333.50—333.60, magyar hitelbank 411.75—412, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 234.50—234.75, osztrák-magyar államvasut 301—301.25, déli vasut 101.75—102, rima-murányi vasmü 213.50—213.75, magyar koronajáradék 93.40—93.45, magyar aranyjáradék 115.50—115.55.

Déli tőzsde.

A déli tőzsde forgalmában is a magyar hitelbank játszotta a főszerepet. A kereslet fokozódott s annak árfolyama tovább emelkedett. Mellette még járadékokban volt élénkebb üzlet, melyekben szintén a kereslet volt tulnyomó. A helyi piaczokon a biztositók s a bányapapirok iránt nyilvánult nagyobbmérvü vásárlási kedv. — Köttettek: Osztrák hitelrészvény 333.80—334-ig, magyar hitelbank 412.75—413.25-ig, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 234.75—235-ig, magyar ipar- és kereskedelmi bank 113.50—114, magyar jelzálog hitelbank II. kib. 224—224.50-ig, osztrák-magyar államvasut 301.25—301.50-ig, déli vasut 102.50—103-ig, rima-murányi vasmü 213.50—214-ig, magyar koronajáradék 93.40—93.50-ig, magyar aranyjáradék 115.60—115.70-ig. Helyi értékekben a következő kötések jöttek létre: pesti magyar kereskedelmi bank 1128—1129, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 234.75—235, brassói bánya és kohó-részvény 226.50—227. Drasche-féle kőszénbánya és téglagyár 623—627, kassasomodi kőszénbánya 107—108, kőbányai gőztéglagyár 980—990-ig, salgótarjáni kőszénbánya 737—740-ig, Schlick-féle vasöntőde 268—270-ig, uj kibocsátásu 259—260-ig, átalános waggonkölcsönző 343—344-ig. Pénznemek közül köttettek: német birodalmi márka 62.75—62.77½-en.

1 óra 30 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 334.10—334.20, magyar hitelbank 412.50—412.75, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 234.75—235, magyar ipar- és kereskedelmi bank 113.—113.25, osztrák-magyar államvasut 301.25—301.50, déli vasut 102—102.25, rimamurányi vasmü 213.75—214, magyar koronajáradék 93.37½—93.42½, magyar aranyjáradék 115.65—115.70.

Praemiumüzlet: Osztrák hitelrészvény holnapra 2—2.50, nyolcz napra 5—5.50, egy hónapra 10—11 forint.

Utótőzsde.

Az utótőzsdén az olasz járadéknak a külföldi piaczokról jelzett javulása és a valuta jelentékenyen lanyhább magatartása ujabb áremelkedésre szolgált alkalmul s a legmagasabb napi árfolyamok kerültek felszinre, melyek csak zárlatkor csökkennek csekély töredékkel a coulisse hétzárlati realizálásai következtében. — Köttettek: Osztrák hitelrészvény 334.10—334.90-ig, magyar hitelbank 412.50—414-ig, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 234.75—235-ig, osztrák-magyar államvasut 301.25—301.50-ig, déli vasut 102—102.25-ig, rimamurányi vasmü 213.50—213.87½-ig, magyar koronajáradék 93.37½—93.47½-ig, magyar aranyjáradék 115.65—115.70-ig.

4 órakor záródnak: Osztrák hitelrészvény 334.50—334.60, magyar hitelbank 413.25—413.50, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 234.75—235, osztrák-magyar államvasut 301.25—301.37½, déli vasut 102—

102.25, rima-murányi vasmü 313.50—31·.75, magyar koronajáradék 93.40—93.45, magyar aranyjáradék 115.65—115.70.

—

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest-Kőbányán.

Kőbánya, nov. 11. A) Hizott sertés-árak. I. Magy. elsőrendü: 1. Öreg nehéz (páronkint 400 klgrammon felüli sulyban) ——— kr. — 2. Öreg közép (páronkint 300—400 klgr. sulyban) ——— kr. 3. Fiatal nehéz (páronkint 320 klgron felüli sulyban) 44½—45 kr. 4. Fiatal közép (páronkint 251—320 klgr. sulyban) 45½—46 kr. — 5. Fiatal könnyü (páronkint 250 klgrig terjedő sulyban) 47—48 kr. II. Magyar szedett: 6. Nehéz (páronkint 280 klgron felüli sulyban) 43—44 kr. — 7. Közép (páronkint 220—280 klgr. sulyban) 45—45½ kr. 8. Könnyü (páronkint 220 kilogrammig terjedő sulyban) 46—47½ kr. III. Romániai: 9. Nehéz (páronkint 320 klgron felüli sulyban) —— kr. 10. Közép (páronkint 250—320 klgr. sulyban) —.— kr. 11. Könnyü (páronkint 250 klgrig terjedő sulyban) ——— kr. IV. Romániai eredeti (Stachl): 12. Nehéz (páronkint 240 klgron felüli sulyban) ——— kr. 13. Könnyü (páronkint 240 klgrig terjedő sulyban) ——— kr. V. Szerbiai: 14. Nehéz páronkint 260 klgr. felüli sulyban) 43—44 kr. 15. Közép (páronkint 220—260 klgr. sulyban) 43—44 kr. 16. Könnyü (páronkint 220 klgrig terjedő sulyban) 41½—42½ kr.

Megjegyzés. A fent jegyzett árak suly szerint és pedig a szokványszerü levonások mellett, egy kilogramm sulyra krajczárokban értendők. Szokványszerüleg a hizott sertések teljes (brutto) sulyából az életre páronkint 45 klgr. vonandó le. A sertések vételárából a vevő javára 4 százalék vonandó le. — A sertések osztályozásánál azok teljes (élő) sulya vételik irányadónak.

Sertés-létszám: 1893. évi nov. hó 9. napján volt készletben 154.930 darab, november 10-dik napján felhajtatott 1778 drb, november 10-dik napján elszállittatott 1736 darab, nov. 11-dik napjára maradt készletben 154.972 darab. — A hizott sertés üzletrányzata: Változatlan.

—

Magánhajók forgalma.

— November 10. —

Budapestre érkezett: Eggenhofer J. Irmája Ilokról 2993 mm. buzával, 293 mm. zabbal, a magyar gőzhajózási társaság 19. számu hajója Szegedről 3547 mm. buzával, 5. számu csavargőzöse Dobroviczáról 3300 mm. buzával, Eszes M. Erőse Szentesről 4482 mm. buzával, Guttentag G. Gyulája Adonyról 2000 mm. buzával, Fischer J. Nábobja Dunaföldvárról 1666 mm. buzával, 308 mm. árpával, Tibora Dunaföldvárról 850 mm. buzával, 442 mm. árpával, Fischer J. Jolánja Dunavecséről 2480 mm. buzával, 430 mm. árpával, Fleischmann és társa Laurája Dunavecséről 847 mm. buzával, 47 mm. zabbal, Freund és Trebitsch Móriczja Temesvárról 2724 mm. buzával, Penzinger J. Pannoniája Apatinról 2486 mm. buzával, 662 mm. zabbal, Luczenbacher ntódja 15. számu hajója N.-Becskerekről 5000 mm. buzával, Szavácsról 16. számu hajója 5080 mm. buzával, 23. számu hajója Zentáról 4200 mm. buzával, 561 mm. árpával, 1036 mm. zabbal, Freund J. és fiai Saroltája Paksról 2650 mm. buzával.

Budapesten áthaladt Győrbe: Fernbach V. Rozáliája Apatinról 2100 mm. buzával, 498 mm. tengerivel, 75 mm. repczével, 58 mm. kölessel, Kunländer E. Gizellája N.-Becskerekről 4830 mm. tengerivel, a magyar gőzhajózási társaság 13. számu hajója Nagy-Becskerekről 4000 mm. tengerivel, 25. sz. hajója Nagybecskerekről 4000 mm. tengerivel. Freund Jakab és fiai Rózája Paksról 3905 mm. buzával.

—

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Előtőzsde.

Bécs, nov. 11. (Az *Egyetértés* távirata.) Az osztrák miniszterinm megalakulása kedvező hatással volt a tőzsdére és járadékok jelentékenyen javultak a mai előtőzsdén. Általában határozottan szilárd volt az irány, de az üzlet ma is teljesen pangott, mert a spekuláczió igen tartózkodó volt. Tényleg csak magyar hitelbankban volt üzlet jelentékeny budapesti vásárlásokra. A sorompón semmi forgalom sem volt. Valutákban csak egyes kötések történtek valamivel olcsóbb árakon.

11 órakor záródnak: Osztrák hitelrészvény 333.75, magyar hitelbank 411.50, Länderbank 244.30, osztrák-magyar államvasut 300.65, déli vasut 101.65, alpesi bányarészvény 45.20, májusi járadék 96.85, magyar aranyjáradék 115.55, magyar koronajáradék 93.45, huszfrankos arany 10.14½, német birodalmi márka 62.71.

Déli tőzsde.

A déli tőzsde berlini megnyitási árfolyamokra jelentékenyen szilárdabb irányban és magasabb árfolyamokkal nyilt meg. — Jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 334.25, magyar hitelbank 412.—, Länderbank 244.60, unionbank 248.—, angol-osztrák bank 149.—, bankegyesület 121.—, osztrák-magyar államvasut 301.15, déli vasut 101.75, elbavölgyi vasut 236.50, török dohányrészvény 199.25, alpesi bányarészvény 45.75, rima-murányi vasmü 213.—, prágai vasmü 465.—, májusi járadék 96.90, magyar aranyjáradék 115.75, magyar koronajáradék 93.45, német birodalmi márka 62.68.

Később Berlinből lanyhább olasz árfolyamok érkeztek, mire itt is elgyengültek kissé az árfolyamok. Váltók és valuták ismét szilárdabbak.

2 óra 30 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 334.65, magyar hitelbank 413.50, angol-osztrák bank 149.—, union-bank 249.—, Länderbank 245.60, bankegyesület 121.—, osztrák-magyar államvasut 301.25, déli vasut 101.75, elbavölgyi vasut 236.50, dunagőzhajózási részvény 378.—, alpesi bányarészvény 46.—, májusi járadék 96.87, osztrák koronajáradék 96.—, magyar aranyjáradék 115.70, magyar koronajáradék 93.45, német birodalmi márka 62.66. Igen kedvező. Berlin vásárol.

Bécs, nov. 11. (*Magyar értékek zárlata.*) 4%-os földteherment. kötv. 94.20 magyar hitelb.-részvény 413.25, erdélyi vasut-részv. —.—, Magy. nyer.-k.-sorsjegy 151.50, Kassa-oderbergi vasut-részvény 185.—, 4%-os aranyjáradék 115.70, magyar kereskedelmi bank 1126.—, Magy. vasut. kölcsön ezüstben 100.—, Alföldi vasut-részvény —.—, Magy. kel. vasut áll. kötv. 122.40, M. lesz. és váltóbank részv. 234.—, Tiszai és szeg. kölcs. sorsj. 141.—, magyar koronajáradék 93.42, rima-murányi vasmü 212.25.

Bécs, nov. 11. (*Osztrák értékek zárlata.*) Osztr. hitelint. részv. 335.—, déli vasut-részvény 101.65, 4% osztr. aranyjáradék 118.75, londoni váltóár 127.50, Károly Lajos-vasut-részvény —.—, 1864. sorsjegy 197.—, 1860. sorsjegy 144.—, török sorsjegy —.—, 4·2% ezüst-járadék 96.35, dunagőzhajózási társaság részv 378.—, dohány-részvény 198.25, union-bank-részv. 249.—, osztrák koronajáradék 95.42, angol-osztrák bank-részvény 149.—, osztrák-magyar államvasut 301.32, 20 frankos arany 10.14½, 4.2% papirjáradék 96.90, osztrák hitelsorsjegy 195.75, német bankváltók 62.63, cs. k. arany (vert) 6.04.—, osztrák-magyar bankrészvény 995.—, elbavölgyi vasutrészvény 236.50, bécsi Bankverein 121.50, alpesi részvénytársaság 45.80, osztrák Länderbank 245.70. Nagyon szilárd.

Délutáni magánforgalom.

Bécs, nov. 11. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A *déli tőzsde zárlata után* a délutáni magánforgalomban maradt: Osztrák hitelrészvény 334.87, 334.50, 335.—, magyar hitelbank 413.50, Länderbank 245.50, magyar-osztrák államvasut 301.50, déli vasut 101.87, elbavölgyi vasut 236.50, török dohányrészvény 199.—, alpesi bányatársaság 47.—, májusi járadék 96.87, magyar aranyjáradék 115.75, osztrák koronajáradék 96.10, magyar koronajáradék 92.47, török sorsjegy 48.70, német birodalmi márka 62.66 ultimóra.

—

BÉCSI GABONATŐZSDE.

Bécs, nov. 11. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Az őszi vetést a monarkhia minden részében a legkedvezőbb időjárási viszonyok mellett befejezték és igy a téli idő beállta most semmi hatással sem volt a piacz helyzetére. Ép ugy nem volt hatása a piaczra a takarmánykiviteli tilalom visszavonásának és az egészben véve csekély forgalom e héten sem az árakban, sem a kelendőségi viszonyokban nem idézett elő figyelemreméltó változást. Zab kivételével az összes czikkek folytatólagosan csökkentek és a helyzet még lanyhább volt, a mikor az amerikai piaczoknak a Sherman-bill eltörlése után várt javulása csalódásnak bizonyult. A kontinentális tőzsdék erre a csak rövid időre megszakitott csökkenést ismét folytatták annál inkább, mert az orosz kikötőkből rendkivül forsziroznák az elszállitásokat, minthogy ezek e kikötők már csak rövid ideig járhatók. Ezek a nagy erővel forszirozott elszállitások első sorban az angol piaczokra gyakoroltak nyomást és ismét kiindulva, a többi mérvadó piaczok is leszállitották az áruikat. Csakis zabban volt kedvezőbb a poziczió, mig buza és rozs kész áruban olcsóbbak, mint a határidőjegyések. Effektiv áruból e héten csak szórványosan történtek egyes kötések, miközben a rozs határozottan lanyha volt és az árak mintegy 5—7½ krral kedvezőbb volt a vevőkre.

A mai szombati heti tőzsdén ezt a csökkenést ujból behozta a valamivel jobb vételkedv. mely Csehországból nyilvánult, minek következtében a forgalom valamivel élénkebb volt. — Eladatott:

Buza 1700 mm. északmagyarországi 76 k. 7.45 frt Bécs közraktár három hónapra, 1000 m. győri 78 k. 7·17 frt Győr; továbbá kisebb tételekben 77—78 k. 7·15 frt Szentes, 79 k. 6·80 frt Gyertyámos, 79·5 k. 7·35 frt Kürth, 79·5 k. 7·50 k. Pozsony, 78·5 k. 7·05 frt Kaposvár, 78 k. 7·05 frt Csorna.

Rozs csekély üzlet mellett tartja az árát. Többek között elkelt kecskeméti 6·35 frt Bécs, felvidéki 5·85—6·10 frt Érsekujvár, Perbete, Surány stb.

Árpa elsőrendü fajtában aránylag még mindig jól kerestetik a kivitelre, de egészben véve igen nyugodt volt az irány és eladók árengedményeket is tettek. Az üzlet jelentékenyen csökkent és többek között fizettek 7·35—7·45 frtot Érsekujvárott, 7·55—7·79 frtot Pozsony, 7·40 frtot Diószeg, 7·30 frtot Szered és Nyitra, 7·35 frtot Galántha, 7·50 frtot Szempcz, 7·35 frtot Perbete, továbbá 2000 mm. galanthai és szeredi 8 frtot Branovicz.

Zab iránya nyugodt és inkább valamivel olcsóbb volt, mint a mult héten és jegyez minőség szerint 7.29—7.75 frtot.

Tengeri jegyez tavalyi áru 5.59—5.99, uj áru 5.05—5.15 frton. Zsombolyán és Gyertyámoson kész áru 3.85 frton kelt.

Liszt. Az utóbbi napokban a forgalom kedvezőbben alakult, a jegyzések változatlanok maradtak, de a malmok kisebb koncesszziókra hajlandók.

Széna és szalma. A kiviteli tilalom megszüntetése következtében most még néhány oly szállitást eszközölnek, melynek végrehajtását a kiviteli tilalom megakadályozta volt. Ujabb kötések még nem váltak perfektekké. A külföld egyelőre kevés hajlandóságot is mutat ujabb tranzakcziókra, mert a tilalom hosszu ideje alatt a külföldi üzlettársak uj bevásárlási forrásokat kerestek. Mindkét czikk árviszonyai ezek szerint sem változtak, csak az eladók merevebb magatartása konstatálható.

Határidőüzlet iránya kissé szilárdabb volt. A csekélységgel javult newyorki árak és kedvezőbb budapesti jelentések fokozottabb fedezeti vásárlásra ösztönöztek.

Szesz üzlet pang, kinálat és kereslet hiányzik, minek következtében a mai jegyzések 16.50—16.60 frt, kész kontingentált szeszért csak névleges érvényü.

—

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDÉK.

Berlin, nov. 11. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A tőzsde bécsi jelentésekre és arra az ujonnan terjesztett hirre, hogy a német-orosz szerződési tárgyalások kedvezően alakulnak, szilárd volt, különösen osztrák és magyar értékekben. Olasz értékek ellenben gyengébbek voltak, a mi annak a hirnek tulajdonitható, hogy a vámoknak aranyban való fizetését el fogják rendelni, továbbá azért is, mert az olasz váltóárfolyam ujonnan rosszabbodott. A szénbányarészvények kezdetben szilárdak voltak, később hanyatlottak arra a hirre, hogy a Hibernia vagy semmi vagy csak nagyon kis osztalékot fog fizetni a folyó üzletévben. — Jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 196.87, Disconto-Commandit 166.87, darmstadti bank 126.25, Deutsche Bank 148.—, drezdai bank 130.—, Handelsgesellschaft 126.—, nemzeti bank 103.60, osztrák-magyar államvasut 120.12, osztrák déli vasut 40.75, bustiehradi vasut 213.—, varsó-bécsi vasut 213.75, orosz délnyugoti vasut 73.50. Gotthard-vasut 148.80, svájczi északkeleti vasut 102.50, union-vasut 73.40, svájczi központi vasut 113.60, meridional-vasut 102.25, középtengeri vasut 85.50. Német vasutak változatlanok. 1880-iki orosz kölcsön 99.80, keleti kölcsön 67.87, magyar aranyjáradék 92.—, magyar koronajáradék 87.62, olasz járadék 76.—, orosz rubel 214.75, német uj kölcsön 84.90, török sorsjegy 83.50, mexikói 61.25. Bányaértékek bágyadtak. Laurakohó 100.25, dortmundi 49.12, bochumi 112.50, gelsenkircheni 139.75, harpeni 125.50, Hibernia 110.—, Trust 123.75, Lloyd-részvények 114.37. Magánkamatláb 4⅝%.

Berlin, nov. 11. (Utótőzsde.) Magyar aranyjáradék 92.10, magyar koronajáradék 87.60, osztrák hitelrészvény 197.—, osztrák-magyar államvasut 120.20, osztrák déli vasut 40.80. Meglehetősen szilárd.

Frankfurt, nov. 11. (Esti tőzsde.) Magyar aranyjáradék 92.20, magyar koronajáradék 87.80, Diskontobank 166.85, osztrák hitelrészvény 265.75, osztrák déli vasut 83.25. Nyugodt.

Hamburg, nov. 11. (Zárlat.) Osztrák ezüstjáradék 76.—, osztrák hitelrészvény 265.50, osztrák 1860-as állami sorsjegy 118.50, osztrák déli vasut 199.50, olasz járadék 79.25. Szilárdabb.

Hamburg, nov. 11. (Esti tőzsde.) Osztrák hitelrészvény 265.75. Déli vasuti részvény 199.50.

Páris, nov. 11. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A tőzsde meglehetősen szilárd, a franczia járadék nyugodt, az olasz járadék kezdetben hanyatlott, későbben javult, a spanyol járadék első czégek vásárlásaira szilárd, magyar aranyjáradék emelkedő, orosz járadékok jól voltak tartva, a Banque de Paris a spanyol járadék javulása következtében emelkedett. Rio hasonlóképen. A zárlat igen szilárd volt. — Jegyeznek: 3%-os franczia járadék 99.10, törleszthető járadék 98.75, 4½%-os járadék 104.60, Banque de France 4005.—, Crédit Foncier 1005.—, Szuez-részvények 2735.—, egyiptomi kölcsön 506.25, spanyol külső járadék 61.12, magyar aranyjáradék 92.87, olasz járadék 80.30, orosz 99.45, uj 3%-os orosz kölcsön 80.85, portugál 3%-os kölcsön 21.37, ottomán bank 587.50, osztrák Länderbank 500.—, osztrák-magyar államvasut 611.—, osztrák déli vasut 217.—, Rio-Tinto rézbánya 366.25 szelvény nélkül.

3 óra 40 perczkor záródnak: 3%-os franczia járadék 99.10, 4½%-os járadék 104.60, magyar aranyjáradék 92⅞, osztrák aranyjáradék 94.—, osztrák-magyar államvasut 610.—, osztrák déli vasut 217.50, osztrák földhitelrészvény 1135.—, osztrák Länderbank 502.50, alpesi bányatársaság 98.12, török dohányrészvény 398.12, Banque de Paris 630.—, ottomán bank 586.87. Szilárd.

London, nov. 11. (Zárlat.) Magyar aranyjáradék 91.75, ezüst 32.05, 2¾%-os angol colsol 98.25, uj spanyol járadék 60.62, olasz járadék 79.37, török sorsjegy 33.37. Nyugodt.

London, nov. 11. (Megnyitás.) 2¾%-os angol consol 98¼.

Pétervár, nov. 11. Váltó Londonra 94.40.

Külföldi értéktőzsdék zárlata.

Az árfolyamok az illető helyi szokványok szerint készpénzben medióra vagy ultimóra értendők, e szerint a mellékelt paritás is készpénzre vagy medióra, illetőleg ultimóra értendő. A készpénz-árfolyamok K-val, a medióra M-mel, az ultimóra U-val vannak megjelölve. Magától értetődik, hogy a fenti átszámitásokhoz még a transakczió-költségek, továbbá a medió- és ultimó-árfolyamokhoz azonkivül még a mindenkori budapesti prolongáczió-tételek is számitásba veendők. A *-gal jelölt értékek a budapesti tőzsdén nem jegyeztetnek. Átszámitási árfolyam 100 márka vista = 62 frt 75 kr. 100 frank vista 50 frt 70 kr.

Nov. 11.		Árfolyam	Budapesti egyenleg	Különbözet az utolsó zárlathoz képest osztr. értékben
PÁRIS.				
Franczia 3%-os járadék		99.10	—.—	—.—
« 4½%-os «		104.60	—.—	—.—
Osztrák-magyar államvasut	M	610.—	300.58	—.—
Osztrák déli vasut	M	217.50	101.52	— 0.64
*Osztrák földhitel-részvénytársaság	M	1135.—	—.—	—.—
*Franczia törleszthető járadék	U	—.—	—.—	—.—
Magyar 4%-os aranyjáradék	U	92.88	116.06	+ 0.61
Ottoman-bank	U	586.87	—.—	—.—
*Osztrák Länderbank	K	502.50	—.—	—.—
Török dohányrészvény	M	398.12	—.—	—.—
Banque de Paris	K	630.—	—.—	—.—
*Alpesi bányarészvény	U	98.12	—.—	—.—
Osztrák aranyjáradék		94.—	—.—	—.—
BERLIN.				
Osztrák 4·2%-os papirjáradék	K	—.—	—.—	—.—
« 4·2%-os ezüstjáradék	K	90.40	96.53	+ 0.30
« 4%-os aranyjáradék	K	94.70	118.95	— 0.15
Magyar 4%-os aranyjáradék	K	92.10	115.94	+ 0.60
« 4%-os koronajáradék	U	87.70	93.68	+ 0.51
*Elbavölgyi vasut		—.—	—.—	—.—
Osztrák hitelrészvény	U	196.90	335.81	+ 3.15
Osztrák-magyar államvasut	U	120.25	201.87	+ 1.53
Osztrák déli vasut	U	40.70	102.20	+ 0.13
Károly-Lajos vasut	U	101.50	—.—	—.—
Kassa-oderbergi vasut	K	86.20	184.11	— 0.46
*Orosz bankjegy		214.85	—.—	—.—
Váltó bécsi piaczra		159.35	62.67	— 0.07
FRANKFURT.				
Osztrák 4·2%-os papirjáradék	K	77.20	97.02	+ 0.21
« 4·2%-os ezüstjáradék	K	76.70	96.04	+ 0.21
« 4%-os aranyjáradék	K	94.90	119.22	+ 0.49
Magyar 4%-os aranyjáradék	U	91.85	115.69	+ 0.54
« 4%-os koronajáradék	U	87.50	93.47	+ 0.30
Osztrák hitelrészvény	U	264.75	334.13	+ 0.78
Osztrák-magyar bank	K	793.—	996.73	+ 0.88
Osztrák-magyar államvasut	U	238.12	301.18	+ 1.38
Károly-Lajos vasut	U	—.—	—.—	—.—
Osztrák déli vasut	U	83.—	102.32	+ 0.58
Váltó bécsi piaczra		159.32	62.67	— 0.07
Unionbank		—.—	—.—	—.—
Villamossági részvény	U	89.—	—.—	—.—
*Alpesi bányatársaság	K	35.30	—.—	—.—

—

KÜLFÖLDI ÁRUTŐZSDÉK.

Külföldi árutőzsdékzárlata.

Átszámitási árfolyam német piaczokra 100 márka vista 62.75 frt, 100 frk 50.70 frt.

Nov. 11.	Árfolyam	Budapesti egyenleg	Különbözet az utolsó zárlathoz képest osztr. értékben
PÁRIS.			
Buza folyó hóra	20.10	10.19	—.—
— decz.-re	20.30	10.29	+ 0.02
— 4 első hóra	20.90	10.59	+ 0.07
— 4 hóra márcz.-tól	21.25	10.76	+ 0.07
Liszt folyó hóra	42.50	13.48	—.—
— decz.-re	42.90	13.60	—.—
— 4 első hóra	43.75	13.85	+ 0.04
— 4 hóra márcz.-tól	44.40	14.05	+ 0.02
Olaj folyó hóra	54.25	27.22	—.—
— decz.-re	54.50	27.34	— 0.12
— 4 első hóra	54.75	27.46	— 0.28
— 4 hóra márcz.-tól	54.75	27.46	— 0.80
Szesz folyó hóra	36.—	20.23	—.—
— decz.-re	36.25	20.37	— 0.14
— 4 első hóra	37.—	20.79	— 0.14
— 4 hóra máj.-tól	38.—	21.35	— 0.14
BERLIN.			
Buza nov.-decz.-re	140.75	8.83	— 0.01
— májusra	150.—	9.41	— 0.01
Rozs nov.-decz.-re	124.—	7.78	— 0.02
— májusra	129.—	8.08	— 0.04
Zab nov.-re	155.—	9.71	— 0.04
— nov.-decz.-re	155.—	9.71	— 0.04
Olaj nov.-decz.-re	47.80	30.—	— 0.04
— april-májusra	48.40	30.36	— 0.22
Szesz nov.-decz.-re	32.10	20.14	— 0.10
májusra	37.80	23.72	—.—
STETTIN.			
Buza nov.-decz.-re	140.—	8.78	—.—
— ápr.-máj.-ra	146.50	9.20	+ 0.03
Rozs nov.-decz.-re	121.50	7.63	+ 0.01
— ápr.-máj.-ra	126.50	7.93	+ 0.01
Olaj nov.-decz.-re	47.25	29.67	+ 0.02
— april-májusra	48.25	30.27	+ 0.02
Szesz helyben 50 márka fogyasztási adóval	31.70	19.90	— 0.16
— nov.-re 70 márka fogyasztási adóval	31.—	19.48	— 0.14
— ápr.-máj.-ra 70 márka fogyasztási adóval	32.50	20.38	— 0.16
— januárra 70 márka fogyasztási adóval	—.—	—.—	—.—
KÖLN.			
Buza okt.-re	—.—	—.—	—.—
— máj.-ra	—.—	—.—	—.—
Rozs okt.-re	—.—	—.—	—.—
— máj.-ra	—.—	—.—	—.—
Olaj helyben	—.—	—.—	—.—
— máj.-ra	50.80	31.85	+ 0.02
BOROSZLÓ.			
Buza helyben	14.30	8.97	+ 0.01
Rozs (uj) helyben	12.80	8.02	+ 0.04
Zab helyben	16.20	10.16	+ 0.01
Repcze	23.—	14.43	+ 0.01
Szesz (50-es) aug.-ra	48.—	30.12	+ 0.02
Olaj aug.-ra	—.—	—.—	—.—
Tengeri kilónkint	13.—	8.14	+ 0.01

Prága, nov. 11. Nyers *czukor* Prágában 16.90, Aussigban 17.20, november—deczemberre 17.22½, finomitott Prágában 37 forint, pénz.

Trieszt, nov. 10. A *czukorpiacz* változatlan, Centrigal-pilé tavalyi campagneből, kész áru, 19¾—20 frt, november—márcziusra 19¼—19½ frt, változatlan. — *Kávé* változatlan, Rio 107—116 frt, Santos 105—116 frt. — *Szesz,* kész magyar áru 11.75 frt. — Szingaporei *bors* 35 forint, változatlan.

Berlin, nov. 11. Buza, rozs bágyadt, zab lanyha, olaj, szesz bágyadt.

Lindau, nov. 11. Csekély forgalom mellett jegyez elsőrendü magyar *buza* 20¾ frankot.

München, nov. 11. Buza 8.17, rozs 6.60, zab 7.95, bükköny 8.87, árpa 6.94 márka 50 kilónkint. Összesen elkelt 11.990, összes készlet 9982 mázsa.

Hamburg, nov. 10. *Petroleum* helyben 4·60, deczemberre 4·60 márka; nyugodt.

Hamburg, nov. 11. *Kávé* novemberre 84¼, deczemberre 84½, márcziusra 82½ fillér fontonkint.

Hamburg, nov. 11. Nyers *czukor* novemberre vagy deczemberre 13.07, január—márcziusra 13.15, májusra 13.25, augusztusra 13.60 márka 50 kilónkint Hamburgban.

Páris, nov. 10. Nyers *czukor* (88°) kész áru 35¼—35½ frank, nyugodt. Fehér *czukor* folyó hónapra 37, deczemberre 37.10 frank, nyugodt; az első négy hónapra 37.60, márcziustól négy hónapra 38, finomitott kész áru 109½—110 frank.

Páris, nov. 11. Buza, liszt tartva, olaj lanyha, szesz nyugodt, idő hideg.

Havre, nov. 11. *Kávé* folyó hónapra 106, négy hónapra 103½ frank.

Zürich, nov. 11. Elsőrendü magyar *buza* 20¾ frank. Az üzlet gyenge.

London, nov. 10. *Buza* üzlettelen, ára névleges, *liszt* vevői tartózkodók, *tengeri* szilárd, őrölni való *árpa* nyugodt, malátaárpa tartott, *zab* nyugodt, de tartott. Érkezett buzarakományok nyugodtak, uton levő gabonából *buza* tarlott, árpa a vevőre kedvezően áll. Későbbi szállitásra közben ⅛ shillinggel olcsóbb. *Tengeri* nyugodt. — *Repczeolaj* 21⅞. — Dunavidéki *tengeri* uton 21½, novemberre 20½ (ó), november—deczemberre 20¼ (részben uj), deczember—januárra 20¼ (részben uj), márczius—áprilisra 22. — *Répaczukor* 13.—, javult; Jávaczukor 15¾, nyugodt. — Felhozatal: 51.480 quarter buza, 66.000 quarter zab, 39.860 quarter árpa. — Az idő borus.

Liverpool, nov. 10. *Buza* és *liszt* nyugodt, *tengeri* ¼ pennyvel olcsóbb. Az idő szép.

Pétervár, nov. 10. *Rozs* novemberre 6.60.

Antwerpen, nov. 10. *Petroleum* 11.37 frank, nyugodt.

Bréma, nov. 10. *Petroleum* helyben 4.50 márka; hausse.

New-York, nov. 10. (Kabelsürgöny.) *Gyapot* New Yorkban 8⁵⁄₁₆, februárra 8.36, márcziusra 8.44. Gyapot Neworleansban 7¹¹⁄₁₆. — Petroleum standard white New-Yorkban novemberre 5.15. — Petroleum standard white Philadelphiában novemberre 5.10. — Nyers petroleum Newyorkban 5.60. — Pipe line certificates deczemberre 73⅛. — *Liszt* («Spring Elears») 2.35. — Piros őszi buza helyben 67⅛ (= 6.48 forint), novemberre 66⅞ (= 6.41 forint), deczemberre 68⅛ (= 6.54 forint), januárra 69⅝. (= 6.68 frt), 100 kilónkint. — Tengeri novemberre 46½ (= 4.42 forint). — Czukor (Fair refining Muscovados) 2¹³⁄₁₆. — Riókávé 18¼. Zsir (Wilcox) 9.70, (Fairbanks) 10.—. — Gabona-fuvardij-imperial quarterkint Észak-Amerikából az angol kikötőkbe és az ezekkel egy magasságon fekvő kontinentális kikötőkbe 3.— (= 0.75 forint 100 kilónkint.) Napi felhozatal gyapotból 57.000 bál.

NAPIREND: nov. 12-én.

Naptár: Vasárnap. Róm. kath.: B. A. olt. — Prot.: Jónás. — Görög-orosz: (okt. 31.) Epim. — Zsidó: Kislev 3. — Nap kél: 7 óra 1 p., nyugszik: 4 óra 27 p. — Hold kél: 11 óra 24 p. d. e., nyugszik: 6 óra 22 p. délután. — Hold a földtávolban 5 órakor reggel.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter fogad: csütörtök déli 12—1-ig.

A honvédelmi miniszter fogad: csütörtökön délután 1—2 óráig.

Az igazságügyminiszter fogad: csütörtök d. u. 1 órakor.

A kereskedelemügyi miniszter fogad: csütörtök d. u. 4 órakor.

A miniszterelnök mint pénzügyminiszter fogad: szerdán délután 2 órakor.

A belügyminiszter fogad: szerdán d. u. 2—3-ig.

A földmivelési miniszter fogad: szerdán d. u. 4 órakor.

Petőfi-társaság felolvasó ülése az akadémiában délelőtt 10 órakor.

A gyermekbarát egyesület közgyülése fél 12 órakor az áll. felső leányiskolában.

Felolvasó estély a ref. főgimnázium nagytermében esti 6 órakor.

Iparosok gyülése az ujvárosháza tanácstermében délelőtt 10 órakor.

A Hunnia magyar kerékpár-klub kirándulása Kőbányára és Rákos-Keresztúrra. Indulás 2 órakor a központi indóháztól.

Séta hangverseny a terézvárosi kaszinóban.

A Klapka asztaltársaság ülése a Práter-utcza 39. sz. a. házban d. u. 5 órakor.

A budapesti épület és mülakatosok ülése délelőtt fél 10 órakor a kerepesi-uti Mozeskó vendéglőben.

Urvacsora-osztás a budai ref. templomban reggel fél 9 órakor.

Nemzeti muzeum: képtár, nyitva délelőtt 9-től d. u. 1-ig. A muzeum többi tárai megtekinthetők 50 kr. belépti dij mellett.

Természetrajzi gyüjtemények muzeuma (Muzeum-körut 4. sz. alatt), nyitva délelőtt 10—12-ig.

Országos képtár az akadémiában, nyitva d. e. 9-től d. u. 1-ig.

Iparmüvészeti muzeum az Andrássy-uton, nyitva d. e. 9-től d. u. 1-ig.

Deák-mauzoleum a kerepesi temetőben, nyitva délután 3—6-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva d. e. 9-től 12-ig, délután 3-tól 8 óráig.

Muzeumi könyvtár nyitva d. e. 9-től d. u. 1-ig.

Az 1848—49-ki szabadságharczunk ereklyemuzeuma Károly-körut 3. sz. reggeli 9-től d. u. 1-ig látható.

Magy. kir. technológiai iparmuzeum (VIII. József-körut 6.) Nyitva van hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken és vasárnap délelőtt 9—12-ig, délután 3—8-ig. Szombaton az intézet zárva van.

Magyar kereskedelmi muzeum állandó kiállitása (Városliget, iparcsarnok) naponként nyitva van délelőtt 9—2 óráig, ünnep- és vasárnap délelőtt 9—12 óráig. Irodaórák: 9—2 óráig.

A kereskedelmi muzeum tudakozódó irodája és könyvtára. (V. Akadémia-utcza 12.) naponként nyitva van d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-ig. Ünnep- és vasárnap d. e. 9—12 óráig.

—

NAPIREND: nov. 13-án.

Naptár: Hétfő. Róm. kath.: Szaniszló. — Prot.: Arkád. — Görög-orosz: (nov. 1.) Kozma. — Zsidó: Kislev 4. — Nap kél: 7 óra 2 p., nyugszik: 4 óra 26 p. — Hold kél: 12 óra 1 p. d. u., nyugszik: 7 óra 21 p. este.

A horvát-szlavon miniszter fogad naponkint (vasárnap kivételével) 10—1-ig.

A fő- és székváros magánépitészeti bizottságának ülése d. u. 5 órakor az uj városházán.

A fő- és székváros közigazgatási bizottságának ülése d. e. 10 órakor az uj-városházán.

A magyar tudományos akadémia III. osztályának ülése délután 5 órakor.

Rennebaum Ágosta tanitványainak **hangversenye** a vigadó kistermében esti fél 8 órakor.

Utóellenőrzési szemle az I. honvédgyalogezredhez tartozó legénységgel a fegyvergyári kaszárnyában.

Nemzeti muzeum: természet- és néprajzi tár, nyitva d. e. 9-től d. u. 1-ig. A muzeum többi tárai megtekinthetők 50 kr. belépti dij mellett.

Szabadalmi levéltár (Lánczhid-tér 3.) nyitva délelőtt 8—12-ig.

Akadémiai könyvtár nyitva d. u. 3-tól 7-ig.

—

Kivonat a hiv. lap nov. 11-ki számából.

Árverések a fővárosban. Schlenker és Kovács 6385 frtra becs. ingós. nov. 20. (V. ker. Akadémia-utcza 7.) Tarnay József 320 frtra becs. ingós. nov. 15. (X. ker. halom-utcza 34.) Kohn József 319 frtra becs. ingós. nov. 13. (VI. ker. Teréz körut 3.) Szitár Dénesné 3500 frtra becs. ingatl. nov. 29. (II. ker. Székely-utcza 1.)

Árverések a vidéken. Tichtl Móriczné 1997 frtra becs. ingós. nov. 16. (Sáp) Monor. Beck Menyhértné 2344 frtra becs. ingós. nov. 23. Székelyhid. Gulyás József 1500 frtra becs. ingatl. decz. 23. Czegléd. Vay Ábrahámné 13710 frtra becs. ingatl. decz. 4. (Kiskend) Erzsébetváros. Tóth István 1310 frtra becs. ingatl. decz. 16. (Hidas) Pécs. Sipos Lajos 742 frtra becs. ingatl. 1894. febr. 13. (Hahót) Nagy-Kanizsa. Németh Miklós 4164 frtra becs. ingatl. decz. 6. Dunaszerdahely. Zimmermann Anna 872 frtra becs. ingatl. 1894. jan. 30. Zsombolya.

Csődnyitás. A szolnoki kir. törvényszék részéről Piszti Albert szolnoki kereskedő ellen. Csődbiztos dr. Jósa Gyula törvényszéki albiró, tömeggondnokul Tóth Lajos, helyetteséül dr. Harsányi Gyula ügyvédek neveztettek ki. Bejelentési határidő 1893. deczember 16. A debreczeni kir. törvényszék részéről Harangi György debreczeni kereskedő ellen. Csődbiztos dr. Nagy László törvényszéki jegyző, tömeggondnokul dr. Nagy Kálmán, helyetteséül dr. Kün Mihály ügyvédek neveztettek ki. Bejelentési határidő 1893. november 30. A budapesti kir. törvényszék részéről Engel József budapesti kereskedő ellen. Csődbiztos Hajdu Imre törvényszéki biró, tömeggondnokul dr. Holló Lajos, helyetteséül dr. Nyiri István budapesti ügyvédek neveztettek ki. Bejelentési határidő 1893. deczember 18. Az erzsébetvárosi kir. törvényszék részéről Sigmund András medgyesi szabómester ellen. Csődbiztos Sándor Frigyes kir. törvényszéki biró, tömeggondnokul dr. Iván János medgyesi, helyetteséül Markovich János ügyvédek neveztettek ki. Bejelentési határidő 1894. január 31.

Csődmegszüntetés. A nagykanizsai kir. törvényszék részéről Hacker Vilmos nagykanizsai kereskedő ellen.

Pályázat. A beregszászi kir. pénzügyigazgatóságnál fogalmazó-gyakornoki, — a szegedi kir. börtönigazgatóságnál börtönőri, — a nyitrai kir. törvényszéknél aljegyzői, — a nagymartoni kir. járásbiróságnál albirói, — a szegedi kir. pénzügyigazgatóságnál pénzügyőri fővigyázói, — a holicsi m. kir. sóhivatalnál sóhordári, — a lugosi kir. pénzügyigazgatóságnál ellenőri, — a munkácsi kir. járásbiróságnál segédtelekkönyvvezetői, — az orsovai kir. járásbiróságnál aljegyzői, — a miskolczi m. kir. pénzügyigazgatóságnál adótiszti, — a tornai kir. járásbiróságnál irnoki, — a nagyváradi m. kir. pénzügyigazgatóságnál ellenőri, — Szatmárnémeti szab. kir. városánál erdőőri, — Trencsén vármegyénél utmesteri, — a lugosi kir. pénzügyigazgatóságnál pénzügyőri szemlészi, — a m.-szigeti törvényszéknél III ad oszt. szolgai, — a fő- és székvárosi m. kir. pénzügyigazgatóságnál pénzügyőri szemlészi, — a kalocsai kir. törvényszéknél albirói, — a nyitrai kir. törvényszéknél jegyzői, — a budapesti fogyasztási adóhivatalnál adótiszti, — a fiumei kir. ügyészségnél ügyészi, — a kassai adóhivatalnál adótiszti, — a pozsonyi kir. tvszéknél jegyzői, — a szegedi kir. itélőtáblánál rendszeresitett hivatalszolgai, — a szegedi kir. ügyészségnél rendszeresitett alügyészi, — az illavai kir. járásbiróságnál telekkönyvvezetői, — a pécsi kir. törvényszéknél jegyzői, — a duna-szekcsői postahivatalnál (Baranyamegye) postamesteri, — a Pancsova th. városnál I. tanácsnoki, — Nógrád-Szennán (Nógrádmegye) postamesteri, — Novan (Zalamegye) postamesteri, — Baranya-Lőcsön (Baranyamegye) postamesteri, — a sósmezői kir. vámhivatalnál vámszedői, — a berettyó-ujfalui kir. adóhivatalnál adótiszti, — a budapesti fogyasztási adóhivatalnál fogyasztási adótiszti, — az illavai és puchói kir. járásbiróságoknál egy-egy III. oszt. hivatalszolgai, — az erzsébetvárosi kir. ügyészségnél irnoki, — a nagybecskereki kir. törvényszéknél aljegyzői, — a szabadkai kir. törvényszéknél irodatiszti állásra.

A kislottó huzása nov. 11-én.

Budapest	73	1	80	67	59
Linz	54	24	38	76	84
Trieszt	77	59	47	5	24

Csávolszky Lajos
lapkiadótulajdonos és felelős szerkesztő.

IDEGENEK NÉVSORA.

Nemzeti szálloda.
Vermes P. Pozsony
Pacsu M.-né Kecskemét
Klenky N. Versecz
Moser L. Bécs
Figdor B. Bécs
Hacker L. Kecskemét
Stausz M. Kottoz

Orient szálloda.
Dr Borhy L. Gyöngyös
Dr Borosy J. Gyöngyös
Petrikovits K. Sopron
Lisko S. Beregszász
Borbély J. Ó-Telek
Zlinszky A. Zombor
Florek J. Ungvár
Végh F. Ó-Telek
Fuchs J. Kassa
Wallerstein F. Nagyvárad
Klein M. Fegyvernek
Lappos D. Szaloniki
Tauszig E. Bécs
Deutsch M. Nagy-Szombat
Gesztesi M. Farnád
Lorschy A. Zenta
Csehasek P. Deméd
Papp G. Sály
Zoltány A. Tepla
Ramfel J. Tesen
Blumenschein J. Jánosháza
Friedländer S. Kaposvár
Vajda J. Telegér
Weisz J. Dálya

Marchall-szálloda az Angol királynéhoz.
Gr. Balza J. Szarvas
Clarville J. Bécs
Mecenzeffy E. Bécs
Dr Radda J. Pancsova
Dr Radda F. Pancsova
Cohn S. Bécs
Krizmanovits L. Belgrád

Magyar király szálloda.
Lehoczky J. Érsekujvár
Dr Márkus L. Nagyvárad
Rahm K. Bécs
Kris S. Bécs

London szálloda.
Palos K. Szatmár
Haselt J. Bécs
Roffmann J. Bécs
Wild J. Bécs
Fischer E. Bécs
Kulka Gy. Pozsony
Terrares A. Trieszt
Meyer A. Szabadka
Kiss J. Vácz

Vadászkürt szálloda.
Br. Jeszenszky S. Kövesd
Szentiványi Gy. Stubnya
Bernáth B. Suliguli
Szucsu B. B.-Csaba
Jurenák S. Pusztafenyő
Székács J. P.-Sz.-Tornya
Szőcs A. Kolozsvár
Miholay M. Szarvas
Kohn J. Bécs
Neurath R. Bécs
Boróczy L. Verbó
Willig T. N.-Surány
Wieser E. Zombor
Plachota F. Krakó
Kucskay Z. P.-Sz.-Tornya
Fittler S. Kemenes

Hungária szálloda.
Br. Löwenstein B. Bécs
Cackovu M. Temesvár
Balogh K. Fuss
Dr Seligmann J. Bukarest
Hirsch Gy. Páris
Neumann S. Arad
Paun E. Jassy
Faranu V. Jassy
Nagl A. Bécs
Dr Glaser J. Bécs
Dr Dereanu J. M.-Sziget
Pless A. Arad
Fulter E. Bécs
Mecse K. Prága
Deiglmeyer E. München
Wieczorek V. Bécs
Picard G. Chaux de fonds
Strausz M. Bécs
Hirsch L. Bécs
Engel M. Bécs
Ciffre E. Bécs
Hanak J. Bécs
Töppel L. Bécs
Potzsch N. Bécs
Hellin N. Prosnitz
Schuldes A. Brünn
Silloc G. New-York

Walter Fehérló szálloda.
Csathó Ö. Gyöngyös
Gujás J. H.-Szoboszló
Ragály A. Miskolcz
Avedik G. Evács
Dr Mezey J. Gyergyó
Szöllösy M. M.-Sziget
Györffy A. Brád
Végl L. Kaposvár
Nemes D. Makó
Do Novics A. Bécs
Dr Pichler M. Bécs
Horn W. Eszék
Lichtschein Gy. Nagyzsám
Dezső H. Dunaföldvár
Welisch M. Pozsony
Springer F. Bécs
Kaposztásy G. B.-Gyarmat
Lorzsy A. Zenta
Zonnenfeld E. Szeged
Karakosovics S. Belgrád
Brenner A. Szeged
Krausz M. Bécs
Blum M. Bécs
Horváth M. Szeged

Korzó szálloda.
Malonyay F. T.-Terebes
Jellinek G. Pozsony
Fau T. Kőszeg
Sommornga A. Bécs
Kuthy M. Veszprém
Molnár M. Budapest
Ürmössy M. Budapest

Metropole szálloda.
Dr Thaly L. Budapest
Hacker S. Győr
Klattenhof K. Poprád
Varga J.-né Kecskemét
Bratovány A. Temesvár
Pitsch J. Bécs
Balogh J. Szentes
Ugrossy K. Kalocsa
Dr Borilkov S. Lemberg
Kassay Á. N.-Kanizsa
Koren V. Pápa
Goldman S. Budapest
Harkany Gy. Kecskemét
Dalmay G. Kolozsvár
Jäger J. Sopron
Kratoch L. Nagyvárad

Pusnik Ferencz két korona szálloda.
Jonaikó P. Kragujevácz
Dr Lévay M. Budapest
Alexó M. Szamosujvár
Dr Thuri J. Budapest
Lumniczer K. Óvár
Pap A. Dab
Ágoston L. Sz.-Szt-Márton
Suszter F. Reischdorf
Hahn J. Reischdorf
Adelwerth J. Reischdorf
Bossányi A. Budapest
König B. Zámor
Csorba A. Komlós
Stankovics S. Palánka

Pannonia szálloda.
Medveczky E. Arad
Horánszky I. Szolnok
Lázár J. N.-Kunó
Boros B. Arad
Szautner E. Románfalva
Flórián J. Szamosujvár
Hollósy Zs. Kecskemét
Serelman E. Sarajevó
Velkay S. N.-Szöllős
Szentiványi Á. Keczel
Klein F. Szolnok
Michnay L. Zav-Ugrócz
Laki J. Felső Őr
Láng K. Csorvás
Mayer J. Brünn
Tattar Z. Nagyvárad
Posztóczky L. D.-Adony
Baranyay J. D.-Adony
Brünauer L. Polgárdi
Dr Thuróczy Á. Galántha
Reiner M. Eger
Ristics K. Bécs
Blumenthal E. H. Frankfurt
Batl J. Bécs

Holzwarth Continental ezelőtt Frohner szálloda.
Lov. Scanovi E. Bécs
Geiringer M. Bécs
Ströhleim H. Bécs
Kleinpeter J. Bécs
Ungár A. Bécs
Singer H. Bécs
Dr Winternitz P. Bécs
Schwarcz E. Bécs
Gaj J. Bécs
Dostal K. Karwin
Bitterlich J. Schlukenau
Weiszenbacher J. Örkény
Erchenwald H. Csacza
Mohr E. Oppeln
Löwy S. Bécs
Markovits L. Szeged

Központi szálloda.
Farkas J. Kenyértó
Schlesinger M. Bécs
Fuchs G. Bécs
Engel W. Bécs
Schwarcz S. Belgrád
Altmann J. Arad
Weisz B. Munkács
Papay C. Győr
Teutsch J. Brassó
Kotstyár J. Székesfehérvár
Schleicher A. Baja
Doczauer E. Kassa
Schäffner C. Zombor
Nádossi A. Eger
Goldschmidt M. Schwechat
Rumpel J. Linz
Krugstein J. Nagyvárad
Kovács J. P.-Visznek
Csepanovszky J. T.-Tamási
Vuchetich J. Zágráb
Neumann B. Medgyes

István főherczeg szálloda.
Kohut A. Przemysl
Csók I. München
Sonderberg A. Rossweil
Wolf J. Belisese
Dr Back F. Budapest
Weisz Ö. Budweis
Buchsbaum J. Bécs
Dorner H. Bécs
Németh S. Szeged

Sziklay József főherczeg szálloda.
Hg Valdburg S. Bécs
Br. Soragna C. Nápoly
Lov. Gru-zenegg V. Tolna
Schedel A. Miskolcz
Milutinovics J. Belgrád
Dr Deitzmann J. Arad
Röeszler A. Braila
Grabek H. Berlin
Horacsek M. Kecskemét
Stefanovits J. Pozarevácz
Frank M. Kápolna
Subanovics J. Dobicza
Lövy S. Szabadka
Grünhut A. Bécs
Kiss M. N.-Károly

Európa szálloda.
Burghard Fr. Drezda
Wohl H. Losoncz
Noll A. Willingen
Schwarcz J. Bécs
Swábl K. Bécs
Dr Krausz Pécs
Hübs A. Pétán
Rosenberg J. Brünn
Dr Fürst J. Brünn
Sternberg S. M.-Sziget
Thomalek Th. Baden-Baden
Wranissna J. Fiume
Braun G. Grácz
Hirschmann S. Grácz
Waldhammer K. Saaz
Kovács J. Szeged
Guthmann J. Belgrád
Kohn J. Bécs
Neumann S. Bécs

Erzsébet szálloda.
Veisenbach J. Tab
Kádai A. Tiszaabádszalók
Perczel J. Czinkota
Berkó D. Pancsova
Vágner Gy. Pécs
Sümeghy S. Miskolcz
Dr Csák K. Zalaegerszeg
Kovács B. Losoncz
Gaál L.-né Halas
Halász D. Tass
Andreánszky A. Mikeháza

Fehérhattyu szálloda.
Bleier K. Czegléd
Deutsch J. Ungvár
Kovácsházy L. Szt-Endre
Schönbrun V. Miskolcz
Weisz S. Pápa
Schwartz S. Miskolcz
Reisner M. Pápa
Zucker J. B.-Endréd
Fischer J. Pápa

SZINHÁZAK és MULATSÁGOK.

—

NEMZETI SZINHÁZ.

É. b. 235. sz. XLII. bérletsz.

Budapest, november 12-én.

Harmadszor:

A miniszteri tárcza.

Vigj. 3 felv. Irta Almási T.

Személyek:

Tarnay gróf	Gyenes	Beke	Hetényi
Pálma	Hegyesi M.	Hornek	Latabár
Özv. Zentayné	Helvéyné	Pertich	Gabányi
Albert hg	Mihályfi	Fedor	Vizvári
Damaki br.	Bercsényi	Orvos	Narczisz
Margit	Csillag T.	Komornyik	Faludi
Balajthy M.	Náday	Inas	Magyari
Veleszky L. gr.	Zilahi		
Elza	Keczeri I.		
Victorine	Mesdényi A.		

Kezdete 7 órakor.

—

M. KIR. OPERAHAZ.

Évi b. 118 Havi b. 8. sz

Budapest, november 12-én.

CARMEN.

Opera 4 felv. Szerzette Bizet. Merimée Prosper beszélye után szövegét irták Meilhac H. és Halévy L. Forditotta id. Ábrányi K.

Személyek:
Don José — Szirovatka
Escamillo — Veress
Dancaire — Hegedüs
Remendado — Kiss
Zuniga — Szendrői
Morales — Beck
Lilla — Gonda
Carmen — Hilgermann L.
Micaela — Rotter G.
Mercedes — Gábos N.
Frasquita — Ábrányiné

Kezdete 7½ órakor.

NEPSZINHAZ.

Budapest, november 12 én.

Délután:

Rip van Winkle.

Regényes operette 3 felvonásban, 4 képben. Irták Meilhac, Gille és Farnie. Fordították Evva és Fái. Zenéjét szerzette Róbert Planquett.

Személyek:
Derrick — Solymosi
Adrien — Mikes E.
Rip van Winkle — Vidor
Lisbet — S. Vadnai V.
Alice — Mikes R.
Van der Bilt — Kassai
Nick — Ujvári
Katrina — Győri G.
Charlotte — Vidorné
Egy katona — Békefi
Egy paraszt — Tirnovai
Richardson — Nánásy
Hudson — Raskó
1-ső tiszt — Dárdai
2-ik » — Kopácsi
1-ső polgár — Marton
2-ik » — Hortobágyi
3-ik » — Sántha
4-ik » — Izsó
Hegyek szelleme S. Vadnai V.

Este:

A vereshaju.

Eredeti népszinmü dalokkal 3 felv. Irta Lukácsy S.

Személyek:
Özv. Sajgóné — Pártényiné
András — Kiss M.
Ferke — Raskó
Boglár Á. — P. Lukács J.
Zsófi — Csongori M.
Keszeg M. — Szabó
Bálint — Szirmai
Koppancs M. — Izsó
Szilaj K. — Blaha L.
Veréb J. — Tollagi
Szemes B. — Vidorné
Csinos J. — Vasváriné
Boglyas P. — Sántha
Pozdorja Zs. — Agostoni B.
Sári — M. Csatai Zs.
Gubás — Fenyéri
Gubásné — Szőcs K.
Fontos — Ujvári
Fontosné — Boránd H.
Csaholyné — Izsóné
Gili M. — Gyöngyösi I.
Málé P. — Vedress G.
Palkó — Ternyei
Peti — Tirnovai

Kezdete 7½ órakor.

VARSZINHAZ.

Nagy-b. 17. sz. H. b. 5. sz.

Budapest, november 12 én.

A fal tövében.

Vigj. 1 felv. Irta Najac E. Forditotta Halmi F.

Személyek:
Tristan — Dezső
Gabrielle — Palotay P.
Kertész — Mátrai

A lengyel zsidó.

Dráma 3 felv. Irták: Erckmann és Chatrian. Forditotta Ivánfi Jenő.

Személyek:
Mathis — Ujházi
Christian — Pálfi
Walter — Szigeti Imre
Henrik — Szacsvay
Zsidó — Egressy
Trvszéki elnök — Somló
Delejező — Császár
Orvos — Gabányi
Jegyző — Hetényi
Nickel — Horváth
Ügyész — Pintér
1-ső pór — Sántha
2-ik » — Abonyi
Catherine — Lendvayné
Annette — Cs. Alszegi I.
Lois — György I.

Kezdete 7 órakor.

GYÖNGYVIRÁG CRÊME
SZAPPAN ÉS PUDER
Budai Emil gyógyszerésztől.

Kapható Budapesten a „Városi-gyógyszertárban“, Városház-tér. 17078

Fenti készitmények meglepő jó s föltétlenül szépitő hatással vannak az arczbőrre.

1 tégely crême ára 1 frt, 1 doboz puder 1 frt, 1 drb szappan 50 kr., 3 drb szappan 1 frt 25 kr.

Halász Lajos

étterme

Budapest, József-körut 32. szám.

Villamos vasuti megállóhely.

Ajánlja a jó hirnévnek örvendő konyháját és ugyszintén isztán kezelt borait.

Naponta zeneestély az elsőrangu

SÁGHI PISTA zenekara által.

Pontos kiszolgálás. 16965

FÜRSZT KÁVÉHÁZ Váczi-körut 16. szám.

Ma és mindennap

HORNISCHER

első bécsi különlegességi hölgyzenekar hangversenye.

Számos látogatásért esedez *Fürszt D.* kávés

17108

Nemzetközi Panoráma

Andrássy-ut 46. szám alatt.

A festői szép «Német-franczia háboru» még csak ma látható. — Hétfőtől kezdve egészen uj kiállitás «London a német kiállitással 1891-ben».

Beléptidij 20 kr.; gyermekek a felét fizetik. Nyitva reggel 9 órától esti 10 óráig. 23189

Egerváry kioszkja

téli kerttel

Budapest, V. ker., Erzsébet-tér.

DEÁK-KÁVÉHÁZ

dob-utcza 7. a Rombach-utczával szemben.

Az egyetemi ifjuság részére kedvezményes árak.

150 bel- és külföldi ujság.

Minden este női-zenekar játszik.

Egész éjjel nyitva. Chamber separék

A nagyérdemü közönség és egyetemi ifjuság pártfogását kérik

Grünspan és Szidon,
a Barcsay-kávéház volt tulajdonosai.

17155

MANDL ALBERT

GRAND CAFFÉ LÖFFELMANN

király-utcza 39. szám.

Ma és minden este a legjobb bécsi duettisták

Edi és Biedermann

társulatával és a budapesti

Schramel (Ferenczy).

Kitünő italok. — Hideg buffet. — Chamber separé.
Szabad bemenet. 17148

SCHÖN

Nemzeti kávéháza

Váczi-körut 45. szám.

Ma és mindennap hangversenye

Munczy Lajos

Esterházy herczeg udvari és kamara zenészének Sopronból, 17321

kizárólag müvészekből álló zenekarával, kik amerikai hangverseny körutjokban nagy kitüntetésekben részesültek. A zenekart kitüntette még: **Krisztina svéd királynő** és **Don Louis** portugáliai király is.

Ma délután a hangverseny 4 órakor kezdődik.

Holnap este

Munczy Lajos szóló-hangversenye.

Számos látogatást kér SCHÖN J. kávés.

ETABLISSEMENT

IMPÉRIÁL

Váczi-körut 48. szám.

Ma két nagy előadás!

Az I-ső előadás 4-kor, II-ik 8 órakor kezdődik.

Délutáni előadásban:

A plébános szakácsnéja.

SULEIKA REGÉJE

Esti előadásban:

Négy komikus bohózat.

Nappali pénztár: Rotter Teréz dohánytőzsdéje Párisszálloda (váczi-körut 25.). Galandauer-féle dohánytőzsde király-utcza 23. szám).

GRAND KAFFEE ELISABETH!

Király-utcza 23.

Lerchenfeldi quartett, a bécsi duettisták az u. n. prateri-fecskék és Engl népénekes naponta fellépnek.

Vasárnap kettős-hangverseny!

Szabad bemenet. 17090 Belépti dij nincs.

Ma, november 12-én, valamint további intézkedésig minden vasárnap és csütörtökön esti 8 órakor

SERLY LAJOS

a fő- és székvárosi vigadó zenekarának

hangversenye.

Belépti dij 30 krajczár.

Számos látogatást kér

17322 **Egerváry Géza** bérlő.

Miért?

Miért kérdezi a konkurrenczia?

Ifjabb SCHWARZ D.

Deák Ferencz-utcza 17. sz. áruháza

uri- és fiuruhák részére, annyira egész napon folyton a legfinomabb vevők által tömegesen látogatva lesz? daczára annak, hogy 1-ső emeleten van?

Azért,

mert legfényesebben, mai kor igényeinek megfelelően be van rendezve, azért mert a kész ruhák ott a legfinomabb angol és franczia szövetekből, valamint a legujabb divat szerint készülnek és 50%-al olcsóbbak mint bárhol kaphatók, azért, mert ott:

1 utczai öltöny	12 frtért kapható, mely másutt 24 frtba kerül						
1 télikabát ..	15	»	»	»	30	»	»
1 mikadókabát	10	»	»	»	20	»	»
1 Soire öltöny	18	»	»	»	36	»	»
1 Lordkabát	18	»	»	»	36	»	»
1 városibunda	30	»	»	»	60	»	»
1 öltöny mérték szerint	24	»	»	»	48	»	»

Miért?

lehet oly bámulatos olcsó árban szállitani?

Azért,

mert én a szöveteket, valamint minden hozzávalót a legelső forrásokból vásárlok, azért, mert én saját mühelyeimben magam előállitom, mert nekem első emeleten csekély regiem van és lehető legcsekélyebb haszonnal dolgozom.

Egyuttal van szerencsém a t. cz. közönséget, tőlem angol minta szerint bevezetett és már itt is honositott **ruha előfizetésre** becses figyelmüket felhivni, a hol minden intelligens embernek alkalma nyilik, kevés pénzért mindig uj és divatos ruhákat viselni; erre vonatkozó prospektusok kivánatra ingyen és bérmentesen küldetnek; végül kérem a t. cz. vevőközönséget lehetőleg délelőttönkint bevásárlásukat eszközölni, mert délutánonkint a tömeges látogatottság miatt a kiszolgálás nehezitve van.

Mély tisztelettel **Ifj. SCHWARZ D.**

17166 Deák Ferencz-utcza 17., I. em. 10.

FOLIES CAPRICE

Ma: 15835

Vadászat nemes vadra

Capricetól. — Ezt megelőzi:

„Karlsbadba kell mennie“

Capricetól.

A Grünfeld-Waldmann Faludi-Willmouth, kamarazene-estélyek

(a vigadó kistermében) bérlete kedden, folyó hó 14-én záródik, miért is a t. bérlők kéretnek jegyeikről gondoskodni, miután ezen nap után az általános jegyeladás egyes estélyekre kezdődik. Az első estély **pénteken, november 17-én** lesz. Jegyek kaphatók **MÉRY BÉLA** zeneműkereskedésében **Dorottya-utcza.** 17308

Első fővárosi

ORPHEUM

Ideiglenes orpheum a Vörösmarty-utczában.

Bejárás az Andrássy-utról és Podmaniczky-utczából

Ma 2 nagy előadás!

Egészen uj, rendkivül gazdag és elragadó müsor.

Ma ujból fellép **DIMITRI IVANOV** orosz nemzeti daltársulata és tánczkara, az eddigieknél nagyobb személyzettel, kis-orosz imschik kosztümben, egészen uj bemutatásokkal. Magyar induló orosz szöveggel.

NEUMANN LAURA és nővére, MIRZA ABBAS és perzsa társulata

Az „Ószeres“ vagy „A reform-handlé“

Ezeken kivül még 15 kiváló programmszám.

PETANOVITS

METROPOLE SZÁLLODA

Ma este

KUTHY VINCZE

kedvelt nemzeti zenekara játszik. **Kezdete 8 órakor**

HUNGÁRIA SZÁLLODA

Ma este az étteremben

Berkes Béla

ismert s kedvelt zenekara játszik

Kezdete 8 órakor.

Vizállás, 1893. november 11-én.

Folyó	Vizmércze	Vizállás reggel cm.	Változás az elmult 24 óra alatt cm.		Hőmérséklet C.
Inn	Schärding	+ 92	apadt	8	+ 1
Duna	Passau	+ 136	»	8	+ 1
»	Linz	— 46	»	6	+ 2
»	Bécs	— 77	»	12	+ 1
»	Pozsony	+ 189	»	8	+ 2
»	Komárom	+ 225	áradt	3	+ 2
»	Budapest	+ 191	apadt	2	+ 2
»	Mohács	+ 234	áradt	11	+ 2
»	Gombos	+ 232	»	41	+ 4
»	Ujvidék	+ 138	»	24	+ 4
»	Zimony	+ 106	»	15	+ 5
»	Pancsova	+ 45	»	8	+ 2
»	Orsova	+ 130	apadt	3	+ 2
Rába	Sárvár	+ 50	»	6	+ 1
»	Győr	+ 184	áradt	18	
Vág	Szered	+ 55	apadt	1	+ 3
Dráva	Zákány	+ 0	»	4	+ 1
»	Barcs	+ 49	áradt	8	+ 3
»	Eszék	+ 129	»	23	+ 2
Száva	Sziszek	+ 585	»	25	+ 4
»	Mitrovicza	+ 296	»	130	+ 4
Temes	Kis-Kostely	+ 97	»	51	+ 5
Béga	Kiszető	+ 83	»	23	+ 5
»	Temesvár	— 4	»	8	+ 4
»	Nagy-Becskerek	— 11	»	29	
Szamos	Dees	+ 5	apadt	51	+ 5
»	Szatmár	+ 144	»	10	+ 3
Kraszna	Nagy-Majtény	+ 61	áradt	39	
Tisza	Marmaros-Sziget	+ 90	apadt	18	+ 3
»	Tekeháza				
»	Tisza-Ujlak	+ 98	apadt	66	+ 4
»	Vás.-Namény	+ 425	áradt	32	+ 2
»	Záhony (Csap)	+ 287	»	33	+ 2
»	Tokaj	+ 418	»	36	+ 8
»	Tisza-Füred	+ 415	»	72	+ 2
»	Szolnok	+ 270	»	76	+ 2
»	Csongrád	+ 155	»	50	+ 5
»	Szeged	+ 131	»	24	+ 5
»	Török-Becse	+ 38	»	9	+ 5
»	Titel				
Latorcza	Munkács	+ 72	apadt	6	+ 5
Ondova-Tapoly	Hoor	— 30	»	10	+ 1
Bodrog	Zemplén	+ 419	áradt	8	+ 1
Berettyó	Berettyó-Ujfalu	+ 6	»	10	+ 4
Sebes-Körös	Nagyvárad	+ 26	apadt	6	+ 3
Fekete-Körös	Tenke	+ 44	»	6	+ 4
Fehér-Körös	Boros-Jenő	+ 74	áradt	42	+ 6
Kettős-Körös	Békés	+ 122	»	82	+ 3
Hármas-Körös	Gyoma	+ 96	»	80	+ 3
Maros	Branyicska (Déva)	— 4	»	6	+ 3
»	Arad	— 114	»	3	+ 4
»	M ko	— 30	»	3	+ 5

Elhaltak névsora 1893. nov. 11-én.

Czufal K. 18 é. csel. utról.
Bacsik M. 66 é. napsz. VII. Százház-u. 39.
Paff sz. Presminger R. 42 é. utról.
Ránes I. 36 é. munkás I. Logodi-u. 71.
Kirschner V. 67 é. fényk. II. Niedermayer-u. 11.
Stangl sz. Telsőczy Zs. 45 é. I. Orbán-u. 9.
Tranzmüller J. 41 é. II. Zsigmond-u. 6.
Weisberger B. 3 é. VII. Rottenbiller-u. 37.
Stern sz. Egerer J. 88 é. V. Nádor-u. 15.
Braun I. 3 é. VII. Damjanics-u. 54.
Martsek J. 30 é. napsz. III. Szent-Endrei-u. 62.
Toszt V. 70 é. VIII. Futó-u. 32.
Knecht S. 2 é. IX. Telepy-u. 8.
Fenkos R. 42 é. pinczér VIII. Gyöngy-tyuk-u. 9.
Haas F. 48 é. acsseged V. Vadász-u. 12.

Időjárás

A m. kir. meteorologiai központi intézet távirati jelentése 1893. nov. 11-én reggel 7 órakor.

Állomások	Légnyomás mm.	A hőmérséklet Celsius szerint	Szél iránya és ereje	Felhőzet	Csapadék mm.	Hőmérséklet maximuma	Hőmérséklet minimuma
Árvaváralja	—	—	—	—	—	—	—
Trencsén	764	— 0.6	—	*	1	—	—
Selmeczbánya	764	— 0.2	K 1	4	—	2	—2
Magyar-Óvár	764	+ 0.4	DK 3	*	3	6	0
Ó-Gyalla	763	+ 2.0	EK 1	4	1	6	2
Budapest	762	+ 1.7	EK 1	4	—	3	1
Sopron	764	+ 0.4	EK 2	*	3	4	0
Keszthely	761	+ 3.2	E 1	●	2	6	1
Csáktornya	761	+ 1.5	E 2	●	3	4	0
Zágráb	762	+ 1.2	—	*	7	4	2
Fiume	757	+ 4.3	E 1	●	3	10	2
Crikvenica	758	+ 5.4	—	3	10	—	—
Pancsova	761	+ 2.6	D 3	4	6	5	2
Zsombolya	762	+ 3.8	DK 1	●	6	5	1
Orsova	—	—	—	—	—	—	—
Arad	762	+ 4.0	DNY 3	●	1	5	2
Szeged	761	+ 3.7	DK 2	4	—	4	—2
Szolnok	763	+ 1.4	EK 3	4	—	3	—3
Eger	763	+ 2.2	E 1	4	1	4	2
Debreczen	762	+ 0.8	EK 2	≡	10	2	0
Késmárk	766	— 1.9	E 2	4	—	—	—
Ungvár	763	+ 2.4	ENY 1	●	4	3	2
Akna-Szlatina	763	+ 1.2	K 1	4	4	—	—
Szatmár	764	+ 3.4	DK 1	4	8	6	2
Nagy-Várad	762	+ 2.2	ENY 2	4	6	8	—0
Kolozsvár	762	+ 0.8	E 2	4	7	3	0
Nagy-Szeben	761	+ 0.6	NY 2	●	8	3	—1
Bécs	765	— 0.8	EK 2	*	4	13	—1
Krakó	768	— 2.4	DK 2	4	—	0	—3
Bregenz	765	+ 0.7	EK 1	4	—	4	0
Salzburg	765	— 0.2	—	*	2	2	—1
Klagenfurt	762	+ 0.2	K 1	≡	1	3	—1
Pola	757	+ 6.7	DK 3	●	10	11	6
Lesina	756	+ 13.3	E 3	2	5	—	—
Sarajevo	759	+ 4.0	DNY 1	4	—	5	4
Torino	760	+ 3.1	DNY 2	≡	6	7	4
Flórencz	—	—	—	—	—	—	—
Róma	760	+ 10.6	E 1	3	3	19	10
Nápoly	761	+ 12.5	ENY 0	2	2	18	12
Brindisi	759	+ 15.1	DK 3	2	2	19	15
Caghari	761	+ 15.4	ENY 2	2	—	—	—
Palermo	762	+ 17.5	NY 2	3	7	—	—
Malta	761	+ 21.7	ENY 3	1	—	—	—
Zürich	765	— 0.4	K 2	4	—	—	—
Páris	758	— 3.8	EK 2	0	—	—	—
Nizza	759	+ 5.4	DK 3	0	14	—	—
Biaritz	761	+ 10.5	NY 2	4	10	—	—
Breszt	768	+ 3.2	DK 4	1	—	—	—
Kopenhága	769	— 1.1	ENY 2	1	—	—	—
Hamburg	770	+ 2.3	E 1	3	—	—	—
Swinemünde	768	+ 2.2	DNY 2	4	—	—	—
Memel	764	+ 5.3	NY 3	4	4	—	—
Berlin	770	— 3.4	D 1	≡	—	—	—
Münster	769	— 2.4	EK 2	0	9	—	—
Stornoway	777	+ 7.2	EK 2	4	—	—	—
Mullaghmore	—	—	—	—	—	—	—
Scilly	768	+ 8.9	K 6	3	—	—	—
Schields	774	+ 9.4	E 3	4	—	—	—
Skudesnaes	771	+ 5.4	E 6	4	—	—	—
Christiansund	770	+ 8.3	NY 6	4	8	—	—
Uleaborg	753	— 2.0	E 8	0	—	—	—
Stockholm	763	+ 3.7	NY 2	1	1	—	—
Szent-Pétervár	752	+ 2.9	NY 2	4	1	—	—
Moszkva	760	+ 1.1	NY 1	*	—	—	—
Kiew	768	— 2.7	K 0	4	—	—	—
Odessa	—	—	—	—	—	—	—
Varsó	769	— 5.0	—	4	—	—	—
Sófia	761	+ 6.6	K 4	4	1	—	—
Sulina	767	+ 6.5	ENY 1	3	—	—	—
Konstantinápoly	762	+ 13.7	E 1	4	29	—	—

A szélirányok jelölése: E = észak, K = kelet, D = dél, Ny = nyugot. Felhőzet: 0 = egészen derült, 1 = többnyire derült, 2 = részben felhős, 3 = többnyire borult, 4 = egészen borult, ● = eső, * = hó, ≡ = köd, K = zivatar.

A déli depresszió mélységéből veszitve, keleti irányban tovább haladt, de főbb vonásaiban a légnyomás eloszlása változatlanul megmaradt.

Az idő Európaszerte hüvös, borus és kivált délen esős.

Hazánkban kevés kivétellel mindenütt volt kisebb csapadék és ma reggel is sok helyütt esik az eső, illetőleg a hó. A hőmérséklet változatlan.

Többnyire félhős, hüvös idő várható, helyenkint csapadékkal.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzése nov. 11.

Faj	Irányzat	Minős. suly hektolit.	100 kilogramm ára frttól	frtig	Minős. suly hektolit.	100 kilogramm ára frttól	frtig
Buza							
Bánsági uj	szilárd	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
« «	«	76	—.—	—.—	77	7.20	7.25
« «	«	78	7.30	7.35	79	7.40	7.45
« «	«	80	7.45	7.60	81	7.60	7.65
Tiszavidéki uj	«	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
« «	«	76	—.—	—.—	77	7.25	7.30
« «	«	78	7.35	7.40	79	7.45	7.50
« «	«	80	7.50	7.60	81	7.60	7.65
Pestvidéki uj	«	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
« «	«	76	—.—	—.—	77	7.20	7.25
« «	«	78	7.35	7.40	79	7.45	7.50
« «	«	80	7.50	7.60	81	7.60	7.65
Fehérmegyei uj	«	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
« «	«	76	—.—	—.—	77	7.20	7.25
« «	«	78	7.35	7.40	79	7.45	7.50
« «	«	80	7.50	7.60	81	7.60	7.65
Bácskai uj	«	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
« «	«	76	—.—	—.—	77	7.30	7.35
« «	«	78	7.40	7.45	79	7.50	7.55
« «	«	80	7.55	7.65	81	7.65	7.70

Gabona ó vagy uj		Irányzat	Faj	Minőségi suly hektoliterk.	100 kilogramm ára frttól	frtig
Rozs	uj	csendes	—	70—72	5.70	5.90
Árpa	uj	szilárd	takarmány	60—62	6.20	6.50
«	«	«	egetni való	62—64	6.75	7.50
«	«	«	sörfőzdei	64—66	7.60	9.—
Zab	ó	csendes	—	39—41	—.—	—.—
«	uj	«	—	39—41	6.80	7.30
Tengeri	ó	szilárd	bánsági	75	4.85	4.90
«	ó	«	másnemü	73	—.—	—.—
Káposzta-repcze	«	lanyha	másnemü	—	—.—	—.—
»	«	«	bánsági	—	4.20	4.70
Köles	ó	szilárd	—	—		

Gabona határidőre

Gabona	Irányzat	Határidő	100 kgr. ára pénz	100 kgr. ára áru
Buza	szilárd	őszre	—.—	—.—
«	«	tavaszra	7.51	7.52
«	«	május—juniusra	—.—	—.—
Rozs	«	őszre	—.—	—.—
Tengeri	«	októberre 1893	5.01	5.03
«	«	máj s—jun. 189[illegible]		
Zab	«	Bpest szállitan. őszre	—.—	—.—
«	«	Bpest száll. tav.	6.97	6.99
Káp. repcze	«	aug.-szept. 1893		

Különféle termények (100 kilogrammonként)

Különféle termények	Irányzat	Faj	Pénz frt	Áru ft
Heremag	szilárd	Luczerna magyar idei	56.—	63.—
«	«	Vörös. idei	65.—	75.—
Repczeolaj	csendes	Őszi kétszer finomitott	37.50	38.50
Olajpogácsa	szilárd	Repcze	6.75	6.90
Disznózsir	csendes	Pesti	56.—	56.50
«	»	Vidéki	—.—	—.—
Szalonna	csendes	M. Ia légensz. áru m. sz.	—.—	—.—
«	«	Városi légensz.	46.50	47.—
«	«	« « 3 darabos	47.50	48.—
«	«	Füstölt	52.—	53.—
Faggyu	csendes	Olvasztott	36.—	37.—
Szilva	csendes	bosznai, 1893 szokványminőség (Minőség 500 gr.)	10.75	11.25
«	«	100 darabos	14.25	14.75
«	«	85 »	22.50	23.—
«	«	szerbiai 1893 szokványminőség (Minőség 500 gr.)	9.—	9.25
«	«	100 darabos	14.—	14.50
«	«	85 «	22.50	23.—
Szilva határidőre	csendes	bosznai, 1893 X/XI szokványminőség (Minőség 500 gr.)	10.75	11.—
«	«	100 darabos	14.—	14.50
«	«	85 «	22.50	22.—
«	«	szerbiai 1893 X/XI szokványminőség (Minőség 500 gr.)	9.25	9.50
«	«	100 darabos	14.—	14.50
«	«	85 «	22.50	23.—
Szilva-iz	csendes	Szlavoniai 1892	14.50	14.75
«	»	Szerbiai	13.—	13.50
Szilvaiz határidőre	csendes	szlav. szept. okt. 1893.	—.—	—.—
«	«	szerb	—.—	—.—
Méz	csendes	Nyers	—.—	—.—
«	«	Sárga. csurgatott	—.—	—.—
Viaszk	«	Rozsnyói	—.—	—.—
«	«	Szlavoniai	—.—	—.—
Szesz	csendes	Szesz nyers osztalékolt	16.—	16.50
«	«	Szesz-élesztő	18.75	19.25
«	«	Szesz finomitott	53.25	54.25

A hajószállitás fuvardijtételei

Folyó	Honnét	Budapestre	Győrre	
Duna	Pancsova	26—28	8—10 krral drágább a budapesti dijtételeknél	A hajódijtételek értetnek a szallitási adót beleértve és a biztositási dijat kizárva: a Béga állomások a burczellirozást beleértve
	Ujvidék	23—25		
	Bezdán	15—17		
	Kalocsa	13—14		
	Duna-Földvár	12—13		
Tisza	Szentes	30—31		
	Szeged	28—30		
	Zenta	27—28		
	Titel	24—26		
Száva	Mitrovicz	35—37		
Béga	Temesvár	46—48		
	Nagy-Becskerek	34—35		

Osztalék 1893-re	ÉRTÉKPAPIROK	Utolsó árkelet pénz	áru
	RÉSZVÉNYEK.		
	a) Bankok.		
8.—	Angol-osztrák bank 120	148 —	149.—
10.—	Bankegyes. részv.-társ., budapesti 100	141.25	141.75
7.—	Bank részv.-társaság fővárosi I. kib. 100	96.—	98.—
6.50	Hitelbank fiumei 80	110.50	111.—
20.—	Hitelbank magyar általános 200	412.—	412.50
20.—	Hitelbank magyar általános nov. 30-ra	412.75	413 25
3.50	Hitelegyl. mint szövetk. bpesti ált. 50	57.—	59.—
14.50	Hitelintézet osztrák 160	—.—	—.—
14.50	Hitelintézet osztrák decz. 4-re	334 —	334 20
12.—	Iparbank I. magyar 150	219.—	220.—
7.—	Ipar- és keresk.-bank r.-t. magyar 100	—.—	—.—
7.—	Ipar- és keres.-bank r.-t. magy. nov. 30.	113.50	114.—
—.—	Jelzálog-bank horvát-szlavon országos 100	117.—	118.—
38 frk	Jelzálog-hitelbank magyar 200	—.—	—.—
19 »	Jelzálog-hitelb. magyar II. kib. id. e. 100	— —	— —
19 »	Jelz.-hitelb. m. II. kib.id.elis. nov. 30-ra	224.—	224.50
60.—	Kereskedelmi bank pesti magyar 500	1128.—	1129.—
—.—	Keresk. és iparb. r.-társ. budapesti 100	—.—	—.—
—.—	Közp. jelzálogb. m. r.-t. m. takarékp. 500	—.—	—.—
16.—	Leszámitoló bank horvát 200	—.—	—.—
6.50	Leszámitoló és pénzváltób. magyar 40 K.	—.—	—.—
6.50	Leszámitolós pénzváltób. m. nov. 30-ra	234.75	235 25
42.40	Osztrák-magyar bank 600	992.—	997 —
14.50	«Unio»-bank 200	—.—	—.—
	b) Biztositó társulatok.		
10.—	Bécsi biztositó társaság 200	196.—	200.—
14.—	Bécsi élet- és járadék-bizt. társaság 200	315.—	325 —
200.—	Első magyar általános bizt.-társ. 1000	3590 —	3610.—
5.—	Fonciere pesti biztositó intézet 100	133.—	134 —
7.—	Jég- és viszontbiztositó r.-t. magy. 100	122.50	123.50
—.—	A «Lloyd» viszonbiztositó r.-t. 150	80.—	—.—
—.—	Magyar-franczia bizt.-társ. 100	—.—	—.—
68.—	Pannonia viszontbiztositó-társaság 300	1070 —	1075 —
	c) Gőzmalmok.		
—.—	Concordia gőzmalom 400	502.—	506.—
100.—	Első budapesti 500	1880.—	1900 —
20.—	Erzsébet-malom 200	475.—	480.—
20.—	Hengermalom 400	594.—	596.—
9.60	Lujza-malom 160	365.—	370.—
20.—	Molnárok és sütők 200	466.—	470 —
—.—	Pannonia 1000	880.—	890.—
—.—	Váczi hengermalom részv.-társaság 100	— —	— —
20.—	Viktória 150	295 —	298.—
	d) Közlekedési vállalatok.		
10.—	«Adria» m. tengeri haj. r.-t. 100	164.—	166.—
—.—	Aradi és csanádi egyesült vasut 100	—.—	—.—
—.—	Bács-Bodrogh várm. h.-érd. v. elsőbbs.	—.—	—.—
10.—	Barcs-pakraczi vasut részv.-társ 200	209.—	210.—
8.—	Bpest-Szt-Lőrincz helyiérdekü v. r.-t. 100	—.—	—.—
8.—	Bpest-Szt-Lőrincz helyiérdekü első r. 100	— —	—.—
7.—	Budapesti vill. városi vasut részv. 100	— —	—.—
7.—	Budapesti vil. var. vasut r.-t nov. 15-re	160 —	160.20
2.25	Debreczen-füzesabonyi h. é. v. els. r. 100	90.—	92.—
—.—	Debreczen hajdunánási v. első r. 100	— —	—.—
fr. 3.—	Déli vasut 200	—.—	—.—
fr. 3.—	Déli vasut nov. 30-ra	102 50	103 —
—.—	Dunagőzh. társ. első cs. kir. szab. p. p. 500	378.—	383 —
—.—	Győr-sopron-ebenfurti vasut 200	—.—	—.—
—.—	Kassai közuti vasut részv. t. 100	112.—	117 —
7.94 4/10	Kassa-oderbergi vasut 200	185.—	186 —
9.94 4/10	Magyar-galicziai vasut 200	202 50	203.50
—.—	Mármarosi sóvasut r.-t. els. r. 100	97.—	98.—
—.—	Murányvölgyi h. é. v. 200 K.	—.—	—.—
—.—	N.-Kikinda—N.-Becsk. v.-u. els. r. 100	—.—	—.—
9.85 6/10	Ny. v. m. (székesfehérvár-győrgráczi) 200	201.50	203 —
fr. 22.—	Osztrák magyar államvasut ar. 200	—.—	—.—
—.—	Osztrák magy. államvasut nov. 30-ra	301.25	301.75
9.94 4/10	Pécs-barcsi vasut 200	214.—	215.—
20.—	Pesti közuti vaspálya 200	470.—	472.—
10.—	Pesti közuti vaspálya élvezeti jegy	255.—	260.—
—.—	Pesti közuti vaspálya másodsorozatu 200	—.—	—.—
—.—	[illegible] 100	—.—	—.—
—.—	Szlavoniai h. é. vasut elsőrendü 200	180.—	190.—
	e) Takarékpénztárak.		
—.—	Belvárosi takarékpénztár rt. 100	117.—	118.—
7.—	Budapesti III. kerületi 50	135	—
—.—	Budapest-terézv. takarékp. r.-t. 200 K.	107 —	107 50
52.—	Egyesült Budapest fővárosi 300	1255.—	1265.—
7.—	Magyar ált. takarékpénztár r.-t. 100	134.—	135 —
34.—	Országos központi 300	880.—	890.—
400.—	Pesti hazai első takarékp. egyes. 1000	8675.—	8725.—
	f) Különféle vállalatok.		
9.—	Alagut 105	167.—	170 —
12.—	[illegible] magyar 100	280.—	281 —
20.—	«Athenaeum» könyvnyomda 100	495.—	—.—
6.—	Betüöntöde rt. első magyar 100	144 —	146.—
18.—	Budapest szt.-lőrinczi téglagyár r. 100	255.—	260.—
12.—	Brassói bánya és kohó egylet 200	226.50	227 —
—.—	Casino-épület részv.ters. fővárosi 200	—.—	—.—
54.—	Czukoripar r.-t. m. B soroz. elöj. r. 100	138.—	138 75
	« « « A 100	—.—	—.—
4.—	«Danubius» m. hajó- és gépgyár r.-t. 100	—.—	—.—
30 frank	Dohány-egyedárus török bir. frc. 200	198.	199.—
25.—	Drasche kőszén- és téglagyár 200	627 —	629 —
8.—	Északmagyarországi e. kőszénb. r.-t. 100	248.—	250 —
15.—	Franklin-Társulat könyvnyomda 150	305.—	310.—
80.—	Ganz és Társa vasöntöde és gépgyár 400	1750.—	1770.—
24.—	Gschwindt-féle szeszgyár 200	500.—	510 —
25.—	Gyapjumosó és biz. első magyar 200	520.—	530.—

Osztalék 1893-re	ÉRTÉKPAPIROK	Utolsó árkelet pénz	áru
—.—	Hungária árpagy. és kölesh.gy.r.-t. 400 K.	228.—	230.—
8.—	«Hungária» gőztéglagyár részv.-t. 100	172.—	173.—
—.—	«István» téglagyár r.-társ. 100	116.—	118.—
—.—	Jordán Viktor-féle bőrgyár részv.-t. 100	104.—	105.—
—.—	« « « « 100	74.—	76.—
—.—	Kassa-somodi kőszénb. r.-t. 30	108.—	110.—
—.—	Kenderfonógyár részv. társ. szegedi 200	220.—	225.—
—.—	Kender- és lenipar-részv.-t. magyar 200	—.—	—.—
7.—	«Kosmos» kő- és könyvnyomda r.-t. 100	125.—	128.—
40.—	Kőbányai gőztéglagyár 160	980.—	990.—
80.—	Könyvnyomda pesti részv.-t. 500	1350.—	1370.—
—.—	Kőszénbánya r.-t. magyar ált. 100	155.—	157.—
12.—	Keramiai gyár részv.-társ., magy. 100	—.—	—.—
12.—	Nadrági vasipar-társulat 200	—.—	—.—
—.—	Pallas irodalmi és nyomdai r.-t. 200	200.—	202.—
—.—	Popper Lipót faipar r.-társ. 2000	225.—	230.—
12.—	Rimamurány-salgótarjáni vasmü 100	—.—	—.—
12.—	Rimamurányi vasmü nov. 30.-ra	213.50	214 —
60.—	Rizshánt. és rizskem. r.-t. fiumei I. m. 500	1000.—	1050.—
28.—	Salgótarjáni kőszénbánya 40	738.—	740.—
14.—	Schlick-féle vasöntőde és gépgyár 200	268	270 —
—.—	Schlick-féle vasöntőde és gépgyár, uj kib.	259 —	260.—
20.—	Sertéshizlaló 200	445.—	—.—
55.—	Sörfőzde első magyar 300	1460.—	1500.—
—.—	Spodium és csontlisztgyár 100	85.—	90
21.—	Szállitási vállalat I. m. 200	—.—	—.—
8.—	Szálloda részvény-társaság 80	238.—	248.—
7.—	Tégla- és czementgyár egyes. 100	162.—	164 —
17.—	Tégla- és mészégető, ujlaki 150	376.—	379 —
—.—	Urikány-zsilvölgyi m. kőszénb. r.-t. 100	—.—	78.—
14.—	Üveggyárak r.-t. egyesült magyarhoni 200	237.—	240.—
11.—	Villamossági társaság nemzetközi 200	224 —	225.—
7.20	Waggon-kölcsönző-társaság által 400 K.	342 —	344.—
9.—	Waggon-kölcs. részv.-tár. nemzetk. 400 K.	328.—	330.—
—.—	Weitzer János gép-waggongyár r.-t. 150	— —	—.—
	ZÁLOGLEVELEK.		
	Egyesült bpesti főv. takarékpénzt. 4½%	100.25	101.25
	Földhitelint. magyar papirérték 5 %	100.50	101.—
	» » » 4½%	100.25	101.25
	» » » 4 %	98.—	98.50
	» » »szabályoz. és talajj. 4 %	96.25	96.75
	Helyi érd. v. r.-t.-m., k. 50½ év vf. 4½%	99.—	100.—
	Jelzálogbank horv.-szlav orsz. 4½%	100.50	101.—
	Jelzálogbank magy. 5 %	100.75	101.75
	» » 4½%	100.50	101.—
	» » 4 %	98.—	98 60
	Jelzálogb. m. k.-kötv. 50évvf. 110f. 4 %	101.—	101.50
	» »Közs. kötel. 50 év vf. 4½%	100 25	100.75
	Kereskedelmi bank pesti magyar 5 %	100.50	101.50
	» » » » 4½%	100.50	101 50
	» » » » 4 %	98.—	98 60
	« közs. kötvény 110 v. f. 4½%	104 50	105.50
	« közs. kötv 210 K. v. f. 4 %	99.—	100.—
	Kisbirtokosok orsz. földhitelintézete 5½%	102.—	103.—
	» » 5 %	100 75	101.75
	» » » 50½ évre 4½%	100.—	101 —
	Közp. jelz.-bankja m. r.-t. m. takp. 4½%	100.75	101.25
	« « « közs. kötv. 4½%	100.75	101 25
	« « « « « 4 %	96.—	97.—
	Orsz. közp. takarékpénztár magy. 4½%	100.25	101.—
	« « « korona ért.	100 25	101 —
	Osztr.-magyar bank o. é. 40½ évre 4 %	99 90	100.70
	» » » » 50 évre 4 %	99.90	100.70
	Pesti hazai I. takp. e. kib. kötv. 4½%	100.—	100.50
	» » » » 4 %	96 —	97.—
	«Albina» takarék- és hitelintézet 5 %	101.50	102.50
	Aradi polg. takarékp. 40 év visszafiz. 5%	100.50	101.—
	Aradi polg. takarékp. 40 év vf. 110 5 %	101.—	—.—
	» » » » » » 5½%	100.50	—.—
	Erdélyr. m. jelz. hitb. 40 év visszafiz. 5 %	100.—	101.—
	» » » » 40 » 4½%	99.—	99.50
	» » » » 50 év közs. köt. 4½%	98.50	99.—
	Nagyszebeni földhitelintézet 5 %	101.50	102.—
	» » 5½%	102.—	—.—
	[illegible]	[illegible]	—.—
	» VI. kib. 4½%	100.50	101.—
	» ált. takar.-p. 31½ év vf. 110f. 5 %	102.—	—.—
	[illegible] év vf. 105 f. 5 %	102.—	—.—
	» » » 40 év III. kib. 5 %	101.—	102.—

ÉRTÉKPAPIROK	Utolsó árkelet pénz	áru
Nagysz. ált. tak. p. 35 év IV. kib. 4½%	100.50	101.—
Temesvári első takarékpénztár 5 %	101.—	102.—
Temesvári első takarékpénztár 4½%	98.50	99.50
Jelzálogb. magy. nyer.-kölcs. kötv. 4 %	126.—	127 —
Jelz. b. magy. osztr. felülbélyegzés. 4 %	127.—	128 —
Jelzálogb. magyar nyeremény-jegy	24 —	25.—
« « osztr. felülbélyegzés.	—.—	—.—
Osztr. földh.-int. ny. kölcsön kötv. 5 %	114.75	115.75
« « kötv. nyerem. jegy	20 50	21.50
ELSŐBBSÉGEK.		
Az «Adria» m. teng. hajózási 500/1000 4½%	99.75	100.75
Bpesti közuti vasp. társ. 1887 4½%	100.—	100.50
« « « « 1889 4½%	99 —	100.—
Budapest-pécsi vasut 200 4 %	96.—	97.—
Déli vasut 400/2000 márka 4 %	—.—	—.—
Dunagőzhajózási társaság 100 7 %	—.—	—.—
Északkeleti vaspálya 300 5 %	—.—	—.—
« « (aranyb.) 200 5 %	—.—	—.—
Győr-sopron-ebenfurti v. arany 200 3 %	—.—	—.—
Kassa-oderb.els.rész.-kötv. 1889. ez. 4 %	95.50	96.50
« « « « « 1889. ar. 4 %	119.50	—.—
« « « « « 1891. ez. 4 %	95 25	96.25
« « « « « 1891. ar. 4 %	119.50	120.50
« « (osztr. vonal) 1889. ez. 4 %	98 —	99.—
Lloyd és tőzsde-épület 100 5 %	100.—	101.
Magyar galicziai vaspálya 200 5 %	107.—	108.—
« « II. kib. 200 5 %	106 —	107.—
« « » ezüst 200 4 %	94.75	95.75
M. v. elsőbbs. beruh. aranyb. 200 5 %	125.—	126 —
M. ny. v. (sz. feh.-győr-graczi) 200 5 %	—.—	—.—
Magyar nyugoti v. 1874. kib. 200 5 %	100.50	101.50
Osztr.-magyar államvasut arany 200 5 %	—.—	—.—
O.-m. á.-v. 1893. kib. 400/2000márka 4 %	—.—	—.—
O.-m. államv. X. kib. 1885. 500 frc. 3 %	—.—	—.—
Torontáli h. é. vasutak r.-t. 4½%	—.—	—.—
Urikány-zsilvölgyi m. kib. elsőbb. kötv	—.—	—.—
MAGÁNSORSJEGYEK.		
Bécs város nyeremény-kölcsöne 1874 100	174 50	175 50
Budavári sorsjegy 40	58 —	59.—
« « osztr. felülbélyegzéssel	59.—	60.—
A «Jó sziv» egyesület sorsjegye 2	2 90	3.20
« « « osztr. felülbélyegzéssel	2 90	3 20
M. sz. korona orsz. vörös kereszt egyl. 5	11.25	11 75
« « « osztr. felülbélyegzéssel	11.75	12 25
Nyer.-kötv. a bpest-lipótv. bazil. felép. 5	8 25	8.75
« « osztr. felülbélyegzéssel	8 50	9 —
Az olasz vörös kereszt egylet 25 lira	12 50	13.—
« « « « osztr. felülbélyegzéssel	13.—	13 50
Osztrák hitelintézet 100	195.—	197.—
Osztrák vörös kereszt egylet 10	18.75	19.25
Pálffy sorsjegy 40 p. p.	56 50	57.50
PENZNEMEK.		
Császári királyi arany (vert)	6.—	6 04
Császár királyi arany (kör.)	5.90	5.95
Osztrák-magyar 8 forintos arany	10.14	10.18
20 frankos arany	10.14	10.18
20 márka	12.52	12.56
Török arany lira	—.—	—.—
Osztrák és magyar ezüst	—.—	—.—
Német birodalmi bankjegy 100 márkányi	62.70	62 90
Nem. birod. bankj. 100 márk. okt. 31-re	62.70	62 80
Váltók árfolyama (látra). Bank k. láb		
Amsterdam 100 hollandi forintért 5 %	106.—	106 30
Brüsszel 100 frankért 3 %	50 60	50 80
London 1 font sterlingért 3 %	127 60	128.—
Marseille 100 frankért 2½%	—.—	—.—
Német bankpiaczok 100 márka 5 %	62 75	62 85
Olasz bankp. 100 lira [illegible]	[illegible]	[illegible]
Páris 100 frankért 2½%	[illegible]	[illegible]
Svájczi pénzpiaczok 100 frankért 4 %	50 60	50 80
Szentpétervár 100 rubelért [illegible]		

ÁLLAMADÓSSÁG.		Utolsó árkelet pénz	áru
Magyar kir. aranyjáradék adómentes 100, 500, 1000	4 %	115 60	115.90
« « « « 10.000	4 %	—.—	—.—
« « « « nov. 30-ra		115 65	115 75
« « « «	%	93.40	93.90
M. k. koronaértékü járadék adóment.	4 %	93 45	93 55
« koronaértékü járadék adómentes nov. 30-ra	5 %	122.—	122.—
« 1876. keleti v. államkötvény aranyban	4½%	126.50	127.50
1889. adóm. m. kir. államvasuti kölcsön aranyban	4½%	100.—	101.—
1889. évi 4½%-os adóm. áll. vas. k. ezüstben		153.—	154 —
Magyar kir. nyeremény-kölcsön 100 frt		153.—	154 —
« « » 50 frt	4½%	99.75	100.50
4½% adóm. regale-kártalanitási kötvény	4½%	100.50	101.50
4½%-os adóm. horv. szlav. regale-kötvény	4 %	94.50	95.25
M. 4% adóm. Magyarorsz. földteherm. kötvény	4 %	98.—	99.—
4% adóm. horvát-szlavonorsz. földteherm. kötvény	4 %	141.50	142.50
Tiszai és szegedi kölcsön	5 %	—.—	—.—
Kir. horv.-szlavonjelzálog földváltsági kötvény (100 frt)		—.—	—.—
Magyar ki. kamatozó kincstári utalvány 6 hóra (100 frt)			

ÉRTÉKPAPIROK		Utolsó árkelet pénz	áru
Egyesitett államadósság papirban május—nov.	4 2/10%	96.75	97.25
Egyesitett államadósság papirban február—aug.	4 2/10%	96.75	97.25
« « ezüstben jan.—jul.	4 2/10%	96 50	97.—
« « apr.—okt.	4 2/10%	96.50	97.—
Osztrák aranyjáradék adómentes	4 %	119.—	119.50
« államadósság, kisorsolás 1854-ki 250 frt p. p.	4 %	145.—	146.—
« « 1860-ki 500 frt o. é.	5 %	144.50	145.50
« « 1860-ki 100 frt «	5 %	161.—	162.—
« « 1864-ki 100 frt «		196.—	197.—
« « 1864-ki 50 frt «		196 —	197.—
Budapest főváros 1890-iki kölcsöne adómentes	4½%	99.75	100.50
Bolgár fejedelmi államvasuti zálog kölcsönkötvény	6 %	113.—	114.—
Szerbiai nyeremény-kölcsön 100 frank	3 %	42.50	43 50
« « « osztr. felülbélyegzéssel	3 %	43.25	44.25
A temes-bégavölgyi vizszabályozó társulat	5 %	104.—	—.—

Felszamolási árfolyamok.

Magyar 5% aranyjáradék	—.—
Magyar 5% korona járadék	—.—
Magyar általános hitelbank	412.—
Magyar pénzv. és leszámit. bank	—.—
Magyar jelzálogbank	—.—
Osztrák hitelintézet	334.—
M.-ipar és keresk. bank	—.—
Állami vasut	—.—
Déli vasut	—.—
Török birodalmi dohány	—.—
Rima-Murány	—.—
4% Földteherm. kötelezvény	—.—
Fiumei hitelbank	—.—
Regale kölcsön	—.—
1889. 4½ állami vasuti kölcsön	—.—
Villamossági részvények	—.—
Horvát jelzálog bank	—.—
Villamos vasut	—.—

Előtőzsde. / **Előfordult kötések**

Osztr. hitelrészv.	pr. 4/12	333 30	333 90	Rimamurány	pr. 30/11	213 ¼	213 ¾
Magy. hitelbank	pr. 30/11	409.75	412 —	Osztr. államv.	pr. 30/11	300 50	301 25
» aranyj.	pr. 30/11	115.50	115 60	Keresked. b.	pr. 30/11	—.—	—.—
» koronaj.	pr. 30/11	93 35	93 40	Városi vasut	pr. 15/11	—.—	—.—
Leszámitolóbank	pr. 30/11	234 50	— —	Somodi	pr. 15/11	—.—	—.—
Jelzálogbank	pr. 30/11	— —	—.—	Jég- és viszont	pr. 15/11	— —	—.—
Északkeleti		—.—	—.—	Drasche		621.—	623.—

Tegnapi esti tőzsde. / **Előfordult kötések.**

Osztr. hitelrészv.	—	—.—	—.—	Rimamurány	—	—.—	—.—
Magy. hitelb.	—	—.—	—.—	Osztr. államv.	—	—.—	—.—
« aranyj.	—	—.—	—.—	Déli vasut	—	—.—	—.—
« papirj.	—	—.—	—.—	Hungária tégl.	—	—.—	—.—
Leszámitolóbank	—	—.—	—.—	M. ipar- s k. b.	—	—.—	—.—
Jelzálogbank	—	—.—	—.—				

Az osztrák-magyarbank kamatlába váltóleszámitolásnál 5 %
Zálogügyleteknél, államjáradékok és az osztrák-magyar bankzálogleveleinél 5½%
Más értékpapiroknál 6 %

Személyek:

Don José	Szirovatka
Escamillo	Veress
Dancaire	Hegedüs
Remendado	Kiss
Zuniga	Szendrői
Morales	Beck
Lilla	Gonda
Carmen	Hilgermann L.
Micaela	Rotter G.
Mercedes	Gábos N.
Frasquita	Ábrányiné

Kezdete 7½ órakor.

NÉPSZINHÁZ.

Budapest, november 12 én.

Délután:

Rip van Winkle.

Regényes operette 3 felvonásban. 4 képben. Irták Meilhac, Gille és Farnie. Fordították Evva és Fái. Zenéjét szerzette Róbert Planquett.

Személyek:

Derrick	Solymosi
Adrien	Mikes E.
Rip van Winkle	Vidor
Lisbet	S. Vadnai V.
Alice	Mikes R.
Van der Bilt	Kassai
Nick	Ujvári
Katrina	Győri G.
Charlotte	Vidorné
Egy katona	Békefi
Egy paraszt	Tirnovai
Richardson	Nánásy
Hudson	Raskó
1-ső tiszt	Dárdai
2-ik »	Kopácsi
1-ső polgár	Marton
2-ik »	Hortobágyi
3-ik »	Sántha
4-ik »	Izsó
Hegyek szelleme	S. Vadnai V.

Este:

A vereshaju.

Eredeti népszinmü dalokkal 3 felv. Irta Lukácsy S.

Személyek:

Özv. Sajgóné	Párténying
András	Kiss M.
Ferke	Raskó
Boglár Á.	P. Lukács J.
Zsófi	Csongori M.
Keszeg M.	Szabó
Bálint	Szirmai
Koppancs M.	Izsó
Szilaj K.	Blaha L.
Veréb J.	Tollagi
Szemes B.	Vidorné
Csinos J.	Vasváriné
Boglyas P.	Sántha
Pozdorja Zs.	Agostoni B.
Sári	M. Csatai Zs.
Gubás	Fenyéri
Gubásné	Szőcs K.
Fontos	Ujvári
Fontosné	Boránd H.
Csaholyné	Izsóné
Gili M.	Gyöngyösi I.
Málé P.	Vedress G.
Palkó	Ternyei
Peti	Tirnovai

Kezdete 7½ órakor.

VÁRSZINHÁZ.

Nagy-b. 17. sz. H. b. 5. sz.

Budapest, november 12 én.

A fal tövében.

Vígj. 1 felv. Irta Najac E. Forditotta Halmi F.

Személyek:

Tristan	Dezső
Gabrielle	Palotay P.
Kertész	Mátrai

A lengyel zsidó.

Dráma 3 felv. Irták: Erckmann és Chatrian. Forditotta Iványi Jenő.

Személyek:

Mathis	Ujházi
Christian	Pálfi
Walter	Szigeti Imre
Henrik	Szacsvay
Zsidó	Egressy
Trvszéki elnök	Somló
Delejező	Császár
Orvos	Gabányi
Jegyző	Hetényi
Nickel	Horváth
Ügyész	Pintér
1-ső pór	Sántha
2-ik »	Abonyi
Catherine	Lendvayné
Annette	Cs. Alszegi I.
Lois	György I.

Kezdete 7 órakor.

GYÖNGYVIRÁG CRÊME
SZAPPAN ÉS PUDER
Budai Emil gyógyszerésztől.

Kapható Budapesten a „Városi-gyógyszertárban", Városház-tér. 17078

Fenti készitmények meglepő jó s főitétlenül szépitő hatással vannak az arczbőrre.

1 tégely créme ára 1 frt, 1 doboz puder 1 frt, 1 drb szappan 50 kr., 3 drb szappan 1 frt 25 kr.

Halász Lajos
étterme
Budapest, József-körut 32. szám.
Villamos vasuti megállóhely.
Ajánlja a jó hirnévnek örvendő konyháját és ugyszintén tisztán kezelt borait.
Naponta zeneestély az elsőrangu
SÁGHI PISTA zenekara által.
Pontos kiszolgálás. 16965

FÜRSZT KÁVÉHÁZ Váczi-körut 16. szám.
Ma és mindennap
HORNISCHER
első bécsi különlegességi hölgyzenekar hangversenye.
Számos látogatásért esedez
17108 *Fürszt D.* kávés

Nemzetközi Panoráma
Andrássy-ut 46. szám alatt.
A festői szép **«Német-franczia háboru»** még csak ma látható. — Hétfőtől kezdve egészen uj kiállitás **«London a német kiállitással 1891-ben».**
Beléptidij **20** kr.; gyermekek a felét fizetik. Nyitva reggel 9 órától esti 10 óráig. 23189

Egerváry kioszkja
téli kertel
Budapest, V. ker., Erzsébet-tér.

DEÁK-KÁVÉHÁZ
dob-utcza 7. a Rombach-utczával szemben.
Az egyetemi ifjuság részére kedvezményes árak.
100 bel- és külföldi ujság.
Minden este női-zenekar játszik.
Egész éjjel nyitva. Chamber separék.
A nagyérdemü közönség és egyetemi ifjuság pártfogását kérik
Grünspan és Szidon,
17155 a Barcsay-kávéház volt tulajdonosai.

MANDL ALBERT
GRAND CAFFÉ LÖFFELMANN
király-utcza 39. szám.
Ma és minden este a legjobb bécsi duettisták
Edi és Biedermann
társulatával és a budapesti
Schramel (Ferenczy).
Kitünő italok. — Hideg buffet. — Chamber separé.
Szabad bemenet. 17148

SCHÖN
Nemzeti kávéháza
Váczi-körut 45. szám.
Ma és mindennap hangversenye
Munczy Lajos
Esterházy herczeg udvari és kamara zenészének **Sopronból,** 17321
kizárólag müvészekből álló zenekarával, kik amerikai hangverseny körutjokban nagy kitüntetésekben részesültek. A zenekart kitüntette még: **Krisztina svéd királynő** és **Don Louis** portugáliai király is.
Ma délután a hangverseny 4 órakor kezdődik.
Holnap este
Munczy Lajos szóló-hangversenye.
Számos látogatást kér SCHÖN J. kávés.

ETABLISSEMENT
IMPÉRIÁL
Váczi-körut 48. szám.
Ma két nagy előadás!
Az I-ső előadás 4-kor, II-ik 8 órakor kezdődik.
Délutáni előadásban:
A plébános szakácsnéja.
SULEIKA REGÉJE
Esti előadásban:
Négy komikus bohózat.
Nappali pénztár: **Rotter Teréz** dohánytőzsdéje Páris-szálloda (váczi-körut 25.). **Galandauer**-féle dohánytőzsde király-utcza 23. szám).

GRAND KAFFEE ELISABETH
Király-utcza 23.
Lercherfeldi quartett, a bécsi duettisták az u. n. prateri-fecskék és Engl népénekes naponta fellépnek.
Vasárnap kettős-hangverseny!
Szabad bemenet. 17090 Belépti dij nincs.

Ma november 12-én, valamint további intézkedésig minden vasárnap és csütörtökön esti 8 órakor
SERLY LAJOS
a fő- és székvárosi vigadó zenekarának
hangversenye.
Belépti dij 30 krajczár.
Számos látogatást kér
17322 **Egerváry Géza** bérlő.

Miért?
Miért kérdezi a konkurrenczia?
Ifjabb SCHWARZ D.
Deák Ferencz-utcza 17. sz. áruháza
uri- és fiuruhák részére, annyira egész napon folyton a legfinomabb vevők által tömegesen látogatva lesz? daczára annak, hogy 1-ső emeleten van?
Azért,
mert legfényesebben, mai kor igényeinek megfelelően be van rendezve, azért mert a kész ruhák ott a legfinomabb angol és franczia szövetekből, valamint a legujabb divat szerint készülnek és 50%-al olcsóbbak mint bárhol kaphatók, azért, mert ott:
1 utczai öltöny 12 frtért kapható, mely másutt 24 frtba kerül
1 télikabát .. 15 » » » » 30 » »
1 mikadókabát 10 » » » » 20 » »
1 Soire öltöny 18 » » » » 36 » »
1 Lordkabát 18 » » » » 36 » »
1 városibunda 30 » » » » 60 » »
1 öltöny mérték szerint 24 » » » » 48 » »
Miért?
lehet oly bámulatos olcsó árban szállitani?
Azért,
mert én a szöveteket, valamint minden hozzávalót a legelső forrásokból vásárlok, azért, mert én saját műhelyeimben magam előállitom, mert nekem első emeleten csekély regiem van és lehető legcsekélyebb haszonnal dolgozom.
Egyuttal van szerencsém a t. cz. közönséget, tőlem angol minta szerint bevezetett és már itt is honositott **ruha előfizetésre** becses figyelmüket felhivni, a hol minden intelligens embernek alkalma nyilik, kevés pénzért mindig uj és divatos ruhákat viselni; erre vonatkozó prospektusok kivánatra ingyen és bérmentesen küldetnek; végül kérem a t. cz. vevőközönséget lehetőleg délelőttönkint bevásárlásukat eszközölni, mert délutánonkint a tömeges látogatottság miatt a kiszolgálás nehezitve van.
Mély tisztelettel **Ifj. SCHWARZ D.**
17166 Deák Ferencz-utcza 17., I. em. 10.

FOLIES CAPRICE
Ma: 15835
Vadászat nemes vadra
Capricetől. — Ezt megelőzi:
„Karlsbadba kell mennie"
Capricetől.

A Grünfeld-Waldmann Faludi-Willmouth, kamarazene-estélyek
(a vigadó kistermében) bérlete kedden, folyó hó 14-én záródik, miért is a t. bérlők kéretnek jegyeikről gondoskodni, miután ezen nap után az általános jegyeladás egyes estélyekre kezdődik. Az első estély **pénteken, november 17-én** lesz. Jegyek kaphatók **MÉRY BÉLA** zeneműkereskedésében **Dorottya-utcza.** 17308

Első fővárosi
ORPHEUM
Ideiglenes orpheum a Vörösmarty-utczában.
Bejárás az Andrássy-utról és Podmaniczky-utczából!
Ma 2 nagy előadás!
Egészen uj, rendkivül gazdag és elragadó müsor.
Ma ujból fellép **DIMITRI IVANOV** orosz nemzeti daltársulata és tánczkara, az eddigieknél nagyobb személyzettel, kis-orosz imschik kosztümben, egészen uj bemutatásokkal.
Magyar induló orosz szöveggel.
NEUMANN LAURA és nővére,
MIRZA ABBAS és perzsa társulata
Az „Ószeres" vagy „A reform-handlé"
Ezeken kivül még 15 kiváló programmszám.

PETANOVITS
METROPOLE SZÁLLODA
Ma este
KUTHY VINCZE
kedvelt nemzeti zenekara játszik. **Kezdete 8 órakor**

HUNGÁRIA SZÁLLODA
Ma este az étteremben
Berkes Béla
ismert s kedvelt zenekara játszik
Kezdete 8 órakor.

Vizállás, 1893. november 11-én.

Folyó	Vizmércze	Vizállás reggel (cm.)	Változás az elmult 24 óra alatt (cm.)	Hőmérséklet (C.)
Inn	Schärding	+ 32	apadt 8	+ 1
Duna	Passau	+ 136	» 8	+ 1
»	Linz	— 46	» 6	+ 2
»	Bécs	— 77	» 12	+ 1
»	Pozsony	+ 189	» 8	+ 2
»	Komarom	+ 225	áradt 3	+ 2
»	Budapest	+ 191	apadt 2	+ 2
»	Mohács	+ 234	áradt 11	+ 2
»	Gombos	+ 233	» 41	+ 4
»	Ujvidék	+ 138	» 24	+ 4
»	Zimony	+ 106	» 15	+ 5
»	Pancsova	+ 45	» 8	+ 2
»	Orsova	+ 130	apadt 3	+ 2
Rába	Sárvár	+ 50	» 6	+ 1
»	Győr	+ 184	áradt 18	
Vág	Szered	+ 55	apadt 1	+ 3
Dráva	Zákány	+ 0	» 4	+ 1
»	Barcs	+ 49	áradt 8	+ 3
»	Eszék	+ 129	» 23	+ 2
Száva	Sziszek	+ 585	» 25	+ 4
»	Mitrovicza	+ 296	» 130	+ 4
Temes	Kis-Kostely	+ 97	» 51	+ 5
Béga	Kiszető	+ 83	» 33	+ 5
»	Temesvár	— 4	» 8	+ 4
»	Nagy-Becskerek	— 11	» 29	
Szamos	Dées	+ 5	apadt 51	+ 5
»	Szatmár	+ 144	» 10	+ 3
Kraszna	Nagy-Majtény	+ 61	áradt 39	
Tisza	Marmaros-Sziget	+ 90	apadt 18	+ 3
»	Tekeháza			
»	Tisza-Ujlak	+ 98	apadt 66	+ 4
»	Vás.-Namény	+ 425	áradt 32	+ 2
»	Záhony (Csap)	+ 387	» 33	+ 2
»	Tokaj	+ 418	» 36	+ 8
»	Tisza-Füred	+ 415	» 72	+ 2
»	Szolnok	+ 270	» 76	+ 2
»	Csongrád	+ 155	» 50	+ 5
»	Szeged	+ 131	» 34	+ 5
»	Török-Becse	+ 38	» 9	+ 5
»	Titel			
Latorcza	Munkács	+ 72	apadt 6	+ 5
Ondova-Tapoly	Hoor	— 30	» 10	+ 1
Bodrog	Zemplén	+ 419	áradt 8	+ 1
Berettyó	Berettyó-Ujfalu	+ 6	» 10	+ 4
Sebes-Körös	Nagyvárad	+ 26	apadt 6	+ 3
Fekete-Körös	Tenke	+ 44	» 6	+ 4
Fehér-Körös	Boros-Jenő	+ 74	áradt 42	+ 6
Kettős-Körös	Békés	+ 122	» 82	+ 3
Hármas-Körös	Gyoma	+ 96	» 80	+ 3
Maros	Branyicska (Deva)	— 4	» 6	+ 3
»	Arad	— 114	» 3	+ 4
»	Makó	— 30	» 3	+ 5

Elhaltak névsora 1893. nov. 11-én.

Czufal K. 18 é. csel. utról.
Bacsik M. 66 é. napsz. VII. Százház-u. 30.
Paff sz. Presminger R. 42 é. utról
Ráncs I. 36 é. munkás I. Logodi-u. 71.
Kirschner V. 67 é. fényk. II. Niedermayer-u. 11.
Stangl sz. Telsőczy Zs. 45 é. I. Orbán-u. 9.
Tranzmüller J. 41 é. II. Zsigmond-u. 6.
Weisberger B. 3 é. VII. Rottenbiller-u. 37.
Stern sz. Egerer J. 88 é. V. Nádor-u. 15.
Braun I. 3 é. VII. Damjanics-u. 54.
Martsek J. 30 é. napsz. III. Szent-Endrei-u. 62.
Toszt V. 70 é. VIII. Futó-u. 32.
Knecht S. 2 é. IX. Telepy-u. 8.
Fenkos R. 42 é. pinczér VIII. Gyöngy-tyuk-u. 9.
Haas F. 48 é. acssegéd V. Vadász-u. 12.

Időjárás

A m. kir. meteorologiai központi intézet távirati jelentése 1893. nov. 11 én reggel 7 órakor.

Állomások	Légnyomás mm.	A hőmérséklet Celsius szerint	Szél iránya és ereje	Felhőzet	Csapadék mm.	Hőmérséklet maximuma	Hőmérséklet minimuma
Árvaváralja	—	—	—	—	—	—	—
Trencsén	764	— 0.6	—	*	1	—	—
Selmeczbánya	764	— 0.2	K 1	4	—	2	—2
Magyar-Óvár	764	+ 0.4	DK 3	*	3	6	0
Ó-Gyalla	763	+ 2.0	EK 1	4	1	6	2
Budapest	762	+ 1.7	EK 1	4	—	3	1
Sopron	764	+ 0.4	EK 2	*	3	4	0
Keszthely	761	+ 3.2	E 1	●	2	6	1
Csáktornya	761	+ 1.5	E 2	●	3	4	0
Zágráb	762	+ 1.2	—	*	7	4	2
Fiume	757	+ 4.3	E 1	●	3	10	2
Crikvenica	758	+ 5.4	—	3	10	—	—
Pancsova	761	+ 2.6	D 3	4	6	5	2
Zsombolya	762	+ 3.8	DK 1	●	6	5	1
Orsova	—	—	—	—	—	—	—
Arad	762	+ 4.0	DNY 3	○	1	5	2
Szeged	761	+ 3.7	DK 2	4	—	4	—2
Szolnok	763	+ 1.4	EK 3	4	—	3	—3
Eger	763	+ 2.2	E 1	4	1	4	2
Debreczen	762	+ 0.8	EK 2	≡	10	2	0
Késmárk	766	— 1.9	E 2	4	—	—	—
Ungvár	763	+ 2.4	ENY 1	●	4	3	2
Akna-Szlatina	763	+ 1.2	K 1	4	4	—	—
Szatmár	764	+ 3.4	DK 1	4	8	6	2
Nagy-Várad	762	+ 2.2	ENY 2	4	4	8	—0
Kolozsvár	762	+ 0.8	E 2	4	7	3	0
Nagy-Szeben	761	+ 0.6	NY 2	●	8	3	—1
Bécs	765	— 0.8	EK 2	*	4	13	—1
Krakó	768	— 2.4	DK 2	4	—	0	—3
Bregenz	765	+ 0.7	EK 1	4	—	4	0
Salzburg	765	— 0.2	—	*	2	2	—1
Klagenfurt	762	+ 0.2	K 1	≡	1	3	—1
Pola	757	+ 6.7	DK 3	●	10	11	6
Lesina	756	+ 13.3	E 3	2	5	—	—
Sarajevo	759	+ 4.0	DNY 1	4	—	5	4
Torino	760	+ 3.1	DNY 2	≡	6	7	4
Flórencz	—	—	—	—	—	—	—
Róma	760	+ 10.6	E 1	3	3	19	10
Nápoly	761	+ 12.5	ENY 0	2	2	18	12
Brindisi	759	+ 15.1	DK 3	2	2	19	15
Caghari	761	+ 15.4	ENY 2	2	—	—	—
Palermo	762	+ 17.5	NY 2	3	7	—	—
Malta	761	+ 21.7	ENY 3	1	—	—	—
Zürich	765	— 0.4	K 2	4	—	—	—
Páris	768	— 3.8	EK 2	0	—	—	—
Nizza	759	+ 5.4	DK 3	0	14	—	—
Biaritz	761	+ 10.5	NY 2	4	10	—	—
Breszt	768	+ 3.2	DK 4	1	—	—	—
Kopenhága	769	— 1.1	ENY 2	1	—	—	—
Hamburg	770	+ 2.3	E 1	3	—	—	—
Swinemünde	768	+ 2.2	DNY 2	4	—	—	—
Memel	764	+ 5.3	NY 3	4	4	—	—
Berlin	770	— 3.4	D 1	≡	—	—	—
Münster	769	— 2.4	EK 2	0	9	—	—
Stornoway	777	+ 7.2	EK 2	4	—	—	—
Mullaghmore	—	—	—	—	—	—	—
Scilly	768	+ 8.9	K 6	3	—	—	—
Schields	774	+ 9.4	E 3	4	—	—	—
Skudesnaes	771	+ 5.4	E 6	4	—	—	—
Christiansund	770	+ 8.3	NY 6	4	8	—	—
Uleaborg	753	— 2.0	E 8	0	—	—	—
Stockholm	763	+ 3.7	NY 2	1	1	—	—
Szent-Pétervár	752	+ 2.9	NY 4	1	1	—	—
Moszkva	760	+ 1.1	NY 1	*	—	—	—
Kiew	768	— 2.7	K 0	4	—	—	—
Odessa	—	—	—	—	—	—	—
Varsó	769	— 5.0	—	4	—	—	—
Sófia	761	+ 6.6	K 4	4	1	—	—
Sulina	767	+ 6.5	ENY 1	3	—	—	—
Konstantinápoly	762	+ 13.7	E 1	4	29	—	—

A szélirányok jelölése: E = észak, K = kelet, D = dél, Ny = nyugot. Felhőzet: 0 = egészen derült, 1 = többnyire derült, 2 = részben felhős, 3 = többnyire borult, 4 = egészen borult, ● = eső, * = hó, ≡ = köd, K = zivatar.

A déli depresszió mélységéből veszitve, keleti irányban tovább haladt, de főbb vonásaiban a légnyomás eloszlása változatlanul megmaradt.

Az idő Európaszerte hüvös, borus és kivált délen esős.

Hazánkban kevés kivétellel mindenütt volt kisebb csapadék és ma reggel is sok helyütt esik az eső, illetőleg a hó. A hőmérséklet változatlan.

Többnyire felhős, hüvös idő várható, helyenkint csapadékkal.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzése nov. 11.

Faj	Irányzat	Minős. suly hektolit.	100 kilogramm ára frttól	frtig	Minős. suly hektolit.	100 kilogramm ára frttól	frtig
Buza							
Bánsági uj	szilárd	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
« «	«	76	—.—	—.—	77	7.20	7.25
« «	«	78	7.30	7.35	79	7.40	7.45
« «	«	80	7.45	7.60	81	7.60	7.65
Tiszavidéki uj	«	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
« «	«	76	—.—	—.—	77	7.25	7.30
« «	«	78	7.35	7.40	79	7.45	7.50
« «	«	80	7.50	7.60	81	7.60	7.65
Pestvidéki uj	«	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
« «	«	76	—.—	—.—	77	7.20	7.25
« «	«	78	7.35	7.40	79	7.45	7.50
« «	«	80	7.50	7.60	81	7.60	7.65
Fehérmegyei uj	«	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
« «	«	76	—.—	—.—	77	7.20	7.25
« «	«	78	7.35	7.40	79	7.45	7.50
« «	«	80	7.50	7.60	81	7.60	7.65
Bácskai uj	«	74	—.—	—.—	75	—.—	—.—
« «	«	76	—.—	—.—	77	7.30	7.35
« «	«	78	7.40	7.45	79	7.50	7.55
« «	«	80	7.55	7.65	81	7.65	7.70

Gabona ó vagy uj		Irányzat	Faj	Minőségi suly hektoliterk.	100 kilogramm ára frttól	frttig
Rozs	uj	csendes	—	70—72	5.70	5.90
Árpa	uj	szilárd	takarmány	60—62	6.20	6.50
«	«	«	egetni való	62—64	6.75	7.50
«	«	«	sörfőzdei	64—66	7.60	9.—
Zab	ó	csendes	—	39—41	—.—	—.—
«	uj	«	—	39—41	6.80	7.30
Tengeri	ó	szilárd	bánsági	75	4.85	4.90
«	ó	«	másnemü	73	—.—	—.—
Káposzta-repcze	ó	lanyha	másnemü	—	—.—	—.—
»	«	«	bánsági		—.—	—.—
Köles	ó	szilárd	—	—	4.20	4.70

Gabona határidőre	Irányzat	Határidő	100 kgr. ára pénz	100 kgr. ára áru
Buza	szilárd	őszre	7.51	7.52
«	«	tavaszra	—.—	—.—
«	«	május—juniusra	—.—	—.—
Rozs	«	őszre	—.—	—.—
Tengeri	«	októberre 1893	5.01	5.03
«	«	május—jun. 1894	—.—	—.—
Zab	«	Bpest szállitan. őszre	—.—	—.—
«	«	Bpest száll. tav.	—.—	—.—
Káp. repcze	«	aug.-szept. 1893	6.97	6.99

100 kilogramm ára

Különféle termények	Irányzat	Faj	Pénz frt	Áru frt
Heremag	szilárd	Luczerna magyar idei	56.—	63.—
«	«	Vörös. idei	65.—	75.—
Repczeolaj	csendes	Őszi kétszer finomitott	37.50	38.50
Olajpogácsa	szilárd	Repcze	6.75	6.90
Disznózsir	csendes	Pesti	56.—	56.50
»	»	Vidéki	—.—	—.—
Szalonna	csendes	M. Ia légensz. áru m. sz.	—.—	—.—
«	«	Városi légensz.	46.50	47.—
«	«	« « 3 darabos	47.50	48.—
«	«	Füstölt	52.—	53.—
Faggyu	csendes	Olvasztott	36.—	37.—
Szilva	csendes	bosznia, 1893 szokványminőség (Minőség 500 gr.)	10.75	11.25
«	«	100 darabos	14.25	14.75
«	«	85 »	22.50	23.—
«	«	szerbiai 1893 szokványminőség (Minőség 500 gr.)	9.—	9.25
«	«	100 darabos	14.—	14.50
«	«	85 «	22.50	23.—
Szilva határidőre	csendes	bosznia, 1893 X/XI szokványminőség (Minőség 500 gr.)	10.75	11.—
«	«	100 darabos	14.—	14.50
«	«	85 «	22.50	22.—
«	«	szerbiai 1893 X/XI szokványminőség (Minőség 500 gr.)	9.25	9.50
«	«	100 darabos	14.—	14.50
«	«	85 «	22.50	23.—
Szilva-iz	csendes	Szlavoniai 1892	14.50	14.75
»	»	Szerbiai	13.—	13.50
Szilvaiz határidőre	csendes	szlav. szept. okt. 1893.	—.—	—.—
«	«	szerb	—.—	—.—
Méz	csendes	Nyers	—.—	—.—
«	«	Sárga. csurgatott	—.—	—.—
Viaszk	«	Rozsnyói	—.—	—.—
«	«	Szlavoniai	—.—	—.—
Szesz	csendes	Szesz nyers osztalékolt	16.—	16.50
«	«	Szesz-élesztő	18.75	19.25
«	«	Szesz finomitott	53.25	54.25

A hajószállitás fuvardijtételei

	Honnét	Budapestre	Győrre
Duna	Pancsova	26—28	8—10 krral drágább a budapesti dijtételeknél
	Ujvidék	23—25	
	Bezdán	15—17	
	Kalocsa	13—14	
	Duna-Földvár	12—13	
Tisza	Szentes	30—31	
	Szeged	28—30	
	Zenta	27—28	
	Titel	24—26	
Száva	Mitrovicz	35—37	
Béga	Temesvár	46—48	
	Nagy-Becskerek	34—35	

A hajódijtételek értetnek a szállitási adót beleértve és a biztositási dijat kizárva; a Bega állomások a burczellirozást beleértve.

ÉRTÉKPAPIROK		Utolsó árkelet pénz	áru
ÁLLAMADÓSSÁG.			
Magyar kir. aranyjáradék adómentes 100, 500, 1000	4 %	115.60	115.90
« « « 10.000	4 %	—.—	—.—
« « « nov. 30-ra	4 %	115.65	115.75
M. k. koronaértékü járadék adóment.	4 %	93.40	93.90
« koronaértékü járadék adómentes nov. 30-ra	4 %	93.45	93.55
« 1876. keleti v. államkötvény aranyban	5 %	122.—	123.—
1889. adóm. m. kir. államvasuti kölcsön aranyban	4½%	126.50	127.50
1889. évi 4½%-os adóm. áll. vas. k. ezüstben	4½%	100.—	101.—
Magyar kir. nyeremény-kölcsön 100 frt		153.—	154.—
« « « » 50 frt		153.—	154.—
4½% adóm. regale-kártalanitási kötvény	4½%	99.75	100.50
4½%-os adóm. horv. szlav. regale-kötvény	4½%	100.50	101.50
M. 4% adóm. Magyarorsz. földteherm. kötvény	4 %	94.50	95.25
4% adóm. horvát-szlavonorsz. földteherm. kötvény	4 %	98.—	99.—
Tiszai és szegedi kölcsön	4 %	141.50	142.50
Kir. horv.-szlavonjelzálog földváltságkötvény (100 frt)	5 %	—.—	—.—
Magyar ki. kamatozó kincstári utalvány 6 hóra (100 frt)		—.—	—.—

ÉRTÉKPAPIROK		Utolsó árkelet pénz	áru
Egyesitett államadósság papirban május—nov.	4 2/10%	96.75	97.25
Egyesitett államadósság papirban február—aug.	4 2/10%	96.75	97.25
« « ezüstben jan.—jul.	4 2/10%	96.50	97.—
« « « apr.—okt.	4 2/10%	96.50	97.—
Osztrák aranyjáradék adómentes	4 %	119.—	119.50
« államadósság, kisorsolás 1854-ki 250 frt p. p.	4 %	145.—	146.—
« « 1860-ki 500 frt o. é.	5 %	144.50	145.50
« « 1860-ki 100 frt « «	5 %	161.—	162.—
« « 1864-ki 100 frt « «		196.—	197.—
« « 1864-ki 50 frt « «		196.—	197.—
Budapest főváros 1890-iki kölcsöne adómentes	4½%	99.75	100.50
Bolgár fejedelmi államvasuti zálog kölcsönkötvény	6 %	113.—	114.—
Szerbiai nyeremény-kölcsön 100 frank	3 %	42.50	43.50
« « « osztr. feltülbélyegzéssel	3 %	43.25	44.25
A temes-bégavölgyi vizszabályozó társulat	5 %	104.—	—.—

Osztalék 1892-re	ÉRTÉKPAPIROK	Utolsó árkelet pénz	áru
	RÉSZVÉNYEK. *a) Bankok.*		
8.—	Angol-osztrák bank 120	148 —	149.—
10.—	Bankegyes. reszv.-társ., budapesti 100	141.25	141.75
7.—	Bank reszv.-társaság fővárosi I. kib. 100	96.—	98.—
6.50	Hitelbank fiumei 80	110.50	111.—
20.—	Hitelbank magyar általános 200	412.—	412.50
20.—	Hitelbank magyar általános nov. 30-ra	412.75	413.25
3.50	Hitelegyl. mint szövetk. bpesti ált. 50	57.—	59.—
14.50	Hitelintézet osztrák 160	—.—	—.—
14.50	Hitelintézet osztrák decz. 4-re	334 —	334.20
12.—	Iparbank I. magyar 150	219.—	220.—
7.—	Ipar- és keresk.-bank r.-t. magyar 100	—.—	—.—
7.—	Ipar- és keres.-bank r.-t. magy. nov. 30.	113.50	114.—
—.—	Jelzálog-bank horvát-szlavon országos 100	117.—	118.—
38 frk	Jelzálog-hitelbank magyar 200	—.—	—.—
19 »	Jelzálog-hitelb. magyar II. kib. id. e. 100	—.—	—.—
19 »	Jelz.-hitelb. m. II. kib. id. elis. nov. 30-ra	224.—	224.50
60.—	Kereskedelmi bank pesti magyar 500	1128.—	1129.—
—.—	Keresk. és iparb. r.-társ. budapesti 100	—.—	—.—
—.—	Közp. jelzálogb. m. r.-t. m. takarékp. 500	—.—	—.—
16.—	Leszámitoló bank horvát 200	—.—	—.—
6.50	Leszámitoló és pénzváltób. magyar 40 K.	—.—	—.—
6.50	Leszámitolós pénzváltób. m. nov. 30-ra	234.75	235.25
42.40	Osztrák-magyar bank 600	992.—	997 —
14.50	«Unio»-bank 200	—.—	—.—
	b) Biztositó társulatok.		
10.—	Bécsi biztositó társaság 200	196.—	200.—
14.—	Bécsi élet- és járadék-bizt. társaság 200	315.—	325 —
200.—	Első magyar általános bizt.-társ. 1000	3590 —	3610.—
5.—	Foncière pesti biztositó intézet 100	133.—	134.—
7.—	Jég- és viszontbiztositó r.-t. magy. 100	122.50	123.50
—.—	A «Lloyd» viszonbiztositó r.-t. 150	80.—	—.—
—.—	Magyar-franczia bizt.-társ. 100	—.—	—.—
68.—	Pannonia viszontbiztositó-társaság 300	1070	1075
	c) Gőzmalmok.		
—.—	Concordia gőzmalom 400	502.—	506.—
100.—	Első budapesti 500	1880.—	1900 —
20.—	Erzsébet-malom 200	475.—	480.—
20.—	Hengermalom 400	594 —	596.—
9.60	Lujza-malom 200	365.—	370.—
20.—	Molnárok és sütők 200	466 —	470 —
—.—	Pannonia 1000	880.—	890.—
—.—	Váczi hengermalom részv.-társaság 100	—.—	—.—
20.—	Viktória 150	295 —	298.—
	d) Közlekedési vállalatok.		
10.—	«Adria» m. tengeri haj. r.-t. 100	164.—	166.—
—.—	Aradi és csanádi egyesült vasut 100	—.—	—.—
—.—	Bács-Bodrogh várm. h.-érd. v. elsőbbs.	—.—	—.—
10.—	Barcs-pakraczi vasut részv.-társ 200	209.—	210.—
8.—	Bpest-Szt-Lőrincz helyiérdekü v. r.-t. 100	—.—	—.—
8.—	Bpest-Szt-Lőrincz helyiérdekü első r. 100	—.—	—.—
7.—	Budapesti vill. városi vasut részv. 100	—.—	—.—
7.—	Budapesti vil. var. vasut r.-t nov. 15-re	160 —	160.20
2.25	Debreczen-füzesabonyi h. é. v. els. r. 100	90.—	92.—
—.—	Debreczen hajdunánási v. első r. 100	—.—	—.—
fr. 3.—	Déli vasut 200	—.—	—.—
fr. 3.—	Déli vasut nov. 30-ra	102.50	103 —
—.—	Dunagőzh. társ. első cs. kir. szab. p. p. 500	378.—	383.—
—.—	Győr-sopron-ebenfurti vasut 200	—.—	—.—
—.—	Kassai közuti vasut részv. t. 100	112.—	117.—
7 94 4/10	Kassa-oderbergi vasut 200	185.—	186.—
9 94 4/10	Magyar-galicziai vasut 200	202.50	203.50
—.—	Mármarosi sóvasut r.-t. els. r. 100	97.—	98.—
—.—	Murányvölgyi h. é. v. 200 K.	—.—	—.—
—.—	N.-Kikinda—N.-Becsk. v.-u. els. r. 100	—.—	—.—
9 85 6/10	Ny. v. m. (székesfehérvár-győrgráczi 200	201.50	203 —
fr. 22.—	Osztrák magyar államvasut ar. 200	—.—	—.—
—.—	Osztrák magy. államvasut nov. 30-ra	301.25	301.75
9 94 4/10	Pécs-barcsi vasut 200	214 —	215.—
20.—	Pesti közuti vaspálya 200	470.—	472.—
10.—	Pesti közuti vaspálya élvezeti jegy	255.—	260.—
—.—	Pesti közuti vaspálya másodsorozatu 200	—.—	—.—
—.—	Petrozsény-livazény-lup. h. e. v. I. r. 100	—.—	—.—
—.—	Szlavoniai h. é. vasut elsőrendü 200	180.—	190.—
	e) Takarékpénztárak.		
—.—	Belvárosi takarékpénztár rt. 100	117.—	118.—
7.—	Budapesti III. kerületi 50	135.—	—.—
—.—	Budapest-terézv. takarékp. r.-t. 200 K.	107 —	107.50
52.—	Egyesült Budapest fővárosi 300	1255.—	1265.—
7.—	Magyar ált. takarékpénztár r.-t. 100	134.—	135.—
34.—	Országos központi 300	880.—	890.—
400.—	Pesti hazai első takarékp. egyes. 1000	8675.—	8725.—
	f) Különféle vállalatok.		
9.—	Alagut 105	167.—	170.—
12.—	Asphalt részvénytársaság magyar 100	280.—	281.—
20.—	«Atheneum» könyvnyomda 100	495.—	—.—
6.—	Betüöntöde rt. első magyar 100	144.—	146.—
13.—	Budapest szt.-lőrinczi téglagyár r. 100	255.—	260.—
12.—	Brassói bánya és kohó egylet 200	226.50	227.—
—.—	Casino-epület részv.társ. fővárosi 200	—.—	—.—
14.—	Czukoripar r.-t. m. B soroz. elöj. r. 100	138.—	138.75
—.—	« « « A 100	—.—	—.—
4.—	«Danubius» m. hajó- és gépgyár r.-t. 100	—.—	—.—
20 frank	Dohány-egyedárus török bir. frc. 200	198.	199.—
25.—	Drasche kőszén- és téglagyár 200	627 —	629 —
8.—	Északmagyarországi e. kőszénb. r.-t. 100	248.—	250 —
15.—	Franklin-Társulat könyvnyomda 100	305.—	310.—
80.—	Ganz és Társa vasöntőde és gépgyár 400	1750.—	1770.—
24.—	Gschwindt-féle szeszgyár 200	500.—	510.—
25.—	Gyapjumosó és biz. első magyar 200	520.—	530.—

Osztalék 1892-re	ÉRTÉKPAPIROK	Utolsó árkelet pénz	áru
—.—	Hungária árpagy. és kölesh.gy. r.-t. 400 K.	228.—	230.—
8.—	«Hungaria» gőztéglagyár részv.-t. 100	172.—	173.—
—.—	«István» téglagyár r.-társ. 100	116.—	118.—
—.—	Jordán Viktor-féle bőrgyár részv.-t. 100	104.—	105.—
—.—	« « « « 100	74.—	76.—
—.—	Kassa-somodi kőszénb. r.-t. 30	108.—	110.—
—.—	Kenderfonógyár részv. társ. szegedi 200	220.—	225.—
—.—	Kender- és lenipar-részv.-t. magyar 200	—.—	—.—
7.—	«Kosmos» kő- és könyvnyomda r.-t. 100	125.—	128.—
40.—	Kőbányai gőztéglagyár 160	980.—	990.—
80.—	Könyvnyomda pesti részv.-t. 500	1350.—	1370.—
—.—	Kőszénbánya r.-t. magyar ált. 100	155.—	157.—
12.—	Keramiai gyár részv.-társ., magy. 100	—.—	—.—
12.—	Nadrági vasipar-társulat 200	—.—	—.—
—.—	Pallas irodalmi és nyomdai r.-t. 200	200.—	202.—
—.—	Popper Lipót faipar r.-társ. 2000	225.—	230.—
12.—	Rimamurány-salgótarjáni vasmü 100	—.—	—.—
12.—	Rimamurányi vasmü nov. 30-ra	213.50	214 —
60.—	Rizshánt. és rizskem. r.-t. fiumei I. m. 500	1000.—	1050.—
28.—	Salgótarjáni kőszénbánya 40	738.—	740.—
14.—	Schlick-féle vasöntőde és gépgyár 200	268	270.—
—.—	Schlick-féle vasöntőde és gépgyár, uj kib.	259 —	260.—
20.—	Sertéshizlaló 200	445.—	—.—
55.—	Sörfőzde első magyar 300	1460.—	1500.—
—.—	Spodium és csontliszt gyár 100	85.—	90
21.—	Szállitási vállalat I. m. 200	—.—	—.—
8.—	Szálloda részvény-társaság 80	238.—	248.—
7.—	Tégla- és czementgyár egyes. 100	162.—	164.—
17.—	Tégla- és mészégető, ujlaki 150	376.—	379.—
—.—	Urikány-zsilvölgyi m. kőszénb. r.-t. 100	—.—	78.—
14.—	Üveggyárak r.-t. egyesült magyarhoni 200	237.—	240.—
11.—	Villamossági társaság nemzetközi 200	224.—	225.—
7.20	Waggon-kölcsönző-társaság által 400 K.	342.—	344.—
9.—	Waggon-köics. részv.-tár. nemzetk. 400 K.	328.—	330.—
—.—	Weitzer János gép-waggongyár r.-t. 150	—.—	—.—
	ZÁLOGLEVELEK.		
	Egyesült bpesti főv. takarékpénzt. 4½%	100.25	101.25
	Földhitelint. magyar papirérték 5 %	100.50	101.—
	» » » 4½%	100.25	101.25
	» » »szabályoz. és talajj. 4 %	98.—	98.50
	Helyi érd. v. r.-t.-m., k. 50½ év vf. 4½%	99.—	100.—
	Jelzálogbank horv.-szlav orsz. 4½%	100.50	101.—
	Jelzálogbank magy. 5 %	100.75	101.75
	» 4½%	100.50	101.—
	» 4 %	98.—	98.60
	Jelzálogb. m. k.-kötv. 50 évvf. 110f. 4 %	101.—	101.50
	» »Közs. kötel. 50 év vf. 4½%	100.25	100.75
	Kereskedelmi bank pesti magyar 5 %	100.50	101.50
	» » » » 4½%	100.50	101.50
	» » » » 4 %	98.—	98.60
	« közs. kötvény 110 v. f. 4½%	104.50	105.50
	« közs. kötv. 210 K. v. f. 4½%	99.—	100.—
	Kisbirtokosok orsz. földhitelintézete 5½%	102.—	103.—
	» » 5 %	100.75	101.75
	» » » 50½ évre 4½%	100.—	101 —
	Közp. jelz.-bankja m. r.-t. m. takp. 4½%	100.75	101.25
	« « « közs. kötv. 4½%	100.75	101.25
	« « « « 4 %	96.—	97.—
	Orsz. közp. takarékpénztár magy. 4½%	100.25	101.—
	« « « korona ért.	100.25	101 —
	Osztr.-magyar bank o. é. 40½ évre 4 %	99.90	100.70
	» » » » 50 évre 4 %	99.90	100.70
	Pesti hazai I. takp. e. kib. kötv. 4½%	100.—	100.50
	» » » 4 %	96 —	97.—
	«Albina» takarék- és hitelintézet 5 %	101.50	102.50
	Aradi polg. takarékp. 40 év visszafiz. 5 %	100.50	101.—
	Aradi polg. takarékp. 40 év vf. 110 5 %	101.—	—.—
	» » » » 5½%	100.50	—.—
	Erdélyr. m. jelz. hitb. 40 év visszafiz. 5 %	100.—	101.—
	» » » 40 » 4½%	99.—	99.50
	» » » » 50 év közs. köt. 4½%	98.50	99.—
	Nagyszebeni földhitelintézet 5 %	101.50	102.—
	» 5½%	102.—	—.—
	» 6 %	103.—	—.—
	» VI. kib. 4½%	100.50	101.—
	» ált. takar.-p. 31½ év vf. 110 f. 5 %	102.—	—.—
	» » » 40 év vf. 106 f. 5 %	102.—	—.—
	» » » 40 év III. kib. 5 %	101.—	102.—

ÉRTÉKPAPIROK	Utolsó árkelet pénz	áru
Nagysz. ált. tak. p. 35 év IV. kib. 4½%	100.50	101.—
Temesvári első takarékpénztár 5 %	101.—	102.—
Temesvári első takarékpénztár 4½%	98.50	99.50
Jelzálogb. magy. nyer.-kölcs. kötv. 4 %	126.—	127.—
Jelz. b. magy. osztr. felülbélyegzés. 4 %	127.—	128.—
Jelzálogb. magyar nyeremény-jegy	24.—	25.—
« « osztr. felülbélyegzés.	—.—	—.—
Osztr. földh.-int. ny. kölcsön kötv. 5 %	114.75	115.75
« « kötv. nyerem. jegy	20.50	21.50
ELSŐBBSÉGEK.		
Az «Adria» m. teng. hajózási 500/1000 4½%	99.75	100.75
Bpesti közuti vasp. társ. 1887 4½%	100.—	100.50
« « « 1889 4½%	99 —	100.—
Budapest-pécsi vasut 200 4 %	96.—	97.—
Déli vasut 400/2000 márka 4 %	—.—	—.—
Dunagőzhajózási társaság 100 7 %	—.—	—.—
Északkeleti vaspálya 300 5 %	—.—	—.—
« « (aranyb.) 200 5 %	—.—	—.—
Győr-sopron-ebenfurti v. arany 200 3 %	—.—	—.—
Kassa-oderb. els. rész.-kötv. 1889. ez. 4 %	95.50	96.50
« « « « 1889. ar. 4 %	119.50	—.—
« « « « 1891. ez. 4 %	95.25	96.25
« « « « 1891. ar. 4 %	119.50	120.50
« « (osztr. vonal) 1889. ez. 4 %	98 —	99.—
Lloyd és tőzsde-épület 100 5 %	100.—	101.—
Magyar galicziai vaspálya 200 5 %	107.—	108.—
« « « II. kib. 200 5 %	106 —	107.—
« « « ezüst 200 4 %	94.75	95.75
M. v. elsőbbs. beruh. aranyb. 200 5 %	125.—	126 —
M. ny. v. (sz. feh.-győr-gráczi) 200 5 %	—.—	—.—
Magyar nyugoti v. 1874. kib. 200 5 %	100.50	101.50
Osztr.-magyar államvasut arany 200 5 %	—.—	—.—
O.-m. á.-v. 1893. kib. 400/2000 márka 4 %	—.—	—.—
O.-m. államv. X. kib. 1885. 500 frc. 3 %	—.—	—.—
Torontáli h. é. vasutak r.-t. 4½%	—.—	—.—
Urikány-zsilvölgyi m. kib. elsőbb. kötv	—.—	—.—
MAGÁNSORSJEGYEK.		
Bécs város nyeremény-kölcsöne 1874 100	174.50	175.50
Budavári sorsjegy 40	58 —	59.—
« « osztr. felülbélyegzéssel	59.—	60.—
A «Jó sziv» egyesület sorsjegye 2	2.90	3.20
« « « osztr. felülbélyegzéssel	2.90	3.20
M. sz. korona orsz. vörös kereszt egyl. 5	11.25	11.75
« « « osztr. felülbélyegzéssel	11.75	12.25
Nyer.-kötv. a bpest-lipótv. bazil. felép. 5	8.25	8.75
« « osztr. felülbélyegzéssel	8.50	9.—
Az olasz vörös kereszt egyiet 25 lira	12.50	13.—
« « « osztr. felülbélyegzéssel	13.—	13.50
Osztrák hitelintézet 100	195.—	197.—
Osztrák vörös kereszt egylet 10	18.75	19.25
Pálffy sorsjegy 40 p. p.	56.50	57.50
PÉNZNEMEK.		
Császári királyi arany (vert)	6.—	6.04
Császár királyi arany (kör.)	5.90	5.95
Osztrák-magyar 8 forintos arany	10.14	10.18
20 frankos arany	10.14	10.18
20 márka	12.52	12.56
Török arany líra	—.—	—.—
Osztrák és magyar ezüst	—.—	—.—
Német birodalmi bankjegy 100 márkányi	62.70	62.90
Nem. birod. bankj. 100 márk. okt. 31-re	62.70	62.80
Váltók árfolyama (látra). Bank k. láb		
Amsterdam 100 hollandi forintért 5 %	106.—	106.30
Brüsszel 100 frankért 3 %	50.60	50.80
London 1 font sterlingért 3 %	127.60	128.—
Marseille 100 frankért 2½%	—.—	—.—
Német bankpiaczok 100 márka 5 %	62.75	62.85
Olasz bankp. 100 lira nuov. ital. 5 %	43.85	44.05
Páris 100 frankért 2½%	50.70	50.90
Svájczi pénzpiaczok 100 frankért 4 %	50.60	50.80
Szentpétervár 100 rubelért 4½%	—.—	—.—

Felszámolási árfolyamok.

Magyar 5% aranyjáradék	—.—
Magyar 5% korona járadék	—.—
Magyar általános hitelbank	412.—
Magyar pénzv. és leszámit. bank	—.—
Magyar jelzálogbank	—.—
Osztrák hitelintézet	334.—
M.-ipar és keresk. bank	—.—
Állami vasut	—.—
Déli vasut	—.—
Török birodalmi dohány	—.—
Rima-Murány	—.—
4% Földteherm. kötelezvény	—.—
Fiumei hitelbank	—.—
Regale kölcsön	—.—
1889. 4½ állami vasuti kölcsön	—.—
Villamossági részvények	—.—
Horvát jelzálog bank	—.—
Villamos vasut	—.—

Előtőzsde.

Osztr. hitelrészv.	pr. 4/12	333.30	333.90
Magy. hitelbank	pr. 30/11	409.75	412.—
» aranyj.	pr. 30/11	115.50	115.60
» koronaj.	pr. 30/11	93.35	93.40
Leszámitolóbank	pr. 30/11	234.50	—.—
Jelzálogbank	pr. 30/11	—.—	—.—
Északkeleti		—.—	—.—

Előfordult kötések.

Rimamurány	pr. 30/11	213¼	213¾
Osztr. államv.	pr. 30/11	300.50	301.25
Keresked. b.	pr. 30/11	—.—	—.—
Városi vasut	pr. 30/11	—.—	—.—
Somodi	pr. 30/11	—.—	—.—
Jég- és viszont	pr. 30/11	—.—	—.—
Drasche		621.—	623.—

Tegnapi esti tőzsde.

Osztr. hitelrészv.	—	—.—	—.—
Magy. hitelb.	—	—.—	—.—
« aranyj.	—	—.—	—.—
« papirj.	—	—.—	—.—
Leszámitolóbank	—	—.—	—.—
Jelzálogbank	—	—.—	—.—

Előfordult kötések.

Rimamurány	—	—.—	—.—
Osztr. államv.	—	—.—	—.—
Déli vasut	—	—.—	—.—
Hungária tégl.	—	—.—	—.—
M. ipar- s k. b.	—	—.—	—.—

Az osztrák-magyarbank kamatlába váltóleszámitolásnál 5 %
Zálogüzleteknél, államjáradékok és az osztrák-magyar bankzálogleveleinél 5½%
Más értékpapiroknál 6 %

FÉRFI RUHÁK

legujabb szabás szerint, legfinomabb angol és franczia szövetekből készittetnek. Raktáron készletben nagy választékban **reggeli pongyolák** (**háló-köntösök**, **öltönyök**, **vzdászkabátok**, **Mentschikoffok**, **Ulster-kabátok**, **esőköpenyek** és **kocsitakarók**. Kalapok és czilinderek a londoni **White A. J.** czégtől. **Angol és franczia férfi- és női keztyük.** Nagy választék **nyakkendőkben**, **zsebkendőkben** és **harisnyákban** hölgyek és urak részére. Angol **férficzipők** fekete és sárga bőrből.

Szabadalm. férfi-ingeim

mellgomblyukak nélkül (és gomblyukakkal), chiffon, batiszt és kretonból, ugyszintén főtisztelendő Kneipp Sebestyén rendszere szerint vászonból készittetnek. 17316

Londonból most érkezett férfi- és női ujdonságok dus választékban.

Illatszerekben nagy választék.

VÁRADY BÉLA

Budapest, váczi- és kishid-utcza sarkán.

DITMAR LÁMPÁK

MINDEN VILÁGITÁSI CZÉLRA!

ASZTALI-LÁMPÁK, FÜGGŐ-LÁMPÁK, LUSTEREK, FALI-LÁMPÁK, ÉJJELI-LÁMPÁK ÉS UTCZAI-LÁMPÁK, ÁLLÓ- ÉS OSZLOPLÁMPÁK CSIPKE-ERNYŐKKEL.

LEGNAGYOBB ÉGŐ-GYÁRTÁS.

PETROLEUMÉGŐK **4**-TŐL **130** GYERTYAFÉNY EREJÉIG.

DITMAR R. CS. ÉS KIR. SZAB. LÁMPA-GYÁRAI BÉCSBEN

III., ERDBERGSTRASSE 23, 25, 27 ÉS III., SCHWALBENGASSE 2, 3, 4.

DITMAR R. BIZTONSÁGI SZALON-PETROLEUMA CSAKIS A GYÁRI RAKTÁRBAN BUDAPEST, FÜRDŐ- ÉS NÁDOR-UTCZA SARKÁN KAPHATÓ.

DITMAR-LÁMPÁKAT MINDEN JÓNEVÜ LÁMPAÜZLET TART RAKTÁRON.

KIRNER JÓZSEF

cs. és kir. udvari puskaműves Budapesten.

Raktára: IV. Szervita-tér 2. | Gyára: VII. Rózsa-utcza 7.

Ajánlja mindennemü **saját készitményü** és legujabb szerkezetü **vadászfegyvereit, golyós fegyverek, Express-Riflek, Paradox-Riflek, czéllő pisztolyok.** Dusan ellátott raktárát a legujabb szerkezetü és pontosan belőtt **forgópisztolyok, salonfegyverek** és **pisztolyok**, továbbá **a legujabb angol vadászfegyvert**

THE BELMONT INTERCHANGEABLE

mely saját mühelyemben pontosan szabályozva és belőve lesz és egészen gépek utján késziti a

The Belmont Fire Arms & Gun Barrel Works Angolországban.

Továbbá a hires legujabb belga vadászfegyver

NIMRÓD

mely szintén gépek utján készül **Francotte Ágoston és társa** fegyvergyárában **Lüttichben.**

The Celebrated Matchless

kitünő kétcsövü vadászfegyver, mely a Manufacture Liégeoise d'armes á feu lüttichi fegyvergyár mechanikai mühelyében gépek utján készül. Ezen fegyverek, melyeknek egyedüli raktárát birom — mind nálam lesznek szabályozva és belőve, jóságukért ép ugy kezeskedem, mint saját készitményeimért.

A legkitünőbb Lefaucheaux és Lancaster-töltények.

Továbbá mindenféle angol Lancaster-töltények Eley Brothers Limited londoni gyárából és angol lőporral töltött eredeti angol Lancaster-töltények.

Ezeken kivül vannak még: **Top-Lever** rendszerü fegyverek, a sárkányok között fekvő kulcscsal, bal csöve Choke-bore, pontosan belőve, kitünő lőképességüek, melyeknek jóságáért szintén kezeskedem, 45 frttól kezdve. — Express kétcsövü-golyós-fegyverek. Express vegyes-csövü-fegyverek golyó és serétes csővel, pontosan belőve, 120 frttól kezdve.

Részletes árjegyzékek kivánatra ingyen és bérmentve küldetnek szét.

Megrendeléseket és leveleket kérem raktáramba czimezni. 16911

17188

210,000 korona nyerhető

Osztr. földhitel igérvény Főnyeremény 90,000 korona. Huzás november hó 15-én.	2.50
Jótékonyczélu államsorsjegy . . . Főnyeremény 120,000 korona. Huzás deczember hó.	2.—
	4.50

A 2 darab összesen csak 4 forint.

BEIMEL LAJOS bankűzlete

a „SORSOLÁSI KÖZLÖNY" kiadóhivatala

Budapest, Kecskeméti-utcza 13.

Jelentés

üzéreknek és tőkéseknek.

A pénz megdrágulása a folyó őszi saisonban az értékpiacz hanyatlását vonta maga után, a mely körülményt az üzéreknek és tőkéseknek vásárlásra kellene felhasználniok. A most már várható rendes viszonyok és a novemberi szelvény által felszabaduló nagy összegek előreláthatólag a legrövidebb idő alatt visszaszállithatják az összes értékek előző magas árfolyamait. Minden erre vonatkozó müveletet a legelőnyösebb feltételek mellett eszközlök, valamint dijmentesen szolgálok tanácscsal tőkebefektetési s különösen üzérkedési értékeket illető ügyekben. Praemium- és stellageüzleteket a legolcsóbban számitok. 17300

FERDINAND GRANICHSTÄDTEN

bank- és váltóháza

Wien, I., Brandstätte 5. sz.

Grácz, Tummelplatz 6.

Telephon szám 7765.

Szenzácziós találmány gyengeségi eseteknél.

Férfiak számára!

csász. és kir. szabad. electro-metallikus készülék

Med. Dr. BORSODI

Ausztria-Magyarországon és külföldön szabadalmazva.

Párisban 1889-ben aranyéremmel kitüntetve.

Diplom de société de médecine de france, Páris,

és más tudományos társulatok által

Dr. Borsodi-féle cs. és kir. szab. elektro-metallikus készülék, szabadalmazva és kitüntetve, eltünteti a férfi-gyengeséget (impotenia), miután a kimerült idegeket erősiti és a szervezetnek ifjui érzést kölcsönöz. A készülék alkalmazása fölötte egyszerü. Észrevehetetlen a testen való viselése, magában véve is elég a kivánt eredmény előidézésére.

Med. Dr. BORSODI Budapesten, Dob-utcza 52. sz.

Kimeritő brosürök dij- és bérmentesen küldetnek. 17292

5000 méter vágány, 20 drb fordítható-kocsi, 6 drb szekrény-kocsi, 2 db lapos-kocsi 15 forditó koroug kevés ideig használt olcsón eladó.

Magy. épület- és mülakatos-gyár részv.-társaság

II. oszt. Haroska Ferencz-féle

vasutak

Budapest, V., váczi-ut 104. sz.

Költségvetések és képes árjegyzékek, uj vágányok, kocsik, stbről kivánatra ingyen és bérmentve. 17267

Vasut tracirozásában és épitésében gyakorlott

mérnökök

hosszabb időre alkalmazást nyerhetnek. 17290

Bővebb felvilágositással szolgál **KISS J. JENŐ** mérnök vállalkozó **Budapest, Barcsay-utcza 15.**

PETANOVITS

„METROPOLE SZÁLLODA"

BUDAPEST, KEREPESI-UT.

Az **egyedüli** szálloda Budapesten, mely

központi fütés által állandóan fütött szobákkal bir.

Felvonó-gép (Lhift), villamos világitás és fürdők a szállodában. Kitünő étterem és kávéházzal. Mérsékelt árak.

Kiszolgálás és világitás nem számittatik fel.

Kitünő tisztelettel

Berkowitz I. igazgató. 17061 *Frühauf J.* szállodatulajdonos.

Legnagyobb és legrégibb e szakmabeli czég.

HAZAI POKRÓCZOK!

Rendelések 20 forinttól feljebb bérmentve.

Sopronmegyei, erős szürke, alap szép koczkás, 115/155 cm. 1.85, 135/175 cm. 2.78, 150/190 cm. 3.74.

Beszterczé vidékéről, kitünő minőség, vastag és erős, 120/160 cm. 2.68, 140/180 cm. 3.44.

Gácsi-pokrócz, egyszin szürke, vagy koczkás, 135/175 cm. 4.46, 155/190 cm. 5.60.

Strapára közönséges, munkás pokrócz, jó minőség 110/160 cm. 1.42, 130/180 cm. 1.75, 145/190 cm. 2.24.

Hintó-pokrócz, angol minta után, sárga alap, gyönyörü csikokkal, 135/180 cm. 2.76, 145/195 cm. 3.65.

Katona-pokrócz, finom, puha és erős, fehér alap és kék szegélylyel 120/170 cm. 2.94, 135/210 cm. ($2^1/_4$ k.) 4.56, 155/215 (3 k.) 6.22.

Bánya-(orosz)-pokrócz, a legjobb pokrócz (eltart a legnagyobb strapánál 10 évig), szürke alap, 2 oldalcsikkal, 140/200 cm. 6.90, 165/210 cm. 8.80 ($4^1/_2$ k.), 200/230 cm. 11.30 ($5^1/_4$ k.).

Gyapju-pokrócz, kitünő minőség, 120/160 cm. 3.36, 140/180 cm 4.28, 160/200 cm. 5.85.

Léghuzamelleni- vagy **szoba-pokróczok**, tömör minőség, szürke alap koczkás, 115 cm. széles, méterje 1.36; 140 cm. széles, méterje 1.68; 160 cm. széles, méterje 1.98.

Hosszuszőrü erdélyi, minden szinben 130/160 cm. 4.90, 145/180 cm. 7.90, 165/200 cm. 9.85, 180/210 cm. 12.40, e pokróczok szürke szinben 40—80 krral olcsóbbak. 17109

Alapitva 1858. **STERN TESTVÉREK** Budapest, Károly-kaszárnya. Telefon 1053.

U. i. Szétküldés naponta kétszer történik, utánvét vagy az összeg előleges beküldése mellett. Nem tetsző áru kicseréltetik, esetleg a pénz visszaadatik. Czégünk, hazánk **legnagyobb uradalmainak állandó szállitója.** Uradalmak vagy nagyobb fogyasztóknak minták küldetnek, árengedményezés mellett.

PÉNZT

SORSJEGYEKRE és ÉRTÉKPAPIROKRA 5076

(visszaszálítható tetszés szerinti kisebb részletekben is) bármily összeget igen olcsón ad

KŐVÁRY ÁRMIN

bank- és váltóüzlete hatvani-utcza 4. sz. Dreher-féle palota.

ELSŐ TOKAJI

BORKIVITELI TÁRSASÁG TOKAJ.

Ajánlja 16855

tokaji csemege- és gyógyborait,

valamint azok tiszta párlatát, **a magyar kir. vinczellérdében** készült tokaj-hegyaljai **COGNACOT**

Kapható minden csemege-üzletben.

Árjegyzék és minták ingyen szolgáltatnak.

Megrendelések a fenti világosan kiirandó czimhez intézendők.

Sürgöny!

Bátorkodom becses vevőim és a n. é. vevőközönséget értesiteni, hogy évek óta fennálló, **hatvani-utczai ékszerüzletemet véglegesen feloszlatom** és a még ott raktáromban lévő

arany-, ékszer-, ezüst- és óra-készletemet

a lehető **legolcsóbb árak** mellett árusitom el. Ismét elárusitók nagyobb árleengedésben részesülnek.

Az üzletberendezés jutányosan eladó és a bolthelyiség bérbe vehető.

Ujházi J.

IV. kerület, Hatvani-utcza 2. szám, a Ferencziek templománál.

17303

Szőnyegeket,

függönyöket, asztali- és ágyteritőket, diván-áthuzatokat, flanell- és uti-takarókat, levarrt paplanokat, butor-szőnyegeket, kokosz lábtörlőket, lópokróczokat, viasz-parkétát és linoleumot legnagyobb választékban található a

KUNZ JÓZSEF és TÁRSA

magy. kir. szab. nagykereskedők 17177

szőnyeg-raktárában

Budapest, V. ker., Erzsébet-tér 11. sz.

Különösen leszállitott árakon

Futó-szőnyeg maradékok		előbb			most csak		
	Tapestry-futók	1.50,	1.80,	2.—	1.—	frt	méterje
	Brüsszeli	2.70,	3.—,	3.60,	2.—	»	»
	Velvet	4.50,	5.—,	5.50,	3.—	»	»

Garniturákból visszamaradt egyes asztalteritők 2.— frttól feljebb

» » ágyteritők 2.50 » »

Tapestry, Brüsszeli- és Velvet-futókból,

készült szőnyegek a szélességnek megfelelő hosszuságban

2 rész	5.50 frttól	feljebb
3 «	10.— «	«
4 «	18.— «	«
5 «	30.— «	«

	előbb	most csak	
Francia butor-krep	1 frt,	—.60 kr.	méterje
$^{125}/_{170}$ flanell takarók	6 »	4.50 »	»
Szatin levarrt paplan	11 »	8.— »	»
Selyem levarrt paplan	20 »	15.— »	»

Angóra-prém darabja 3 frt 50 krtól feljebb.

SWADLO FERENCZ

épület- és mülakatos, kályha és görredőny-gyáros

BUDAPESTEN.

Ajánlja

töltő kályháit

különböző nagyságokban, egyszerü és díszes kiállitásban, **zománczozott köpenynyel;** továbbá

központi fütés-berendezéseit

több helyiségnek **egy kályhával** való fűtésére. 16341

Gyár és raktár:

VI. kerület, Lehel-utcza 8. szám,

a Ferdinánd-hid közelében.

A régi lövöldében ujonnan épitett

disz-terem

bemenet Rottenbiller-utczából 37/C.

egyleti czélokra, bálok, hangversenyek, gyülések, mulatságok, felolvasások, thé dansantok, stb. megtartására bérbeadatik. Előjegyzések naponta 2—3-ig.

Feld Zsigmond igazgató

17318 Damjanich-utcza 25/a.

Alapittatott 1848-ban.

FREUND A. ÉS FIA

csász. és kir. szabadalmazott

nyereg-, szij- és bőröndáruk gyára

BUDAPEST 14131

IV., Koronaherczeg-utcza 3. sz.

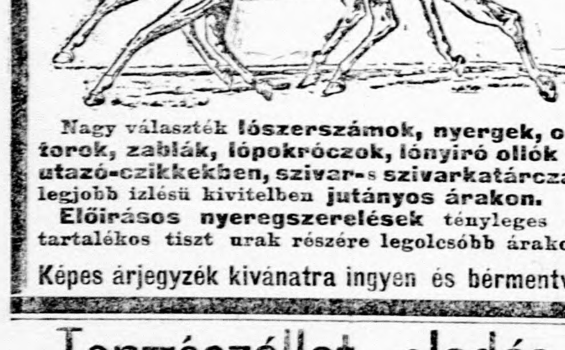

Nagy választék **lószerszámok, nyergek, ostorok, zablák, lópokróczok, lónyiró ollók** és **utazó-czikkekben, szivar- s szivarkatárczák** legjobb izlésü kivitelben **jutányos árakon.**

Előirásos nyeregszerelések tényleges és tartalékos tiszt urak részére legolcsóbb árakon.

Képes árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve.

A legnagyobb férfi-ruharaktár!

Téli kabát	16 frt
Városi bunda	40 «
Felöltő	16 «
Hálóköntös	7 «

szintartó tiszta gyapjuból

GROSSMANN S.-nél

férfi-ruharaktár 17218

Budapest, Deák- és Bécsi-utcza sarkán.

BÉCSI KALAUZ.

AJÁNLHATÓ BEVÁSÁRLÁSI FORRÁSOK.

Orthopaediai szerelvények, kötszerek, sebészeti és gyógyászati müszerek dr. Billroth egyetemi tanár és **Schauta** egyet. tanár klinikáin alkalmazásban.

M. HAMMER **I. Spiegelgasse 5, I. Seilergasse 7, I. Stock** (lakás). Fiók: **Bad Hall** (Felső-Ausztria).

ÓRAMÜVES.

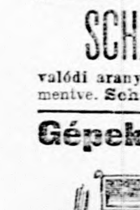

A cs. és kir. posta- és távirdahivatalok szállitója.

SINGER A. óramüves

I., Kärntnerstrasse 57. (Kärntnerring sarkán) ajánlja **genfi zsebóráit, bécsi ingaórákat**, továbbá minden egyébnemü kitünő szerkezetü órákat **2 évi jótállás mellett.**

SCHARF-féle gyémánt imitácziók

valódi arany és **ezüst foglalatban.** Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. **Scharf** cs. perzsa udv. ékszerész **I., Kolowratring 12.**

Gépeket gőz- és kézi-mosó-intézetek,

valamint **a legkisebb háztartás számára is**, melyekkel naponkint 1000 kgr. különféle szennyes ruha tisztáan mosható kiméletesen és desinficzialható egyuttal, mint az kézzel lehetetlen, készit legjobban kipróbált rendszer (**Krauss szabadalma**) szerint a **Gépgyár, Bécs, Währing Herrengasse 64.** Prospektus ingyen és bérmentve.

Képek és képkeretek a legnagyobb választékban a legegyszerübbtől a legremekebbig való kivitelben legmérsékeltebb árakon kaphatók csakis **Tintner Miksa** mütárában csakis **I., Opernring 19.**

Calmon-féle vörös egyetemes tömlők.

Kertek és utczák öntözésére; bor, sör és szeszes folyadék termelőinek előnyös, mert **könnyü, nem törik, nem keményszik**, nagy nyomást tür meg és kapható csakis

MUNK E.-nél I., Rathausstrasse 15.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Felhuzók.

FREISSLER ANTAL mérnök

csász. és kir. udv. gép- és felhuzógép gyáros

Bécs, X., Erlachplatz 4. szám. | Budapest, VI., Hunyady-tér 9.

25 év óta kizárólag saját, bevált rendszerü **felhuzógépek** gyártásával foglalkozik, raktárak, pályaudvarok, sörfőzdék, szeszgyárak, szállodák és magánházak számára

Puritas szájszappan

a száj és fogak rendszeres ápolására dr. Faber C. M.-től Bécsben. Magyarországban minden gyógy- és illatszertárban kapható.

A legjobb

kut-szivattyukat,

vizvezeték berendezéseket

minden fajta szélmotorral,

vizemelő kossal, járgánynyal stb., valamint kézi üzemre szállit legolcsóbb árakon

FRIEDLÄNDER JÓZSEF mérnök

Bécs, II., Am Tabor 13. szám.

Árjegyzék és költségvetés ingyen és bérmentve.

AUGUST KOHL cs. és kir. udv. kötélgyártó

Bécs, I., Tuchlauben 11. Ajánl kendertömlőket nyers és gummizott állapotban, tüzoltó vedreket, itató vedreket lovak számára, mindennemü kötelet stb. — *Árlapok bérmentve.*

Alapittatott 1760-ban. *Alapittatott 1760-ban.*

Divatáruüzlet.

REIFF & MAYER's NACHFOLGER

A „Római császár"-hoz I., Seilergasse 12.

Nőiruhaszövetek selyemből és gyapjuból csakis legjobb minőségben.

Ujdonságok mindenkor legnagyobb választékban minden idény számára. Az üzlet **ujjászervezése** folytán a régi elvek fentartása mellett **csakis legjobb minőségek** vétetnek raktárra és nyujthatók az árakban a legnagyobb kedvezmények.

Mintákat kivánatra küldünk.

Széna-sajtók,

széna, szalma, turfa, stb. csomagolására

legjobb szerkezettel

Mayfarth Ph. és Társa

BÉCS, II/1.

gazdasági és gyümölcs-értékesitési gépgyárban készülnek.

HARTMANN & MITTLER BÉCS

vegyi termékek gyára

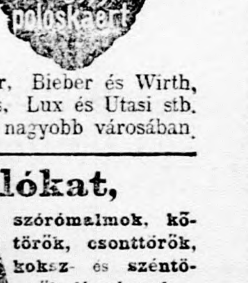

ajánlja cs. és kir. szab. keleti rovar-tinkturáját minden rovar, főleg «**poloskák**» irtására, mint egyetlen, utóhatásában páratlan szert. Naphto-Carbol-desinfectorok, legjobb önmüködő védő minden ragályos betegség főleg kolera, dyphteritis és hagymáz ellen stb. stb. Budapesten kapható Thalmayer és Seitz, Neruda Nándor, Török József, Kochmeister F. utóda, Molnár és Moser, Bieber és Wirth, Detsinyi Károly, Detsinyi Frigyes, Lux és Utasi stb. uraknál és Magyarország minden nagyobb városában.

Hengersajtolókat,

szórómalmok, kőtörők, csonttörők, koksz- és széntörők, járgányok, golyósmalmok (Gläser szabadalma) **darálómalmok**, valamint különféle más **zuzó- és őrlőgép-különlegességeket** épit gépgyáram:

H. R. GLÄSER Bécs, X., Quellengasse 107. sz.

Mindennemü értékpapirok, sorsjegyek, érmék jutányos vétele és eladása.

Megbizások ugy a belföldi, mint a külföldi tőzsdékre.

MERCUR váltóüzlet részvény-társaság I., Wollzeile 10., Mariahilferstr. 74 B. **BÉCS**

Veszteségek elleni biztositás; sorsjegyeknél és kisorsolható értékpapiroknál a legkisebb nyeremények elleni biztositások a legolcsóbb dijak mellett teljesittetnek.

A legjobb TEA

a világon a **Londoni The Ceylon Indian tea Co.**-tól, mely megbizhatóságát azzal is bizonyitja, hogy csakis eredeti csomagolásban jön forgalomba. És pedig:

Kiváló finom karaván tea $^1/_2$ kilós csomag 4 frt, $^1/_4$ kilós 2 frt, $^1/_8$ kilós 1 frt, $^1/_{16}$ kilós 55 kr.

Finom karaván tea $^1/_2$ kilós csomag 3.25., $^1/_4$ kilós 1.65, $^1/_8$ 85 kr., $^1/_{16}$ kiló 45 kr.

Nerve Blend tea, A. minőség $^1/_2$ kilós csomag 3 frt, $^1/_4$ kilós 1.50, $^1/_8$ kilós 75 kr., $^1/_{16}$ kilós 42 kr.

Nerve Blend tea B. minőség $^1/_2$ kilós csomag 2.25, $^1/_4$ kilós 1.15, $^1/_8$ kilós 60 kr. $^1/_{16}$ kilós 35 kr.

Fő és szétküldési raktár Magyarország részére POPPER LAJOS

drogua-vegyszer és illatszer üzletében a «**Flórához**»

Budapest, Deák Ferencz-utcza 8. szám.

Vidéki megrendelések postautánvét mellett gyorsan és pontosan eszközöltetnek. További raktárak: **Török József** gyógytárában, **Reiner Lipót** és **Ferencz** és **Krausz Sándor** urnál Régi posta-utcza 1. szám. 16934

A világ legjobb

fénymáza!

FERNOLENDT CZIPŐ-FÉNYMÁZA

BÉCS. 15187

A gyár alapittatott 1835.

Ezen **vitriól nélküli fénymáz mélyfekete fényt ád, a bőrt tartóssá teszi.**

Mindenütt kapható.

Utánzások miatt tessék ügyelni **nevemre** **Fernolendt.**

Főraktár Budapesten:

BAUER IG. Lipót-körut 24. sz.

Tenyészállat eladás.

A földmivelésügyi m. kir. miniszterium közvetitésével **importált** 1886. évben létesült Szentmártoni Radó Kálmán ő nagyméltósága répczelaki tisztavérü simmenthali

törzstehenészetében

folyó évi november hó 20-ik napján délelőtt 11 órakor Répczelakon, Vasvármegyében (vasuti és sürgönyállomás: a pozsony-szombathelyi vasuton) nyilvános árverésen eladatik:

20 darab tisztavérü 1 és $1^3/_4$ éves hágóképes bika, 12 darab számfeletti tehén és üszö.

Minden eladás alá kerülő állat az országos törzskönyvbe be van vezetve; az eladott darabok a vevő veszélyére 8 napig dij nélkül a tenyészetben élelmeztetnek és a gazdasági egyesületek által esetleg megvett apaállatok legjutányosabban számitott tartásdij mellett jövő 1894. évi márczius 1-ig gondoztatnak.

A vasuti vonat Szombathely felől reggeli 6 órakor, Pozsony, Győr, Sopron és Budapest felől pedig reggel $8^1/_2$ órakor érkezik Répczelakra, a délutáni órákban pedig mindkét irányba a vonatok visszamennek. — Községeknek és bárkinek felvilágositást nyujt helyben Répczelakon.

Kelt Répczelak, október hó 26.

Nagy Imre gazdasági intéző.

7075

Nyomatott Neumayer Ede nyomdájában Budapest, VI., szerecsen-utcza 35. (az operaház átellenében).

MELLÉKLET A 313-ik SZÁMHOZ.

Kossuth Lajos irataiból.

Ma jelent meg Kossuth Lajos iratainak IV. kötete. Lapunk más helyén megemlékezünk e nagyszerü irodalmi eseményről. Az alábbiakban mutatványt közlünk Kossuth legujabb munkájából:

Az olasz felszabadulás viszonya a magyar ügyhöz.

Olaszország ujjászületésének történelme kitünőleg bátoritó példát nyujt minden nemzetnek, mely a balviszonyok nyomása alatt a jog ereje s a szilárd nemzeti akarat hatalma iránti bizalomban megfogyatkozik; de reánk magyarokra nézve még különleges érdekkel ir bir.

Az érdekközösség kapcsolatot idézett elő az olasz és magyar függetlenségi aspirácziók közt. Az olasz függetlenségi küzdelmek kezdetét s végét az 1859. s 1866-iki háboruk jelölik. E két időpont közt volt az 1849-iki magyar emigráczió a hallgatásra kárhoztatott magyar nemzet függetlenségi vágyainak nyilvános képviselője a világ előtt s politikai viszonyainál fogva törekvései a nemzet reményét ébren tartották; és e remény és e viszonyok annyira visszahatottak a magyar nemzet szellemére, miként azt lehet mondani, hogy az olaszok függetlenségi küzdelmeinek ismerete részben magyarázatát, részben kiegészitő részét képezi Magyarország ujabb történelmének.

Olaszország volt a tér, melyen az 1849-ki magyar emigráczió, mint szervezett testület kivivta magának azt a tekintélyt, hogy hazájának idegen erőszak által elnyomott függetlenségét képviselhette a világ előtt. Ott lobogott, magyar alapon szervezett, magyarul vezényelt, magyar fegyveres csapat lélén a magyar zászló, mely az ausztriai ház erőhatalmaskodása által saját hazájából kidobatott s ezer éves jogába maiglan sincs visszahelyezve. Ott nyilt tér a magyarok számára hőstettekkel és véráldozattal tenni bizonyságot egy testvérnemzet szabadságának szolgálatában a világra szóló ős-magyar vitézség felől; ott részesült ünnepélyes állami elismerésben a magyar honvéd név dicsőségének emlékezete. Ott nyert tényleges igazolást azon állitásom: hogy a magyar nemzet életrevaloságának 1848—49-iki nyilatkozványa őt, még a világ rokonszenve által kisért bukásában is, azon önczélu tényezők közé sorozta, melyekkel az európai történelem fejlődésénél számolni lehet, számolni kell.

Nagy vivmány volt ez, melyről joggal mondhatám, hogy azt feladni bün. Feladatott. Ma már azon idők, midőn a magyar nemzet, mint önczélu önálló tényező vétetett számba Európában, a multak emlékei közé tartozik és oda is fog tartozni, a mig Magyarország Österreich-Ungarn leszen; e minőségben Magyarország csak ugy vétetik számba, mint pénz- és katona «liferans» a bécsi udvar politikája (Politik meines Hauses) számára, melynek vontató kötelén csüng; mint önálló, önczélias tényező Európa történelmében nem szerepelhet, nem szerepel.

Hanem a multaknak vannak emlékei, melyek a jövendőnek reményei. Ilyen az ezeréves Magyarország állami függetlenségének emléke. Nemzedék hal nemzedék után, de a nemzet lelkiismerete nem hal meg. Az isten sem halt meg azért, mert oltára elhagyatott.

Magyarország állami önállásának biztositása volt a döntő tekintet, mely az 1848—49-iki korszakban az osztályérdekeket háttérbe szoritotta, az áldozatok sajgását lecsillapitotta, a párt-differencziákat elsimitotta s a szertehuzó erőket egybe csoportositotta, és azóta is minden viszontagságon keresztül a haza állami függetlenségére sovárgás volt s maradt a nemzeti érzelemnek vezércsillaga, az volt a rugó, mely a politikai konjunkturák minden átalakulásainál óhajainak irányt adott, annyira az volt, hogy (bár paradoxonnak látszassék is, mégis igaz) még magát a függetlenségnek 1867-ki feladását is, csak a kivivása felé fejlődés kilátásának a nemzet szemei előtt csillogtatása által lehetett vele elfogadtatni. Utaltam én erre már 1867-ben, midőn Deák Ferenczhez intézett nyilt levelemben megirám, hogy a roppant erkölcsi hatalomnak, melyet a nemzet határozataira gyakorolt, kulcsa abban van, hogy a nép őt ösztönszerüleg 1867-ben is azon alapon vélte állani, melyet 1861-ben elfoglalt s csak az utak és módok megválasztásában alkalmazkodik a körülményekhez; megmondta ezt nem egyszer maga Deák Ferencz is; több izben kijelentette, hogy az, a mi 67-ben eléretett, nem felel ugyan meg a nemzet jogainak, hát nem is elégithnti ki a nemzetet, de megnyugtatására szolgálhat, hogy oly alap szerveztetett meg, amelyről az, a mi hiányzik, kivivható. Fatális tévedés volt a siklót lajtorjának árulni s e fonák számitás természetesen meg is hiusult, meg is kellett hiusulnia, mert ha valamit ki akarunk fejleszteni, nem azon kell kezdenünk, hogy elalkuszszuk, hogy feladjuk.

Sok megváltozott azóta Magyarországon. Igen sok. Még a nemzet jelleme is. Pusztitást vitt végbe erkölcsein a megélhetés nehézségeivel boritott talajon felmagzott korrupczió; de egy nem változott meg, a haza függetlenségének szent áhitata; ott rezeg ennek a hurja a magyar szivekben, kiirthatlanul; buzgó imádság epedez ezért, nem mint egykoron a költő mondá, szazezerek, hanem milliók ajkain. A bevégzett tény nyomása kátyurul kátyura döczögteti a közélet szekerét a kerékvágásban, melybe a tál lencsés Ezsau-bölcsesség belezökkentette; de az áhitat a nemzet érzelmeiben él és élni is fog elpusztithatlanul, mert egy ezredév történelmi hagyományaiban gyökerezik. A világtörténelem tanuságai adták tollam alá azon mondatot, hogy ellentétes lökések nyomása szerint hömpölyögnek a történelem folyamának habjai, igen, de a folyam megmarad «labitur et labetur in omne volubilis aevum» (folyik és folyand az évek során keresztül), a mulékony percz opportunizmusával számitgatás folydogálni hagyhatja szép lassan, szép csendesen, de mikor az idők járásának változata viharos szelet vet (a mint vetni is fog elkerülhetlenül) csendes hömpölygésének utjába, szelet, mely a habokat visszatorlasztja; az apály dagálylyá duzzadand s elsöpri a történelem logikájának akadályait. A leányzó nem halt meg, csak aluszik; ezer apró jel mutatja, hogy nem is aluszik, csak szendereg. Resurget.

A magyar emigratio olaszországi viszonyainak keletkezése Magyarország azon korbeli történelmébe tartozik, mikor a leányzó ébren volt, még csak nem is szendergett.

Kossuth iratainak a IV-ik kötete a következő két fejezettel végződik:

Minő gyarlók a gyarló ember észszámitásai, és mennyire változnak a viszonyok változtával az érzelmek!

Midőn III. Napoleon császár nevében külügyminisztere, Thouvenel 1860. február 24-én azt irá Turinba, hogy az uj államalakulások Olaszországban veszélyesekké lehetnének Francziaországra, ha minden átjárás az Alpesek mindkét oldalán a középolaszországi annexiók által nagyhatalommá fejlesztett Piemont birtokában maradnának, Cavour márczius 3-án az felelte, miként ő nem hiheti, hogy Piemont hatalmi növekedése valaha veszélyessé lehetne Francziaországra, melyhez Piemontot hála és barátság kötelékei csatolják.

Később, ugyanazon év őszén pedig, midőn (a mint Irataim 2-ik kötete 564—65. lapján olvasható) Garibaldinak, akkoron már fél Olaszország diktátorának, elhatározott s nyiltan bevallott szándoka volt Rómába menni, daczára annak, hogy Rómát franczia seregek tarták megszállva, Cavour az Olaszország állapota felől a parlamentnek benyujtott igen nevezetes jelentésében (melyet más helyen közölni fogok) e felől igy nyilatkozott: «Szembe szállanunk a franczia katonákkal egy oly monstruozus hálátlanság lenne, melynek bélyegét hazánk homlokáról századok megbánásai (pentimenti) sem törülhetnék le.»

Ilyen volt az érzelem Francziaország iránt Olaszországban harmincz év előtt; harmincz év! egy perczenet a történelem óralapján.

És akkoron ezt a szót «német» még nem lehetett olasz ajkról hallani e melléknév nélkül «maledetto» (átkozott).

És most? — — Nos most — — uton-utfélén hangzik Olaszországban a kiáltás: «Eljen a német, halál a francziára!»

Nagyon különös viszonyváltozás.

És az olasz trónörökös Metzben, épen Metzben, a németek által a francziáktól elhóditott Metzben viszonozza a német császár római látogatását; abban a Metzben, melynek elvesztését a francziák kiengesztelhetlen németgyülölettel fájlalják.

Ez is különös. Én szeretem Olaszországot, mely nekem, az előbb számüzött, utóbb kipolgárositott hontalan magyarnak harminczhárom év óta menhelyet ad; és becsülöm, nagyra becsülöm az olaszok királyát; olyan derék embernek tartom, a minő király csak lehet. Óhajtom, hogy dinasztiájának ne legyen oka megbánni azt a metzi látogatást.

Miben van a viszony e mindkét részéről elkövetett hibák folytán napról-napra elmérgesedő megváltozásának? Abban van, hogy Bismarcknak sikerült a Németország és Ausztria-Magyarország közt 1879. október 7-én megkötött kettős szövetséghez harmadik társul (in eurem Bunde der Dritte) Olaszországot reá beszélni.

Hirlik, hogy ebben a hármas-szövetségben a szerződő felek aktuális területi épségének kölcsönös erővel megvédése van kikötve. — Igaz-e? nem tudom, mert nem hozatott nyilvánosságra, ugy a mint a kettős szövetség 1888. február elején nyilvánosságra hozatott.

De ha igaz, ugy előttem az is világos, hogy ennek a hármas szövetségnek létrehozására a berlini cabinetet nem annyira az európai béke áldásainak (?) fentartása iránti nagy pietás inditotta (a mire a Hohenzollern-ház történelmében én példát alig tudok), mint inkább az, hogy látván, miként Francziaország a desastrosus 1870-ki háboru csapását ugy katonai, mint pénzügyi tekintetben annyira kiheverte, hogy most erősebb is, gazdagabb is mint valaha volt, Bismarck tanácsosnak látta szövetségesekről gondoskodni azon esetre, ha a francziák Metzet és Strassburgot «la pique á la main» vissza találnák követelni, a mint ez tagadhatatlanul szándokukban is van.

Ha ezen tekintetet tartjuk szem előtt (pedig ezt a béke áldásai (?) iránti előszeretet frázisával nem gondolom, hogy meg lehessen czáfolni), a hármas-szövetség európai szempontból egészen más szint ölt, mint azon lyukas mogyoró szempontjából, melyet békeszeretetnek neveznek. Én arra nem tudok példát a történelemben, hogy az európai béke áhitata visszatartott volna akármely hatalmat is a világon a háborutól, ha azt érdekében levőnek tartotta. Az a lyukas mogyoró-frázis mesebeszéd, rosszabb: képmutatás.

A hármas-szövetség egészen megváltoztatta a német-franczia kérdés európai horderejét. Ha a berlini udvar nem szerezte volna meg magának a bécsi és római udvarokat szövetségesekül, a franczia sem keresne magának szövetségest a német ellen. Elvégezték volna a németek és francziák a maguk dolgát maguk közt ugy, a mint 1870—71-ben elvégezték s akárminő volt volna is a tusa kimenetele, annyi bizonyos, hogy Metz és Strassburg birtokának a németek által megtartása vagy a francziák által visszaszerzése egy csepp vérébe sem került volna sem az olasz, sem a magyar nemzetnek, pénzébe pedig legfölebb, s még hozzá haszontalanul, annyiban, a mennyiben egy amolyan «beschränkte kriegsbereit» kerül, aminőt a franczia-porosz háboru alkalmával gróf Andrássy Gyula javaslatba hozott, s a bécsi udvar, a neutralitas elhatározása mellett, elfogadott. (20 millió forintba került az a «Bereitschaft», csekélység azokhoz a számtalan milliókhoz képest, melyekbe az Európát egy rengeteg kaszárnyavá átalakitó béke áldása azóta került.)

Hanyt-vetett jegyzeteimben Birmarck egy hires beszédének ezen szavaira találok: «Ha a francziákkal háboruba bonyolittatnánk, ez nem vonna okvetlenül maga után orosz háborut is.» Ez akkor igaz volt, ma már nem igaz, s épen a hármas-szövetség logikájánál fogva nem igaz. Németország a hármas-szövetségben keresvén magának támaszt a franczia ellen, igen természetes, hogy a franczia is keres magának szövetségest a hármas-szövetség által megerősödött német ellen; hol kereshetett? ... Oesterreich-Ungarnban? ... Olaszországban? hiszen ezek ellenségével, a némettel szövetkeztek; vagy Angliában? hiszen igaz, vannak érdekek, melyek azokat a hatalmas szigetlakókat arra indithatják, hogy belekeveredjenek a kontinentális viszályokba, a mint belekeveredtek Blenheimnál, s nemcsak belekeveredtek a franczia forradalom császári harczaiba, hanem vezérszerepet is vittek, megvásárolván Ausztriát, hogy támadja meg Napoleont Albion érdekében akkor, midőn azt Ausztria érdeke teljességgel nem kivánta; s azt hiszem, most is belekeverednék Anglia a kontinentális viszályokba, ha — például — Francziaország el akarná foglalni a Koburgok Belgiumát; hanem a miatt, hogy Metz és Strassburg német vagy franczia birtok legyen-e? Anglia bizony nemcsak egy csepp angol vért nem, de még csak egy nadrágtalan Highland ezered nyikorgó audájának épségét sem hajlandó veszélyeztetni. — Hát hol kereshetett Francziaország a német-, osztrák-magyar-, olasz koaliczió ellen szövetségest? Csakis az orosznál keresett s keres is, és azt hiszem talál is. — Franczia érdek szempontjából a dolog természetes.

És ezzel Metz és Strassburg birtokának hordereje megváltozott; nem franczia-német kérdés az többé, hanem olyan, mely lángba, vérbe boritandja egész Európát. Ez a hármas-szövetség syllogismusának kényszerü korollariuma. A kinek tetszik, tessék, az én ősz fejemnek nem tetszik.

De még más sem tetszik. Emlitém, miként a volt vas-kanczellár azon nyilatkozata, hogy «német-franczia háboru nem vonna maga után okvetlenül orosz háborut is, akkor a mikor mondatott, igaz volt; ma már nem igaz, s épen a hármas-szövetségnél fogva nem igaz, — de Bismarck ama mondatának utána tette, hogy, ha a németek orosz háboruba keverednek, a franczia háborut is bizonyosnak vehetik, ez akkor, a mikor mondotta, nem volt igaz, de ma már igaz, s épen a hármas-szövetség következtében igaz; és ez engem, mint magyar embert, aggodalommal tölt el, mert az ellentétes hatalmi csoportosulás folytán, mely most fennáll, ebből az következik, hogy, ha Ausztria-Magyarország és az orosz közt kiüt a háboru, nekünk a francziákkal, mint az orosznak a hármas-szövetség ellensulyozása végetti szövetségesével, is meggyül a bajunk. — Pedig annak a háborunak előbb-utóbb okvetlenül ki kell ütni; köztünk és az orosz közt a keleti kérdésben oly kiegyenlithetlen érdek ellentét kérdése forog fenn, melyet csak karddal lehet s hozzá teszem karddal kell, eldönteni.

Epen midőn ezeket irom, felmerült Magyarországon az orosz-magyar szövetség gondolata; őrült gondolat, rosszabb: (akarom hinni öntudatlan) honárulás; mert Magyarországnak az oroszszal szövetkezése annyit tenne, mint Árpád hazáját ezeréves történelmi jellegéből kivetkőztetve a panszlávizmus martalékává tenni.

Hanem a kérdés veleje mindig a körül forog, igaz-e vagy nem igaz, hogy a hármas-szövetség a szerződő feleket actualis területi épségüknek minden, akárhonnan jöhető támadás ellen kölcsönösen megvédésére kötelezi? Ha igaz, akkor a dolog ugy áll, hogy, ha Metz és Strassburg miatt a franczia és német közt háboru üt ki (a mi nézetem szerint csak idő kérdése,) Olaszország és Oesterreich-Ungarn patakokban lesznek kénytelenek vérüket ontani s száz meg száz milliót, ha nem többet, költeni; mi végett? egyszerüen a végett, hogy a francziák Metzet és Strassburgot vissza ne kapják, a németek pedig el ne veszitsék.

No, ez határozottan ellenkezik az 1879. október 7-iki német és osztrák-magyar kettős-szövetséggel, (melynek én szivvel lélekkel barátja voltam és vagyok), sőt azt egyenesen eltörli (a mit én mondhatlanul sajnálok.)

Annak a kettős-szövetségnek első czikke szórólszóra igy szól:

«Ha a magas szerződő felek várakozása és őszinte óhajtása ellenére a két birodalom valamelyike Oroszország részéről megtámadtatnék, a magas szerződő felek kötelesek egymást birodalmaik összes hadi erejével támogatni s ehhez képest a békét csak közösen és megegyezőleg kötni meg.»

A második czikkben pedig (ismét szóról-szóra) ez áll:

«Ha a magas szerződő felek egyikét más hatalom támadná meg, a másik magas szerződő fél ezennel kötelezi magát, hogy a támadót magas szövetségese ellenében nemcsak segiteni nem fogja, hanem legalább is jóakaróan semleges állást foglal szerződő társával szemben.»

Tehát a kölcsönös fegyveres támogatás csakis egyedül és kirekesztőleg az orosz támadás ellen lett kötelezve, és ez a kölcsönös kötelezettség nagyon indokolt és okszerü, mert kölcsönös érdekazonosságon alapszik; a mint érdekében van Ausztria-Magyarországnak, hogy az orosz támadás ellen Németország által összes haderejével támogattassék, ép ugy érdekében van Németországnak, hogy ugyanazon támadás ellen Ausztria-Magyarország által támogattassék; ebben nincs kegyelem, nincs nagylelküség egyik részen sem; érdekazonosság van s csak az erre alapitott szövetség okszerü és természetes.

Más hatalom általi támadás esetén ellenben Németország és Ausztria-Magyarország egymás irányában csak jóakaró semlegességre lettek a kettős-szövetség által kötelezve; természetesen többet is tehettek, ha ugy tetszik nekik, de tenni kötelezettséget nem vállaltak.

Ha tehát igaz, hogy a hármas-szövetségben a szerződő felek kötelezettséget vállaltak egymás területét minden, akárhonnan jövő, akármi indoku kültámadás ellen kölcsönösen megvédeni, világos, hogy a hármas-szövetség a kettőssel ellenkezik s azt eltörli.

Nagyon komoly dolog ez, véghetlenül komoly. Irtózatos katasztrófáknak vétetnék eleje, ha a világ megnyugtattatnék a felől, hogy a hármas-szövetség nem ily természetü, nem ily jellegü. — Ideje, hogy az a hármas-szövetség szóról-szóra nyilvánosságra hozassék, ugy a mint a kettős-szövetség nyilvánosságra hozatott. Videant consules. . .

Az olasz-franczia viszonyok sajnálatos megváltozása hozta tollam alá ez elmélkedést, a tárgy fontossága s időszerüsége szolgáljon mentségemül.

Befejezés.

A magyar emigraczió olaszországi viszonya politikai előzményeinek megismertetésében eljutottam azon pontig, mely a turini kormányt arra inditotta, hogy megujitsa velünk, magyar emingransokkal, mint nemzetünk függetlenségi emigrácziónak akkoron a világ előtt képviselőivel s általunk a magyar nemzettel, az 1859-ki háboru alkalmából Napoleon császár által kezdeményezett viszonyt, melyet a villafrancai béke oly váratlanul megszakitott.

E viszony megujitása Victor Emánuelnek és nagy miniszterének azon elhatározásával van causalitási kapcsolatban, hogy feladva a plombièresi értekezleten megállapitott álláspontjukat, maguk vették kezükbe az unitárius forradalom zászlaját s elfoglalták a pápától a Markákat s Umbriát, hogy nyilt utjok legyen a szavoyai ház zászlaja alatt monarkhikus alapon megvalósitani Dél-Olaszországnak az északival egy állammá egyesitését.

E merész lépés a turini kormány és Garibaldi közti viszonyban leli magyarázatát: miszerint szerény munkám, habár csak vázlatos is, legalább csonka ne legyen, a magyar emigráczió olaszországi állása politikai előzményeinek előadását ki kell ama viszonynak megismertetésével egészitenem; de munka közben az eszmetársulás annyi elbarangolásra inditott, hogy korunk történelmének e nevezetes szakaszát, a belőle levonható tanulságokkal egyetemben, Irataimnak már részben ki is szedett s (minthogy a fogalmazással jóformán készen vagyok) a jelen kötetet nemsokára követendő V-ik kötetre vagyok kénytelen áttenni.

Itt csak azt akarom megemliteni, hogy a Markáknak és Umbriának Victor Emanuel király által elfoglalása nem csak azon viszony megállapitását vonta maga után, mely az olasz kormány és a magyar emigráczió közt Velenczének 1866-ban Olaszországhoz csatolásáig fennállott, hanem fordulópontot is képezett Magyarország ujabbkori történetében, mert az határozta el Magyarországnak akkor még nem törvényesitett tettleges uralkodóját az 1860. októberi diploma kiadására, a mely (miként már előbb valahol megjegyzém) oly tojás portentumnak bizonyult, melyből a kitartást mállasztó időnek nyolczévi inkubácziója az ur 1867-iki esztendejében Oesterreich-Ungarn csirkéjét költötte ki.

A Villafrancában megszakitott kapcsolatnak a magyar emigráczióval konkrétabb alakban megujitása azon körülményben leli magyarázatát, melyre Cavour Lamarmora tábornokhoz 1860. szeptember 12-én intézett levelének következő szavaival reámutatott:

«A Markák elfoglalása szükségessé vált az által, hogy Garibaldi Nápolyt meghóditotta, de okot ad Ausztriának minket megtámadni. Francziaország ezt elismeri, de nem hajlandó annak fegyverrel ellentállani, tehát saját erőnkre kell támaszkodnunk.»

Hogy Ausztriának elhatározott szándoka volt Viktor Emanuel királynak megtámadására a pápa tartományainak megszállását alkalmul felhasználni, ezt részben már Irataim III. kötetében kimutattam, a következő kötetben még bővebben ki fogom mutatni az októberi diploma tárgyalásánál, minthogy ez (a mint már emlitém, fordulópontot képez Magyarország történelmében.

A támadási szándok bebizonyitását tehát fentartva itt csak az események azon lánczolatára akarok reámutatni, mely Ferencz Józsefet császárt a támadás elhatározására mind a mellett is reábirta, hogy a haderő, a melylyel rendelkezhetett, az 1859-iki csapást bizony még a legtávolabbról sem heverte ki.

Victor Emanuel király a Legatiók és a Markák elfoglalásával maga vevén kezébe a Garibaldi által oly bámulatos sikerrel meginditott egységesitésnek bevégzését, osztrák szempontból nagyon hatalmas indokok forogtak fenn arra nézve, hogy Ferencz József császár elhatározza őt megtámadni, miszerint utját vágja annak, hogy a kis Szárdinia királya a nagy Olaszország trónjára emelkedjék; mert ha ez bevégzett tényyé válik, bizonyosnak vehette Ausztria, hogy a történelem megkérlelhetlen logikája, nem hogy reményt hagyna fenn számára visszaszerezni azon uralgó hatalmi állást Olaszországban, melyet a magentai és szolferinói vereségei megrenditettek, de (a mint a villafrancai egyezmény bebizonyitá) reménytelenné nem tettek, hanem még azt is kicsikarandja — a mint ki is csikarta — kezéből, a mit az 1859-iki háboru Olaszországban még birtokában hagyott.

Pedig hogy mennyire ragaszkodott Ausztria hatalmi állásához Olaszországban, annak bizonyitványát birjuk azon tényben, hogy, midőn néhány évvel később, midőn Ausztriát a német felsőbbség feletti vetélkedése a poroszszal már döntő válsággal fenyegette, készebb volt Victor Emanuel királyt a poroszszali szövetkezésre provokálni — mondhatnám kényszeriteni, — mintsem olasz hatalmi állásának ambicziójáról egy anyagilag nyereséges egyezmény elfogadásával lemondani. Vessen számot az olvasó azon ténynyel, hogy azon háboruban, mely a büszke Habsburg-házat Németországból kidobta, Ausztriának (a Mincio melletti várnégyszög őrségével s a Tirolt fedező tartalékkal) 125,000 embere volt Olaszországban elfoglalva; ha ezen erő is Königgrätznél harczolt volna, alig szenvedhet kétséget, hogy az ottani nagy ütközet kimenetele nem olyan volt volna, mint a minő volt.

De hát a büszke Habsburg-ház ura akart lenni Németországnak is, Olaszországnak is s a következés az lett, hogy mindakét helyről kirugták.

E szivós ragaszkodás az olaszországi uralomhoz Ausztria azon multjában leli magyarázatát, melyet vázlatosan előadtam.

Az 1859-ki háboru elvette ugyan Ausztriától Lombardiát, de oly módon vette el, hogy olaszországi hatalmi vágyának kielégitésére az utat nagy háboru nélkül is nyitva hagyta.

A zürichi békekötésben meg lett állapitva, hogy Francziaország és Ausztria, mint a villafrancai béke-előzmény szerződő felei, korgresszus-tartásra fogják felhivni a többi nagyhatalmakat a végett, hogy a békekötés európai szerződéssé avattassék s ez által Olaszország békéje biztosittassék.

Ausztria nagy reményeket kötött a kongresszushoz. A villafrancai béke-előzményre Napoleon császár által Ferencz József császárnak előterjesztett pontozatok 5-dikében az volt, miként a szerződő két császár mindent elkövetend, kivéve a fegyverhez folyamodást, hogy Toskana és Modena uralkodói államaikba visszahelyeztessenek. Ferencz József császár kijelentette, hogy hozhat személyes áldozatokat, de rokonait, Ausztria hü szövetségeseit, nem hagyja el s nem volt rábirható hogy restaurácziójuk végett a fegyverhez folyamodhatás kizárassék: nem is záratott ki, csak annyi iktattatott a szerződésbe, hogy «Toszkana nagyherczege s a modenai herczeg államaikba visszatérendenek.» A fegyverhez folyamodhatást a zürichi békekötés sem zárta ki, abban csak annyi lett megállapitva, hogy a «toszkánai nagyherczeg s a modenai és pármai herczegek jogai világosan fentartatnak.»

A pápának a Romagna birtokába visszahelyezésére nézve sem képezett a zürichi békekötés a «fegyverhez folyamodhatásban» akadályt. A békekötő hatalmak ebben a kényes kérdésben azon német példabeszéd szerint jártak el, hogy «mosd meg a szőrömet, de meg ne nedvesitsd»; ugy beszéltek a dologról, mintha a Romagnában nem is a pápák uralmának eltörlése, hanem csak a jó vagy rossz közigazgatás kérdése forogna fenn; csak annyi lett a békeszerződésbe iktatva, hogy a szerződő felek, biztosnak óhajtván az egyház államainak nyugalmát s a szent atya hatalmát, igyekezni fognak reábirni ő szentségét, hogy államainak igazgatásában a reformok behozatalának szükségét komoly figyelembe vegye.

Ilyenek lévén a villafrancai és zürichi szerződések, a bécsi udvar arra számitott, hogy, ha ezek egy kongresszus által európai szerződésekké avattatnak, Ausztria szabad kézzel birand a trónvesztett fejedelmeket trónusaikra s a pápát a Romagna birtokába fegyverrel visszahelyezni, s ezzel oly támaszt biztositani magának Olaszországban, hogy nem csak ujra uralogni fog a félszigeten, hanem, ellesve az európai viszonyok valamely kedvező fordulatát, a Mincio melletti formidabilis állásából még az elvesztett Lombardiát is visszaszerezheti.

Hanem Nagy-Britannia a kongresszusra meghivatván, kijelentette, hogy csak ugy veszen részt a kongresszusban, ha előlegesen biztosittatik, hogy a fegyveres avatkozás megengedése még csak szóba sem hozatik a kongresszuson.

Erre Ferencz József császár külügyminisztere, Rechberg gróf, azt adta válaszul, hogy egy oly osztrák miniszter, a ki ebbe beleegyeznék, megérdemelné, hogy mint «perduellis» büntettessék meg. Ausztria ezenkivül a lajbachi és veronai kongresszusok idején alkalmazott hangon kinyilatkoztatta, hogy Olaszország nyugalmának biztositására három alapelvet kell a kongresszuson kiindulási pontul venni; az egyik az: hogy a forradalmi szellemet meg kell fojtani; a másik az: hogy vissza kell uralkodói jogaikba helyezni a fejedelmeket, kiket holmi fakcziózus fondorkodók, a nemzeti akarat hangzatos frázisával takaródzva, trónusaiktól megfosztottak; a harmadik az: hogy a pápának vissza kell adni a fellázadt tartományokat; azonkivül nem akarja megengedni, hogy Szárdinia a nagyhatalmakéhoz hasonló állásban vehessen részt a kongresszuson, az ellen pedig leghatározottabban tiltakozott, hogy a kongresszus Ferencz József császár birtokának, Velenczének belügyeibe avatkozhassék.

E veszekedés közben jelent meg a Napoleon császár sugallatának tulajdonitott hires franczia röpirat «A pápa és a kongressus», mely ellenezte az eszmét, hogy a pápa elvesztett tartományainak birtokára igényt képezhessen a kongresszuson. Igy nyilatkozott maga Napoleon is a pápához intézett levelében, a miért őt IX-ik Pius pápa, több franczia tiszt hallatára, egyenesen hazugnak, csalónak bélyegezte. Ausztria kérdést intézett Párisba, vajjon Napoleon császár e nézet mellett szándékozik-e maradni a kongresszuson is? Azt kapta válaszul: hogy igen; a mire aztán Ausztria kijelentette, hogy ha igy van, neki nem kell a kongresszus, s a leghatározottabban tiltakozik minden lépés ellen, a mely arra lenne intézve, hogy a trónvesztett olasz fejedelmek trónusaiktól távol tartassanak.

Igy történt, hogy a kongresszus összeülése már 1860. január 3-án, a mint deákosan mondanák, a görög kalendák napjára (a mi nincs) halasztatott, azaz elejtetett s Ausztria elesett azon reményétől, hogy Olaszországnak Victor Emanuel uralkodása alatt egy hatalmas állammá egyesitése a zürichi békekötésnek európai szerződéssé avatásával elháritható; és a mint ez a remény eltünt, Olaszország egységesitése a megvalósulás felé hatalmas lépésekkel előre haladt. Ausztria még remélte, hogy Napoleon császár a Romagnának s a közép-olaszországi fejedelmeknek, különösen Toscanának Piemonthoz csatolásába nem fog beleegyezni, de biz ő csak árt szabott érte (Szavoját és Nizzát) és azt megkapván, beleegyezett. Ausztria s a pápa haragosan tiltakoztak a dolog ellen, ő szentsége, mint amolyan «Jupiter tonans» (mennydörgő Jupiter), jobbra-balra szórta az istentelen forradalmárok fejére a Vatikán száraz mennyköveit, de biz azok az «istentelen forradalmárok» tudták, hogy azok a mennykövek nem a vallás szent érzelmeiből származnak, hanem a világi uralmát féltő pápa ambicziójának kohójában kovácsoltatnak, hát jobban tisztelték a népszabadság védistenét s jobban szerették az olasz hazát, mintsem hogy azoktól a nem épen «szentséges» jellegü villámoktól megijedtek volna.

Aztán jött az a bámulatos Garibaldi, felszabaditotta Szicziliát s átjönni készült a kontinensre, hogy Nápolyt is felszabaditsa — ezek már oly dolgok voltak, hogy Cavour már augusztus 6-án, tehát még Garibaldinak a kontinensre átszállása előtt igy irt Medici tábornoknak Messinába: «Ne csináljunk magunknak Ausztria ereje és szándokai felől illuziókat, Ausztria háborura készül s jobbnak látja be nem várni, hogy Olaszország megalkotva legyen.» Mikor aztán Garibaldi átjött a kontinensre, hogy Nápolyt is felszabaditsa, a mint Szicziliát felszabaditotta, Cavournak nem lehetett többé, nem is volt a felől kétsége, hogy, a mint a monarchiai elv biztonságának érdeke sürgős szükséggé teszi, hogy Victor Emánuel király maga vegye kezébe a harczot Nápoly utolsó királya ellen, Ausztria ezt tétlenül nézni nem fogja s támadási szándoka imminens tetté válik.

Garibaldi átjövén győzelmes seregével a kontinensre, közelgésének puszta hirével kikergette fővárosából a bourbon királyt; ez azonban fővárosának feladásával még nem szünt meg tekintélyes hatalom lenni; birtokában volt a 200 várágyuval védett Capua, kezében volt a megtörhetetlen sziklába vésett Gaëta sasfészek, és e két hatalmas támpontra támaszkodva volt a Volturno folyam partján 45.000 főnyi hadserege; megbizható sereg, mely soraiban több ezer derék svájczi és bajor harczost számlált, kikre a nápolyi nép szelleme nem gyakorolt lehangoló befolyást; és volt jól felszerelt s jól kezelt hatvan tábori ágyuja. E tekintélyes erővel szemben Garibaldi csak mintegy 15.000 önkénytessel, huszonöt hiányos szerkezetü ágyuval rendelkezett; és az 5000 főnyi királyi lovassággal szemben csak ötven magyar huszárja volt.* A királyiak oly erőseknek érezték magukat, hogy nem is szoritkoztak a védelemre, hanem támadólag léptek fel.

Hogy Ausztria akkoron csak biztatta kitartásra Nápoly utolsó királyát s csak amugy suttyomban segitgette, de védelme végett fegyverhez nem nyult: ennek egyrészt a nyugoti két nagyhatalom által proklamált nem-avatkozás elvében, másrészt pedig azon meggyőződésében van magyarázata, hogy Victor Emánuel nem merheti nyiltan kitüzni a forradalom zászlaját; mert ha ezt meg merné tenni, «nem csak Ausztriával gyülne meg a baja, hanem felzuditaná maga ellen az oroszt, a poroszt, egész Németországot és a spanyolt; Victor Emánuel fegyveres segitsége nélkül pedig Garibaldi a maga önkénteseivel nem birhatja Bourbon Ferenczet legyőzni, mert «elhulltanak legjobbjai a véres harczok alatt», a harczedzett elhulltaknak helyét belértékben fogyatékos ujonczokkal kellett betöltenie. Ausztria tehát remélte, hogy Olaszország egységesitésére meghiusul a nélkül, hogy ő fegyveres avatkozást volna kénytelen koczkáztatni.

Azonban Garibaldi, a ki már nemcsak Szicziliának, hanem Nápolynak is diktátora volt s fél Olaszországgal rendelkezett, hive volt ugyan azon eredeti programmjának, hogy «Olaszország és Victor Emanuel», de hajthatatlanul ragaszkodott azon nézetéhez, hogy előbb meg kell csinálni Olaszországot, csak azután kell az annexiókra gondolni; ő ki fogja kiáltani Victor Emánuelt Olaszország királyának, de majd csak a római Capitóliumból, nem előbb s nem hamarább; és a mig Garibaldi e nézetével utjában állott az annexióknak, melyek az olasz kérdést a monarkhiai elv alapján eldöntötték s a forradalomnak véget vetettek volna, a hatalmas diktátor körül oly befolyások nyertek mindinkább szélesedő tért, melyek Cavourt aggodalommal töltötték el, hogy, ha királya nem siet saját hadserege élén Délolaszország ügyeiben állást foglalni, az irányt adó hatalom kisiklik Garibaldi kezeiből s azoknak kezeibe megyen át, a kiknek nem «Olaszország és Victor Emanuel» a jelszavuk, hanem a mistikus «Isten és nép» (ezek Cavour saját szavai); — szóval aggódott, hogy a monarkhiai elvnek fölibe kerekedik a republikánus forradalom.

E veszély elháritását, vonjon bár maga után közvetlen háborut Ausztriával, Cavour a Szavoja-ház s vele az olasz ujjászületés annyira fontos s annyira sürgős érdekének itélte, hogy annak minden más tekintetet alá kell rendelni. — Ez inditotta Cavourt arra, hogy királyának a Markák és Umbria azonnali elfoglalását tanácsolja, minthogy e nélkül Nápolyhoz férni nem lehetett.

Cavour tudta és tudta királya is, hogy ezzel magukat az Ausztria által megtámadtatásnak teszik ki és a felől sem csináltak maguknak illuziót, hogy Olaszország akkori helyzetében háborut provokálni Ausztriával annyira koczkáztatott, miként Cavour augusztus 31-én, — tehát ugyanazon napon, melyen Persano tengernagyot értesitette, hogy «a Markák s Umbria elfoglalása el lett határozva, bár mik legyenek is e merész vállalat következései», — gróf Arese által azt izente Napoleon császárnak, hogy «Olaszországot menti meg, ha megakadályozza, hogy a «tavaszig» Ausztria által megtámadtassék.» (Figyelmet kérek e szóra «a tavaszig.»)

De Cavournál, midőn merész vállalatával háborura provokálta Ausztriát, nem hiányzott az önbizalom, mely Napoleon császár szavai szerint, de a történelem tanusága szerint is «legelső erénye egy nemzetnek.»

«Verekedni fogunk s én érzem idegeim állapotán, hogy jól fogunk verekedni, különben, mikor csak egy ut áll az ember előtt, többé nem kell veszélyekkel gondolni, a melyekkel jár, hanem legyőzések módjairól kell gondoskodni.» Igy irt Cavour egy meghitt barátjának — és a legyőzés módjairól gondoskodott is. E gondoskodás inditotta arra, hogy megujitsa a villafrancai villámcsapás által megszakitott szövetségi kapcsolatot velünk, magyar emigránsokkal, s általunk a magyar nemzettel, a melyről akkoron tudva volt az egész világ előtt, hogy a nép csak ugy lesi az első ágyulövés durranását, s áhitattal várja «az üzenetet». (Boldog isten, minő különbség az akkor s a most közt! mennyire igaz Lucanus mondata, hogy: «nihil positum est, sed sors incerta vagatur» — semmi sem állandó, a sors bizonytalanul kóborol.)

Szeptember 7-én izent Victor Emánuel hadat a pápának, engem pedig s Teleki László és Klapka tábornok társaimat Cavour Turinba hivott, a hova a következő napon meg is érkezénk. Szeptember 11-én a piemonti seregek bevonultak a pápa tartományaiba, Turinban pedig a király elnöklete alatt tartott minisztertanács megerősiti a szeptember 10-ikén Cavourral megállapitott egyezményünket, mely Irataim II. kötetében van megismertetve. — A causalitási kapocs e közt s az olaszországi események közt szembetünő. — Az indokra pedig Bianchi Nicomed «Diplomácziai történelme» VII. kötetének 346-ik lapján e szavakkal mutatott reá: «A viharral szembeszállás végett ujra felvétetett a magyarországi forradalom terve mint segitség Ausztria ellen, ha megtámadna. Az olaszoknak segitség volt volna az osztrák támadás ellen, nekünk magyaroknak több mint segitség, alkalom és biztonság volt volna hazánk elrablott függetlenségének visszaszerzésére. — A mi reményünk meghiusult, mert meghiusult Ausztria azon reménye, hogy a szabadsággyilkos Szent szövetséget feleleveniteti a varsói értekezleten. — Ausztria e törekvése okszerü kapcsolatban van az októberi diplomával, mely végzetterhes befolyást gyakorolt Magyarország történelmére. Arrol a varsói értekezletről, mely csak futólag van Irataim III-ik kötetében érintve, kimeritő diplomácziai adatokat fogok munkám következő kötetében nyujtani.

A jelen kötetre a magyar emigráczió olaszországi viszonya politikai előzményeinek megismertetése volt feladatomul kitüzve. Igyekeztem e feladatnak megfelelni; nem hizelgek magamnak annak gondolatával, hogy jól megfeleltem. Kilenczvenegy éves öreg ember vagyok, lelki, testi erőm megfogyatkozott az évek sulya s hosszu életem bajainak, keserveinek nehéz terhe alatt: de ha e fogyatkozások tudatában többre nem is számithatok, annyinak elismerésére szeretnék számithatni, hogy becsületesen igyekeztem.

És még annak elismerésére is szeretnék számithatni, hogy, a mint az élet mesterének, a világ történelmének mezején barangolék, szemem előtt mindig szülőföldemnek, «hazámnak» szent képe lebegett. Ennek érdeke az én politikai csillagom; az vezérelt elmélkedésem utjain; életfáradt agyam minden gondolatával, szivem minden dobbanásával magyar hazámon csüngök; ki lettem dobva a magyar polgárok soraiból; tudom, hálával tapasztalom, hogy ők engem, a hontalan páriát, még mindig testvérüknek tekintenek, — legyenek megáldottak testvéries érzelmükért, melyet testvéri szeretettel viszonzok; a «haza» felé pedig, a mely «házából kitaszitott», e szavakkal nyujtom karjaimat: «a viszont nem látásig, kedves édes Anyám! . . .»

*) Bámulatos dolgokat vitt véghez az az ötven magyar huszár s dicsőségesen versenyzett velük az alig pár száz főnyi magyar gyalogság, a mely a volturnói ütközetben (október 1-én) szuronyszegezve törte meg az ellenség tömör sorait. («Les Hongrois que Garibaldi avait avec lui culbutèrent l'ennemi à la baïonnete.» Ezek az «Annuaire des deux mondes 1860. kötetének szavai. Garibaldi október 3-iki napi parancsában igy szólt a magyarokról: «Szép volt látni a magyarokat, miként mentek a tüzbe, olyan nyugodtan s olyan rendben, mintha nem is ütközetben, hanem csak gyakorlati mezőn volnának. Csekély számuk daczára az ő rettenthetlen bátorságuknak nem csekély része volt a győzelemben.»

Wekerle Sándor miniszterelnök beszéde.

(A képviselőház nov. 11-dikén tartott ülésén.)

T. ház! (Halljuk! Halljuk!) Az előttem szólott t. képviselő urak két szempontból tárgyalták a költségvetést, tették meg erre vonatkozó észrevételeiket és megjegyzéseiket. Az első a pénzügyi szempont, a második, a mit természetesnek találok, hogy a költségvetés általános vitájánál a pénzügyi szemponttal kapcsolatba hozatik: a politikai szempont volt. Ezen felszólalásokra már hivatalos állásomnál fogva is kénytelen vagyok reflektálni, de különben is kérem a t. ház figyelmét; mert a felszólalásoknak egy része, még pedig jelentékeny része, nemcsak politikai, hanem pénzügyi vonatkozásaiban is olyan volt, mely egyenesen vádak természetével bir, ugy hogy az igazságnak való felderitése, közállapotainknak helyes szinezése végett lehetetlen szót nem emelnem. (Halljuk! Halljuk!)

Átalában a felszólalt t. képviselő urak a költségvetés alkalmából azt hozták fel, hogy kiadásaink nagyobb mértékben emelkednek, mint a minő jövedelmeinknek természetszerü fokozása; felemlitették, hogy jelentékeny kiadási többletekre kell még elkészülve lennünk a hadügyi, s átalában a védelmi kiadásoknál, az igazságügyi s az adminisztráczionális reformoknál; hogy jelentékeny lesz a kiadás ugy az állandó természetü dotácziók, mint a beruházások terén a gazdasági szükségleteknél; hangsulyozták azt, hogy ezen kiadások nagyrészt oly természetüek, hogy nem lesznek apaszthatók, mig ezzel szemben bevételeink nagyrészt prekarius természetüek, a melyek nem csak, hogy nem fokoztathatnak tovább nagy mértékben, hanem hogyha mostohább viszonyok nehezednek reánk, el kell készülve lennünk arra, hogy nem csak az egyenes adók és a fogyasztási adók jövedelmei, hanem egyes gazdasági ágak jövedelmei is, ezek közül külö-

nősen felemlitve az államvasutak jövedelmét, jelentékeny hanyatlásnak lesznek kitéve.

Hát én, t. ház, a talán kissé tulzott szinezésektől eltekintve, nagyjában és egészében egyetértek ezekkel az állitásokkal, alapjukban elfogadom ezeket az állitásokat, csak azután azt kérem és azt tartanám kivánatosnak, hogy ezeket az állitásokat ne csak hangoztassuk, hanem akkor, midőn belőlük a gyakorlati politika terén a konzekvencziákat is le kell vonnunk, azokat folyton szem előtt is tartsuk, meg is valósitsuk. (Helyeslés jobbfelől.)

De, midőn ezek az állitások ugy hozatnak fel, mintha azok az én állitásommal ellentétet képeznének, mintha az én egész álláspontom talán ezzel ellenkezőleg épen egy könnyelmü aerát kivánna inaugurálni: akkor azután nemcsak jogom van, hanem egyenesen kötelességem az ellen védekezni azért, mert én tényekkel és egész eddigi magatartásommal tudom kimutatni és bizonyitékát szolgáltatni annak, hogy ezeket az igazságokat nemcsak elvi tételként állitottam fel, hanem a gyakorlati politikai terén is megvalósitani igyekeztem folyton oly mértékben, a mint azt egy embertől, ha azt az állást foglalja is el, a melyet ez idő szerint én elfoglalok, a legkiterjedtebb mértékben megkivánni csak lehet. (Tetszés jobbfelől.) En felveszem a keztyüt, t. ház és nem követem Horánszky Nándor t. képviselő urat a személyeskedés utvesztőjébe. (Mozgás balfelől.)

Horánszky Nándor: Tényeket biráltam!

Wekerle Sándor miniszterelnök: Bocsánatot kérek, t. képviselő ur, nem annyira tényeket, mint inkább intencziókat méltóztatott itt birálni. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon. Ellenmondás balfelől.)

Ismétlem, t. ház, felveszem a keztyüt a legszigorubb mérték szerint. Nem a méltányosságot, hanem magát a legridegebb igazságot keresem. Még igy is felveszem a keztyüt, de azután maradjunk csakugyan az igazság keretében.

A t. képviselő ur ugy tüntette fel a dolgot, mintha én a deficzit megszüntetésével, a mely, ugy tudom, már az ötödik költségvetésünkben nyilvánul, valami nagyon kérkedtem volna s azt az én személyes érdememnek akartam volna feltüntetni. Hivatkozom, t. ház, azokra, a kik a háznak régebben tagjai és hivatkozom azóta következetesen elfoglalt álláspontomra, hogy midőn ezelőtt négy évvel az első deficzitmentes költségvetést volt szerencsém beterjeszteni, én akkor ezt az eredményt nem az én érdememnek és nem is a párt érdemének tulajdonitottam, hanem tulajdonitottam a nemzet áldozatkészségének. (Igaz! Ugy van! jobbfelől.) Minden pártnak megadtam belőle a maga részét, megadtam Horánszky Nándor t. képviselő urnak is, megadtam azért, mert azon eszközök megajánlásánál, melyek ezen eredmény elérését lehetővé tették, ő is közremüködött.

De, t. ház, ha már ezzel a multtal foglalkozunk és a politikai álláspontokat jelezzük, akkor ne feledjük azt, hogy midőn én itt először állitam fel és bizonyitottam, hogy a kibontakozásnak meg vannak a módjai és eszközei; akkor a t. képviselő ur volt az, a ki ezen felállitott programmot elégtelennek tartotta és a ki a kibontakozás eszközeit nemcsak ki nem elégitőknek, hanem részben helyteleneknek is jelezte s azt jövendelte, hogy ezek eredményre nem fognak vezetni, hogy itt csak egy módon lehet segiteni és ez a rendszer teljes megváltoztatása.

És most t. ház, midőn már az ötödik budget tanuskodik arról, hogy nem az a panacea segitett a bajon, a melyet a t. képviselő ur mondott; mit mond a képviselő ur? Azt mondja, hogy megbukott az egész rendszer és pedig nem az ő rendszere, hanem a mi rendszerünk, a melylyel az eredményt elértük. (Tetszés jobbfelől.)

Es mit mondok én, a mit ő rossz néven vesz? Tisztán azt, hogy ezek a mult események nem igazolják az ő politikáját. És a t. képviselő ur ezt a szerény megjegyzést rossz néven veszi.

De állit fel ugy Horánszky mint Helfy t. képviselő ur két más tételt is, tudniillik, hogy ha az egyensulyt állami háztartásunkban meg akarjuk óvni, a mint, azt hiszem, minden áron meg kell azt óvni, akkor a fokozottabb takarékosságot folyton szem előtt kell tartanunk; az institucziók berendezésében az olcsóságra a pénzügyi eredményre folyton tekintettel kell lennünk. Én ezeket a tételeket szintén elfogadom, sőt azzal egészitem ki, hogy intézményeink berendezésében még a kellő egymásutánra is figyelemmel kell lennünk (Helyeslés jobbfelől.), hogy a jövedelmező reformokat és institucziókat első sorban létesitsük; mert csak ezen mód mellett helyeztem kilátásba és vállaltam el a politikai szavatosságot, hogy financziális erőnk elég lesz a reformokkal járó költségeknek fedezésére. De azután, a mit azelőtt mondtam, azt komolyan vettem, hogyha csakugyan el akarjuk ezeket a czélokat érni, akkor azokat ne csak idealiter hangoztassuk, ne csak elvképen állitsuk fel, hanem a gyakorlati politika terén folytonosan tartsuk is szem előtt. (Helyeslés jobbfelől). A közelmult eseményeire tudnék hivatkozni, hogy midőn jelentékenyebb kiadással járó törvényeket tárgyaltunk, akkor sem én voltam az, a ki az arra a czélra forditandó anyagi eszközöket keveselte, hanem mindig azon oldalról merültek fel azok a követelések, a melyek még fokozottabb eszközökkel még nagyobb áldozatok árán akarták azon czélokat elérni. (Felkiáltások a szélsőbalon: Hol?)

Polónyi Géza: Talán a delegáczióban? (Zaj. Halljuk! Halljuk! jobb felől.)

Wekerle Sándor miniszterelnök: Majd leszek bátor a delegáczióra is felelni, csak öt percznyi szünetet kérek. (Halljuk! Halljuk!) Én utalhatok, t. ház, a legutóbbi időben tárgyalt egyik nagyfontosságu javaslatra, az állami tisztviselők illetményeinek szabályozásáról szóló javaslatra, vajon a módnélküli követeléseknek támogatói ezen az oldalon voltak-e, vajon én voltam-e az, a ki ajánltam azokat a kiadásokat, vagy pedig ott voltak azoknak szószólói? (Tetszés jobbfelől. Mozgás a baloldalon.)

Hock János: Csak a tanitók ügyében voltak! (Zaj.)

Wekerle Sándor miniszterelnök: Én igenis utalok magoknak a tanitóknak ügyére. (Halljuk! Halljuk!) Engedelmet kérek, vajjon ott a követeléseknek és kiadásoknak nem oly mértékét állitották-e fel, a mely egyenesen ellentétbe állott volna nemcsak az állam teljesitési képességével, hanem minden iskolafentartó teljesitési képességével is. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Merem mondani, hogy igen szivesen veszem azt, hogy ha a t. képviselő urak a takarékosságra és az óvatosságra tesznek figyelmessé, de ezt olyan értelemben megint nem fogadhatom el, mintha nekem szükségem volna erre a figyelmeztetésre. Utalok a ház naplóira, a melyekből kitünik, hogy már akkor, a mikor első sorban konstatáltuk az egyensulyt, óva intettem és kértem a t. házat, hogy óvakodjunk az erőnkben való elbizakodástól. (Helyeslés a jobb oldalon). S azután is egyetlenegy alkalmat sem mulasztottam el, hogy a költségvetési felszólalásaimhoz ezen óvatotságot minden pártnak különös figyelmébe ne ajánljam (Igaz! Ugy van! a jobboldalon).

Hock János: A delegácziókat kellett volna arra inteni. (Halljuk! Halljuk!)

Wekerle Sándor miniszterelnök: A t. képviselő ur a delegácziókat méltóztatik felemliteni. Igen szivesen veszem, mert később ugy is ki kellett volna erre a thémára terjeszkednem, mert Molnár József képviselő ur, a mikor a hadügyi kiadásokról szólott, ugy állitotta oda azokat, mintha a hadügyi kiadásoknak mérték nélküli növekedése lenne az oka annak, hogy egyéb kulturális és gazdasági szükségleteinket, politikai ambiczióinkat nem elégitjük ki teljesebb mértékben, mintha ezek volnának akadályai közügyeink fejlődésének. (Ugy is van! a szélső baloldalon.)

Legyen szabad, ha már e thémáról szólok, kitérnem Horánszky Nándor t. képviselő ur egy vádjára, a ki az egyéni intencziókat fejtegetve azon tétel igazolására, hogy én reklammal dolgozom, azt mondta: én ugy tüntetem fel a dolgot, mintha óriási követelésekkel állanék szemben s azokat mindig leszállitanám s ebből valami nagy érdemet kovácsolok magamnak, pedig moczczani sem merek. Ennek bizonyitására két dolgot hozott fel; először, hogy midőn a delegáczióban annak egy tagja, a ki nem a t. ház körébe tartozik, az 1867-iki törvényben foglalt «magyar-hadsereg» kifejezésről megemlékezett s oly szót használt . . .

Gróf **Apponyi** Albert: Frázis!

Wekerle Sándor miniszterelnök: Nos igen, hogy frázis: én nem emeltem rögtön szót. Ez az a nagy politikai mulasztás. Hát először azon az ülésen, vagy legalább akkor, midőn ez mondatott, jelen sem voltam, de ha ott lettem volna is, nem szóltam volna, mert maga a megjegyzés lényege, hogy t. i. a 67-iki törvénynek «magyar hadsereg» kifejezése alatt nem azt a külön magyar hadsereget lehet és kell érteni, melyre sokan tendálnak, azt hiszem oly állitás, melyet a t. képviselő ur sem fog kétségbe vonni. (Ugy van! jobbfelől.) A t. képviselő urnak másik bizonyitéka az, hogy midőn a hadügyminiszter egy válasza tárgyaltatott s az Hegedüs Sándor t. barátom követelésével szemben a delegáczió határozatában kivánt akadémia felállitását későbbi terminusra helyezte kilátásba: (Zaj balról.) akkor én megint hallgattam. Talán a t. képviselő ur előtt is tudva van, hogy a delegáczió határozataira a közös kormány által adandó válaszok a magyar kormány egyetértésével állapittatnak meg, hogy tehát — nem ugyan a tárgyalás közben, történő esetleges felszólalásai és megjegyzései — de a hadügyminiszternek az az irott válasza, melyről ott szó van, az én szolidáritásommal tétetett. (Felkiáltások balról: Annál rosszabb!)

A t. képviselő ur tehát azt várta tőlem, hogy előbb beleegyezzem a válasz ily módu megoldásába s midőn megadják: szólaljak fel ellene (Zaj balfelől) s mert ezt meg nem tettem, ebből azt következteti, hogy akkor, midőn a hadügyi kiadásokról van szó, moczczanni sem merek. Hát, t. ház, akkor, mikor tulzott követelésekkel állottak elő, akkor, mikor megengedem, magukban czélszerü, sőt talán szükséges intézményeket gyorsabban akartak létesiteni, mint anyagi teljesitő képességünk megengedte volna: akkor igenis felszólaltam e követelések ellen, még pedig sikerrel. (Ugy van! jobbfelől.) És akárki fog is utánam jönni, mert ez — engedelmet kérek — nem szóbeszéd, hanem hivatalos okmányokkal igazolható tény, ott fogja találni az irattárban azt is, hogy én, mint minden szükségletnél, a hadügyi költségvetésnél is elismertem a természetszerü növekedés szükségét és okadatoltságát, de az anyagi teljesitési képességünkkel arányban nem álló követeléseket kellő mértékre leszállitottam. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon). Miután pedig most egy oly terv állapittatott meg, a melynek fokozatos megvalósitása nézetem szerint anyagi teljesitési képességünkkel arányban áll, reménylem, hogy azon eset, hogy a hadügyi követelések tulzott mértékben állittassanak fel, és azután az adminisztráczió tárgyalások során legyünk kénytelenek már előzetesen azok ellen állást foglalni, legalább a legközelebbi években többé előfordulni nem fog. (Helyeslés a jobboldalon).

Hogy azok a hadügyi követelések valami tulzott mértékben nincsenek megállapitva, ha talán, megengedem, terhesebbek és nagyobbak, mint magam óhajtanám, hogy azok legyenek, arra én két bizonyitékot vagyok bátor felhozni. Az első bizonyiték és élő tanu Horánszky Nándor t. képviselő ur, mert ha ő figyelemmel kisérte az én müködésemet a delegáczióban, én is természetesen figyelemmel kisértem az ő müködését. És mit láttam? Hogy akkor, midőn tételenkint vettük elő azt a szükségletet és arról volt szó, hogy megajánljuk-e azt vagy sem, a t. képviselő ur, igenis, emelt kifogásokat közjogi szempontból, de maguknak a tételeknek szüksége elől ő sem tudott elzárkózni.

Horánszky Nándor: Nem szavaztam meg azokat.

Wekerle Sándor miniszterelnök: A szükségesség szempontjából, vagy politikai szempontból? Méltóztassék számadatokban kifejezni azokat a tételeket, a melyeket meg nem szavazott és mutassa ki azután azoknak vészthozó financziális következményét, mely az ő álláspontja és az én álláspontom közötti financziális különbözetből az ország financziára hárult.

De t. ház! Egy másik ennél talán nagyobb bizonyitékom is van arra, hogy ha ismétlem, azok a hadügyi kiadások nagyok is, terhesek is, de talán még sem lehet azt állitani, hogy a mi védelmi kiadásaink nagyobb mértékben növekednének, mint többi kiadási szükségleteink. Ha összehasonlitást teszünk a közösügyi kiadások és egyéb tárczák szükségletei között, azon eredményre jutunk, hogy költségvetésünkben a közösügyi kiadások 1·9%-kal, de a vámbevételek növekedésének hozzászámitása mellett, mert csak igy lehet felállitani a paralellát, 4%-kal növekszenek. A honvédelmi tárcza szükségleteinek többlete 3.8%-ot tesz ki. Ezzel szemben egyetlen egy tárczát sem találok, hol a kiadások az eddigi kiadásokhoz viszonyitva ilyen kis százalékkal növekednek. Az egyetlen pénzügyminiszterium kiadásai növekednek 4·4%-kal, ellenben a kereskedelmi tárczáé 8·8%-kal, a földmivelési miniszteriumé 8.6 százalékkal, az igazságügyminiszteriumé 8·3%-kal, a belügyminiszteriumé 10·7%-kal és a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumé 11%-kal.

Horánszky Nándor t. képviselő ur annak igazolására, hogy én reklámot csinálok — mert hiszen reklámmal, lefőzéssel és gondolom felültetéssel méltóztatott vádolni — ismétlem a nélkül, hogy személyes térre követném, de talán kötelességem is vádakat egész nyugalommal nem magamon száradni hagyni, mondom annak igazolására, hogy reklámot csinálok, milyen két bizonyitékot hozott fel. Azt, hogy ha mi reálisan és helyesen a valóságnak megfelelően irányoznánk elő akkor azokat a bevételeket sokkal nagyobb összegben kellene előirányozni, mint a költségvetésben vannak.

A t. képviselő urnak ezelőtt néhány esztendővel mindig az volt a kifogása, hogy a bevételek tulságosan vannak előirányozva. Akkor irreálitással vádolt bennünket, most pedig, hogy a reálitás követelményeinek teljes szemmeltartásával vannak a tételek előirányozva, még pedig ugy, a hogy itt és e helyről többször konstatáltam magam is, hogy én is azt hiszem, hogy több lesz a bevétel, de többet előirányozni czélszerünek és okszerünek nem tartok épen azért, mert áll az a tétel, a melyet a t. képviselő ur és Helfy Ignácz t. képviselő ur is felhozott, hogy ezen bevételek között prókárius természetüek is vannak, most ezt reklámhajhászatnak nyilvánitja. (Derültség jobbfelől.)

Ez ellen nem volna kifogásom, ha a t. képviselő ur később önmaga nem czáfolná meg a maga állitását, mert a ki beszédét 20—25 sorral tovább olvassa, ott annak bizonyitékát fogja találni, hogy ezeket a többleteket mi, öt millió erejéig, már is kimeritettük, vagy legközelebb ki fogjuk meriteni. Ez van a t. képviselő ur beszédében és ez által önmaga szolgáltatta annak a bizonyitékát, hogy az a reklám nem áll, hanem hogy a t. képviselő urnak volt szüksége arra, hogy ily tételeket hozzon föl a végből, hogy valahogy ezen reklámot igazolhassa. (Tetszés jobbfelől.)

A másik állitása a t. képviselő urnak az, a hol a lefőzésről szól . . .

Polónyi Géza: Igaza van! (Mozgás jobbfelől.)

Wekerle Sándor miniszterelnök: És itt nemcsak Polónyi Géza t. képviselő ur nyilvánitott véleményével találkozom, hanem Helfy Ignácz t. képviselő uréval is, a ki, ha jól tudom, a mult esztendőben szórólszóra ugyanazokat hozta föl, a miket most Horánszky Nándor t. képviselő ur. (Derültség jobbfelől.) A dolog tehát, engedelmet kérek, legalább is nem uj. (Egy hang balfelől: De igaz!) Ám nézzük meg, hogy mennyiben igaz. Epen evvel akarok foglalkozni. (Halljuk! Halljuk!) Azt méltóztatott felhozni, hogy nagy összegeket követelek, hogy abból valamit leengedek és mégis egy többletet fentartok. Ebből áll a lefőzés. A fogyasztási adóknál pedig épen egy borzasztó állapot fejlődik ki, mert ott ugyanazon tendenczia érvényesül, az egész ország árendába adatik és innen van a nagy financziális eredmény. (Mozgás balfelől.) Ha a t. képviselő ur a három évi cziklus eredményét figyelmére méltatja, ugy azon adatokból, a melyeket a pénzügyi bizottságban is közöltem, kitünik, hogy a kereseti adók 800.000 forinttal növekedtek. Ebből egy, még pedig igen tetemes rész az összeirások pontosabbá tétele folytán a családtagokra esik, ugy, hogy bár erre részletes statisztikai adataink nincsenek, alig mondható, hogy magára a tulajdonképeni harmadosztályu kereseti adóra 600,000 frtnál töb maradt, a mi a kivetési czenzusnak, a becslésnek következménye. Azt hiszem, t. ház, hogy ennél csattanósabb bizonyitékot senkise szolgáltathat, mint a képviselő ur, hogy t. i. nem az adósrófnak, hanem azon adónemnél a természetes fejlődésnek következménye ezen viszonylagos többlet. A ki tudja, hogy nálunk a kereseti adó alapját képező jövedelem, a mint ezt a közzétett statisztikából is mindenki láthatja, 84.000,000 frtot tett, és valamennyire csak bizik ezen ország fejlődési képességében: nem hagyhatja figyelmen kivül azt, hogy a 3 utóbbi évben egyes iparágak nagy lendületet vettek, hogy épen azon foglalkozási ágak szaporodtak és lettek intenzivebb jövedelmezőségüekké, melyek ezen adó alá tartoznak. (Ugy van! jobbfelől.) A három évre megosztva ezen 600.000 frtot, talán mégis a természetszerü növekedésnek s nem az adósrófnak tulajdonitható ezen eredmény. (Ugy van! jobbfelől.) De hogy különben mennyire áll az, hogy az ország a fogyasztási adók terén árendába van adva, arra nézve méltóztassék a statisztikai adatokat meghallgatni. (Halljuk! Halljuk!)

Igaz, t. ház, hogy az ország igen sok községe magánbérlő kezén volt. Többször fejeztem ki abbeli intencziómat s leghatározottabb törekvésem odairányul, hogy a magánbérlők kezéből a községek maguk vegyék át a fogyasztási adót (Egy hang a szélső baloldalon: Nem tudják behajtani!), mert a községek közrehatása szolgáltat egyedül biztositékot arra, hogy az a népesség érdekében fog gyakoroltatni és hasznosittatni.

De, t. képviselő ur, nézzünk egy kis statisztikai adatot arra nézve, hogy vajjon előhaladás van-e e téren, vagy pedig visszahatás, a miből arra lehetnek következtetni, hogy az ország árendába van adva? (Halljuk! Halljuk!) 1892-ben Magyarországnak 3177 községe váltotta meg, illetőleg volt a fogyasztási adó birtokában; 1893-ra nézve pedig 6960 község. Én tehát azt hiszem, hogy midőn egy év különbözete 3800 községet mutat föl; a midőn én az adminisztráczió eredményeként azt tudom felmutatni, hogy most több, mint kétannyi község birja a fogyasztási adót: ez oly haladás, a mit magam sem mertem reményleni, és a mi mindenesetre leghathatósabb czáfolata azon vádnak, hogy itt az ország árendába volna adva. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

Hock János: Ráutalják az adót a községekre.

Wekerle Sándor miniszterelnök: A közbeszóló t. képviselő ur legyen szives figyelemmel kisérni előadásomat; én nem a ráutalt községekről szólottam, azokról, a melyek megváltották az italmérési jogot (Ugy van! jobbfelől.) Ebben nincsenek benn a ráutalt községek; ezek ezenkivül vannak. Nem áll tehát t. képviselő ur közbeszólása, illetőleg az abból vonatkozó következtetés. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.) Itt ismétlem, azon községekről van szó, a melyek megváltották a fogyasztási adót.

Holló Lajos: Ezek azonban azt albérbe adják! (Zaj jobbfelől.)

Wekerle Sándor miniszterelnök: Megengedem, hogy albérletbe adják, de itt aztán már nagyobb biztositékot nem szerezhetek, mintha a népesség érdekeinek gondozását azok kezeire bizom, a kik első sorban vannak arra hivatva és hogy arra nézve, hogy albérletbe ne adhassák, a legnagyobb szigorral járok el, mert ha tudomásomra jut, hogy a megállapitott egyezség ellenére ily formán hasznositják a fogyasztási adóbérletet, akkor felmondom a szerződést és elveszem a bérletet. (Helyeslés jobbfelől), Sajnálom, de sokszor kénytelen vagyok a községek háztartására való tekintettel, a mennyire ezt törvényeink keretében csak tehetem, szemet hunyni azért, hogy a községeket e jövedelmi forrástól meg ne fosszam. (Helyeslés jobbfelől.)

De akárhogy áll a dolog, egygyel méltóztassanak tisztába jönni, (Halljuk! Halljuk!) és ez az, hogy ugyanezeket s más adótörvényeket és reformokat meg lehet hozni, de azoknak a kivánt financziális eredményük sohasem lesz, ha maga a miniszter oly mértékben, mint azt én teszem, nem foglalkozik azon törvények hasznositásával. E törvények nemcsak jövedelmi tekintetben, hanem a hiányok és visszaélések tekintetében a legkedvezőtlenebb eredményeket mutatnák fel, ha teljes erővel nem törekedném arra, hogy lehetőleg közvetlenül győződjék meg a hasznositás módjáról és mikéntjéről. Ha pedig ez szükséges, egyfelől a törvény kellő végrehajtása, másfelől a financziális eredmény biztositása végett, annak azután elmaradhatatlan következése az, hogy a hol azt látom, hogy akár a kereseti adóztatás terén, akár a fogyasztási adók biztositásánál tulzott és méltánytalan követelésekkel állok szemben, akár méltóztatnak ebből a népszerüségre következtetést vonni, akár nem, ha csak jobb meggyőződésem ellenére cselekedni nem akarok, e követeléseket a kellő mértékre kell redukálnom. (Helyeslés jobbfelől.)

Még egy harmadik vád is hozatott fel ellenem, és pedig két részről, Molnár József és Horánszky Nándor t. képviselő ur részéről, a ki azt ismét a felültetős jellemzésére használta fel, hogy tudniillik a vasuti beruházásokat és szükségleteket nem tárom fel a t. ház előtt teljes őszinteséggel, hanem mintegy a mult hibának leplezéseül jelentékeny összegeket ajánlok meg a nélkül, hogy feltüntetném a szükséglet valódi mértékét.

Tökéletesen igaz, hogy a vasuti beruházási szükségleteknek végösszegével sem én nem állottam a t. ház elé, sem pedig t. barátom, a kereskedelmi miniszter ur nem tette ezt. Nem tettem ezt azért, mert egy oly fejlődő üzletnél, mint a vasutak, a hol a fejlődés olyan, hogy a viczinális vasutakat számba véve, egy éven át koronkint ezer kilométerrel is növekedik a hálózat, a hol a fejlődés oly arányokat öltött, hogy annak határait előre megállapitani s irányát megszabni ugyszólván lehetetlen, elhibázott dolognak tartottam volna, ha approximativ kalkulusokkal állok elő és ezekre alapitva, követelek nagy összegeket. Ez, t. ház, az elrémitésre igenis indokul szolgálhatott volna, de nem arra, hogy azon approximativ számadatok alapján csakugyan tisztán lássunk s megbirálhatjuk magát a helyzetet. (Igaz! Ugy van! a jobb oldalon.)

De, t. ház, nekem még egy más indokom is volt, a mely engem speczialiter, mint pénzügyminisztert, vezetett. Nagyon jól tudja a t. képviselő ur, hogy minden szakember nagy hajlandósággal bir arra, hogy az egész világot saját szakmája és szakmájának szükségletei szempontjából birálja meg. Ez megvan minden szaknál, igy a vasuti szaknál is. Én, engedelmet kérek, nem tudtam azoknak a szükségleteknek annyira utána járni, az ügygyel annyira behatóan foglalkozni, hogy én azoknak a szükségleteknek végmértékét öntudatosan elismerhettem volna s azért mentem koronkint és esetenkint azon határig, a mely határig okvetetlenül elmennem kellett. (Helyeslés jobbfelől.)

Ha igy t. ház, egy kölcsön megajánlása alkalmából állottam volna elő ilyen részleges követelményekkel, akkor igenis ez, meg nem engedett dolog lenne; de akkor, t. képviselőház, midőn ezen jelentékeny beruházási szükségletek az állami költségvetés keretében fedeztetnek, és fedeztetnek oly módon, hogy ez által további engagementokat nem vállalunk el, akkor, engedelmet kérek, a budgetirozás és a teljes őszinteség legmesszebbmenő követelményeit is kielégitem ezen eljárásommal. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

A t. képviselő ur ugy ezen alkalommal, mint későbben a midőn ugy látszik 27 esztendőért engem akart felelőssé tenni, szememre hányta azt a tulajdonságomat, hogy mindig szolidáritást szoktam a multtal vállalni és elődeimet mindig védelmem alá veszem.

A vasuti beruházások tekintetében először is megjegyzem azt, t. képviselőház, hogy nem tagadom, hogy a vasuti beruházási szükségleteknél oly ujabb kiadásokra ébredtünk, melyekre annak idején nem számitottunk; nem tagadom azt, hogy abban csalatkoztunk, csalatkozott egyik boldogult társam és csalatkoztam vele én is, mert együtt mentünk bele abba a financziális közlekedési kisérletbe.

De engedelmet kérek, t. képviselőház, ugy felállittatni a tételt nem engedem. Nem arról van szó, hogy ennyi vagy annyi millióval több beruházásra volt-e szükség, hogy mi ezen beruházásokra előre számitottunk-e? hanem csak ugy engedem felállitani a tételt, a mint az nem a méltányosság, hanem a teljes igazság szerint felállitható. Ha mi akkor azt mondtuk volna, hogy ennyi és annyi beruházásra lesz szükség, de ennek a következése egy ilyen forgalmi fejlődés lesz, akkor nemcsak ezen, t. ház, hanem Magyarország nagy közvéleménye azt mondta volna: nem hiszem, olyan forgalmi fejlődés előálljon, mert akkor nem ezt a beruházást, hanem háromszor akkora beruházási összeget szavaznánk meg. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Igy méltóztassék, t. képviselőház, birálatot mondani és azon immár boldogult elődömnek egyik legnagyobb tényét itt a közvélemény előtt megitélni. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

De, t. képviselőház, a képviselő ur, a ki a politikai morál szempontjából szereti, — és igen helyesen — a közférfiak szereplését megitélni, egy szemrehányást nekem ne tegyen, tudniillik azt, hogy én bizonyos tekintetben hivatalos elődömmel szolidaritást vállalok; mert méltóztassék elhinni, hogy minálunk a politikai erkölcsöknek a dekadencziája akkor fog beállani, ha — a mit nem hiszek és adja isten, hogy sohase legyen ugy — ezekbe a székekbe oly férfiak kerülnek, a kik nem azt fogják keresni, hogy mi a tennivaló, nem azt fogják keresni, hogy az adott alapon és előzmények után miként tudják az ügyeket tovább vinni, hanem a kik elődeiknek hibáit, mulasztásait kutatják és azok ellen emelt vádakból, kifogásokból, azok kisebbitéséből élnek. (Élénk tetszés és helyeslés jobbfelől. Mozgás a szélső balon.)

Polónyi Géza: Viszontbiztositási eljarás! (Derültség a szélső baloldalon. Zaj.)

Wekerle Sándor miniszterelnök: Nekem t. képviselő ur, a ki kora ifjuságom óta közvetlen és élő tanuja vagyok annak az önzetlen és önfeláldozó müködésnek, a melyet Magyarország kormányférfiai 1867. óta kivétel nélkül tanusitottak. (Igaz! Ugy van! jobbfelől. Mozgás balfelől.), nekem, a ki az ő nyomdokaikba léptem, épen a politikai morál szempontjából az a feladatom, hogy ne az ő hibáikat, ne az ő mulasztásaikat kutassam, hanem megadjam nekik e helyről azt az elismerést, a mely őket mindenki részéről, de különösen az én részemről, mint utódjuk részéről megilleti. (Hosszantartó élénk tetszés és helyeslés jobbfelől.)

Most engedje meg nekem a t. képviselőház, hogy közbevetőleg, mikor inkább talán politikai szinezetben fogok nyilatkozni, Ereth képviselő urnak egy állitására reflektáljak. A t. képviselő ur igen téved abban, ha nekem azt adja a szájamba, hogy én a 67-iki törvényeknek végrehajtását hasonrendü követelménynek állitom. Bocsánatot kérek, én ezt soha sem tehettem. Én a 67-iki törvényeket ugy, a mint vannak, minden fentartás és félremagyarázás nélkül a legnagyobb őszinteséggel végrehajtani kivánom. Azt hiszem, ezen törvénynek ellenére nem is cselekedtem soha, de a mint többször voltam bátor kijelenteni, végrehajtom a 67-iki törvényeket ugy, a mint vannak és ha ezek alapján egyet minucziozus követelésekkel állnak elő, azokra nézve igenis megmondhatom azt, hogy ezek harmadrendü jelentőségüek, de magában véve a 67-iki alapra ezt soha nem mondtam.

A t. képviselő ur azután még egy megjegyzést tesz és azt mondja: ha ugyanazt az erőt fejtettem volna ki a nemzeti követelések érvényesitésében, mint a házassági jogban, talán ugyanazt az eredményt is tudnám ezen a téren felmutatni. Ez neki meggyőződése.

Itt köztünk a különbség csak abban van, hogy nekem nem meggyőződésem. (Derültség és tetszés jobbfelől.) Nem meggyőződésem két szempontból: először mert ismétlem, én a 67-iki alapot csorbitani nem engedem, de ugy hagytam végre a törvényt, a mint van. (Mozgás balfelől.) Másodszor azért nem meggyőződésem, mert akkor, ha el is ismerem egyes kérdésekre nézve, hogy azok egy más irányban módosithatók, a mint tételenkint elismertem azt és megmondtam azt is, hogy mire vállalkozom és a miért politikailag felelős is vagyok, egyet azután a sorrendre nézve nem ismerek el: hogy ezen magukban véve talán jelentős, de mindenesetre viszonylag kisebb jelentőségü kérdéseket oly nagy kérdéseknek eleibe állitsuk, mint az egyházpolitika, kivált, ha a t. képviselő urak terminushoz kötik a kormány létét és nem létét az egyházpolitikai kérdések tekintetében. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.)

A t. képviselő ur azután, midőn az adminisztráczió feladatairól szólt, igen szép szavakban ecsetelte azt, hogy mik azok a kivánalmak, melyeket az adminisztráczió irányában támasztani, kell, hogy az tiszta és pártatlan legyen.

Hát t. képviselőház, az adminisztráczió kérdésével, azt hiszem, legközelebb fogunk foglalkozni és és akkor lesz helyén ezen intézményeket ugy megállapitani, hogy még a végrehajtás tekintetében is biztositékait keressük annak, hogy az adminisztráczió minden tekintetben pártatlan, az igényeknek megfelelő legyen.

Ivánka Oszkár: Az a kormányzási szellemtől függ, nem a törvényektől!

Wekerle Sándor miniszterelnök: Hátha a kormányzati szellemre hivatkozik a t. képviselő ur, az én kezelésem alatt már évek hosszabb sora óta áll az adminisztrácziónak egyik legjelentékenyebb része; de meri-e valaki azt mondani erre az adminisztráczióra, hogy nem volt minden tekintetben tiszta és mindenek felett pártatlan. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől. Zaj a szélső baloldalon.) Tud-e nekem valaki egyetlenegy esetet felmutatni arra, hogy ez az alattam álló nagy adminisztráczió valaha pártérdekből fogta volna fel feladatát, vagy a szerint járt volna el? (Élénk tetszés jobbfelől. Élénk felkiáltások a szélső baloldalon: Nagyon! Akárhányat! Nagy zaj.)

Kemény Pál: Itt vagyok én!

Wekerle Sándor: T. képviselő ur, akkor ön kötelességmulasztást követett el a közügy irányában, mert, hogyha önnek tudomása volt arról, hogy közegeim ezt vagy azt tették pártérdekből, akkor önnek fel kellett volna szólalnia és engem felelősségre vonni, (Felkiáltások a szélsőbalon: Meg is tette!) vagy legalább nekem az eseteket nem ilyen általános és elfogadhatlan panaszképen, de konkrét alakban tudomásomra hozni és a panaszt fentartani, ha én, mint ezen ágazatnak kezelője, orvoslást nem szolgáltattam volna. Igy áll a vásár. (Zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Elmondta itt!)

Még Hermann Ottó képviselő urnak leszek bátor némelyeket elmondani, azért, mert t. barátom a felség személye körüli miniszter urnak azon nyilatkozata, melyben a többi közt a loyalitásra hivatkozott, többszörös megjegyzés tárgyává tétetett.

Azt hiszem, hogy t. barátom megjegyzései akkor lettek volna kifogásolhatók, ha azt mondta volna, hogy semmi más kormányprogrammunk nincs, mint ez a lojalitás. De midőn nem programmpontokat fejtett ki, hanem azt mondta, hogy egyik sarkelvünk a lojalitás, vagyis a király iránti törhetetlen hüség és hozzátette azt, hogy e tekintetben a pártok közt különbség nincs: akkor azt a sok hivatkozást és kifogásolást a költségvetési tárgyalás alkalmával legalább is nem tartom indokoltnak. (Helyeslés a jobboldalon.)

A képviselő urnak másik megjegyzése egy itt tett észrevételemre vonatkozik, midőn azt mondtam egy eset alkalmából, hogy kár a gentlemanséget a politikába átvinni oly értelemben, hogy kizárólag politikai dolgokat itéljünk meg kizárólag a gentlemanség sznmpontjából.

Akkor tett nyilatkozatom talán senkiben sem hagyott kétséget az iránt, hogy a magam részéről a politikai téren kifejtett müködésemben a gentlemanség követelményeit is szem előtt kivánom tartani: de egyet mondtam s ezt fenn is kivánom tartani, ez pedig az, hogy a politikai életnek mértéke és a gentlemanság két egészen különböző dolog; az egyik politikai, a másik társadalmi dolog.

Csak egy gyakorlati példára vagyok bátor utalni. Nem rég történt, hogy egy szomszédos államban egy elitélt gályarabot választottak meg képviselőnek.

Vajay István: Cypriani Olaszországban.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Talán természetesnek találja a képviselő ur, ha sem az országot, sem a nevet nem kivánom itt felemliteni, mert csak azért hozom fel, hogy lehető eseteket jelezzek.

Ha ilyesmi nálunk történnék meg, mi ezen választásban a népakarat nyilvánulását tisztelni tartoznánk a politikai téren és én, mint miniszter, ha az illető t. képviselő ur hozzám jönne, benne nem a gályarabot, vagy nem tudom kit, hanem a képviselőt tekinteném, köteles lennék őt illő szivességgel és előzékenységgel fogadni, leültetni, szóval vele minden tekintetben ugy eljárni, a mint a gentlemanség követelményei szerint a privát életben el nem járnék. (Nyugtalanság balfelől.) Nem padokról volt szó, t. képviselő ur, hogy az a kérdéses gályarab hová kerül, azt nem tudjuk, nekem egyformán kellene vele elbánnom. (Derültség.)

Engedje meg a t. ház, hogy beszédem befejezéseül, még Helfy képviselő ur beszédére tegyek néhány megjegyzést. A t. képviselő ur közállapotainkat ugy tüntette fel, mintha itt a tespedés szimptomáival találkoznánk. Ezt nem ismerhetem el. A közállapotok terén a különböző vélemények nyilvánulása még soha sem volt, vagy igen ritkán volt oly élénk és gyakori, mint ma. Sőt talán az a baj, hogy igen sok olyan kivánalom nyilvánul közállapotaink terén, a mely kellőleg meg sem érlelődött és hogy olyanok is támasztanak kivánalmakat a közállapotok terén, a kik arra politikai szereplésükben, legalább oly mértékben, a mint azt maguknak a politikai életben kiveszik, teljes jogosultsággal nem birnak.

Egyben igenis nagy változás állott be, de ez nem a tespedés szimptomája; s ez az, hogy legjobb meggyőződésem szerint lejárt minálunk a bus hazafiak korszaka és azokat felváltják sorra a dolgozó hazafiak. (Ugy van! Ugy van! Élénk tetszés jobbfelől. Mozgás a szélső baloldalon.) Azt a vádat is emelték ellenem, a kezdeményező Helfy Ignácz képviselő ur volt, azután Vikár István képviselő ur hangoztatta, engedjen meg, de nem csak a saját nyilatkozata szerint erős, hanem egyes kifejezéseiben talán inartikulált vádképen, mintha én a hatalom megtartására a párturalom fentartására törekedném. (Mozgás a jobboldalon és a szélső balfelől.)

Én azt hiszem, hogy Helfy képviselő urnak ezt az állitását nem azzal a kellő rigorozitással méltóztatott átgondolni, a mely a t. képviselő urtól elvárható. Azok t. ház, a kik minden áron meg akarják tartani a hatalmat, a legkevésbé alkalmas módját választják a hatalom megtartásának, ha nem egy, de több, sőt sok olyan kérdést vetnek föl, a melyeknek ugyszólván határidőhöz kötött megoldását vállalják magukra, a mely kérdéseknek meg nem oldása azután okvetlenül politikai bukásukat vonja maga után. (Élénk helyeslés jobbfelől).

A hatalom megóvásának a párturalom fentartására való törekvésnek vádjával ne oly kormány és oly párt ellenében álljanak elő, a mely fontos kérdésekben létét teszi koczkára, azok megvalósitására teljes erővel törekszik. (Élénk helyeslés.)

Vajay István: Kormányok mindig lesznek.

Wekerle Sándor miniszterelnök: A képviselő ur másik vádjára azt kell mondanom, hogy az nem csak át nem gondolt, hanem talán méltatlan is, a midőn a kormányt azzal a váddal illeti, hogy a quietismusnak enged tért, semmit sem tesz, csak hosszura osztja be az igéreteket, szóval a tétlenségnek adta át magát. Mindenkire bátor vagyok hivatkozni, a ki igazságos itéletet akar mondani, hogy volt-e kormány, nemcsak minálunk, de bármely állam kormányának tevékenységével fel merem venni a versenyt, a mely aránylag rövid idő alatt egyes nagy kérdéseket oly nagy számmal nemcsak felvetett, hanem azokat kellő és beható fontolás után a törvényhozás elé is juttatta volna. (Élénk helyeslés jobbfelől, mozgás a bal- és szélső baloldalon.) Hiszen nem a kvietizmus vádja illet meg bennünket, hanem arra kell gondolnunk, hogy nem is politikai, hanem egyikünk vagy másikunk talán egészségi okokból lesz kénytelen müködése folytatását, vagy legalább oly mértékben való folytatását, a mint eddig tette, félbeszakitani. (Mozgás és derültség a bal- és szélső baloldalon.)

Azok a szavak, t. képviselő ur, jók lehetnek arra, hogy egyes oly körökben, a melyek nem birnak azzal a tehetséggel, hogy a politikai müködésben kivánható eredményeket, munkaképességet megitélhessék, hangulatot keltsenek; de a ki a politikai élet terén müködik és a kinek nem az lehet a feladata, hogy azokat a köröket hangolja, hanem a ki méltányos, mindenekfelett pedig igaz itéletet akar mondani, az a tétlenségnek, a kvietizmusnak vádját mi ellenünk nem hangoztathatja. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.)

Most engedje meg nekem a t. ház, hogy röviden még egy, itt a t. házban igen modern ellenvetésre és vádra térjek ki és ez az igéretek be nem váltásának a vádja (Halljuk! Halljuk!), mely annyira divatos lett, hogy ezen divatáramlat elől még Szacsvay képviselő ur sem tudott kitérni. Egyes más kérdésekre, a melyekről talán a részletes tárgyalás során lesz alkalmam bővebben nyilatkozni, most kiterjeszkedni nem akarok, de két kérdésről meg kell emlékeznem. Az egyik a valuta rendezése tekintetében tett igéretem, a másik az egyenes adók reformja tekintetében tett igéretem.

Kun Miklós: Hát a magyar udvartartás!?

Wekerle Sándor miniszterelnök: Az udvartartás tekintetében is meg méltóztatik hallani annak idején, hogy mi történik.

Talán természetesnek fogja tartani a t. ház, ha a valuta kérdésre most ki nem terjeszkedem; nem terjeszkedem ki két okból. Először mert tállásomnál fogva nem tartom megengedhetőnek és kivánatosnak, hogy ilyen fontos kérdésben minduntalan nyilatkozzam; (Helyeslés jobbfelől. Mozgás a szélső baloldalon.) de másodszor nem terjeszkedem ki azért sem, mert hiszen Horánszky képviselő ur, a ki azt felhozta, talán az általam épen most felhozott indokokra való tekintetből, maga is azt mondta, hogy erre vonatkozó észrevételeit annak idején fogja megtenni, és én csak azt szerettem volna, ha a t. képviselő ur indokolás nélküli itéletet is akkorra halasztotta volna. (Tetszés a jobboldalon.)

A valutára nézve tett igéretemre vonatkozólag csak egyet vagyok bátor mondani: hogy én a valuta rendezését ugy, hogy rövid idő alatt mindenkinek a zsebe aranyakkal lesz tele, sohasem igértem (Élénk derültség. Felkiáltások: Az kellene!)

Én, t. ház! egy komoly lépést inicziáltam a valuta rendezésére. Terminushoz azt nem kötöttem, józanul terminushoz nem is köthettem, attól az időhatártól is még évek választanak el, a mely alatt annak befejezését, valószinüség szerint, de nem programmszerüleg kilátásba helyeztem, ugy, hogy azokra a nemcsak elhatározó, hanem nagy, eredményes lépésekre való tekintettel, a melyeket már is tettünk, az igéretek be nem váltásának vádját erre a kérdésre nézve el nem fogadhatom. (Helyeslés jobbfelől.)

A mi a másik kérdést, az egyenes adók reformját illeti, igenis t. ház, felemlitettem és ugy tudom, az 1892-iki expozémban megmondtam — nem emlékszem a szavakra, de lényegük az volt, — hogy ugy igyekezem azt előterjeszteni, hogy az az 1894. év folyamán tárgyalható is legyen. Es erre vonatkozólag azon statisztikai adatokon kivül, a melyeket — méltóztassanak elhinni — igen nagy fáradsággal és utánjárással lehetett csak megszerezni és összeállitani, összeállitottam egy füzetben az ide vágó külföldi törvényeket, továbbá a magyar egyenes adók történetének fejlődését, nemkülönben az egyenesadó roformálására vonatkozó emlékiratomat; összeállitottam, mondom, kinyomni azonban magam nem tudom s épen ezért, minthogy az államnyomda most a házat illető nyomtatványokkal, a melyeket talán még jobban méltóztatnak sürgetni, mint ezt, jelesen a zárszámadások és a közigazgatási biróságról szóló törvényjavaslat nyomtatásával van elfoglalva, legközelebb annyi példányban fog majd kinyomatni, hogy a t. ház tagjai közt is szétosztathassék, a mint ezt van szerencsém most bejelenteni.

És most engedje meg a t. ház, hogy a politikai illemnek tegyek eleget, midőn Filtsch József t. képviselő urnak az állambiztositás tekintetében felvetett eszméjére röviden annyit válaszolok, hogy én az állambiztositásnak hive nem vagyok, de elismerem, hogy az az irány, melyet az államszoczializmus terén követünk, nemcsak mi, hanem követ talán minden állam, előbb-utóbb a biztositási kérdéseknek olyatén megoldására vezethet, a mely ha nem is az állami biztositás, de a kötelező és közbiztositás jellegével bir. (Helyeslés jobbfelől.) Ma ezzel a kérdéssel nem foglalkozom két okból. Először azért, mert maga az a biztositás, a mire kiterjeszkedhetik az állam, az elemi károk terén, mert az állatbiztositást külön veszem, erre vonatkozólag talán közelebb lesz szerencsém javaslatot tenni-, maga a tüzbiztositás is ujabb irányzatokat követ, jelesül követi az általános biztositásnak, a prémiere risque mindinkább meghonosuló irányát. De a mai viszonyok között ezen kérdést aketnak nem tekinthetem.

Kérem a t. házat, hogy a költségvetést elfogadni méltóztassék. (Élénk helyeslés éljenzés jobbfelől.)

IRODALOM.

— **Regénytárak.** Az olvasó közönség növekedését mutatja, hogy a regénytárak egymásután szaporodnak. A Singer és Wolfner-féle «Egyetemes regénytár» évekig versenytárs nélkül adta ki egymásután piros köteteit. Most egyszerre az *Athenaeum Olvasótára* is sürün kezdi közrebocsátani halványzöld kötésü, csinos kiállitásu könyveit, melyeknek ára darabonkint szintén ötven krajczár. A közelebbi napokban, a hosszu őszi estékre való olvasmányul megjelent: *Halévy három elbeszélése:* «A herczegné», «A tánczmester», «Házasság szerelemből», forditotta Ujkéri. Ezt követték ujabb elbeszélő irodalmunk két kiváló irójának novellái: *Koldusok,* tizenkét elbeszélés *Kabos* Edétől; s másik pedig *Elbeszélések,* irta *Sebők* Zsigmond. Mind a két iró jó ismerőse a közönségnek. — A *Könyves Kálmán* nyomda-társaságnak «*Könyves Kálmán Regénytára*» indult meg világos és czirádás diszkötésben, és illusztrálva. Pár hét alatt hat kötete jelent meg. Az ujabb kötetek ezek: *Fehér éjszakák,* regény irta *Kabos* Ede, kinek termékenységét hirdeti, hogy egyszerre kétfelé is jelennek meg tőle kötetek. Itt az orfeumok világát festi, sok erővel. Pataky László készitett hozzá illusztrácziókat. *A darázs mérge* irta Kada Elek, e jó elbeszélő. *Giovanni Episcopo* regény, irta Gabriele D'Annuzió. Ez utóbbi két kötetet is Pataky László illusztrálta.

— **Almanach** az 1894. évre, szerkeszti *Mikszáth* Kálmán, kiadja a Singer és Wolfner czég. A szépirodalom barátai már több év óta ismerik ezt a kötetet, mely rendesen novemberben kerül ki sajtó alól, javabeli eredeti novellákkal s kiegészitője az «Egyetemes Regénytárnak.» Tizenöt-tizenhat iró találkozása a kötet, az irókat Mikszáth gyüjti egy körbe s ő ir a könyv elé bevezetést a mihez épen ugy ért, mint az elbeszéléshez. Most jelent meg az «Almanach» uj kötete, a hetedik évfolyam, tartalma és kiállitása épen olyan vonzó, mint az előbbi években. Az elbeszélők sorát maga *Jókai* nyitja meg; aztán *Szabóné-Nogáll* Janka mond el egy kis ügyes mesét a gyermekszobából; *Pekár* Gyula, *Tóth* Béla, *Tolnai* Lajos, *Murai* Károly, *Justh* Zsigmond, *Szomaházi* István, *Kozma* Andor, *Rákosi* Viktor, *Tábori* Róbert, *Beniczkyné-Bajza* Lenke, *Herczeg* Ferencz, *Békefi* Antal és legvégül *Mikszáth* Kálmán, mind számban, mind pedig jelentőségben elég érdeket biztositanak ily kötetnek s képviselik a magyar novellairodalom különböző hangját és genrejét. A diszes kötésü könyv ára 1 frt. *Mikszáth* bevezetése elmés ötletben azt adja elő, hogy mikép terjed az «Almanach» a közönség közt, mikép lesz mindegyre népszerübb.

— **A franczia nők,** irta *Alvinczy* Sándor, kitől nemrégiben «A franczia társadalom» czimü tanulmány jelent meg. Annak mintegy folytatása mostani munkája «A franczia nők.» Sok ideig élt Francziaországban, főkép Párisban, szereti azt a társadalmat s az élénk, heves benyomást, tapasztalatait, eszméit szeretettel és hévvel irja le. Lapunk olvasói a tárczában gyakrau találkoztak Alvinczy Sándorral, csaknem mindig a franczia társadalom szellemes ismertetésével. Az uj könyv több fejezete is lapunkban jelent meg először. Ebben a kötetben harminczkét fejezetben festi a franczia nőt, kezdve az arisztokrata nőnél, folytatva a nőnevelőintézeteknél, apáczáknál, müvésznőknél, a munkásnőknél s végezve az iszapnál. Nagy megfigyeléssel kiséri társadalmi helyzetökben, a családi körben, a közéletben, s éles következtetéssel adja meg a tanulságot. Nem predikál, nem unalmas, hanem eleven társadalmi képeket veszünk tőle igen sok füszerével az elmés és sokat tudó irónak, ki állitásaira példákat hoz föl, eseményeket idéz föl. A franczia nők természetrajzának keretében szóba hozza a mai napság oly aktuális érdekkel s a társadalmi problemák jelentőségével biró általános női kérdést is. Utal rá, hogy milyen reformok keletkeztek Francziaországban és mik a tenni valók. Az érdekes könyv, mely tárgyánál, feldolgozásánál és szép, könnyü stiljánál fogva annyira érdemes az olvasásra, Lampel Róbertnél (Wodianer és fiai) jelent meg s ára 1 frt 50 kr., diszkötésben 3 frt. Egy fejezetet mutatványul közöl belőle mai tárczánk.

— **Jetti,** képek, történetek, irta *Petelei* István. Az elbeszélő magyar irodalom föllendülését egy csomó könyv mutatja, csak a legközelebbi napokban is. Ezek közé tartozik Petelei uj kötete szintén. Eredeti tehetségü, határozott egyénüségü iró, az erdélyi udvarházak, kis városok történetének elbeszélője. «Jetti» az uj könyvnek csak az első darabja, egy terjedelménél fogva regénynek is beillő elbeszélés czime. Egy zsidó leány megható története, ki ott hagyja öreg apját, hogy szerelmét kövesse, s a két Berói testvér veszedelmévé válik. A regényt még nyolcz kisebb rajz és elbeszélés követi, többnyire szegényedésnek indult nemesi családok kastélyáról, maradékairól, de értékes mindenik. előadásban sok üdeséggel, meg egy kis transzilvánizmussal, de Petelei az erdélyieket festi, igazi tehetséggel. A kötet Singer és Wolfner kiadása, s ára 1 frt 50 kr.

— **Tört remények,** jellemrajzok és egyéb tárczalevelek, irta *Zilahy* Ágnes, kiadja Becsky László, Budapest. A hatvanas évek irodalmi mozgalmairól, hirlapirodalmáról még ma is ismeretes Zilahy Károly és Imre neve. Hamar elhunytak. Idők multával a család egy női tagja, Zilahy Ágnes neve jelent meg vidéki és fővárosi lapokban, kisebb elbeszélések és rajzok alatt. Ugy látszik azonban, hogy élethivatása mellett kevés időt forditbatott tollára. Deiirt egy praktikus nagy könyvet, mely több kiadást ért meg, a «Valódi magyar szakácskönyvet.» Érthető tehát, hogy mikor szétszórtan megjelent szépirodalmi dolgozatait összegyüjtötte, «*Tört remények*» czimet adott neki. A bevezető sorokban kesernyésen emlékezik meg, hogy: «ha az élet utjain *lebeghetett* volna, egészen más tartalm könyvet küldhetne a nagy világba.» Panaszkodik, hogy az irónők dicsőségéhez protekczió kell, különben irhat akármit. A könyv apró dolgozatok nagy tarkasága, negyven vagy ötven együtt, genre-képek, rajzok, novellák, elmélkedések, olykor életszabályok, egy-két gyakorlati czikk a háztartásról. Mindezekben fürge elme nyilatkozik, mely sok mindenfélével foglalkozik, megfigyelés az élet és emberek iránt; érzés, mely ment a szentimentálizmustól; bizonyos realizmus, mely az élet hangja. Csinos és jellemző dolgokat is kapunk a kisvárosi életből, szokásokról, ferdeségekről. Az előadás élénk, a stil pongyola mint női iróknál szokott. De az egész elég hosszu könyv olvasni való. Ára 1 frt s megrendelhető szerzőnél Budapest, korona-herczeg-utcza 9. sz. a.

— **Testamentum és hat levél** — egy kis füzet czime, melyet *Benedek* Elek irt, kivel az ifjusági irodalomban is gyakran találkozunk. E füzetben a szerző gyermekeihez irt levelek (testamentum) alakjában mondja el meleg hangon és szeretettel jó tanácsait, figyelmezteti az élet visszásságaira, önzésére és inti őket, hogy rendesen éljenek s az ideálokat ne tévesszék szem elől. A füzet másik részét egy elbeszélés foglalja el, egy szerelmes pár története, kik őszintén megirják egymásnak szivök titkát; a férfi fölfedi alacsony származását s épen e bizalom hozza meg számukra a boldogságot. A füzet főkép meleg hangjával, patriárkhális érzelmeivel hat. Ára 50 kr.

— **A gyomor és bél betegségei,** irta dr. *Baján* Miksa. (Gerő és Kostyál kiad.) A szerző könnyen megérthető nyelven, szabatos rövidséggel ismerteti a nálunk annyira elterjedt gyomor- és bélbetegségek természetes gyógyitási módját. A könyv végén a modern hygienia feladatait vázolja. A könyv hézagpótló munkának tekinthető ma, mikor annyira szükében vagyunk az igazán jó népszerü orvosi müveknek. Ára 60 krajczár.

— **Ájtatos órák.** Imakönyv izraelita nők számára. A legjobb források nyomán irta *Stern* Mór. Ezuttal harmadik javitott és bővitett kiadásban jelent meg ez a könyv, melyet csinos kiállitásban a Lőwy M. és fia könyvkereskedő-czég adott ki. Stern Mór az orsz. izr. tanitóképezde érdemes tanára évtizedek óta munkálkodik már abban az irányban, hogy a magyarországi zsidóság hitéletének körében általánossá váljék a magyarosodás. E végből a hitélet legjelentősebb két terét: az egyházat és az iskolát választotta ki dicséretes munkálkodása számára. Tizennyolcz esztendővel ezelőtt pályadijat nyert biblia forditásával igazán szép eredményeket ért el. E könyve csaknem két évtized lefolyása alatt belement a közhasználatba. Az izraelita nők számára szerkesztett magyar imakönyvével pedig lehetővé tette azt, hogy a hazai zsidó templomokban a nők magyar nyelven dicsérhessék az istent, még pedig jó magyarsággal megirt, szép és lendületes imádságokkal. Igen szépen indokolja az érdemes szerző előszavában az általa tett üdvös kezdeményezést:

«Ha megfelelünk — ugymond — hitéletünk legszentebb feladatának, nem szabad szem elől tévesztenünk, hogy vannak kötelességeink e haza iránt, melyben születtünk és a magyar nemzet iránt, mely minket keblére fogadott, miknek leginkább az által felelünk meg, ha nemzeti és közmivelődési törekvéseiben részt veszünk s szellemileg vele egy nemzettestté összeolvadunk; ennek első követelménye pedig az, hogy magyarul érezzünk, gondolkozzunk és imádkozzunk, valamint hitsorsosink a külföldön is azon nemzet nyelvén beszélnek és imádkoznak, melynek kebelében élnek és szabadelvü törvények oltalma alatt szellemi és anyagi erejöket kifejthetik.»

Kivánatosnak tartjuk, hogy e szép tartalmu imádságos könyv minél nagyobb elterjedésnek örvendjen s belemenjen az átalános használatba. A szerző müve legujabb kiadását Kohner Zsigmondnak, a budapesti izraelita hitközség elnökének, s elhunyt neje emlékének ajánlotta.

— **Élet a halálban,** nagyobb és kisebb halotti beszédek és imádságok, irta *Szász* Károly, a dunamelléki ref. egyház jeles költő-püspöke. A vallásos irodalom becses müvel gyarapodott e kötet által, mely tizenöt nagyobb és hetvenegy kisebb, részint imával záródó halotti beszédet ad együtt. Szélesebb körü érdekessége is van, mert a beszédek egy részét elhunyt jelesek, a közéletben első szerepet vitt férfiak fölött mondta el Szász Károly. Kókai Lajos kiadásában jelent meg.

— **Iványi Ödön regénye.** A napokban elhunyt, jeles tehetségü fiatal irónak, Iványi Ödönnek szép és erőteljes regényét, *A püspök atyafiságát,* harmadik kiadásban bocsátja közre *Láng* József nagyváradi könyvkereskedő. Előfizetési ára a két kötetnek 2 frt, diszkötésben 2 frt 50 kr. Karácsonyra jelenik meg s Nagyváradon lehet rá előfizetni.

— **Fejes István,** a régibb költői nemzedék érdemes tagja, *összes költeményeire* hirdet előfizetést. Két nagyobb kötetben jelennek meg; az egyik lirai és vegyes verseket, a másik három költői beszélyt és két olvasásra szánt szinmüvet fog tartalmazni. Aláirók 5 frtért bérmentve kapják a példányokat; az előfizetési pénzek Sátoralja-Ujhelyre küldendők.

— **A czimbalom a családi körben** czimü zenei folyóirat novemberi száma következő tartalommal jelent meg: Szövegtelen dal Mendelssohntól (átirat két czimbalomra), Etud átirat, Esti szellő sebes szárnyon, Szőke leány a babám, Kiöntött a Tisza vize, Rózsa nyilik.

— **Szegedi Gergely énekes könyvét** adta ki közelébb az akadémia, az 1596-diki debreczeni kiadás formájában. Czimlapja is az eredeti kiadás mása, nyomtatása pedig betüről-betüre kiséri a régi könyvet. Boroszlóban találta föl *Hellebrant* Árpád akadémiai könyvtárnok az eredeti nyomtatványt s az uj kiadást *Szilády* Áron rendezte sajtó alá, oklevéltári adatokból összeállitván, a mit Szegedi Gergely viszontagságos életéről és paposkodásáról lehetett. A Szegedi énekeskönyve nemcsak mint nyelvtörténeti emlék becses, de azért is, mert a protestánsok csekély módositásokkal máig használják. Szilády összehasonlitja tartalmát a régibb énekeskönyvekkel is. A könyv kiállitása dicséretére válik Hornyánszky Viktor könyvnyomdájának.

— A «**Vasárnapi Ujság**» megszerezte *Verne* Gyula, az annyira kedvelt franczia iró «Bombarnac Klaudius, egy franczia hirlaptudósitó naplójegyzetei» czimü legujabb regényének kiadási jogát s ez érdekes regényt a folyó október—deczemberi évnegyedben egészen közli, az eredeti franczia kiadás müvészi kivitelü 54 rajzával. (Magának e regénynek bolti ára több, mint a «Vasárnapi Ujság» ez évnegyedi folyamának előfizetési ára.) A «Vasárnapi Ujság» november 12-iki száma 18 képpel s a következő tartalommal jelent meg: «Matejko müvei.» (Matejko arczképével és tizenegy festményének másolatával: «Rejtan a városi országgyülésen», «Kopernikus», «Báthory István lengyel király fogadja a békét kérő orosz küldöttséget», «I. Lajos és I. Ulászló magyar és lengyel királyok arczképei», stb.) — »Változás», «Erdőn.» Költemények *Szabolcska* Mihálytól. — «Ferencz Ferdinánd főherczeg földkörüli utja.» Irta a «Vasárnapi Ujság» számára egy tengerésztiszt az «Erzsébet» hajó fedélzetén. (Képekkel, eredeti fényképek után.) — «Bombarnac Klaudius. Egy hirlaptudósitó jegyzőkönyve.» *Verne* Gyula legujabb regénye. Ford. *Huszár* Imre. (Eredeti párisi illusztrácziókkal.) — «A Windischgraetzek mint magyar indigenák.» — «Windischgraetz Alfréd herczeg.» (Arczképpel.) — «Baross Gábor mauzoleuma.» (Képpel *Cserna* Károlytól.) — «Jókai ötvenéves irói jubileuma és összes müveinek diszkiadása.» — «Szinház: Duse Eleonora a népszinházban.» — — Irodalom és müvészet; Közintézetek és egyletek; Sakkjáték; Képtalány; Egyveleg, stb. rendes rovatok. — A *Vasárnapi Ujság* előfizetési ára negyedévre 2 frt, a *Politikai Ujdonságok*-kal együtt 3 forint. Megrendelhető a Franklin-társulat kiadóhivatalában (Budapest, egyetem-utcza 4. szám.)

— **Naptárak.** A téli könyvpiacz első s alkalmasint legjobban fogyasztott termékei, a naptárak, már nagy csomókban állnak a könyvkereskedésekben és mindenféle boltok kirakatában.

Az *Athenaeum nyomdai társaság* egész csapat naptárról gondoskodott. *Nagy Képes Naptára* eléggé ismeretes, mint vastag könyv, gazdag olvasmányával, országos czimtárával (221 lap ez magában) és képeivel. Irodalmi része, az év történetének feldolgozásán kivül, jó irók tollából hoz közleményeket: Abonyi Árpádtól, Kozma Andortól, Sebők Zsigmondtól, Bartók Lajostól, Ábrányi Emiltől s Jókaitól egy humoros történetecskét: «Kuglóf» czimmel. A naptár, mely a maga négyszáz egynéhány lapjával s majdnem ötven képével a legterjedelmesebb kalendáriom, egy forintért kapható. — Ugyancsak a nagy naptár szövegével s képeivel jelent meg, de Tiszti czimtár nélkül az *Athenaeum kis Képes Naptára,* melynek ára csak 50 krajczár. A Tiszti czimtár pedig egy sereg a közigazgatásra vonatkozó tudnivalókkal egybevéve, s rendes naptári részszel ellátva megjelent mint az *Athenaeum Közigazgatási Kalendáriuma,* s ára 70 krajczár. — Az *Athenaeum Kossuth-naptárában* közérdekü czikk a Hock János országgyülési képviselőé, a ki Kossuthnál tett látogatását irja le. A naptár közli Kossuth legujabb arczképét is. Novellákat irtak bele többek közt: Abonyi Árpád, Vértessy Gyula; verseket: Ábrányi Emil, Benedek János. A naptár egyik kiváló érdekü czikke még Kossuth és Teleki László, mely a két nagy férfiu politikai viszonyára s Teleki tragédiájára vet világot. A naptár ára csak 30 kr. — Az *Athenaeum Petőfi-naptára* Petőfinek három illusztrált versén kivül közöl egy kis irodalmi tanulmányt «Petőfi és Arany» czimmel. Közhasznu tudnivalók egész sorozata egésziti ki a szintén 30 krért kapható naptár tartalmát. — A *Magyar földmivelők naptára* a gazdasági élet sok ágára vonatkozó utmutatásokat, gazdasági megfigyeléseket közöl. Ára 30 kr. — Az *Athenaeum Dalos Nép Naptára.* Van benne több dal kottával, Petőfinek egy pár illusztrált költeménye, Kozma Andor verse: «Arany János szobra,» a szobor rajzával együtt. Czikkek és arczképek a magyar zeneélet két elhalt kitünőségéről: Erkelről s Beliczayról, a népszinház primadonnájáról: Küry Kláráról; novellák Vértesy Gyulától, Várnay Sándortól, Donászy Ferencztől. A naptár ára csak 30 kr. — A *Zóna-naptár* ára 25 kr. A naptárt az 1894-diki «vicinyális esztendőre» Pokrócz Ádám állitotta össze. A naptárhoz vasuti térkép is van mellékelve. Czikkei közül kiemeljük Vértesy Gyula, Zempléni Árpád illusztrált novelláit, Ágai Adolf humoreszkjét: Enni vagy nem enni! czimmel; továbbá Hieronymi Károly miniszterről s Ludvigh Gyula miniszteri tanácsosról szóló, arczképekkel ellátott czikkeket. — A 20 kros *Kalandos Mese Naptár* a nép számára készült. — Egy pár *tárcza-naptárt* is adott ki az Athenaeum; ezek ára 20 kr.

A Franklin-társulat szintén számos naptárt adott ki; valamennyi képes és csinos kiállitásu. Ezek a következők:

István bácsi naptára vagyis családos házigazdáknak és gazdasszonyoknak, népnevelőknek, helységi előljáróknak, iparosoknak és földmivelőknek való képes kalendárium. Alapitá Majer István. Szerkeszti Kőhalmi Klimstein József tanár. Közleményekkel Nyulasy Antal, Ghimesy Zsigmond, Makász József, Kovállik Béla, Sáfár József, Székesváry Béla, Janics Ferencz stb.-től XXXIX-ik évfolyam. Számos képpel. Tartalma: I. Az erkölcsi világ. II. Gazdák és gazdasszonyok naptára. III. Népnevelők naptára. IV. Történetiek. V. István bácsi a hazában és a nagy világban. VI. Müvészeti és müipar. VII. Tréfák mezeje. Adomák. Ára füzve 50 kr. — *Protestáns uj képes naptár,* szerkesztette legifj. Szász Károly. — Szabolcska Mihály, Hamar István, Duka Tivadar, Molnár Viktor, Tóth István, dr. Szabó Aladár stb. közremüködésével. XL. évfolyam. Képekkel, s a protestáns egyház és iskola tiszti névtárával. Ára füzve 50 kr. — *Falusi gazda naptára,* magyar gazdák, kertészek, lelkészek és tanitók számára. Több szakember közremüködésével szerkeszti Kovácsy Béla, a «Gyakorlati mezőgazda» szerkesztője. XXX-ik évfolyam. Számos ábrával ellátva. Ára füzve 80 kr. — *Borászati naptár,* szakférfiak közremüködésével szerkeszti dr. Lónyay Ferencz, földmivelésügyi min. fogalmazó. XXI. évfolyam. Sok ábrával. Ára füzve 80 kr. — *A magyar nők házi naptára,* szerkeszti K. Beniczky Irma. XXVI. évfolyam. A szöveg nyomott sok képpel, s a háztartáshoz szükséges naplójegyzetekkel ellátva. Ára füzve 60 kr. — *Székely-egyleti képes naptár,* szerkeszti a központi választmány megbizásából Benedek Elek, Jakab Ödön, Sebesi Samu, Révay Pál, Földes Géza, Lévay Mihály, Csulak Lajos, Porzsolt Ádám, Turi M. István, Domény József, Szabó Nándor, P. Szathmáry Károly közremüködésével. XIII. évfolyam. Számos a szöveg közé nyomott képpel. Ára füzve 25 kr. — *Honvéd-naptár,* egyuttal katonai naptár, a magyar nép számára. Szerkeszti Áldor Imre. XXVII. évfolyam. Képekkel. Ára füzve 60 kr. — *Lidércz-naptár,* XXXIII. évfolyam. Számos nagyobb és a szöveg közé nyomott kisebb képpel. Ára füzve 60 kr. — *A magyar nép naptára,* képes kalendárium sokféle hasznos és mulattató olvasmánnyal ellátva. Szerkeszti ifj. Tatár Péter, XXXIX. évfolyam. Ára füzve 25 kr.

A Szent István-társulat naptárának XXXIII-ik évfolyama is nyomában jár az előbbi évfolyamokénak. Az év eseményeiről és szereplőiről több képet is közöl. Tartalma nagyon gondos és bő olvasmányt szolgáltat. Nagy terjedelme mellett is csak 30 kr az ára.

Jegyzék-napló, ügyvédek, közjegyzők, birák és birósági végrehajtók számára; szerkeszti dr. *Kenedi* Géza; XXX-ik évfolyam. Közli a biróságok czimtárát, a közjegyzők, ügyvédek névsorát, még a bécsiekét is.Ára 1 frt 40 kr.

Kneippnaptár szerkesztette dr. Baján Miksa; kiadja Gerő és Kostyál könyvkereskedése. Ára 50 kr. A Kneipp-kura kézi könyve. Minden hónapnak megfelelőn valami az öntözésről, házi gyógyszerek, sőt rigmusok; aztán «Hasznos tudnivalók a Kneipp-féle vizkura és életrend körül.» «József főherczeg és a Kneipp-kura», irta dr. Baján M. «A betegápolásról.» «Érdekes betegségi esetek», Kneipp plébánostól. «Kneipp lelkész munka közben.» «Kneipp gyógyitó növényeiről;» «Ne félj kicsikém», vagyis hogyan neveljék a gyermekeket; képek Wörishofenből, stb. A naptár tartalma egészen megismertet a Kneipp-kurával, s kép is sok van hozzá.

— **Folyóiratok.** A *Budapesti Szemle* novemberi füzetében a közlemények sorát «Ujabb versgyüjtemények» czimen az 1889—92. években megjelent költeményes kötetek ismertetése nyitja meg *V—z* jegyü birálótól, ki e könyvekből azt a tanulságot emeli ki, hogy a magyar költészetben haladás nyilatkozik, a versirás formájában fejlődött, csiszolódott s ezért nehezebb is a feltünés. A biráló a legujabb lirai kötetekben valami általános szintelenséget talál. «Az a jelen korszak, irja, melyet az előtte lévő versgyüjtemények képviselnek, mindent . . . együttvéve, bizonyos szürke szintelenség korszaka.» E kötetek szemléjében nem talál valamely határozott jellemvonást, mely szerint valamennyit összefoglalva, egységes szempontok alatt tárgyalhassa. Azért azután időrendben szól róluk, egyenkint ismertetve, birálva az egyesek költőiségét, tartalmi és formai vonásait. A sort Dura Máté «Szőke Dunapartról» czimü kötete nyitja meg. Azután Váradi Antal költeményei, Makai Emil «Vallásos énekei», Gyürki Ödön költeményei következnek. Utánuk Rudnyánszky Gyula («Uj könyv»), Jakab Ödön («Nyár»), Brády Albert, Jékey Aladár, Földváry István, Lipcsey Ádám, Zempléni Árpád, Király Béla, Szávay Gyula, Sebesi Jób, E. Kovács Gyula, Erődi Dániel, Békássy Helén, Tóth Pál és Bocz József köteteiről van szó. A «Budapesti Szemle» többi czikkei: «A zsidók és az antiszemita áramlat», franczia tanulmány harmadik közleménye. Riedl Frigyesnek «A magyar irodatom főirányai» czimü értekezése. Castelnuovo olasz elbeszélése a «Jani lába» és Kozma Andor eredeti és Pátkáni Rafael örményből forditott verse teszik a szépirodalmi rész tartalmát, utóbbit Simay Gergely forditotta az eredetiből.

Az *Erdélyi muzeum*-ban gr. *Kuun* Géza nagyobb tanulmányt kezd meg:

«Adalékok Ázsia s Kelet-Európa ethnographiájához.» Ama területről szól, melyen elődeink, az ősi magyarok, a IX. században s még előbb, szállást tartottak, hosszabb vagy rövidebb ideig laktak. Kuún Géza gróf a pogány és őskori magyarság történetére első rangu kutatónk, ki főképen a keleti források fölfedezése és megnyitása által e kérdés történetében uj irányt kezdett. Mostani dolgozatában a mondott területnek IX. és X. századi képét akarja restituálni, főként a keleti történetirók müvei alapján. *Pór* Antal a «Bánk bán kérdéshez» czimen e ténynek történeti alapját vizsgálja s Érdujhelyi Menyhérttel polemizál, ki Melinda történetét későbbi toldaléknak tekinti, s az ő régebbi véleményét tévedésen alapulónak mondja. *Békési* Károly folytatja megkezdett dolgozatát: «A természettudományi fölfogás a politikában.» A füzet Irodalmi Szemléje is érdekes és változatos.

A *Protestáns Szemle* (szerkeszti Kenessey Béla) legutóbbi füzetében befejező részét hozza dr. *Bartha* Béla tanulmányának a placetumról, melyben a szerző a királyi jóváhagyás jogának két oldalról eredő támadásaival foglalkozik, tudniillik a doctrinaire szabadelvüség részéről és az ultramontanizmus részéről eredő ellenvetésekkel, mely utóbbit Simor 1870-diki emlékirata alapján ismerteti. Mindkét rendü argumentumokra megteszi megjegyzéseit s azon meggyőződés mellett foglal állást, hogy a placetum a lelkiismereti és politikai szabadságnak becses fegyvere. — Várnai Sándor a tót Kollár Jánost jellemzi, mint papot, tudóst és költőt az ujabban megjelent szláv források nyomán. Végül adja a füzet dr. Csiky Kálmán felolvasását a «Szoczializmusról» s néhány irodalmi ismertetést.

Az *Élet,* irodalmi, müvészeti, társadalmi, közgazdasági folyóirat (szerkesztik Vikár Béla és Sármai József) novemberi füzetének tartalma: A magyarok a honfoglalás előtti időkben. Nagy Gézától. Egy elzüllött zseni, Zilahi Ágnestől. Anakreon. (Költemény.) Malomhegyi Istvántól. A Giustizia szobra, ifj. Reményi Edétől. Szonett. (Költemény.) Vallesz Jenőtől. Lispeth, Kreisler Gyulánétól. Gazdasszonyi bölcselkedések, Zilahy Ágnestől. Szinház. Irodalom.

— **A Kisfaludy-társaság pályázatai.** A *Kisfaludy-társaság* 1893. okt. 31-én lejárt pályakérdéseire a következő pályamunkák érkeztek:

I. *Lukács Krisztina-jutalomra* (a magyar politikai szónoklat története) nem érkezett pályamunka. II. *Lukács Krisztina-jutalom* (Magyarország története): *1.* szám. Jelige: Magyarságunk tudat nélkül, virág jó föld nélkül és e tudat történelem nélkül, jó föld eső nélkül. *2.* sz. J. i.: Sors bona, nihil aliud. *3.* sz. J. i.: Mens sana in corpore sano. *4.* sz. J. i.: Tekints a multba, hogy becsülni tudd a jelent stb. *5.* sz. J. i.: A legjobb is épen csakhogy — elég jó. *6.* sz. J. i.: A valódi tudománynak sem a felhők ködére, sem a föld porára nincsen szüksége. III. *Lukács Krisztina-jutalom* (Arany János élete) *1.* sz. J. i.: Sohase birám teljébe örömeim poharát stb. *2.* sz. J. i.: Nem vész el a nép, mely szent hagyományként stb. *3.* sz. J. i.: . . . nőttön nő tiszta fénye: A mint időben, térben távozik. IV. *Bulyovszky Gyuláné jutalma* (óda a magyar nemzet ezredéves ünnepére): *1.* sz. J. i.: Isten áldd meg a magyart! *2.* sz. J. i.: Éljen a haza! *3.* sz. J. i. Még jönni kell, még jönni fog Egy jobb kor . . . *4.* sz. J. i.: Fel, magasba nép, a Tátra alján! *5.* sz. J. i.: Lesz még ünnep egyszer a világon! *6.* sz. J. i.: Szabad magyar nép kezdd uj ezredet. *7.* sz. J. i.: Él magyar, áll Buda még. *8.* sz. J. i.: El magyar, áll Buda még! *9.* sz. J. i.: Holló szárnyaival lebegett a zordon enyészet. *10.* sz. J. i.: Egy ezredévi szenvedés Kér éltet. V. *Somogyi Dezső jutalom* (prózában irt dialóg): *1.* sz. Arany «Családi kör»-éről. J. i.: Este van, este van: ki-ki nyugalomba! *2.* sz. Az ékesszólás védelme. J. i.: Mi az ékesszólás feladata? Szépen fejezni ki az igazságot. *3.* sz. Az Ideál. J. i.: Minden csak jelenés, minden az ég alatt stb. — A jeligés levelek közös boritékban lepecsételtettek s a pályamunkák birálatra adattak; kivéve a II. Lukács Krisztina-jutalomra «Docilis est, qui attante vult audire» jeligével érkezett pályamüvet, mely alaki fogyatkozásokban szenvedvén, a társaság külön határozatára szorul.

— **Uj zenemü.** «Bál után» czimü keringő ének- és zongorára magyar és német szöveggel jelent meg Bárd Ferencz zenemükereskedésében, ára 1 frt.

GÖRÖNGYÖS UTAKON.

— Franczia regény. —

15

— Szép! De okos leány, a ki jó tanácsokban részesül, az ilyen két eshetőség közül mindig inkább a harmadikat fogja választani.

— Akkor hát ugy kell lenni, hogy Gillettenek nincs esze, mert ha egy betevő falatja sem volna, akkor is visszautasitaná a királynak minden aranyát, ha azt az aranyat a *balkéz* nyujtaná.

— Dorottya lelkem, maga bolondokat beszél! nevetett Prémery. *Balkéz!* Maga azt hiszi, hogy még most a régi világban élünk. Pedig mindenki tudja, hogy a mi legkegyelmesebb urunk ebben a tekintetben — balog. Hanem maga egy óra óta folyton csak arról beszél nekem, a mi lehetetlen. Kezdjünk már beszélni arról, a mi végbevihető. Lelkemre mondom, maguk mind egyformák! Ha az ember magukat hallgatja, mindig azt gondolná, hogy csillagokat kell leszedni az égről! Hozzon csak össze azzal a csillaggal, hadd beszélhessek vele — nem kivánok én egyebet. Olyan ügyes asszonynak, mint maga, nem nagyon nehéz ez.

— Méltóságos uram, a jövőmről van szó, meg a két szememről, a melyet biztosan kikaparnának!

— No már, vallja meg, lelkem, hogy a kár bizonyára nagyobb lenne, ha a Gillette szeme volna a magáé! No de elég volt a szószaporitásból, jó asszony. Tegye azt, a mit mondok, és ne haragitson meg, ha kedves a jövője, a két szeme, meg a többi.

— Méltóságos uram, viszonzá Dorottya, kinek a vonásai visszafojtott méregtől és ravaszságtól elevenültek meg, — tessék velem jönni. Be fogom mutatni Gillettenek a nagyméltóságu, nagyhatalmu és nagyhirü Prémery grófot. Ha egy esztendő alatt annyira viszi nála, hogy megcsókolhatja az ujja hegyét, akkor ezennel feloldozom minden igérete alól, a mit nekem tett. Másnak, a ki hideg vérrel tudná meghallgatni az embert, mást mondhatnék.

Semmi kétség: Dorottya asszony komolyan beszélt és bizonyosan volt valami terve. A gróf megszelidült kissé és a párbeszéd sokáig folyt még tovább, halk, bizalmas hangon . . .

Eleinte Graczián felháborodottnak látszott; dobbantott a lábával és összevonta a szemöldökét. Azután, a mint a duenna egyre jobban kimagyarázta magát, homloka kisimult, szeme ragyogni kezdett, szimatolni kezdte a levegőt, mint a vizsla, a kit jó vadászterületre vezettek. Kifogásokat, kérdéseket tett, vitatta a válaszokat.

Mikor aztán a komédia szerepeit kiosztották és a föltételeket megállapitották, Prémery grófnak nagyon tetszett az a feladat, a mely reá várt.

— A mi a ruhákat meg a lakást illeti, a komornyikom, a ki az ilyes dolgokban igen ügyes legény, három nap alatt elvégez mindent. Maga pedig csak intézze jól a dolgokat. Tetszik nekem a kaland, már csak azért is, mert nem mindennapi. A viszontlátásra, lángelméjü asszonyság!

Dorottya asszony tisztelettel akart bókolni a grófnak, a mint uri népek közt szokás. De aztán, jobbat gondolva s mintegy máris beleélve magát az uj szerepbe, ravasz mosolylyal és egyszerü kézmozdulattal, igy szólt:

— A viszontlátásra, *Graczián mester!*

X.

Negyednapra e találkozás után két feketeruhás törvényembere csöngetett be a chantereine-utczai kis ház kapuján. Az egyiknek az egész valójában volt valami különösség, a mi Juszticzia asszonynak a szolgáiban, még ha felsőbb ranguak is, egészen szokatlan. De rideg, parancsoló arczkifejezése, mely szép vonásain még megkapóbbnak tünt föl, rávallott az olyan emberre, a ki megszokta, hogy minden benső megrezdülés nélkül nézze a csendesen hulló könyeket vagy a zajosan nyilatkozó kétségbeesést. Inkább gondolt volna az ember arra, hogy szivességet kérjen valami ránczos képü, megcsontosodott vén kézbesitőtől, semmint Thémisznek ettől a kamarásától, a ki, ha mosolygó arczot öltene, beillett volna valamely királynőnek az előszobájába.

A társa, ki nyilván alárendelt személy volt, irománycsomókkal, pennákkal, kalamárisokkal megrakodva, érdekes ellentéte volt a másiknak. Felső teste, mely a lábaihoz képest nagyonis hosszu volt, olyan gömbölyödést kezdett már mutatni, mely az efféle foglalkozásu embereknél nagy ritkaság. Nyilván az egyetlen volt a párisi törvényszéki irodiákok testületében, a ki ilyen kövér volt, és vidám ábrázatának bizonyára nem akadt párja a kollégái közt. Annak az üde, rózsás arcznak hol olyan szórakozott kifejezése volt, mint valami ábrándozónak vagy bölcselkedőnek, hol pedig olyan alázatos kifejezése, mint az engedelmeskedéshez szokott szegény istenadtáknak.

Ugy őt, mint a fölebbvalóját azonban egy közös jelenség tette feltünővé, a mely magára vonhatta volna a figyelmes szemlélő érdeklődését: A ruházatukon sehol a legparányibb szennyfolt, vagy gyürődés nem volt, mintha épen csak ma reggel került volna ki a szabó kezéből, és jóllehet esős volt az idő, finom topánkájok ugy fénylett, mint a tükör . . .

Mióta Gillette a házban volt, a rácsos ajtó sohasem nyilt meg a ház urnőjének határozott engedelme nélkül. De ez a két ember ismerte azt a büvös jelszót, a mely előtt megfordult a sarkában Francziaország herczegeinek és tábornagyjainak az ajtaja is:

«A király nevében . . . !»

— Graczián mester, végrehajtó vagyok! szólt a szálasabbik fogdmeg. — Foglalni jöttem.

— A szakácsné, a ki — óh gyászos hanyatlás! — az immár alabárdostul végkép feledésbe ment svájczi kapusnak a tisztét is teljesitette, egész nyugalommal azt felelte:

— Az asszonyság az Operában van, az *Armida* próbáján.

Ez a kijelentés sem megütközést, sem meglepődést nem látszott okozni a hivatlan látogatónak.

— Jól van, mondá. — Csak hadd próbálják az Armidát. Nem is Armidát jöttem én foglalni. No nézze, Antoine, ez a leány itt hagy bennünket ácsorogni az udvar közepén!

Ezek a szavak fölrezzentették az irodiákot a csillagok közt kalandozó ábrándozásából. S egyszerre a tulságos némaságból a legbeszédesebb szószaporitásba csapva át, elkezdte:

— Ejnye, a ki ördöge van, hát azt hiszik itt, hogy mivelünk csak ugy komázni lehet? Hát maga nem tudja azt, kicsikém, hogy micsodásak a mi jogaink és kötelességeink? Tudja-e, hogy a rosszakaratnak legcsekélyebb jelére sokkal könnyebben tétethetjük magácskát hüvösre, mint a milyen könnyen maga egy tojást feltör rántottának? Előre hát csak, szaporán! Vezessen be bennünket! Kulcsot minden ajtóba! nem érünk rá időt vesztegetni! De a főnökömnek nincs párja a foglalások gyors elintézésében. A fiatal irodeákok még Normandiából is idejönnek, hogy tőle tanuljanak!

A fiatal nőcseléd nem hogy megijedt volna ettől a szónoklattól, hanem inkább harsány kaczajra fakadt.

Graczián kissé nyugtalanul kérdezte tőle:

— Mi van mirajtunk nevetni való, ugrifüles nagysám?

— Oh, tisztelt ur, bocsásson meg, felelt a leány, a szemét törölgetve. — De igazán nem tehetek róla. Ha az urakat nézegetem, ugy tetszik, mintha a felcsert látnám, meg a legényét, a mint eret akarnak vágni egy holttesten! Az egész konyhámban nem találnak az urak egyetlen árva bögrét se, a mely legalább háromszorosan le ne volna foglalva.

— Hogy hivják magát, babám? kérdé az irodiák, homlokát ránczba vonva, szemét égnek forditva és kövér ajkát összecsücsöritve.

— Madeleine a nevem, szolgálatjára az urnak.

Antoine pedig, pohos testét kurta lábain himbálva s elegáns feszességgel emelve kezét a levegőbe, a hüvelykujját ugy szoritván a mutatóujjához, mintha valami képzelt virágot akarna leszakitani, ezt a rögtönzést sütötte el:

Oh, végrehajtó, itt megszünt hatalmad,
Hiába foglalnál itt bármit is!
Még a szivét sem hagyja elfoglalni
Ez a mosolygó szemü kis hamis!

— Elhallgatsz, te javithatatlan? förmedt rá Graczián mester, ráemelve a botját. — Hallja-e, szeleverdi kisasszonyka, nem akadna-e itt a házban valaki, valami családbeli, a ki szemtanuja lehetne a törvényes eljárásnak? . . . Mert a szokás igy kivánja.

— Rendszerint, viszonzá a cseléd, — de la Corbiniérene asszonyság szokta az urakat mulattatni. De sajnos, ő most ágyban fekszik, mert fejszakgatása van. Hanem hát mindegy. Szólok neki.

— Hm! nagyon jól tudom én, hogy mibe kerül nekem ez a fejszakgatás! dörmögött az ál-végrehajtó, mikor Madeleine eltünt.

Azután szó nélkül járkált fel s alá a szobában, a melybe Madeleine bevezette volt őket. Legkevésbé sem ügyelt a fényüzés maradványára és a pusztulás kezdetére, mely a helyiségben látható volt.

Antoine, hadi fölszerelését egy ottománnak a vánkosára rakván le, elmélkedésbe mélyedve könyökölt egy széknek a hátára s igy szólt gazdájához:

— Bizony, méltóságos uram, a Dorottya fejszakgatása meg a többi, a mi utána következik, még többe is kerülhet, és ezuttal én is feles lennék a költségben.

— No bizony! Nem azt hinné az ember, hogy holmi herczegasszonyról van szó?

— A herczegasszony engem nem aggaszt, viszonzá Antoine. — De gondol-e méltóságod arra, hogy mi itt közhatalommal való visszaélést követünk el, a mely gályára juttatja az embert?

— Hallgass, te ostoba. A helyett, hogy itt nyöszörögsz, ne sajnálj inkább kihuzogatni egy pár fiókot és a szőnyegre szórni egy s más apróságot. Azt akarom, hogy valóságos harambasáknak nézzenek bennünket. Különösen pedig tartózkodjál minden rémes hülyeségtől, ha kedves a hátad!

Gillette ezalatt, üdén bájosan, mint az ártatlanság, a szobájában ült egy asztal mellett, melyen nyitott kaliczka állott. A kaliczka rendes lakója, a kedvencz csiz, e pillanatban az urnője kinyujtott mutató-ujján ült s a szárnyaival csapkodva csipekedett egy darabka czukrot, mely két rózsás ajk közül fehérlett elibe.

A boldog madárkába vetett bizalom olyan nagy volt, hogy az ablak nyitva állott. De hajh, egyszerre csak viharos, zajos kiabálás hallatszott be a szobába.

— Oh kisasszony! . . . Szegény keresztmamája! sopánkodott a forgószél módjára berontó Dorottya, arczát egy hálóköntös selymes redőibe rejtve, melyet valamikor a Rozalinda viselt.

Erre a rohanásra, ezekre a kiáltásokra, Gillettenek az egyetlen még megmaradt barátja kimenekült a szobából és örökre eltünt a szomszédos fák lombjai között.

(Folytatása következik.)

TANÜGY.

A gyakorlatok javitásáról.

A főczél, mely e tekintetben a pedagogusok szemei előtt lebeg, az, hogy a növendék kénytelen legyen a kijavitott dolgozatot átnézni. Csak ez esetben lesz a javitásnak maradandó haszna. Mert ha azt, vajjon a növendékek átolvassák-e a kijavitott gyakorlatokat, saját becsületükre bizzuk, vajmi kevés diák fogja ezt megtenni. Megteszi a jó diák, a ki komolyan tanul. Ellenben épen azok, a kiknek legnagyobb szükségök volna arra, hogy a kijavitott gyakorlatokat áttanulmányozzák, saját jó szántukból még csak gondolni sem fognak erre. Különösen nem akkor, ha teljesen kijavitott gyakorlatot adunk vissza nekik. Ezen oknál fogva legelterjedtebb lenne a gyakorlatjavitásnak az a módja, hogy a tanár csupán aláhuzza a hibákat, még pedig, hogy mentől feltünőbb legyen piros, illetőleg zöld tentával. S azután az illető osztályban közös javitást eszközöl.

Miben áll ez az ugynevezett közös javitás? Abban, hogy a tanár vezetése mellett az egyik tanuló végig csinálja az irásbeli feladványt a táblán. A többiek figyelmeztetve vannak az aláhuzások által arra, hogy az aláhuzott szavak hibásak. Tehát eme helyeken okvetlenül különbséget fognak találni saját gyakorlatuk és a táblán történő kidolgozás között. E különbségeket tekintetbe véve, maguk fogják tehát dolgozataikat javitani. A javitásnak ez a módja azonban csakis forditásokra, nyelvtani és számtani gyakorlatokra vonatkozhatik.

Az ilynemü gyakorlatok közös javitása alkalmával szerény nézetem szerint, legczélszerübb meghagyni a növendékeknek, hogy az iskolában csak czeruzával javitsanak és otthon huzzák át a czeruzával eszközölt javitásokat tintával. Ezen fogás által elérjük azt, hogy két izben foglalkoznak gyakorlatuk javitásával, még pedig másodizben egészen önállóan. Elérjük tehát azt, hogy minden egyes növendék kivétel nélkül át fogja otthon nézni kijavitott gyakorlatát. S igy meg van adva a lehetőség ama ideális czél megközelitésére, hogy az illető gyakorlatban ejtett összes hibákat és azok javitását jegyezze meg magának a növendék és ne kövesse el őket többé. Ez persze csak ideális állapot, a mennyiben az összes hibák helyett a helyes alakokat egyszer s mindenkorra csak nagyon kevés növendék fogja emlékezetében tartani. A legtöbb növendék alkalomadtán ugyanazon hibákat még számtalanszor fogja csinálni. De ezen eljárás által legalább kényszeritjük őket hibáik fölött való gondolkodásra. Természetesen azt, hogy áthuzták-e téntával az iskolában eszközölt javitásokat, esetről-esetre a tanárnak ellenőriznie kell.

Részletezzük kissé az eddig szóban forgó gyakorlatok eme javitásmódját. Ennek technikai kivitele kétféleképen szokott történni a nyelvtani gyakorlatos füzetekben. Tudniillik vagy meghagyjuk a növendékeknek, hogy csak minden második sorba irjanak, és ők aztán a közös javitás alkalmával az irott sor fölött lévő üres sorba fogják irni a helyeset; vagy pedig elrendeljük, hogy csupán a baloldali lapokra illetőleg oldalakra irjanak, fönntartván a jobboldaliakat a közös javitás számára. Az utóbbi esetben a közös javitás ugy történik, hogy a növendék a helyeset czeruzával a jobboldalnak abba a sorába és a megfelelő sornak körülbelül azon helyére fogja irni, a mely sorban és a hol a baloldalon alá van huzva az illető szó. Forditásoknál és nyelvtani gyakorlatoknál a technikai kivitelnek első módszerét helyesebbnek vélem, a mennyiben átnézetesebb.

A tanév elején tartani szokott legelső módszeres konferenczia alkalmával egyöntetüség kedvéért valamennyi tanárnak, kik nyelvet tanitanak, meg kell állapodni abban, hogy a fejtegetett közös javitási mód technikai keresztülvitelének melyik módszerét választják.

Hátra vannak még a közös javitásnak ezen módja alá tartozó számtani gyakorlatok. Ezeknek közös, az iskolában végbemenő javitása czéljából, miután a hibákat ezeknél is gondosan aláhuzogattuk, veres, illetőleg zöld tintával, a technikai keresztülvitelnek második módszere ajánlatosabb. Sőt mondhatni, az első ugyszólván lehetetlen.

Abban az esetben, ha egyik vagy másik számtani példa egészen hibás, ezt a tanár áthuzza. Akkor már a növendék az első alkalommal történt kijelentés folytán tudni fogja, hogy a közös javitás alkalmával a jobb oldalon tartozik ezt irónnal kidolgozni és otthon azután téntával áthuzni. Ilyen esetekben tanácsos, ha az illető számtani gyakorlatot ujra megcsináltatjuk a növendékkel, de a következő számtani órában meg is tekintjük. Hasonlóképen járunk el, ha forditásokban vagy nyelvtani gyakorlatokban fordulnak elő egyes teljesen hibás részletek.

Nem tartom érdektelennek felemliteni, hogy némely számtantanár a nyelvtani hibákat teljesen figyelmen kivül hagyja és csupán a számtani hibákat javitja. Pedig ez a nemzeti nevelés és tanitás szempontjából megbocsáthatlan jóhiszemüség.

E helyütt fölemlithetném még azt is, hogy — pedáns ember lévén — én a már tintával áthuzott javitásokkal ellátott gyakorlatokat egy másik füzetbe átiratnám. Ekkor harmadszor foglalkoznék a növendék gyakorlatának javitásával. Sőt szerintem a javitásnak ezen utolsó fázisa a javitásnak tulajdonképeni betetézése volna. Ilyen körülmények közt aztán annyira megemésztette a növendék saját gyakorlatának javitását, hogy ez csakugyan vérré válhatott benne.

Ezt a letisztázást némely kolléga gépies munkának tekinti.

Pedig ne feledjük el, hogy kétszeresen gondolkodunk, a mikor irva gondolkodunk. Szerintem, ha nem tisztáztatjuk le a leirt módon kijavitott gyakorlatokat, ugy a javitásnak még mindig csak efemer hatása lesz.

Ennyit a szorosan vett nyelvtani és a számtani gyakorlatok javitásáról. De már most az a kérdés, lehet-e szabad dolgozatok javitására nézve is egyöntetü eljárást teremteni?

A stilusgyakorlatok javitásánál két momentumra oszlik a korrigálás. Az egyik a helyesirási és nyelvtani hibák javitása, a másik a stilushibáké.

Az első sem történhetik oly módon, mint a szoros értelemben vett nyelvtani dolgozatoknál. A második momentum megoldására nézve chablonszerü közös javitási módszert felállitani meg pláne lehetetlen. Sőt azon nyelvtani dolgozatok közül, melyek nem épen forditások, némelyek szintén ezen rubrika alá tartoznak. Például, ha az volna a feladat: Irjatok összetett mondatokat, melyek csupa főmondatból állanak. Minden növendék más-más mondatokat fog irni.

Ilynemü nyelvtani dolgozatoknál és a stylus gyakorlatoknál nem marad egyéb hátra, mint hogy a javitást maga a tanár irja oda az aláhuzottakhoz. De hogy mégis meggyőződést szerezzünk magunknak arról, vajjon átnézte-e a növendék az általunk kijavitott gyakorlatot, legczélszerübb, ha a hibás kitételekhez mi csak czeruzával irjuk oda a helyeset, és a növendékekre bizzuk ezeknek téntával való áthuzását. A kijavitott gyakorlatok kiosztása alkalmával mindenesetre nagyon üdvös, közös megbeszélés tárgyává tenni azon hibákat, melyek több növendék gyakorlatában fordulnak elő. Ezen hibák alatt a közös szempontok alá eső stilisztikai botlásokat értem.

A most tárgyalt gyakorlatokra nézve, ha azt akarjuk, hogy a javitás hatása ne csak ideiglenes legyen, hanem lehetőleg állandó: elengedhetetlen kellék volna az, hogy a kijavitott gyakorlatok letisztáztassanak, és a letisztázott gyakorlatokat a tanár ujból átnézze.

Tisztában vagyok azzal, hogy a leirt javitási módok lelkiismeretesen végezve, népes osztályban rendkivül sok időtől fosztják meg a tanárt. De hiszen jól tudjuk, hogy csakis a szorgalmas tanárnak vannak igazán lelkiismeretes, szorgalmas tanitványa. Másrészről pedig, a hol csakugyan tulságosan népes osztálylyal van a tanárnak dolga, ott inkább redukálják heti óráinak számát, hogy annál több időt szentelhessen a gyakorlatok javitására.

Végül legyen szabad megjegyeznem, miszerint, ha elejét akarjuk venni annak az anomaliának, hogy az irónos javitásnak téntával való áthuzását ne csak gépiesen teljesitse esetleg a növendék, hanem gondolkodva: akkor kivánjuk minden egyes gyakorlatnál azt is, hogy valamennyi benne előforduló helytelen szó a melléje irt helyes szóval együtt irassék ki a margóra.

A felsőbb osztályokban adandó stilgyakorlatokra nézve, a hol a nyelvtani hibák mellett a főgondot természetesen a helytelen kifejezések és átalában a stilbeli hibák javitására kell forditani, egy keskeny margó nem elegendő az imént emlitett czélra. Ezen gyakorlatoknál határozottan czélszerübb, ha a növendék a baloldali lapnak, illetőleg oldalának csak minden második sorára ir és a tanár az üresen maradt sorokra irja czeruzával javitásait. A jobb oldali lapot illetőleg oldalt fel lehet aztán használni arra, hogy a növendék, miután az irónos javitásokat áthuzta téntával, oda kiirja gyakorlatának hibás kitételeit a megfelelő helyesekkel együtt. Ezen oldalra a növendék t. i. csak a stilbeli hibákat és javitásaikat fogja irni. A nyelvtani hibákat és javitásaikat pedig ugyanezen oldal margójára kell iratni, amennyiben a baloldal margója a tanár esetleges megjegyzéseinek van szánva.

Méltán elmondhatom magamról, hogy a gyakorlatok javitása dolgában nem esem Rousseau hibájába, a ki köteteket irt a gyermekek neveléséről és saját gyermekei mégis a lelenczházban nevekedtek föl. A mennyiben én a gyakorlatok javitását a leirt pedanteriával viszem keresztül minden egyes alkalommal már évek óta és az eredmény azt bizonyitja, hogy helyes uton járok e tekintetben.

Már csak azért is helyesnek kell lenni ezen javitási eljárásnak, mert eleget teszünk vele ama pedagógiai elvnek, mely szerint a tanár teljesen kész anyagot lehetőleg soha se nyujtson tanitványainak. Hanem vezesse őket helyes irányban és tanitsa őket gondolkodni, ugy hogy ők mindenre ugyszólván maguktól jöjjenek rá. Mert ha megrágva adjuk oda a tanulónak a szellemi eledelt, ez alig táplálja az elmét. Mig ellenben, ha neki magának kell azt megrágni, akkor emlékezetébe vésődik. *Krausz Gyula.*

TANÜGYI HIREK.

— A tanitók árvaháza. Nagyon nehéz a sorsa a magyarországi néptanitónak. Legnagyobb részük az életfenntartás legszigorubb gondjaival küzd. Arról szó sem lehet a legtöbbnél, hogy az élet ama kényelmeiből, melyet a kulturának köszönhetünk, nekik is jusson valami. De legszomorubb azoknak a sorsa, a kik a nehéz munkában gyakran fiatalon kidőlve, halálos ágyukon a támasz nélkül maradt árvákra vetik utolsó tekintetüket. A magyarországi tanitók árvaháza sok könnyet szárított már fel s ha az emberbarátok buzgó részvéte az eddiginél nagyobb melegséggel fordul a humánus intézmény felé, remélhető, hogy a legégetőbb szükségen segitve lesz. Érdekesnek tartjuk megemliteni, hogy egy külföldi tanitó mennyi rokonszenvet tanusitott a magyarországi tanitók árvaháza iránt. Még a nyáron járt itt a fővárosban az emlitett tanitó. Meglátogatta a tanitók árvaházát is s az árvaatyának 600 frtot adott át az intézet czéljaira. Erről az érdekes esetről a Néptanitók Lapja ekként referált:

Midőn magát alulirott árvaatyánál bemutatta, ezeket mondotta: Én németországi tanitó vagyok, a ki szünidejét arra használja fel, hogy a szivében rég óta élő vágyának eleget téve, ellátogasson a szép Magyarországba, különösen pedig annak gyönyörü fővárosába, Budapestre. Ide az árvaházba azért jöttem, hogy mint tanitó, én is csekély adománynyal járuljak a magyarországi kartársaim egyik legszebb alkotásához, a tanitók árvaházához, teszem ezt nemcsak a bennem élő kartársi szeretetből kifolyólag, hanem azon barátságos hajlamaimnál fogva, melyekkel a lovagias és vitéz magyar nemzet iránt viseltetem; teszem ezt pedig oly czélból, hogy első sorban magyarországi kartársaim, általuk pedig az egész magyar nemzet meggyőződjenek arról, hogy Németországban is vannak olyanok, a kik a legmelegebb rokonszenvvel viseltetnek azon nép iránt, mely ezer éves küzdelem után immár gyors lépésekkel halad a czivilizáczió utjain; csekély adományom fejében csak viszonszeretetet kérek azok iránt, kik Németországban hasonlólag gondolkoznak. Erre a szives látogató átadta csekély adományát, mely 3 darab osztrák északnyugati vasut-társasági, egyenkint 200 frt értékü részvényből állott. 600 frt volt tehát az őszbe borult, jóságos arczu németországi kollegánknak «csekély adománya!»

— A középiskolai tanáregyesület szakosztályai ma megalakultak. A nyelvészet-irodalmi szakosztály elnöke *Szemák* István, jegyzője *Theisz* Gyula, a természettudományi szakosztály elnöke *Mauricz* Rezső, jegyzője *Reif* Jakab. Mindegyik szakosztály havonkint egy ülést tart.

— Tanitótestületi közgyülés. Nógrádmegye tanitótestülete október hó 26-án és 27-én Balassagyarmaton a megye székhelyén tartotta évi rendes közgyülését. 26-án reggel 8 órakor a közs. kisdedóvóba vonultak a tanitótestület tagjai, hol *Dévény* Janka ügyesen mutatta be, mint lehet a kisdedeket imára, értelmes beszédre, énekre oktatni, értelmüket fejleszteni, rendre, tisztaságra és illedelmes magaviseletre szoktatni. 9 órakor az összes tanitók Kosztka Mihály köztiszteletnek örvendő kir. tanfelügyelőnél tisztelegtek, hol Zelenka János elnök a kir. tanfelügyelő munkásságát, ügyszeretetét s a tanitók szellemi és anyagi javának előmozditására irányult fáradozásait meltatta, mit az ünnepelt férfiu, különösen a hazafias szellem istápolását hangsulyozva, köszönt meg. Maga a tulajdonképi közgyülés 9 óra után a felzászlózott városháza disztermében folyt le, melyen Szczitovszky János alispán, Kosztka Mihály s a tanügy több igaz barátja, mint Pajor István kir. tanácsos, Horváth Danó hirlapiró, Reményi Károly városbiró résztvett. Alig hangzott el az elnöki megnyitó, az alispán lelkes éljenzés között tudatta, hogy a vármegye millenniumi emlékkép, a tanügy oltárán is nagyobb összeg felajánlásával áldozni kiván. csak kéri a czél megjelölését, a merre az forditassék. Ezután *Thaisz* Lajos losonczi állami tanitóképzőintézeti tanár tartott megható emlékbeszédet, néhai Sneff János testületi alelnök felett, majd *Druga* József polgári iskolai tanár átgondolt s irodalmi magaslaton álló: «báró Eötvös József nézetei a nevelésről» czimü tanulságos értekezésével kötötte le a jelenvoltak figyelmét. *Szova* János «Álló vagy dülő irást használjunk-e?» czimü vitatételével keltett érdekes vitát, minek alapján felkérendő a közoktatási miniszter, hogy vagy az álló, vagy az utóbbi irás mellett döntsön. Eichler Jákó Megjegyzések az állatok ismertetésének módszeréhez czimü gonddal szerkesztett értekezésével érdemelte ki az elismerést. Az idő előrehaladván, a vidéken lakó testületi tagok kivánságára soron kivül megtörtént a tisztujitás, mely szerint *Kosztka* tanfelügyelő diszelnök, *Zelenka* János tiszteletbeli elnök, *Wagner* István tiszteletbeli főjegyző, *Druga* József elnök, *Porázik* György és *Thaisz* Lajos alelnökök, *Hábor* Sándor I. jegyző, *Szabó* Lipót II. jegyző, *Vilion* József pénztárnok.

— A pécsi egyetem. Egyik pécsi lapból vesszük át az alábbi közleményt, mely azt tanusitja, hogy az egyetemszervezés eszméje Pécsen is visszhangra talált. A közlemény ez: «Régóta suttognak a hajdani pécsi egyetemnek ujból fölállitásáról. Tudomásunk van arról is, hogy a különféle alapok fölhasználása után mutatkozó hiányt a székesegyház alapjának jövedelméből szándékoznak pótolni, mely még a restauráczió után se merült ki. Ezek eddig csak suttogott dolgok voltak s épp ezért nem is akartunk velük foglalkozni, nehogy ezek nyilvánosságra hozása a sajtó iránt megfoghatatlan ellenszenvvel viseltető köröket ismét arra birja, hogy tervüktől már csak azért is elálljanak. Most azonban a «Pécsi Közlöny» is beszél az egyetem tervéről, még pedig vasárnapi számának két helyén is. Mellékletén ugyanis Kossutány dr. jogtanár fejti ki igen világosan, hogy a már meglevő két fakultásból, a theologiai és a jogiból miként lehetne jogi és bölcsészeti kart alakitani s ezzel az egyetemi jelleget és jogokat megszerezni; aztán meg a hirek rovatában is van az egyetem tervéről valami, a hol ezeket olvassuk: «Emlékezés a székfoglaló ünnepre. Dr. Dulánszky Nándor püspök ő nagyméltósága 1877. november 8-án tartotta, mint Székesfehérról áthelyezett megyés püspök beiktatási és székfoglalási ünnepélyét az akkor még régi állapotban levő pécsi székesegyházban. A megujult székesegyház egyéb monumentális emlékekkel egyetemben, ékesen szóló tanujelei a főpap tizenhat évre terjedő müködésének. Adja Isten, hogy a következő, még hosszura terjedő müködési korszakban főpásztorunk megvalósithassa a város és egyházmegye javát, emelkedését. fölvirágoztatását előmozditó mindazon terveit, melyeket nemesen érző szive és fenkölt szelleme megvalósitandóknak óhajt — köztük a pécsi egyetemet, melynek tervezetével épen mai számunkban foglalkozunk. A mai napon leleplezendő szobor s az arra helyezendő koszoru biztositékul szolgálnak arra nézve, hogy ezen város polgáraiban meg van az érzék, a nagyra termett férfiak érdemeinek méltánylására, hálás elismerésére. A felemlitésnek ez a formája megerősiti amaz értesülésünket, hogy az egyetem tervével a püspöki palotában komolyan foglalkoznak.»

— Csongrád iskolái. A csongrádi ujonnan választott iskolaszék tagjai lettek: Bába K. Rókus, dr. Buck Hermann, Csemegi Antal, Cs. Forgó József, Eszes Mátyás, Faragó Antal, Forgó Imre, Kádár Henrik, Kókai István, Sita József, Sohlya Antal, Szvoboda Ferencz, Farkas Béla és Zubek Rókus. Az alakuló gyülés e hó hó 8-dikán tartatott meg, hol elnöknek Szvoboda Ferencz, alelnököknek Hegyi Antal és Csemegi Antal, jegyzőnek Szarka Ödön, gondnoknak Sohlya Antal, fizető gondnoknak pedig ifj. Piroska István választattak meg. A tanitói testület pedig Vannay Ferenczet, Gassich Lajost és Szarka Ödönt választotta meg. A két katholikus és zsidó pap született tagjai lévén az iskolaszéknek és igy 19 tagja van. Joggal remélhető, hogy az uj tevékeny iskolaszék müködése alatt a tanügy Csongrádon virágozni fog, főleg azon oknál fogva is, hogy tevékeny és szakképes elnökül az iskolaszék Szvoboda Ferenczet nyerte meg.

— A magyar nyelv tanitása Hont vármegyében. A közoktatásügyi miniszter a magyar nyelv tanitásának eredményéről, valamint az oklevél nélkül müködő tanitók alkalmazásáról a közigazgatási bizottságoktól jelentést kiván. *Szabó* Géza hontmegyei kir. tanfelügyelő a következő kimutatást terjesztette a közigazgatási bizottság elé. A tankerületben összesen 236 tanitó van, a kik közül ketten nem birják az 1879. évi XVIII. t.-cz.-ben követett módon a magyar nyelvet. Az összes iskolákban tanitják ugyan a magyar nyelvet, de nem a kivánt gyakorlati eredménynyel. 11 tanitónak nincsen oklevele, 5 a róm. kath., 6 pedig az ág. ev. iskolánál müködik. A közigazgatási bizottság az egyházi főhatóságokat arra kérte fel, hogy eme hátrányos körülmény megszüntetése iránt sürgősen intézkedjenek s eljárásukról a közigazgatási bizottságot értesitsék.

TANÜGYI IRODALOM.

— Nyelv, nemzetiség, nemzet, kulturpolitikai tanulmány, irta *Balásy* Dénes. Budapest 1893. Ez a 211 oldalra nyomatott munka nagy erudiczió s élénk megfigyelés gyümölcse, mely nagyon megérdemli, hogy ne csak a tanügyi szük keretben, de általánosb közmüvelődési és politikai szempontból is megbeszélés tárgyát képezze. A mü következő fejezetekre oszlik: A nyelvek rangosztálya és természetes székhelyük; a magyar nyelvtan és szótár, mint alkotmányos tényezők; miben rejlik a magyar jellem és kultura veszedelme?; a budapesti magyarnyelv történeti, néprajzi és társadalmi jellemzése; nyelvtudományi szempontok; mobile perpetuum; hogyan keletkezik a nemzetiség?; jelszavak, szempontok; mi a nemzet?, haladás. Látnivaló, hogy a kérdések özöne fölmerül e könyvben; az irónak minden kérdés iránt van érzéke, s a legtöbb helyen biztos kézzel mutat rá megoldásuk módjára. Bennünket e helyen a szerző fejtegetései közül a tanügyre vonatkozó érdekel, s ez okból bemutatjuk a mü következő, a közoktatási költségvetésre vonatkozó részt.

«A magyar állam a saját közoktatási költségvetésének vajon minő mértékben mozditotta elő az irni-olvasni tudók szaporodását az anyaországban? Ezt a szaporodási számarányt az állam költségvetéseinek 1867-től számitható összegeiből és az irni-olvasni tudók általános statisztikájából kombinative megállapitani és kimutatni csaknem lehetetlen dolog. Abból a tényből azonban, mert az tény, hogy az állam az ő iskoláiban a saját czéljaira első sorban magyar nyelven neveltet és tanittat mindenütt, épen mint az ev. reformátusok, és abból a tényből, hogy e tanitás daczára mégis — az alább majd olvasható százalékok szerint, nem a magyar ajku irni-olvasni tudók létszáma, de a német ajku irni-olvasni tudók százaléka a legnagyobb és legmagasabb ebben az anyaországban, csalhatlanul következik a tanulság, miszerint az az összeg, melyet a kormány a közoktatásügyi költségvetésben évenkint felvenni szokott, ez a költségvetés maga — egyebeket mellőzve most! — eléggé nem mozditja elő, de nem is szolgálta a lefolyt évtizedek alatt az állam és a nemzet érdekeit. A magyar különben inkább tanyai, a német inkább városi lakos . . - Mennyire ment a közoktatási tárcza költségvetésének összege például az utóbbi évtized alatt?

A vallás- és közoktatásügyi ministerium, vagyis a vallásfelekezeti kulturáktól neutrálizált magyar állam 1882—1891-ig, tehát tiz év alatt, összesen az évenkinti államköltségvetésből összeállitott adatok szerint 60,480.999 frtot költött közmüvelődési és közoktatási czélokra. E czim alatt 1869-ben a magyar állam a népnevelésre csak 40.772 frtot adott ki, de az egész költségvetés már az 1870. évben felrugott 2,188.000 frtra báró Eötvös minisztersége idejében. Az 1892. évre megállapitott költségvetés kitett 7,605.674 frtot. Esett ebből a tulajnonképeni népnevelésre (elemi iskolákra, polgári tanitó, tanitónő és dajkaképzés, valamint kisdedóvásra összesen csak 2,662.420 frt. Ebbe és e mellé nem számitandó persze, de nem is számitható, a különböző vallásfelekezetek és községek által sajátjukból adott és fedezett népnevelési költségek, melyeknek nagyságáról s az állam által fedezett költségek csekélységéről nemzeti érdekből világos képet alkothatunk magunknak, ha ide irjuk a néptanitók számát az országban, a mi 23.313 lélek. (Népsz. II. 102. l.) És ha még tekintetbe vesszük azt is, hogy az értelmi foglalkozásnemek között Szent István koronája alatt a tanügyi értelmiség majdnem legnagyobb és pedig 37.139 lélek. (Népsz. II. r. 92. l.) A mi a szám mellett a minőséget illeti, az más kérdés . . .

Az 1893. évi állami költségösszeg a közoktatási tárczánál 7,888.381 forintot tett ki. (Állami költségv. 1893. VI. füz.) Ezzel az összeggel együtt a közoktatásügyi költségek azonban mintegy 15 millióra rugnak fel évenkint. E 15 millió indokolja meg azt, miért volna szükséges a népoktatási törvényt reformálni és a jelenleginél sokkal nagyobb összegeket venni fel a budgetbe a nemzetiségi kór gyökeres orvoslása végett. Minél hamarább kellene és minél több óvó és tanitóképzőt szervezni, bár elegendő tanerőnk most nincs, felállittatni azokat a nyelvhatárok szélén, a magyarajku városokban, tanitani azokban az állam nyelvén kivül egy-egy házi nyelvet is és rázuditani az iskolákat a társadalomra, ez, a mi messzeható állami teendő volna jelenleg. A patakok, folyók szabályozását nem a középen, vagy a torkolatuknál, de a forrásuk közelében szokták megkezdeni a mérnökök, azok, kik a Duna-Tisza-Maros mélységét és önállóságát mint tervezetet lassankint foganatositani és végrehajtani akarják a haladás érdekében. Az elemi tanitóképzők tantervét most késziti a közokt. tanács s tanerő nincs elég . . .»

— Egyetemes Közoktatásügyi Szemle. V. évf. 8. szám. Tartalom: Mi a nemzet? (Vége.) *Balásy* Dénes. A franczia népoktatás különösen az 1870-diki háboru óta. Az iskolai térképekről. *Bartek* Lajos. Az egységes középiskoláról. *Fleiszig* Oszkár. Az alsófoku ipariskolák reformja. *Heller* Richard. Egy magyar közmüvelődési vállalat. A czikk behatóan s igen érdekesen ismerteti a Pallas kiadásában megjelenő Nagy Lexikont. Élet és jellem. *Renan* E. önéletrajza után. Irodalom.

GERARD.

Regény, két kötetben. 27

Irta: **BRADDON M. E.**

Forditotta: **ILONA.**

I. Kötet.

Lelki szemeivel világosan látta azt a kedves arczot ifju üdeségében, szép volt és szöszke, mint Rafaella «Sposolitio» nevü festményében a szent szüz ábrázata. Azután azokra a nagyvilági előkelő leányokra gondolt, a kik kevésbé kiváló szépségük révén legelőnyösebben mentek férjhez, ennek következtében királynői a társaságnak, könnyen haladnak az élet, számukra rózsával behintett ösvényén . . . ünnepelve, imádva, fenségesen felsőbbségük érzetében.

És mindezt a feltünő különbséget, csak a környezet teszi. Ez a leány addig ülhet a varrógép mellett, a mig szépsége elhervad s csak árnyékává leszen annak a szépségnek, a mi volt.

Gerard alig hallotta a hangverseny többi részét, ámbár elég hangosan énekeltek. Gondolatai folyton egy nyugtalan, terhes élettel foglalkoztak, a mihez pedig kevés köze lehetett. — Hisz, mi volt neki Hecuba vagy ő Hecubának? És mégis, abbeli vágyában, hogy többet tudjon meg Davenport Hesterről, sietve elbucsuzott Lady Janetől és nővérét a kocsiba ültetve, egyedül hazaküldte.

— Megyek kissé sétálni a holdvilágos estén, — mondá. Ne várj reám. Később talán elmegyek a klubba.

Még elég korán volt, alig tiz óra, az ifju májusi hold ezüstfénye világitott Soho kéményeire, mi valóban csábitott az esti sétára, Gerard pedig különben is kedvelője volt az éjjeli járkálásnak; azért Lilian cseppet sem csodálkozott azon, hogy fivére egyedül küldte haza.

Gerard tekintetével követte fogatját, a mig ez a legközelebbi utczasaroknál eltünt; azután figyelemmel kisérte a hangverseny-terem ajtaját, a mig a közönség eloszlott; s végre megvárta, a mig az egyes dalkörök élénk társalgás és jóizü üde nevetés közt elhagyák a termet. Annyi sok egyformán öltözött leány közt, nehéz feladat volt, egyet megtalálni, . . . hanem az ő éles szemei, hamar ráakadtak arra az egy leányra, a kire várt s a ki a többiektől elválva, az utcza másik oldalára ment és gyors léptekkel nyugat felé tartott. Azokkal a határozott lépésekkel haladt e leány, mely olyan nők sajátsága, a kik szokva lévén nagyvárosban egyedül járni, nem törődnek a mellettök haladókkal, hanem önmagukban bizva, saját dolgaikkal foglalkoznak.

Hillersdon az utcza tuloldalán követte s várt, a mig csendesebb helyre jutnak, a hol megszólithassa. Ilyen módon a St.-James-Parkba jutottak s itt a tavaszi falombok árnyában utólérte s megszólitotta.

— Jó estét, Miss Davenport. Remélem, nem felejtett még el engem . . . Hillersdon Gerardot, a helmsleighi plébános fiát?

A fiatal ember levett kalappal állt a holdvilágitotta esti félhomályban, kezet nyujtva a leánynak; de ez nem fogadta el a feléje nyujtott kezet s látszott rajta, hogy nincs kedve szóba állani s mondá:

— Nem felejtettem el, . . . hanem most haza sietek atyámhoz. Jó éjszakát, Hillersdon ur!

— Szenteljen nekem pár perczet, . . . kérem, csak egy pár perczet, esedezék a fiatal ember. — Nem akarom tartóztatni. Engedje meg kérem, hogy elkisérhessem. — Nővérem, az ön régi barátnője, Lilian, itt lakik velem Londonban. Szeretné önt meglátogatni, ha tudniillik megengedi?

— Nővére mindig jó volt hozzám, . . . de ez lehetetlen. Atyám meg én, leszámoltunk azzal a világgal, melyben ő mozog. Mi nagyon szerényen élünk, . . . de végre, nem boldogtalanul. Nekem csak egy aggodalmam van; de az sokkal nagyobb volna: ha palotában laknánk.

— Azt hiszi, hogy testvérem kevésbé becsülné és szeretné önt azért, mert keze munkájával fenntartja édes atyját? Oh, Miss Davenport, ön nem képzelheti ilyen hitványnak régi jó barátnőjét.

— Nem, nem; tudom, hogy ő most is oly jó, mint azelőtt volt, . . . de még sem szeretnék vele találkozni. Régi nyomoruságokat juttatna eszembe. Iparkodtam e régi emlékeket mind kitörölni s csak a jelennek élni. Igy egészen jól érzem magam, — tevé hozzá szomoru mosolylyal. — Kérem, ne nehezitse meg sorsomat! Jó éjszakát!

Megállt s most ő volt az, a ki bucsuképen barátságosan kezet nyujtott.

Gerard megragadta azt a szegény, piczi kis, formás kezet, mely gyakran kimosott és szépen foltozott pamut-keztyüben rejlett és a magáéban tartotta, de nem vette tudomásul elbocsáttatását.

— Engedje meg, hogy haza kisérjem, — mondá. — Annyi mondanivalóm volna.

— Jobban szeretném, ha nem tenné. Szokva vagyok egyedül járni.

— Legalább csak egy darabig; megengedi? Szeretném elmondani önnek: milyen változások történtek, a mióta ön elment Helmsleighből.

— A változások nem engem illetnek. Ujra ismétlem, hogy én szakitottam az élettel. Nem érdeklődöm többé iránta.

— Nővérem sorsa sem érdekli? Hiszen ő barátnője volt.

— Igen, az volt, és pedig kedves barátnőm, de mind csak volt és elmult. — Mitsem akarok róla tudni egyebet, mint azt, hogy jól érzi magát és boldog.

— Áll mindakettő, sőt boldogabb most, mint akkor volt, a mikor önnel megismerkedett. — A boldogság ama fenkölt szakában van, mely ugy látszik, közös azoknál a lányoknál, a kik jegyben járnak.

— Menyasszony? — kérdé Hester, megfeledkezve elhatározásáról, hogy nem akar érdeklődni. Vőlegénye azok közül a fiatal emberek közül való, a kiket én is ismertem Helmsleighben?

— Nem; az a fiatal ember csak az önök eltávozása után jött oda. Az ön édes atyjának az utóda volt; de most már itt van Londonban, mint lelkész, a St.-Lawrence-templomban. Talán ismeri őt a Lady Jane egyletéből?

— Nem ismerem, én ritkán megyek az egyletbe. Szabad időm legnagyobb részét atyámnak szentelem.

— Davenport ur, remélem, jól érzi magát? — kérdé Gerard, alig tudva, miként kérdezősködjék atyjáról, a nélkül, hogy a leánynak ne okozzon fájdalmat.

— Köszönöm kérdését, türhető jó egészségnek örvend; csak, ... no de hiába tagadnám ön előtt, ... az a régi baj még most is bánt. Nem ismétlődik gyakran, de visszatér.

— Tehát nem gyógyult ki teljesen? Most is enged még a régi csábnak?

— Némelykor. Nagyon jó a szegény. Küzd az ellen a borzasztó hajlam ellen; de vannak idők, a mikor az erősebb nálánál. — Azalatt, a mig Ausztráliában voltunk, keményen küzdött önmagával, . . . iparkodott visszanyerni önbecsülését és embertársai tiszteletét. Sikerült is neki, mint papnak, jó állásba jutni. — Elég jó dolgunk volt; de bizony ott is ütött a gonosz óra. Kisértetbe vitték vendégszerető emberek, a kik nevettek aggodalmam felett . . . és a vége . . . őrültség lett. Elbocsátották állásából, a hol előkelő, befolyásos ember volt, nagy fizetéssel és még örült, hogy egy sokkal kisebb, alárendeltebb állást kaphatott Melbourneben, de ott is fokról-fokra sülyedt. Barátai elhagyták, javithatlannak nevezték. — Ennélfogva én vettem gondviselését saját vállaimra. Sikerült kis keresetre szert tennem azzal, hogy egy varrógép-raktárban leczkéket adtam s egyuttal magam is sokat tanultam és pedig olyan ritka-szép gépmunkákat, milyeneket még nem igen ismertek Angliában. Ilyen módon annyi pénzt kerestem, hogy az uti-költség, vissza Európába, kitelt belőle. Hazahoztam tehát őt, mint szomoru romot, testben, lélekben megtörve s lakást fogadtunk Chelseaban, ... nagyon olcsót és nagyon szerényet ugyan, de tisztát és egészségest. Atyámnak egy távoli rokona fizeti a lakbért. — Azóta mindig ott lakunk. Eleintén azt hittem, hogy leczkéket adhatok a zongorából és énekből, s hogy német nyelvtudásom is hasznomra leszen; hanem csakhamar rájöttem: mily hiu ebbeli reményem. Nem biznak az emberben, különösen akkor, a mikor szegények szomszédságában lakik és kopottas ruhát visel. Később azonban elég szerencsés voltam a Knightsbridgeben egy köpenyeg-csináló szabóra akadhatni, a kinek szüksége volt egy ugynevezett sujtásoló munkás-kézre; s minthogy ügyességemet ebben a gépmunkában bizonyos tökéletességig vittem: csakhamar rendes foglalkozáshoz jutottam s azóta ebből élünk.

— De attól tartok, hogy a munka nehéz volta daczára, keresete nem lesz valami fényes, — mondá Gerard.

— Oh, kérem, nekünk elég jó. Atyám és én, meglehetős kényelemben élünk; és a szegény olyan jó s annyira szeret engem, hogy ezért is hálásnak kell lennem és boldognak éreznem magamat.

— És van-e szabad ideje, valami szórakozása egyhangu életében? Vagy csak mindig ez a nehéz munka?

— Énekelni járok, ez egyedüli szórakozásom; de nem szeretem gyakran elhagyni atyámat.

— S ő semmivel sem foglalkozik?

— Az ingyenes könyvtárakban az ujságokat olvassa és szép időben a parkokban sétál.

— De hát semmit sem dolgozik, semmivel sem járul a kenyérkeresethez?

— Nem, ő már tul van azon. Ha tudna keresni, abból is csak baj származnék. Igy legalább zsebei mindig üresek s a szegény jó öreg nem képes megfizetni azt a rettenetes italt, a mely megzavarná elméjét. Az ő s az én szerencsémre, a pálinka és egyéb szesz pénzbe kerül.

— Megengedi, hogy Lilian segitsen önön? — kérdé Gerard. Mi most gazdagok vagyunk, . . . nevetséges gazdagok és pénzünket azok számára is készletben tartjuk, a kiknek szükségük van reá. Engedje meg nővéremnek, hogy könnyitsen valamivel az ön sorsán. A knightsbridgei bankba deponálhat egy bizonyos összeget az ön javára és ön akkor vehet ki abból a pénzből, a mikor szüksége lesz reá. Holnap mindjárt megtehetnők ezt. Gondolja meg jól a dolgot.

— Ne is álmodjék erről, Hillersdon ur, — felelé Hester sértődve. Ilyen pénzből nem nyulnék egy krajczárhoz sem. Azt hiszi, hogy addig, mig fiatal, egészséges és munkaképes vagyok: elfogadnék öntől, vagy bárki mástól kegyadományt? Csodálkozom, hogy ilyen fogalma lehet rólam.

— Én meg azon csodálkozom, hogy ön oly kegyetlenül visszautasitja barátságomat; mert, a midőn nem fogadja el segitségemet: megfoszt a barátság kiváltságától. Csupa makacsság öntől, hogy nem akar Lilian szerencséjében résztvenni. — Ismétlem önnek, hogy bolond módon gazdagok vagyunk.

— Ha még kétszer olyan gazdagok volnának, mint a Rotschildok leggazdagabbja: nem áldoznám fel függetlenségemet. Ha nem volna egy fillérem sem és atyám beteg lenne: akkor egészen más volna; akkor megkérném nővérét, hogy segitsen rajtam.

— És én semmivel sem járulhatok terhei megkönnyitéséhez és életküzdelmei enyhitéséhez?

— Nem nehéz az én életem. Az is csak olyan, mint ezer meg ezer más leányé nagyvárosban, . . . olyan leányoké, a kik elégedettek sorsukkal, vidámak és boldogok. — Én szerencsésebb vagyok sok más leánynál, mert az én munkámat jobban fizetik.

— De ön nem ilyen sorsra termett.

— Talán nem, de azt hiszem, ez nem változtat a dolgon s nem válik nagyobb terhemre. — Elég hosszu idő óta éltem már ilyen módon, hogy megszokjam.

Ezalatt az idő alatt az Eaton-Squarere értek, egy hosszu, félelmetes térre, magas, kopott-tornyu templomával. Mikor már körülbelül féluton lehettek a templom s a tér nyugoti vége közt: Hester hirtelen megállt és határozott hanggal és engedelmet-parancsoló szigoru tekintettel mondá:

— Kérem, most már ne jöjjön velem tovább.

— Akkor hát jó éjszakát, — mondá Gerard durczásan. — Legalább annyit mondjon még, hol lakik?

— Azzal semmit sem nyerne. Atyám és én azt kivánjuk, hogy feledve legyünk.

A leány elsietett és Gerard ott maradt állva a hold- és a gáz-világitotta szomoru elhagyatott téren, azon gondolkozva: milyen furcsa ez az élet. Kövesse ezt a leányt s megtudja: hol lakik? Nem, ez tisztességtelen, aljas eljárás lenne, holott az önbecsülés és a leány megvetése nélkül is megtudhatja lakczimét annál az egyletnél, a melynek tagja Hester. A leány az álnév alatt biztonságban vélheti magát; csakhogy Gerard tudta Lady Janetől ezt a nevet is, igy könnyü lesz Dale Hester lakását megtudni.

Mélabusan s mégis fenkölt hangulatban ballagott haza. Végtelen boldognak érezte magát, hogy meglelte a jelenség alanyát. Ugy érezte, mintha e naptól fogva uj élet kezdődnék számára.

Nem indult semminemü olyan hajszára, mely az éjfél és hajnal közt a fiatal emberek lépteit csábitja. A tánez nem csábitotta, ép oly kevéssé a zene és kártya. Megelégelte már az efféle mulatságokat és az azokkal járó köznapi élvezeteket, dinom-dánomokat. Ugy érezte, mintha a holdvilágitotta éjhomályban más világban mozgott volna s most visszatérne a régi világba, a hol minden szomoru és kietlen.

MEZŐGAZDASÁGI KÖZLEMÉNYEK.

A homoki borok karakterisztikus egyöntetüségének jövő fontossága.

II.

A világkereskedelemben a bor gyakran nem mint fogyasztásra kész bor jön forgalomba, hanem csak mint nyers anyag, melyet aztán a kereskedő czéljainak megfelelőleg alakit át. Természetes, hogy e szempontból is az egyöntetüség a legfőbb kivánalom. Az okszerü borkereskedelemben fontos szerepet játszik a bornak mint nyers anyagnak alakitása, idomitása a fogyasztók izléséhez, vagyis más szóval: a czélnak megfelelővé tevése. Ez alapitotta meg Francziaország világhirü borkereskedelmét, melyet sem más államok versenye, sem filloxera nem fog tudhatni megingatni. Mert a must-, illetve borjavitást utólérhetlen szakavatottsággal üzik, mert a borok kiegyenlitésében mesterei lettek a világnak, s igy lesz lehetséges aztán, hogy például a bordói bor Budapesten is bordói, Filadelfiában is bordói, Indiában vagy Alexandriában is bordói, tökéletesen egyforma felséges ital, melyet csak emberi ész képes teremteni. Vajon Bordóban terem-e annyi bordói bor, hogy az egész világot el lehessen vele árasztani. Bizonyára nem, de terem anyag a szomszédban, vagy nálunk, vagy máshol, melyet idomitani kell tudni csak, de szakismerettel, okszerüen.

A homoki boroknak, mint nyers anyagnak, ha azok egyforma jó minőség mellett nagy kvantumban állnak rendelkezésre, még másféle értékesitési módjai is lehetnek és pedig első sorban cognac-főzésre kitünő anyagot szolgáltatnak.

A cognac tudvalevőleg borból lepárlás által nyert finom szeszes ital, mely nevét a Dél-Francziaországban lévő Cognac-kerület Cognac nevü főhelyétől nyerte, hol a cognacgyártás oly széles alapu vállalatot képez, hogy csak magában ezen kerületben egy évtized előtt mintegy 1500 cognacgyár volt. A cognac sajátos finomságát a borban lévő zamatanyagok, különböző aetherek összesége állapitják meg, melyhez még hozzájárulnak magában a cognacban idővel kifejlődő más előnyös tulajdonok is. Ebből következik tehát, hogy mennél finomabb, zamatosabb a bor, annál finomabb cognacot is szolgáltat, s megforditva. Minthogy pedig a finom borok, mint ilyenek is jól értékesithetők, cognacgyártásra nem igen használtatnak, mert a nyert cognac ára nem áll arányban a finomabb borok mai értékeivel.

A cognac élvezete az emberiség életmódjában mindinkább fokozódó és több oldalu szükségletet képez. Igy látjuk például hazánkban is, hogy mig néhány évtized előtt még ugyszólva a ritkaságok közé tartozott, addig ma csaknem minden kereskedésben található az. De nagy mértékben fogyasztja a tiszta cognacot Angolország, még a köznép is, különösen a tengeri matrózok. A cognac ujabban sokféle feldolgozáson is megy át. Igy a likőrgyártásban a rumot van hivatva helyettesiteni. A likőr-borok készitésénél valamint a pezsgőgyártásnál is szintén jövője van; a sósborszesz szintén cognac-spirittből készül.

Fontos szerepre van hivatva a cognac hazánkban a borjavitás terén is. A jövőben, a midőn az asztali borok termelése az eddiginél sokkal nagyobb tulsulyban leend, az okszerü borjavitásnak is kell, hogy nagyobb szerepe legyen bortermelésünkben, minek legtökéletesebb anyaga a cognac. Gyenge borok, melyek kevesebb alkoholtartalmuknál fogva a megromlásnak jobban ki vannak téve, az által, ha alkoholtartalmuk 2—3%-al emeltetik, nemcsak tartósabbakká lesznek, s betegségekre való hajlamukból veszitenek, de tetemesen nyernek izben, kellemben. Mindezen sokféle értékesitése a cognacnak, nagy jövőt biztosit homoki és siki bortermelésünkben, s indokolttá teszi, hogy ezen iparág nagyobb és helyesebb irányu lendületet vegyen.

Hogy mennyi cognacot nyerhetni valamely homoki borból, az függ kizárólagosan a bornak szesztartalmától. Például ha az 1890-i termésü 12%-os szesztartalmu homoki olaszrizling boromat kifőzném 50%-os cognacnak, annak hektoliterjéből mintegy 20—22 liter cognacot nyerhetnék. S ha a nyers cognac literjét 1 frtjával értékesitenem, a költségek levonásával lenne egy hl. borból mintegy 17—18 forint hasznom, holott az a bor, mint bor, ma legalább is kétszeres ily áron értékesithető.

Ebből egyszersmind következik, hogy ma a jó bor kétszeresen jobban értékesithető, mintha cognacnak főznők ki. S tényleg valamire való bor nem is kerül ma lepárlás alá, mit bizonyit az a sok rosszabbnál rosszabb cognac, mely a legutóbbi években forgalomba jött s az a sokféle utánzás, pancsolás (a jót nem lehet utánozni), a mely — miként a borral ugy a cognac-kal is — oly nagy mérvben kapott lábra, hogy a törvényhozásnak kellett némileg korlátolnia azt.

Az 1890. évi nyiri homoki borom seprüjét 6—7 forinton vették meg hektoliterenkint. Jöhet idő, midőn nem a seprüért, de a boromért nem adnak annyit. Mit csinálok most vele? Kifőzöm cognacnak s értékesitem legalább is kétszeres oly áron, mint a bort. Ugyde nekem csak kétszáz hektoliter borom terem évenkint, holott egy cognac-lepárló gép feldolgozhat 3—4 ezer hektoliter bort. Természetes, hogy cognacgyárom nem existálhat, ha ezen mennyiséget helyből az enyémhez hasonló minőségben be nem szerezhetem, vagyis ha nincs itt egyöntetü bortermelés. Azt az 1891. évi nyiri vinkót, a melyről még azt sem lehetett megállapitani, hogy tulajdonképen bor-e, avagy valami egyéb, csak nem fogom bevásárolni, hogy az én anyagomat is elrontsam vele.

Cognac-kivitelünk különösen az 1884-ik évtől kezdve meglehetősen emelkedett, s pl. az 1888-ik évben 3.029 métermázsát, 1889-ik évben 2.902 métermázsát tett ki. Ezen mennyiségnek mintegy fele visszajön hazánkba mintegy négyszeres árban, miből az tünik ki, hogy cognacunkat a külföld nem annyira fogyasztásra veszi, mint inkább finomabbá, értékesebbé alakitja át. Természetes dolog, hogy kiviteli cognacunknak is e szerint lehetőleg nagy tömegben egyminőségünek kell lenni, mely körülmény ismét az egyöntetü bortermelésre figyelmeztet. Különözen sokszoros áron nyerjük vissza cognacunkat Francziaországból, minek oka nem annyira a rendelkezésükre álló anyag jóságában, mint azon magasabb szakértelemben keresendő, melylyel mint a borkezelés terén, ugy a cognac- és pezsgőgyártás terén is az anyagot idomitani, alakitani tökéletesiteni képesek.

A cognac mennyisége és jósága a bor alkohol- és vonatanyag tartalmától is függ.

E két fontos alkatrész tekintetében rendkivüli érdekes elemzéseket tett dr. Liebermann Leo, az állami vegykisérleti állomás főnöke, Magyarország különböző vidékeiről származó ujabb eredetü homoki borokkal, melyeket itt közölni helyénvalónak találom.

11 vörös homoki magyar bor vizsgálatánál:

			Térfogat %
alkoholminimum	volt	11.4	Térfogat %
alkoholmaximum	«	17.0	« «
alkoholátlag	«	14.08	« «
vonatanyagminimum	«	2.36	« «
vonatanyagmaximum	«	3.22	« «
vonatanyagátlag	«	2.80	« «

Huszonnyolcz franczia vörös bor vizsgálatánál, melyek között a legjobb franczia vörösborok is szerepeltek, König összeállitása szerint:

alkoholminium volt	. .	7.98	Térfogat %
alkoholmaximum volt	.	11.55	« «
alkoholátlag volt	. . .	9.71	« «
vonatanyagminimum volt		1.96	« «
vonatanyagmaximum	«	14.23*	« «
vonatanyagátlag	«	2.56	« «

23 fehér homoki magyar bor vizsgálatánál:

alkoholminimum	volt	8.8	Térfogat %
alkoholmaximum	«	14.9	« «
alkoholátlag	«	12.56	« «
vonatanyagminimum	«	1.65	« «
vonatanyagmaximum	«	4.48	« «
vonatanyagátlag	«	2.44	« «

6 franczia fehérbor vizsgálatánál, melyek között a legjobb fajok (Haut Sauternes, Chateau d'Yquem) szerepeltek, König összeállitása szerint:

alkoholminimum	volt	9.05	Térfogat %
alkoholmaximum	«	12.49	« «
alkoholátlag	«	10.31	« «
vonatanyagminimum	«	2.47	« «
vonatanyagmaximum	«	6.80	« «
vonatanyagátlag	«	3.03	« «

Alkoholtartalomban homoki boraink ugy a vörösek mint a fehérek, tehát jóval felül emelkednek a legjobb franczia borokon. Vörös homoki boraink vonatanyagtartalma is átlag nagyobb mint a francziáké. Csak fehér homoki boraink vonatanyagtartalma átlag csekélyebb a legfinomabb franczia fehér borok vonatanyagtartalmánál körülbelől 0.6 százalékkal.

Egyöntetü homoki bortermelés mellett, továbbá, képezhetik a homoki borok a pezsgőgyártásnak jó minőségü nyers anyagát. A pezsgőgyártásnak ugy a termelés folyton növekvő mennyisége — mint a gyártmány kitünő minősége tekintetében örvendetes emelkedése hazánkban nem annyira boranyagunknak kitünőségében, mint (ellentétben a cognacgyártással) inkább azon szakismeretben rejlik, melyet szakegyéneink a Champagne-vidéki első házaknál évek sora alatt odaadó kitartással szerzett tanulmány alapján sajátitottak el. Csak egy nehézséggel kell küzdeniök s ez abban áll, hogy nincs itt egyöntetü s a czélnak megfelelő anyag elég kvantumban. E hátrányos körülményből kifolyólag szakértő gyárosaink gyakran kénytelenek magát a szőlőt összevásárolni, hogy abból ők maguk állithassák elő a megfelelő minőségü boranyagot. Pedig a pezsgőgyártás nyers anyagának főkelléke nem — miként vélni lehetne — valamely kiváló finomságban rejlik, hisz a legfinomabb champagnei anyaga gyenge minőségü savanykás asztali bor jellegével bir, hanem az anyag tiszta egészséges volta mellett annak egyöntetüségében.

* Ezen nagy maximumot egy édes vörös okozza, melynek vonatanyagtartalma 14.23% volt.

*

Mindezek után azt hiszem szükségtelen tovább füznöm a homoki bortermelés egyöntetüségének jövő fontosságát, s még csak véleményemet óhajtanám nyilvánitani azon intézkedések felől, melyekkel ezt előmozditani remélleném.

Kivánatos volna, hogy: 1. a kormány utasitása folytán az illető gazdasági egyesületek, gazdakörök még egyszer — és most — már lehetőleg tapasztalati adatok alapján a kerületi borászati felügyelővel közösen megállapitanák azon néhány szőlőfajt, mely bortermelés czéljából ugy mennyiségre, mint minőségre és ugy vörös mint fehér bor termelésre a vidéknek legjobban megfelel.

2. A kormány felhatalmazhatná a megyei törvényhatóságokat oly általánosan kötelező határozatok hozatalára, a melyek értelmében a) uj szőlők létesitéséhez a megállapitott szőlőfajokon kivül más fajt igénybe venni nem szabad; b) régi homoki vagy más szőlőkből, a mennyiben azok nem a megállapitott szőlőfajok keverékéből állanak, sem vesszőt szedni, eladni, vagy elajándékozni, sem azokat megujitás vagy szaporitás czéljából ledönteni (homlitani), bujtani nem szabad.

3. Hogy pedig az érdekelt birtokosság a biztos szőlőfajok birtokába lehetőleg mégis olcsón juthasson, minden homoki városban és községben egy vesszőszaporitó anyatelep sürgős létesitését tartanám szükségesnek.

A 2. pont alatt felsorolt tiltó rendelet a közleményemben kifejtettek értelmében korántsem mondható talán a tulajdonjoggal járó szabad rendelkezhetés megsértésének, hanem csak oly intézkedésnek, a melynek nagy horderejét szakismereteinkben való nagymérvü fogyatkozásaink közepett a pillanatnyi viszonyokig terjedő gondolkozásmódunkkal a maradisághoz, a régi elavult elvekhez való szertelen ragaszkodásunkban ma ha felfogni nem is vagyunk képesek, de arról évek következménye biztosan meggyőződést nyujtana.

Leveles János.

KERTÉSZETI KÖZLEMÉNYEK.

* **A kézben való oltás.** A kézben való oltás csak olyan vidékeken és talajban indokolt, a hol tapasztalás szerint ezzel kielégitő eredmények érhetők el, minden más esetben a helybenvaló oltás sikeresebb. Szilva, cseresnye, eperfa, nyári és őszi baraczk, szinte oltható kézben, noha a csonthéjasok, legjobb oltás módja, mint átalában az alvószemzés, melylyel az eperfa is szaporitható, ez utóbbi azonban a héjalá oltással is olyan jól ered, mint a szilva, cseresnye és nyári baraczk, az őszi baraczk azonban alig érdemli meg a fáradságot, mivel ha akár kézben, akár héjalá oltatik is, a kevés megeredt is csak sinylődik és az oltás helyén gyakran elönti a mézga, szóval a rendesnél is rövidebb életü leend és tulajdonosának nem sok örömet okozand. A szilva legjobban ered, ha a gömbölyü magu szilvák magcsemetéire, vagy gyökérsarjaira oltatik. Legjobbnak tartatik átajában a St. Julien, azután a közönségesen duránczinak nevezett szilva. A cseresnye egyformán ered, akár saját vad magcsemetéjére, akár saját megyre oltatik. Az első nagy, terebélyes koronáju és hosszu életü fákat alkot, az utóbbin féltörpe bőtermő, de jóval rövidebb életü fákat szolgáltat, a melyek a hideg iránt is érzékenyebbek. A nyári baraczk saját magcsemetéjére, nyirkosas talajok számára szilvára, száraz, meleg hegyoldalakba pedig kemény héja mandula magcsemetéjére oltandók. Az őszi baraczknak ugyan azok az alanyai mint a nyári baraczké, ezenkivül oltatik még ritkábban saját magcsemetéjére is, mely azonban több okból ritkábban jő alkalmazásba. Végül az eperfa édes, vagy savanyu gyümölcsü fajtái rendszerint saját édes fekete gyümölcsü magcsemetéjére oltatik, minthogy ez tapasztalás szerint a legtartósabb fákat szolgáltatja. Megjegyzem még, hogy a kézben oltás sikerét nagyon előmozditja, ha dus gyökérzetü, tehát pikirozott alanyokba történik az oltás; azután erőteljes, lazas talajba, mely öntözhető, történik a kiültetés, a hol az oltás helye is földdel fedendő be, sőt nem árt még az sem, ha az oltás egy vékony földréteggel egészen befödetik, hogy a szárító böjti szelektől meg legyen óva. A szükséges oltóvesszők február közepéig okvetlenül megszedendők. Mivel pedig a tél erőssége sohasem tudható előre, a 20—25 C. foku hidegtől az érzékenyebb természetü savanyu vagy török szeder, sok körte, szilva és baraczkfajta szenvedni szokott, mely csak a tenyészet megindulta után állapitható egész pontosan meg, ennélfogva igen czélszerü Bereczki nagy pomologusunk tanácsát és példáját követve, az oltóvesszőket már november hó folytán megszedni és az oltásig elvermelve tartani. A kézben való oltásokat, mivel legkevesebb pepecseléssel jár, legczélszerübb márczius hó folytán, midőn a talaj némileg átmelegedebb és igy a gyökérképződés egyik feltétele meg van, eszközölni. Ilyenkor az elkészitett oltások azonnal az oltványiskolába vihetők és mindjárt elültethetők. Természetes, ki sokat akar kézben oltani és nincsen elegendő oltószemélyzete, az kénytelen az oltást előbb kezdeni, aztán nyirkos homok között, valamely fagymentes helyen eltartani addig, mig kiültethető, csakhogy ez a munkaszaporulat daczára is rendszerint gyengébb eredményt szolgáltat.

* **A legtökéletesebb mütrágya a szőlő- és gyümölcsfára.** Georges Ville tanár, a saint-vincennesi kisérleti állomás vezetője, többféle növénynyel tett mesterséges táplálási kisérletet, kipuhatolandó, vajon mely növénynek mily vegyi alkatrészekre és milyen higitott állapotban van szüksége, hogy a legnagyobb termés éressék el? Ezen kisérletek után konstatálta Ville tanár, miszerint a szőlő- és gyümölcsfánál a legczélszerübb mütrágya-összetétel a következő két keverék és pedig: 1. 400 kgr. csontliszt superfoszfát, 200 kgr. kálisalétrom és 400 kgr. gipsz, vagy 2. ugyancsak 400 kgr. csontliszt szuperfoszfát, 200 kgr. szénsavas kálium (hamuzsir) és 400 kgr. gipsz. Mindegyik keverék egy-egy hektárnyi területre elegendő, — A szénsavas kálium ötannyi friss kemény fahamuval is helyettesithető. E trágyát őszszel vagy igen kora tavaszszal kell alkalmazni és pedig a szőlőnél, ugy hogy a tőke körül hegyes kapával 5—6 centiméter mély barázdát huzunk s minden oly árkocskába 100 grammnyi trágyát hintve azt betakarjuk. A gyümölcsfáknál egy-egy fára 1—3 kilogrammnyi trágya veendő a fa nagysága szerint s a fa körül a korona széle alatt 3—6 lyukat furunk s azokba öntjük el a trágyát s azután párszor a lyukat vizzel töltjük meg. A szőlőnél Ville tanár a trágyával nagyszerü eredményt ért el, mert egy hektár sovány területről 20.000 kilogr. Chasselés szőlőt nyert.

* **Használt cserefahéj gyümölcsfák számára.** Észak-Németországban a faiskolákban és gyümölcsösökben a talaj befedéséhez ujabb időben a cserfahéjat használják, még pedig következő módon: A cserfahéjat 6 hüvelyknyi vastagságban a gyümölcsfák körül felhintjük és a talajt kevéssé felporhanyitjuk. A cserfahéj felszórásának előnyei már az első évben mutatkoznak, mert a veteményes ágyakban semmiféle gaz nem fog mutatkozni, a talaj mindig porhanyó marad s a legszárazabb időben is megfelelő nedvességgel bir, a veteményes ágynak a pajor (cserebogár álczája) nem fog árthatni, a fák erőteljesebben növekszenek és erősebb, gazdagabb termőbimbót hajtanak, a gyökérképződés nemcsak fokozódik, sőt 2-szer, 3-szor oly erős lesz, mint volt, miután a cserfahéjrétegben egész gyökérkoszorukat találhatunk, melyek a fatörzs körül képződnek; régi fák ezen eljárás által termőképességüket visszanyerték s bámulatos szép terméssel jutalmazták e rájok forditott csekély fáradságot.

* **A faiskolai pályázatok.** A magyar földhitelintézet pályadijakat tüzött ki, faiskolákat kezelő, vagy a fatenyésztéssel foglalkozó oly néptanitók és kertészek részére, a kik a gyümölcstenyésztés előmozditása s a lakossággal való megkedveltetése tekintetében figyelemreméltó eredményeket értek el. A pályázatok dolgában a napokban döntött az e czélból kiküldött bizottság. E szerint az első, 300 frtos dijat *Steierlein* Gábor nyerte, Kőszeg (Vasmegye), a második, 200 frtos dijat: *Tóth* Sándor Perlak (Zala), a harmadik, 200 forintos dijat: *Drégely* Kálmán Mélykut (Bács-Bodrog), a 100 frtos dijakat pedig: *Bella* Antal Babindál (Nyitra), *Bene* Ambrus Ipp (Szilágy), *Bertha* János Nagy-Kálló (Szabolcs), *Buchholzer* András Brassó, *Csajkovisch* Károly Visk (Mármaros), *Czoch* Szaniszló Cseri (Hont), *Faluvégi* András Árkos (Háromszék), *Kerekes* Imre Diósgyőr (Borsod), *Kubacsek* Ede Szepes-Mindszent (Szepes), *Lázár* Gergely Füzes-Gyarmat (Békés), *Martin* János Nagy-Kikinda (Torontál), *Montelyék* Pál Aptalócz (Ung), *Pap* Jakab Naszód (Besztercze), *Pelger* Mihály Petrozsény (Hunyad), *Pribék* József Mohács (Baranya), *Szabó* Sándor Bethlen (Szolnok-Doboka), *Szögi* Imre Szeged, *Tich* Lajos Lippa (Temes.)

VEGYESEK.

* **Felhivás a gazdaközönséghez.** Hogy az állatorvosi akadémia növendékei a gyakorlati téren, különösen a kérődző állatok betegségeinél előforduló gyakorlati teendőkben is megfelelő kiképzést nyerjenek a földmivelésügyi miniszterium elrendelte, hogy a hallgatók az akadémia tanárainak segédtanárainak, illetőleg tanársegédeinek vezetése alatt a főváros területén és ennek közeli környékén főleg a kérődző állatok között felmerült és az igazgatóságnak tudomására hozott betegségi (szülészeti) eseteket a tulajdonos megterheltetése nélkül dijtalanul kezeljék. Az akadémia igazgatósága tehát, hogy a hallgatók minél több polyklinikai gyakorlatot végezhessenek, felkéri az állattulajdonosokat, hogy a főváros területén és ennek környékén felmerülő állatbetegedési és szülési eseteket kellő időben és minél gyakrabban juttassák az állatorvosi akadémia igazgatóságának tudomására, hogy az segélynyujtási intézkedéseit kellő időben megtehesse.

* **A repczepusztitó rovarok kiirtása.** Magyarországon jelenleg igen kevés repczét termesztenek, a minek részben az a magyarázata, hogy itt a kártékony rovarok, mint a földi bolha (Haltica nemorum és oleracea) a repczei fénybogár (Meligethes aeneus Fab.) és a Baridius chloris F. évről-évre jobban elszaporodnak. De az is gyakran megesik, hogy a vetés őszszel nem is csirázik. Hogy a csirázást előmozditsuk, esetleg biztositsuk, igen tanácsos a magot már julius végén bevetni. Hogy a fagytól megóvjuk, ugy vessük be, hogy őszszel felkapálhassuk. Ha pedig a vetést földi bolha, vagy más kártékony rovar támadja meg, hajtsunk a fölre egy tuczat pulykát, vagy gyöngytyukot, s ezek majd kipusztitják a rovarok nagy tömegét, mint azt egy zalamegyei birtokon kipróbálták.

* **Szőlőtövek cserepekben.** Berlini virágkereskedésekben most felette nagy számmal láthatni csinos kis gyümölcsfákat és szőlőtöveket pompás gyümölcsökkel. Kis fácskákon és töveken gyönyörü almák és szőlőfürtök függnek. A cserepekből nőnek ki az alig 1/2—1 méter magas törzsek és ágaikról roskadozásig csüng a gyümölcs. A szőlőtő még szebb látványt nyujt. Vékony pálczikára tekerődzik az inda, azután ernyőalakban terjeszkedik ki és azon kőröskörül szőlőfürt szőlőfürt mellé nő. Láthatni oly töveket, melyen 10—12 sötétkék, tulérett fürt van, a melyek közül mindegyik 1/2 kilogrammot nyom.

* **Zsiros tej.** Hogy a tehén zsiros, jó tejfeles tejt adjon, mindenekelőtt a teheneket kell gondosan kiválogatni, azokat észszerüen kell tartani és etetni, mert tudvalevő, hogy nem egyes fajok adják a zsiros vagy sovány tejet, hanem egy és ugyanazon faj, ugyanazon egyeseinek tejében is nagy különbségre találhatni a minőséget illetőleg. Mivel ez a tulajdonság átöröklődik, annál kivánatosabb a tehenek gondos kiválogatása. Egy közönséges lactobutyrométer teljesen pontosan megállapitja a tej zsirtartalmát. Csak jó, egészséges takarmányt kell nekik nyujtani. Hosszu és erős takarmány, — gyári hulladékok, gyökér- és csomósnövények — köztudomás szerint megfelelő összetétellel kitünő tápszert adnak a fejőstehénnek. A széna erősiti a gyomoridegeket és előmozditja a nyálkiválást. Fel nem apritott takarmánynyal nagyobb megtakaritást lehet eszközölni, mint szecskával. Olajpogácsát, darát, és korpát szárazon kell feletetni, még pedig tiz gr. konyhasóval (naponta és fejenkint) keverten. A konyhasó előmozditja az emésztést és az anyagcserét. A nagy nedvességtartalmu tápszereket forrázva kell adni. Még nagy jelentősége van az etetési idő pontos beosztásának, mely csak hosszu nyugalom után van helyén. A kétszeri etetés igen hasznos; hogy kétszeri vagy háromszori fejés előnyösebb-e, azt teljes biztossággal nem lehet megállapitani. Több kisérlet azt deritette ki, hogy a többszöri fejés által a tejben a zsirgolyócskák szaporodnak, a mire nézve a gazdaság többi körülményei is határozók. Végre szükséges, hogy az állatok bőrét alaposan gondozzuk. Jól berendezett, tiszta, szellős (de nem léghuzamos) istállók, legyektől lehetőleg mentesen, elengedhetlen kellékei az észszerü tejgazdaságnak.

* **A szőlőgyökerek rothadása.** A szőlőgyökereken ujabb időben különös betegség mutatkozik, mely Francziaország déli részében szinte járványszerüleg lép fel. A nézetek erről a betegségről eddig annyira elütnek egymástól, hogy biztos végeredményt megállapitani nem lehet. Legvalószinübb, hogy a gyökér rothadását a gyökeren élősködő gomba okozza. Orvoslására ajánlották a talaj szellőztetését, az alagcsövezést, a mely részben el is pusztitja a kártékony gombát. Francziaországban a gomba terjedésének meggátlására rendszeres kisérleteket tettek, melyekből kiderült, hogy a gomba nagyobb tömegekben különösen ott fejlődik, a hol a tő frissen feltört földbe van elültetve. A tartós árnyék is kedvezően hatott a gomba fejlődésére, a mihez járul még a nedvesség- és hőviszonyok hatása, a melyek mind a sejtszövet növekedését idézik elő. Praktikus szőlőgazdák azt is ajánlják, hogy a friss talajt beültetés előtt rigolozzuk, hogy a levegő beférkőzése által a gombákat elpusztitsuk. A Schizomycetes-nek nevezett gombák minden talajban tenyésznek, mig a gyökérrothadás csak szőlőtöveken. Különösen szenvednek attól bizonyos amerikai tövek, igy például a riparia friss és nedves talajban nem él meg, száraz talajban ellenben — még közel a nedves helyekhez is — erősen nő. Francziaországban az olyan nedves talajt, a melyen előbb erdők állottak, egyszerüen drainirozzák. A drainage és szellőzés már egy-két év mulva feltünő eredménynyel hat.

Palotájába lépve, mindenütt csend volt, csak a nagyszerü tágas pitvar egyik ablakán belopódzott szellő lengette a pálmaleveleket és hozta rezgésbe az ablakszárny mellett függő Aeol hárfájának bübájos dallamu hurjait. Kedvencz olvasó-lámpája égett a dolgozó-szobája asztalán, annak a szobának az asztalán, a mely létezését inkább Jermyn Justin izlésének, mint tulajdonosáénak köszönhete, pedig minden követelménynek megfelelt, a mit saját izlése és szeszélye igényelhetett.

A reá várakozó inas átvette parancsait, azután visszavonult; és midőn annak léptei lassan elhaltak a folyosó végén, Hillersdon Gerard az egyedüllét türhetlen nyomását érezé.

Egy mellékasztalon levelek hevertek. A kerületi postahivatal soha sem osztott ki küldeményeket, a nélkül, hogy ne jutott volna egy rakás levél a milliomosnak, ... melyek a többi közt meghivásokból, ajánló-, kolduló- s körlevelekből s minden elképzelhető üzletről s üzérkedésről szóló prospektekből állottak.

Gerard alig szokta egy pillantásra méltatni ezeket, azután a papirkosárba dobja, a honnan másnap a titkárja kiböngészi és felel a meghivókra. Erre a czélra külön nyomtatott levél-ürlapok voltak, a melyek a körülményekhez képest majd a meghivás felett való örömnek adtak kifejezést s azt elfogadták, majd lemondtak a megtisztelő élvezetről, majd csak egyszerüen megköszönték a meghivást stb. A fődolog, a mit a pénz Hillersdon Gerard részére megszerzett, az volt, hogy magát minden munka terhétől megszabaditotta és a terhet mások vállaira sózta.

Ezt megteheti a gazdagság. — Nem szerezhet ugyan mindig boldogságot, de kényelmet annál nagyobb mérvben. Azért a milliomosnak nehezére esik, hogy köszvényét saját magának kell türnie, s hogy nem fogadhat fel valakit, a ki kora reggel keljen fel helyette.

Azok közt a levelek közt, a melyek hat óra óta érkeztek, volt egy, a mely érdekelte. Champion Edithtől jött, a kinek nőies szenvedélye volt, hoszszasan irni annak a férfiunak, a kit szeret, jóllehet, Gerard utóbbi időben már ritkábban felelt, s akkor is csak kevésbé szenvedélyes sürgöny alakjában.

— Sokkal kellemesebb csevegni, — mondá egy alkalommal Gerard, midőn Edith szemrehányást tett neki lustasága miatt, mert semmi sem gátol abban, hogy találkozzunk.

— De bizony gátol. Sokszor napok mulnak el, a nélkül, hogy találkoznánk; például, azok a napok, melyeket Finchleyben töltök.

— Igaz, de azután annál ujabbak vagyunk kölcsönösen egymásnak. Minek halaszszuk érzelmeinket azáltal, hogy holt betükkel adunk azoknak kifejezést. Azonban én szeretem olvasni leveleit, — tevé hozzá Gerard gyengéden, — tolla nagyon ékesszóló.

— Tollammal sokkal többet merek mondani, mint ajkammal, — felelé a szép asszony.

A ma esti levele sokkal komolyabb volt a többinél s igy hangzott:

«Egész nap Finchleyben voltam, ... a megpróbáltatás napja volt ez. Azt hiszem: a vége gyors léptekkel közeledik, . . . legalább az orvosok nem sok időt jósolnak szegény betegemnek. Nem mondhatnám, hogy rettegek halálától, mert tudom, hogy az ő halála számomra uj életnek a kezdete, egy olyan életnek, mely leánykorom reménye és öröme volt; s mégis szegény szivem telve van aggodalommal, ha meggondolom: a lefolyt három év alatt, mi volt az én életem, mi maga és mi ő nekem. Azt hiszem, nem vétettem kötelességem ellen. Soha sem csaltam meg őt; mindig kedvében jártam; a mi életszokásaink beosztását illette, soha sem ellenkeztem vagy panaszkodtam e miatt, hogy nyakamra hozta ezt a furcsa népet, a kivel ő közlekedett, sőt szivesen meghivtam jó barátait, a kiket magánál látni óhajtott. Ha ellenvetése lett volna az ön látogatásai ellen: feladtam volna az önnel való ismeretségemet. Soha sem voltam engedetlen. De ő szerette magát házánál látni; soha sem érezte a féltékenység kinjait, ámbár tudnia kellett, hogy ön több volt nekem, mint bárki más barátaink közül. Gerard, én megtettem kötelességemet, s mégis lealacsonyitva érzem magamat házas-életem eme három éve által. El lettem adva, mint a rabszolganő a vásáron; s habár az ilyen üzletek manapság divatban vannak és mindenki helyesli azokat: a nő, a ki beleegyezett legtöbbet igérőnek való eladatásába, nem lehet nagyon büszke önmagára. Nemsokára vége lesz ennek, s magának Gerard, lassacskán meg kell tanitania, hogy feledjek. Vissza kell varázsolnia leánykoromat. Ezt megteheti s csakis maga teheti. Nincs a világon senki . . . senki más . . . mint maga.»

Gerard a nyitott levéllel kezében ült és mélázott. Bizony, oly szorosan van lekötve, a mint csak férfiu lekötve lehet, . . . a kötelezettség minden szálaival, melyek becsületes embernél mérvadók. A lelkiismeret, érzelem, becsület, minden kényszeritette. — Ez volt az a nő, a kinek négy évvel ezelőtt oda adta szivét, a férfikor üde reggelén, ... abban a verőfényes korban, a mikor minden élvezet, remény-ábránd uj és eleven, a mikor a lábak, melyek ezt a köznapi világot tapossák, olyan könnyüek, mintha Merkur-szárnyai lennének. Milyen boldog idő volt az! Milyen ragyogó, mosolygó szerelem! Ámbár, ha most viszszapillantott a multra és gunyolódott is első szerelme felett, mint olyan felett, mely közönséges és egyezményes volt: azért mégis visszaemlékezett, mily verőfényes volt reá nézve akkor a világ, mily könnyü a szive, mily sovár az életkedve annak idején, a mikor még nem tanult meg gondolkozni! Igen bizony; az volt az élet bübája, a mikor a jelennek élt. De hát éljen most a jelennek, . . . ne nézzen sem vissza, sem előre, . . . élvezzen, mint a pillangók élveznek . . . . ész és meggondolás nélkül.

Nem felejtette el a «Szamár-bőr» bevezető fejezetét, ... a százéves ódondászt, azt a halálarczu és fejü embert, azt a stoicust, a ki száz éven tul volt és soha sem élt. A díszkötésü, gazdagon illusztrált regény, előtte feküdt az asztalon.

(Folytatása következik.)

Semmi sem uj a nap alatt. Bizonyára csak kevesen tudják, hogy már az ó-korban is voltak automata-gépek, melyek nyilásaikon kis árucikkeket löktek ki. Heron alexandriai bölcsész, Krisztus előtt 150 évvel «Spiritualia» czimü müvében leir egy ilyen automatagépet, mely oly egyszerü szerkezetü, hogy még az uj kort is bámulatba ejtheti. A gépet szerinte az egyiptomiak régen használták szenteltviz árulásra s egy pénzdarab bedobálása által hozták mozgásba. Egy urna alaku edény felső nyilására függőlegesen állványra kétkaru emelő volt erősitve, melynek egyik vége egy zárószelep rudjával állott összeköttetésben. E rud végén levő fedő az edény alsó nyilását elzárta. Ha már most pénzdarabot dobtak az edénybe, az ráesett az emelőrudra és igy kinyilt a szelep, ugy hogy egy bizonyos mennyiségü folyadék kicsurgott, mig a folyadékoszlop és a szelep nyomása az edényt ujra elzárta.

*

Jóllakott a «Loreley»-jel. Egy svájczi vendéglő zenetermében nagyszámu fürdővendég vonta meg magát a künn zuhogó eső elől és rögtönzött hangversenyt rendezett. Az egyik hölgy a «Loreley»-t intonálta. Alig hangzott el az első strófa, egyszerre csak felugrik egy öreg ur és számláját tüstént kifizetve, hanyat-homlok elrohan. Mindenki azt hitte, hogy az ének hatotta meg annyira, és hogy honvágylepte szivvel a Rajnához utazik. Egy hölgy utána siet és megkérdi: «Ugy-e a hazai hangok hatották meg önt?» «Nem» — felelé az öreg ur — «hanem 25 évig voltam egy rajnai gőzös kapitánya; nekem hát több Loreley nem kell.»

*

Élelmi szerek és élvezeti czikkek hamisitása. Az osztrák gyógyszerészegylet élelmiszer-vizsgálóintézetének évi jelentéséből vesszük át a következő adatokat: Az intézet végrehajtott 668-szor vizsgálatot s a 668 eset közül 238 esetben (36 százalék) talált kifogásolni valót. A kifogásoltak közül különösen a következők érdemelnek emlitést: A sör nem volt tökéletesen megerjedve s savanyu sört szodával vegyitettek. A cognak, rum és szilvóriumnál a hamisitást konstatálták. Penészes és megégetett lisztből készitett kenyeret találtak. Disznózsir vizzel és marhafaggyuval volt keverve. Borhamisitás almaborral, vizzel, gliczerinnel, czinkkel és szacharinnal történt. A viaszt ugyszólva kivétel nélkül stearinnal és parafinnal hamisitották.

*

Az énekesnő boszuja. Nagyon haragudott *Silli* kisasszony a fiorenzolai szinház egyik primadonnája a karmesterére. A jámbor férfiu tudván, hogy mit sem vétett Silli kisasszony ellen, nem sokat törődött a diva haragjával, a mi azt csak annál nagyobb dühbe hozta. Föltette hát magában, hogy akármi módon boszut áll a szegény karmesteren. Előadás közben egy áriát énekelt, a mikor hirtelen félbeszakitotta énekét és hangosan sirni kezdett, mondván, hogy nem tud énekelni, mert a karmester illetlen szavakat sugdos. A közönség természetesen zajongni kezdett s már-már hitelt adott volna az énekesnőnek, ha egy zenész pártját nem fogja a szorongatott embernek, kijelentvén, hogy ő a karmester mellett ült és biztosan tudja, hogy a kisasszony hazudik. A zaj egyre nőtt és csak akkor szünt meg, a mikor a közönség köréből egy ur a szinpadra ugrott és harsány hangon követelte, hogy folytassák az előadást, mert a közönség fizetett és élvezni akar. A diva belátta ezt, arra az estére lemondott a további boszutervekről és folytatta az áriát ott, a hol elhagyta.

*

A légköri villamosság hatása. Dr. *Chenet,* az algiriai Batnában elhelyezett franczia helyőrség katonaorvosa, a légköri villamosság hatásáról saját tapasztalata nyomán érdekes leirást közöl az «Archives de Médécine et de Pharmacie militaires» czimü szaklapban. Nevezett orvos ugyanis 1889 augusztus 27-én egy honfitársa és két arab vezető kiséretében lóháton Batna felé indult. Egész nap tikkasztó hőség uralkodott és esti hét órától folyton menydörgés hallatszott, de eső nem esett. Esti kilencz óra körül egy magas dombra jutottak, hol ugyanakkor óriási szélviharral találták magukat szemben s a közeli völgyből erős zivatar közeledett feléjök. Élénken, gyorsan kezdett villámlani, alig 2—3 másodpercznyi időközben a dörgések egymást érték. Daczára az éji sötétségnek, Chenet tovább lovagolt; elől a vezető, utánna körülbelől 50 méternyire az orvos, mögötte pedig mintegy 20 méternyire a másik franczia és az egyik arab kisérő. Alig szünt a szélvihar, midőn hirtelen egy óriási, fehér, golyóalaku láng lövellt fel az orvos lova alól és Chenet teljesen elboritotta. Ugyanakkor ő maga erős rázkódást érzett, a ló pedig inogni kezdett. Azután érezte az orvos, a mint az ujjaiból szikrák pattannak ki, a szakálla és haja felborzadnak és látóképessége csökken. Az egyik kisérő ijedten kiáltott rá: «Orvos ur! mi baja? hisz ön világit?!» Erre Chement felszólitotta a társait, hogy szálljanak le a lovaikról, Midőn Chenet szintén leszállott a lováról, tapasztalta, hogy a sziv- és a légzési mozgások gyengültek, ő maga egy lángköpenyben van és villamos lökések, meg leirhatlan borzongások nyugtalanitják. Egyidejüleg számos ropogásszerü zajt hallott maga körül és alig egy méternyire a feje fölött száraz villámcsapást is. Lova szintén lángban állott. A következő pillanatban a villamosság elsülése folytán a földre dobódott és bár a szemeit lehunyta, a szemhéján keresztül egy körülbelül ötven méter hosszu tüzvonalat látott, melyet rövid, sivitásféle zaj kisért. Ez a villám vöröses fehér szint mutatott és a szélárammal szemben haladt el. Végre megeredt az eső és Chenet valamennyire összeszedhette magát. Testének baloldala azonban folyton bizsergett és még több lökést érzett végtagjaiban. Sziv- és légzési mozgásai gyorsabbodni kezdettek. Nagy fáradság közepett, hazavetődvén, másnap a következőket konstatálta: a vadászöltönyén levő himzések teljesen megfeketedtek, de a nála volt pénzdarabok sértetlenül maradtak. Továbbá számos vérömlést vett észre, melyek különböző kigyózó vonalakat alkottak. Azonfelül barnás és sötétvörös foltok keletkeztek a végtagjain. Balkarja megbénult, hányási ingerek és vonaglások fogták el az orvost. Hallási érzéke két hétig gyönge volt és szubjektiv hangokat hallott; idegeinek érzékenysége rendkivül fokozódott. Mindez azonban két hét alatt elmult.

*

Mesterséges gyémántok. Ez ideig csak többé-kevésbé ügyes gyémántutánzatokat készitettek, de ezeket majdnem mindig első látásra meg lehetett különböztetni a valódi drágakövektől. *Moissan* német tanár most olyan módszert talált föl, a melynek a segitségével mesterséges uton valódi gyémántot lehet előállitani. A tanár ugyanis abból a megfigyelésből indulva ki, hogy a meteorok vasában sokszor gyémántszemecskéket találhatni, egy tégelyben vasat hevitett 3000 fokra, abba azután vegyileg tiszta széndarabokat szórt. Az izzó tömeget hideg vizzel telt edényben rögtön lehütötte, és a vasat savakkal feloldotta. A feloldott vasban fehér és fekete gyémánt szemeket talált, a melyek ép olyan kemények voltak mint a valódi gyémánt és a fajsulyuk és kristályformájuk nem különbözött a valódi gyémánttól. A szemcsék azonban nagyon aprók, ugy hogy ékszereknek nem lehet fölhasználni.

*

Üzleti heti szemle.

— nov. 11.

Az időjárási viszonyok a lefolyt héten is megfeleltek az évszaknak és kedvezők voltak. A hét kezdetén az idő még enyhe és száraz volt, azután csökkenő hőmérséklet mellett több napi országos eső következett be és havazások is voltak. A lecsapodások a hét utolsó napjaiban megszüntek ugyan, de az idő ködös, borult és hideg maradt. A vegetáczió mindenütt kedvező és az őszi vetések általában egészséges, üde zöld szint mutatnak.

Gabonaüzlet. (Az *Egyetértés* tudósitása.) A lefolyt hét gabonaüzletéről egészben és nagyban csak kevés változás jelezhető. Kezdetben ugyan a gyengébb kereslet következtében némi árcsökkenés következett be, de a tél beköszönése az irányt ismét kedvezőbbre változtatta, mert a fogyasztás, óvatossá téve, ismét többet vásárolt, ugy, hogy a hét zárultakor csak buzában jegyezhetünk fel egy kis árhanyatlást, mig valamennyi mellékáru annyiban javult, a mennyiben az előző hét zárlatához képest változatlan maradt, sőt a takarmányárpa a hét folyamában métermázsánkint öt krral emelkedett.

Buzát a lefolyt héten is csak mérsékelt mennyiségben, mintegy 17.100 tonnával hoztak piaczra. Ebből csak mintegy 250 tonnát szállitottak tovább, ugy hogy a fogyasztásra mintegy 16.850 tonna maradt vissza, és minthogy ezt a quantumot malmaink mostani teljes üzeme mellett egészen felhasználták, raktárra nem maradt vissza épen semmi sem. Az üzlet mind a mellett bágyadtan indult, mert a malmok csak szórványosan és igen gyengén vettek részt a vásárlásban, a vasuti hozatalok birtokosai ellenben siettek az eladással és az előre vásárolt mennyiségek átvételével tulterhelt vevőket árengedéssel akarták további beszerzésekre birni. Ez métermázsánkint 10—12½ krajczárnyi árcsappanást okozott, a nélkül, hogy a forgalom nagyobb terjedelmet vett volna. Az utóbbi napokban a hangulat a hidegebb időjárás bekövetkeztére barátságosabb lett, az árhanyatlás egy részét ismét pótolhatták, ugy hogy az árcsökkenés csak 5—7½ krajczárra redukálódott métermázsánkint. A heti forgalom mintegy 110.000 mm. volt és a héttől bizakodó és árjavulásra hajló iránynyal válunk el.

Rozs a hét elején még nyomott árakon is alig volt eladható és általában 10 krajczárral olcsóbban adták. A hét második felében mutatkozott némi kereslet, az irány szilárdult és az előző heti záróárfolyamok teljes érvényre jutottak. Csak mintegy 4000 mm. kelt el 5.70—5.90 forinton. *Szokványrozs* tavaszra 6.20 forintról 6.12 forintra hanyatlott, de ismét 6.18 frtra emelkedett és 6.18 forintban mint pénz, 6.20 forintban mint áru zárult.

Árpát takarmányozásra és őrlésre, magyar származásut keveset hoztak és 5 krajczárral magasabban fizették. Külföldit határozatlan vagy jövő évi szállitásra nem igen vettek tekintetbe és néhány ezer romániai vasuti árut adtak el vámolva 6.10—6.15 frton. Belföldi árpa kvalitás szerint 6.10—6.50 frtot ért el. *Árpában állomásokon* a forgalom rendkivül csekély kinálat mellett igen gyenge volt. A kereslet is ugyan csökkent, de exportálható kvalitások szükség esetén csak teljes változatlan árakon kaphatók. Finom, világos szinü, hibátlan minőségü fajták ki vannak árusitva.

Zab gyenge kinálat és mérsékelt kereslet mellett meglehetősen változatlan maradt. Mintegy 5000 métermázsát adtak el szin és tisztaság szerint 6.80—7.30 forinton.

Tengerit többnyire még csak kötésekkel való cserében 4.85—4.80 frtnyi árniveaun juttattak piaczra. Letelt felmondásokat 1—2 krajczárral olcsóbban kellett adni. A forgalom mintegy 15.000 métermázsára rugott és végül métermázsánkint 4.85—4.90 forinttal fizették.

Uj tengeri itt 4.20—4.25 forinton jött forgalomba. Állomásokon belföldi számlára kisebb vásárlások történtek, még pedig novemberre Gyomán 3.75, Ujvidéken 3.75—3.80 forinton. Későbbi határidőkre magasabb árakat követeltek, de nem vették őket tekintetbe.

Káposztarepczében és *vadrepczében* nem jutott eladás tudomásra, az első jó áruért métermázsánkint 13—13.50, az utóbbi 12.25—12.50 frton jegyeztetett.

Határidőüzletben e héten is csak mérsékelt volt az üzlet. A hangulat kiválóan nyugodt volt, az áringadozások minimálisak voltak és eleintén gyenge reakczió állott be, de végül javult, ugy hogy a hét végével megtartották az árfolyamok megnyitási álláspontjukat, csak zab volt a spekuláczió részéről poussirozva és jelentékenyen magasabb. A nevezetesebb árhullámzások e héten a következők voltak:

Szokványbuza tavaszra indult 7.51 frton, csökkent 7.41 frtig, emelkedett ezután 7.53 frtra és záródik szilárdan 7.52—7.54 frton. — *Uj szokványbuza 1894 őszre* indult 7.68 frton, esett 7.61 frtig, javult azután 7.69 frtra és záródik szilárdan 7.68—7.70 frton. — Heti forgalom mindkét buza határidőben mintegy 300.000 mm.

Tengeri május—juniusra 5.02 frt, csökkent 4.94 frtra, emelkedett azután 5.03 frtra és záródik szilárdan 5.02—5.04 frton. — Heti forgalom mintegy 100.000 mm.

Szokvány zab tavaszra indult 6.82 frton, emelkedett lassankint kisebb ingadozások között 7 frtig és záródik szilárdan 6·99—7·01 frton. — Heti forgalom mintegy 100.000 mm.

Uj káposztarepcze 1894. augusztus—szeptemberre mintegy 2000 mm. 11·95 és 11·84 frt között köttetett és záródik nyugodtan 11·88—11·95 frtban.

Lisztüzlet. (Az *Egyetértés* tudósitása.) Utolsó tudósitásunk óta a lisztüzlet nem javult és a forgalom ennek megfelelőleg középszerü volt. Uj vásárlásokba most sem bocsájtkoztak, de a régi kötéseket jól-rosszul lebonyolitják. A kiviteli üzlet e héten szinte szünetelt. A különféle lisztfajták közül jól kelnek 0., 1., 2., 7., 8. számok. Korpafajokban a forgalom állandóan csekély, a héten ujra 5—10 krajczárral olcsóbb lett a korpa. A lisztárak keveset változtak, némely fajta 10 krajczárral lett olcsóbb. — Mai átlagárak:

0	i	2	3	4	5	6
13.40	12.80	11.80	10.80	10.20	9.70	8.70
7	8	F	G korpa			
6.80	5.80	4.10	4.20			

100 kilónkint összsulyt tiszta sulynak értve.

Gabonaforgalom.

Nov. 4-től nov. 11-ig	Magyar állam-vasutak	Déli vasut	A dunagőzhajózási társ. hajóival	Magánhajókon	Szekereken	Összesen
	Budapestre **érkezett** métermázsa:					
Buza	70231	—	6159	92730	1400	170520
Rozs	10488	—	—	—	1200	11688
Árpa	38859	300	63	2468	900	42590
Zab	8533	—	2421	2480	700	14134
Tengeri	2733	—	—	—	1100	3833
Repcze	1550	—	—	—	—	1550
Liszt	2301	201	200	—	—	2702
Különfélék	74868	—	—	1655	—	76523
Összesen	209563	501	8843	99333	5300	323440
	Budapestről **elszállittatott** métermázsa:					
Buza	2497	—	—	—	—	2497
Rozs	409	—	2501	—	—	2910
Árpa	5599	—	—	—	—	5599
Zab	1719	—	1604	—	—	3323
Tengeri	10427	—	3014	—	—	13441
Repcze	2120	—	304	—	—	2424
Liszt	63764	22244	25904	—	—	111912
Különfélék	64307	—	765	—	—	65072
Összesen	150842	22244	34092	—	—	207178

Budapesten **áthaladt** métermázsa:

A dunagőzhajózási társaság hajóin:

buza 6015, rozs 3130, árpa 3000, zab 14290, tengeri —, repcze —, különféle —, összesen 26435.

Magánhajókon:

buza 6100, rozs —, árpa —, zab 2268, tengeri 13298, repcze 75, különféle 58, összesen 21799.

Hüvelyesek és termények. (Az *Egyetértés* tudósitása.) Az elmult héten a hüvelyesek forgalma különösen a belföldi szükséglet fedezésére szoritkozott, a kivitel jelentéktelen. *Bab* nagyon lanyha; jegyeztetik nagy fehér 5¼—5½, kis gömbölyü 5½—5¾ frt, törpe 7¼—7½ frt; *borsó*nak jó, kelete van, ajánlatok 9—10 frton érkeznek; *lencse* minőség szerint 8—10—14 frton jegyeztetik; *köles* változatlanul lanyha 4¼—4½ frt; *köleskása* 9—10 frt; *mák* ára szilárd, jó keletnek örvend, 30—32 frtjával jegyeztetik; *kendermag* ára csökkent, ajánltatik 9—9.50 frton, mind 100 kilónkint.

Vetőmagvak. (Mauthner Ödön tudósitása az *Egyetértés* számára.) Vöröslóhere. Minthogy Amerikából magasabb árakat jeleztek, nálunk is főleg a nagyszemü lóhere árai emelkedtek és az ilyenekért 73—78 frtot is fizettek a szerint, a milyen szine volt az árunak. Közepes minőségü magot bőven kinálnak, de nagyobb ebbeli kötések nem jöttek létre. Luczerna: A lefolyt héten néhány nagyobb tételt kináltak, de egyrészt a magas árak, másrészt mert sok volt közöttük a vad muhar és az utifü magva, nem voltak eladhatók. A kereslet mindazonáltal továbbra is élénk maradt. Bükkönyt nagyon kerestek és az összes kinált mennyiséget összevásárolták. Egyéb magféléknek forgalma nem volt említésre méltó. Jegyzéseink 100 kilónkint Budapesten: *Vörös lóhere nagyszemü* 73—78 frt, *vörös lóhere aprószemü* 64—68 frt, *luczerna uj termésü* 60—65 frt, *baltaczim* 17—17½ frt, *tavaszi bükköny* 7—7¼ frt.

Gyapjuüzlet. (Altschul és tsa jelentése az *Egyetértés* számára.) Az e héten megtartott Lipótnapi gyapju-vásár, valamint az ezt megelőző hét üzlete ugyanoly kellemes hangulat mellett folyt le, mint ezt már az utolsó időkben tapasztaltuk. A tetemesen kiürült raktárak még a csekély számban megjelent vevőknek sem nyujtottak kielégitő választékot, minek daczára azonban még is körülbelül 3000 bál kelt el, főleg silány és közepes minőségü gyapjukból. A vevők főleg katonai posztószállitók voltak, de azért kártolási és kereskedelmi czélokra is nagyobb mennyiség vásároltatott. Az árak 1—2 frt emelkedést mutattak fel és következőképen alakultak: hibás bácskai gyapju 77—84 frt, durva tavaszi gyapju 89—95 frt, durva őszi gyapju 87—89 frt, tiszai tavaszi és őszi gyapju jobb 87—91 frt, hevesi és miskolczi őszi és tavaszi jobb 100—102 frt, hevesi és miskolczi őszi és tavaszi silányabb 89—95 frt, fehér tavaszi gyapju 101—105 frt, fehér őszi gyapju 105—108 frt, egynyiretü kártolási czélokra 98—103 frt, I-a egynyiretü kártolási czélokra 108—110 frt.

Szilva és szilvaiz. (Markó Albert budapesti nagykereskedő czég heti jelentése az *Egyetértés* számára.) *Szilva.* A hét folyamán a 70—75-ös szilvában nagy érdeklődés mutatkozott, különösen a nagyszemü áru a piaczról egészen hiányzott és 80—85-ös szilva is igen keresett volt, mi előrelátható lévén. Szerbiai 80—85-ös szilva métermázsánkint jegyeztetett 22.50, 95—100 szemes 14½ forinttal. Szokványminőségü szilva ára a hét folyamán valami csekélylyel visszament és a piaczon métermázsánkint 9—9½ frton vették. Bosznia szilva árai átlag ¼ frttal emelkedtek. *Szilvaiz* nagy mennyiségben van készleten és az áru minősége elsőrendü. Szerbiai szilvaiz jegyez 14 frttal és bosznia 15—15½ frttal métermázsánkint.

Nyersbőrök. (Ifj. Leitersdorfer Lipót bizományi czég jelentése az *Egyetértés* számára.) A lipótnapi vásár üzletei le vannak bonyolitva és a visszapillantás menetére röviden abban foglalható össze, hogy a vásári üzlet meglehetős élénk volt. Nyersáruk meglehetős nagy mennyiségben hozattak. Vevők elegendő számban jelentek meg a piaczon és az árakban nagyobb változások nem történtek. Ama czikkekben, melyekben az üzlet jobb volt, a helyzet továbbra is szilárd maradt, mig ama czikkek árai, melyekben az üzlet lanyha volt, tovább nem csökkentek. *Juhbőrök:* Felhozatott k. b. 150.000 juhbőr, többnyire németgyapjas fajta az ország minden vidékéről. A vásár kezdetén az irányzat meglehetős szilárd volt, az eladások könnyen létesültek, később azonban a vélemény különböző lett, mindazáltal azonban a teljes felhozott mennyiség e hó 6-ikáig majdnem teljes árakon összevásároltatott. Fizettek: német gyapjas és finom bőrökért 34—38 frtot, középért 36—40 frtot, tavalyi hosszu gyapjasért 42—44 frtot, erdélyiért 70—72 frtot, durva bácskaiért 52—55 frt, őrvidéki és baranyaiért 50—52 frt 60 kgrkint 2%-al. Keleti származásu juhbőrök árai 1—2 frttal csökkentek, a mi az előrehaladt idénynek tulajdonitható. *Báránybőrök.* E czikkből csak stogosbőrök hozattak a vásárra és ép ugy azok, mint a készleten volt más bőrök eddigi jó árakon vétettek meg, ugy hogy a készletek teljesen kiürültek. *Kecskebőrök.* Az irányzat e czikkben tartósan lanyha és a beérkező külföldi tudósitások olcsóbb árakra engednek következtetni, mint tavaly voltak. Jegyezünk szerbiai árukért 100—103 frtot, bánságiért 105 frtot, erdélyiért még hiányzik ajánlat, azonban az árak a tavalyiakat nem fogják meghaladni. Zsákhéberlingekért 120 frtot, erdélyiért 135 frtot ajánlanak. *Marhabőrök*: A hozatalok meglehetős gyérek voltak és miután vevők meglehetős számmal jelentek meg, az árak maradtak. — Mintegy 5000 különféle marhabőr érkezett és fizettek eredeti vásári tételekért 70—72 frtot, rendezett tehénbőrökért 75—78 frtot, pittlingekért 80—85 frtot, 100 kgr 2%-al. *Lóbőrök:* A felhozott k. b. 6000; többnyire még alsóbbrendü nyári áru volt, mely 7½—8½ frton vétetett meg páronként. — A később beérkező őszi és téli áru jobb felvételre fog találni.

Kikészitett bőrök. (Az *Egyetértés* tudósitása.) Az idei Lipót-napi vásár első hete lefolyt minden zaj és vásári hullámzás nélkül. A tulajdonképeni vásári vevők majdnem teljes számban — kimaradtak s bátran kitörülhetnők ennek a vásárnak dátumát az országos vásárok lajstromából, mert a Lipót-napi vásár legalább is egy évtized óta nem bir jelentőséggel. Nagyobb forgalom máskülönben sem volt képzelhető száraz langyos időjárás mellett, azonkivül egymást érik a fizetésképtelenségi esetek, mi által a bizalom lényegesen meg van ingatva. Az egyes czikkek közül említésre méltó tételekben keltek nehéz talpak, hemlocktalpak, fénybőrök, barkás tehénbőrök és kevés kordovány. Az árjegyzések pedig következők voltak: *Talp* I. rendü egyszer csávázott 138—144 frt, I. rendü kétszer csávázott 138—140 frt, I-ső rendü háromszor csávázott 22—25 kg. 142—144 frt, I-ső rendü háromszor csávázott 26—30 kg. 142—144 frt. *Fénybőr* (blank) I-ső rendü fekete 146—150 frt, blank II. rendü fekete 136—138 frt. *Tehénbőr* I-ső rendü barkás 8—9 kg. 155—165 frt, I-ső rendü barkás 6—7 kg. 165—175 frt, I-ső rendü barkás 4—5 kg. 195—200 frt, I-ső rendü barázdált 8—9 kg. 160—165 frt, I-ső rendü barázdált 6—7 kg. 170—175 frt, I-ső rendü barázdált 4—5 kg. 180—185 frt, I-ső rendü barna 6—7 kg. 185—190 frt. *Bivalyhát* I-ső rendü angol 128—132 frt, II-ik rendü angol 120—122 frt, III-ik rendü angol 108—112 frt. *Hemlocktalp* 112—128 frt. *Talphulladék* angol 95—120 frt, Union 90—95 frt, sarok 75—80 frt. Az árak 100 kilogrammjával értendők.

Gyarmatáruk. (Wertheimer és Frankl jelentése az *Egyetértés* számára.) A répa kiszedése már majdnem mindenütt befejeztetett. Csehországban, daczára annak, hogy az idén nagyobb vetések tétettek, ahhoz aránylag gyenge eredmény konstatáltatott, miután a hosszu esőhiány folytán a növény igen kicsi és fás maradt. Más országokban kedvezőbb volt az időjárás, minek folytán panaszra nincsen okuk. A nyers czukorárak e hét folyamán 17.15—17.30 között mozogtak aussigi paritással. Finomitványokban nem fordult elő változás. A gyárak a hajózás beszüntetése előtt a Dunavidék kielégitésével nagyban el vannak foglalva, ugy hogy jelenleg a szükséglet csak nagy megerőltetés mellett elégithető ki. Finomitványok jegyeznek a helyi piaczon, süvegekben 38.50—38.25, koczka 39.50—39.25, pile 37.50—36.50. *Kávé.* Az áremelkedés még mindig nem szünt meg, az e heti áremelkedés 2—3 frt, nyugat-indiai fajok jegyeznek 210—195, Portorico 198—192. Guatemala 200—180, Jáva 200—175, Mocca 195—192. Rio kávé 180—170, Rio 165—155, Santos finom 168—164, közép 160—158, olcsó fajta 152—145. *Rizs* olasz ½ frttal olcsóbban ajánltatik, indiai termékek tört rizs kivételével, mely 50 krajczárral olcsóbban vehető, árban változatlanok, szebb fajtákban nincsen választék. *Füszerek* átlag szilárdak.

Sertésüzlet. (Az első magyar sertéshizlaló részvény-társaság jelentése az *Egyetértés* számára.) Élénk forgalom mellett az üzlet vontatott volt. — *Heti átlagárak:* magyar válogatott áru 320—380 klgos 44½—45 kr, 280—300 klgos 45½—46 kr. Vidéki sertés 43—47½ kr. Szerbiai 41—44½ kr. tiszta suly klgkint, páronkint 45 kilogr. életsulylevonás és 4% engedmény szokásos. — *Eleség-árak:* tengeri 5.10 forint, árpa 6.60 frt, Kőbányán átvéve. — *Helyi állomány:* nov. 3-án maradt 161.168. — *Felhajtás:* belföldről 11032, Szerbiából 5770, Romániából 1091, együtt 17.893, összesen 179.061. — *Elhajtás:* budapesti fogyasztásra (I—X. ker.) 6264, belföldre 1074, Bécsbe 664, osztrák tartományokba 2911, Németországba 15.493, egyéb országokba 281, a szappangyárakban feldolgoztatott 169, együtt 26.856, maradt állomány 152.205. A részvény-szállásokban 28.429 sertés van elhelyezve. Az egészségi és tranzitó-szállásokban maradt nov. 3-án 12.507. Felhajtás: Szerbiából 5770, Romániából 1091, együtt 19.368. Elhajtás 4769, maradt állomány 14.599 és pedig 11.469 szerbiai és 3130 romániai. Az egészségi szemlénél január 1-től máig 714 vonatott ki a fogyasztás alul és dolgoztatott fel technikai czélokra. — *Bécsi vásár* november 7-ikéről. Felhajtás 10.658 sertés; köztük 3201 süldő. Az üzlet csendes volt. Nehéz 39—40½ frt, középnehéz 36—38 frt, süldő 31—40 frt, 100 kilogrammonkint elevensulyban. — *Drezdai vásár* november 6-ikáról. A vásáron volt 935 vidéki és 650 magyar sertés; előbbiek 49—53, utóbbiak 45—47 márkán keltek. — *Berlini vásár* nov. 4-ről. Felhajtás 4251 sertés. Üzlet élénk volt. Mecklenburgi 57—58, vidéki sertés 54—56, belföldi 48—53, magyar sertés 43—44 márka.

Disznózsir és szalonna. (Markó Albert tudósitása az *Egyetértés* számára.) A hét folyamán élénken kerestetett, és az árak métermázsánkint ½ forinttal emelkedtek. Az áremelkedés oda vezethető vissza, hogy a külföldön mindenütt a mi árunkat keresik, mivel sokkal szebb és jobb minőségü, s igy az amerikai áru a versenyt nem birja ki vele.

Szeszüzlet. (Az *Egyetértés* tudósitása.) Lényegesebb változás a mult hét óta nem volt, a vételkedv nem csappant és megadóztatott áru jelentékeny mennyiségben kelt el. Exkontingens áru is aráuylag nagyobb tételekben fogyott, a szükségletek általában növekedtek és a hajózás közeli beszüntetése is befolyással van. A külföld érdeklődése folytonos. Jegyeztetik: megadóztatott, kontingentált szesz 53.75—54.25 frt nagyban és 54.50—56.— frt kicsinyben; adómentes nem kontingentált áru 15—16 frt nyersen, 16.75—18 frt finomitva, denaturált áru 19.50—20.50 frt. Sajtó élesztő szesz 53.75—56.— frt 10.000 liter %-kint nettó, hordó nélkül helyben. Kivitelt illetőleg, a dunai fejedelemségekbe jelentékeny mennyiségek vitetnek. A hangulat kedvező. Határidő üzletek gyakoriak.

Zöldségüzlet. (Nonn János konyhakertész tudósitása az *Egyetértés* számára.) Az üzlet e héten a téli beszerzések folytán kissé élénkült. Jegyeztetett: pozsonyi petrezselyem 100 csomó 2—5 frt, komáromi petrezselyem 100 csomó 4—8 frt, pozsonyi sárga répa 100 csomó 2— 5 frt, budapesti sárga répa 100 csomó 2—5 frt, vöröshagyma 5—7 frt, sárga makói hagyma 5—6 frt, foghagyma 28—32 frt, sárga burgonya 2.50—3 frt, rózsaburgonya 2—2.50 frt, mind métermázsánkint. Zeller —.50—1.20 frt, párhagyma 60—75 kr, czéklarépa 60—80 kr, fekete retek 1—1.40 frt, kalaráb —.60—1 frt, kelkáposzta —.80—1.— frt, fejeskáposzta 3—8 frt, 100 db métermázsánkint 2.50—2.80 frt, vörös-káposzta 4—7 frt, csiperke-gomba (champignon) 2—3 frt, mind 100 darabonkint. Kakukfü 100 csomó 40—60 kr, metélő-hagyma 20 csomó 10 kr. Karfiol darabja 3—8 kr, zöld paprika 100 darab —.60—1.20 frt, laboda 1 kosárral 1—2 frt. Hajtatott idei termények: fejes saláta 100 db —.40—1.20 frt, endivia saláta 1—1.50 frt, sóska 1 csomó 30 kr, paradicsom 1 kosárral 3 frt, torma 100 db 18—20 frt.

Mütrágyák. (Sátori Miksa és Mór czég jelentése az *Egyetértés* számára.) Az üzletévad végén örömmel konstatálhatjuk, hogy a forgalom a mütrágyák majdnem mindegyik czikkében váratlanul terjedt, ugy hogy a gyárosok tényleg nem voltak képesek a megrendeléseknek megfelelni. Az egyes trágyanemek ára nagyban változatlan maradt, csak az üzletévad vége felé, midőn a rendelések tömegesen érkeztek, a keresettebb czikkek ára némileg emelkedett, kivéve Thomas-salakot, mely kedvelt trágyaszert az annak forgalomba hozatalával foglalkozó gyári czég eddig áremelkedéstől megóvhatta, azonban a kilátások e czikknek a jövő évre való árszabására nézve nem a legjobbak, mert egyrészt a mindinkább fokozódó érdeklődés, másrészt a nyers anyag beszerzésének nehézsége e czikknél is biztos s pedig nagymérvü áremelkedést helyez kilátásba. Mai áraink: Thomas-salak 17—19% és 80—90% porfinomsággal mm. 3.50 frt. Csontliszt szuperfoszfát 16% foszforsavtartalommal mm. 6.50 frt. Kénsavas káli 90% K_2SO_4 tartalommal, mm. 12.50 frt. Chili salétrom 15½% légeny tartalommal, mm. 15 forint. Szaruliszt 8—9% légeny tartalommal mm. 5 frt.

Száritott moslék. Az üzlet folyton fokozódik s a lefolyt héten igen jelentékeny mennyiségek adattak el ára zsák nélkül helyben 6.25 frt mm.-kint.

ÜZLETI TUDÓSITÁSOK.

Piaczi élelmi czikkek.

Budapest, nov. 11. A tegnapi istvántéri *hidegsertéshusvásárra* összesen 15 vidéki árus hozott 88½ leölt sertést és 17 leölt süldőt, 54 helybeli árus pedig 66 leölt sertést, 10 leölt süldőt, 1000 kilogramm friss hust, 800 kg. füstölt hust, 1500 kgramm szalonnát és 800 kg. hájat. A forgalom élénk. Árak a következők: Friss sertéshus 100 kgr. 44—45 frt, 1 kgr. 46—48 kr, szalonna 100 kgr. 47—48 frt, 1 kgr. 50—52 kr. háj 1 kg. 50—54 kr, *Halvásár a haltéren.* Mintegy 40 q. kevert minőségü hal hozatott piaczra, mely készlet a nagyobb kereslet mellett emelkedett árakon kelt el. A viszontelárusitók által vásárolt mintegy 20 q. halnak métermázsája a következő árakon fizettetett: nagy élő 80—110 frt, nem élő 60—80 frt, középnagy élő 55—80 frt, nem élő 40—60 frt, apró élő 25—35 frt, nem élő 12—20 frt. *Vad.* Hozatott a fővámtérre összesen 135 nyul. Darabonkint eladatott 80—1.40 frtjával. *Baromfi.* Hozatott a fővámtérre összesen körülbelül 25.100. A vásár élénk, a készlet gyorsan elkelt. Nagybani árak páronkint: tyuk 1.10—1.20 forint, csirke 60—100 forint, kappan hizott 1.50—1.80 frt, kappan sovány 1.20—1.30 frt, récze hizott 1.80—3.20 frt, récze sovány 1.20—1.50 frt, lud hizott 4—5.60 frt, lud sovány 2.40—2.50 frt, pulyka hizott 3.20—4 frt, pulyka sovány 2.40—2.60 frt, gyöngytyuk 1.10—1.20 frtig. A Hunyadi-térre hoztak körülbelül 1100 pár élő baromfit. A forgalom élénk. Az ujvásártéri piaczra összesen 2710 baromfit hoztak. A forgalom élénk. Az Istvántéri piaczra hoztak körülbelül 3500 tisztitott baromfit. Élénk forgalom mellett árak darabonkint a következők: jércze 50—70 kr, csirke 40—60 kr, kappan hizott —.90—1.10 frt, récze hizott —.90—1 frt, félkövér 70—80 kr, lud hizott 2.50—3 frt, félkövér 2—2.50 frt, pulyka hizott 1.50—2 frt, félkövér 1.30—1.70 frt. *Tojás.* Hozatott a fővámtérre összesen körülbelül 87.000. A vásár élénk, a készlet nagyrészt gyorsan elkelt. Nagybani árak: friss tojás 1 láda (1440 darab) 40 frt, 40 krért 13—14 db, meszes tojás 1 láda (1440 db) 36—36 20 frt, 40 krért 14—15 db. Az ujvásártéri piaczra összesen 10.780 hozatott. A forgalom élénk.

Zöldség. Hozatott a Ferencz József-rakpartra összesen körülbelül 9850 q. vegyes zöldség. A vásár élénk. Nagybani árak: 100 fejes káposzta 2.40—5 frt, 100 kelkáposzta 50—80 kr, 1 q. burgonya 2.40—2.80 frt, 100 fekete retek —.80—1.20 frt, 100 zeller —.60—2 frt, 1 q. sárga répa 3—3.50 frt, 1 q. petrezselyem 7—8 frt. Az ujvásártéri piaczra 40 szekéren körülelül 240 q. vegyes zöldség hozatott. *Gyümölcs.* Hozatott a Ferencz József-rakparti piaczra összesen körülbelül 932 q. vegyes gyümölcs. A vásár középszerü, a készletnek fele része kelt el. Nagybani árak: 1 q. fajalma 7—13 frt, 1 q. közönséges 5—7 frt, 1 q. fajkörte 13—20 frt, 1 q. közönséges 7—8 frt, 1 q. csemege-szőlő 28—30 frt, 1 q. közönséges 20—25 frt, 1 q. belföldi gesztenye 9—10 frt, 1 q. olasz gesztenye 12—16 frtig. *Hüvelyes.* Hozatott a fővám-térre vaspályán Stockerauból 2 árus által az országos vásár alkalmára körülbelől 80 q lencse, borsó és paszuly. A vásár élénk, következő árak jegyeztettek: 1 q. lencse 18—36 forint, 1 q borsó 20—24 forint, 1 q fehér bab (apró) 7—8 forint, 1 q rizskása 20—24 frtig.

Takarmányvásár.

Budapest, nov. 11. A tegnapi hetivásárra felhozatott 75 szekér rétiszéna, 32 szekér muhar, 30 szekér zsupszalma, 2 szekér alomszalma, 5 szekér tengeriszár, 540 zsák szecska. A forgalom közép. Az árak mmázsánkint következők: réti széna 3.10—3.40 frt, muhar 3.20—3.50 frt, alomszalma 1.60—1.80 frt, zsupszalma 1.90—2.— frt, szecska 2.30—2.50 frt.

Lóvásár.

Budapest, nov. 11. A csütörtöki lóvásárra felhajtatott 416 ló, még pedig jobb minőségü hátas 4, könnyebb kocsiló (jukker) 30, ponny 2, nehéz igás (fuvarosló) 70, közönséges igás (parasztló) 100, alárendelt minőségü 210. Eladatott 95 és pedig használatra 74, levágásra 21. — E hetivásárra ama körülménynél fogva, hogy e hó 12-én és 13-án tartatik meg a Lipót napi országos lóvásár, vidéki eladó és vevő igen kevés jelent meg. Következő árak jegyeztettek: könnyebb kocsiló (jukker) 16 db 100—300 frtig, nehéz igás (fuvaros ló) 24 db 68—210 frt, közönséges igás (parasztló) 32 db. 28—65 frtig, bécsi vágóra 9 db 16—32 frtig, állatkert és a nagyobb uradalmak (Tata, Tótmegyer stb.) kutyáinak levágásra 13 db 5—10 frtig fizettetett darabonkint.

Gazdasági és tenyészmarhavásár.

Budapest nov. 11. A csütörtöki gazdasági és tenyészmarhavásárra felhajtatott 266 gazdasági ökör (40 elsőrendü jármos, 120 középminőségü jármos, 54 tarka bekötni való, a többi alárendelt minőségü jármos és fehér szőrü bekötni való ökör), továbbá 96 drb 1—2 éves tarka tinó és 205 fejős tehén (és pedig 8 fehér szőrü magyar, 111 tarka és 86 bonyhádi (tolnamegyei) tehén. A gazdasági ökrök vásárlása czéljából valószinüleg ama körülménynél fogva, hogy e hó 12-én helyben országos vásár tartatik, ma is csak kevés nagyobb birtokos jelent meg, kik ismét leginkább a bekötési czélokra alkalmas ökrök vásárlására fektettek sulyt, ennélfogva a vásár irányzata a mult hetihez hasonlóan rendkivül lanyha volt s az adás-vevések nehézkesen történtek. A felhajtott mennyiségből még mintegy 204 eladatlanul maradt, mely a fentjelzett időben tartandó országos vásárra maradt. A fejős tehénvásáron a nagyobb tejgazdasággal foglalkozó birtokosoknak gyenge részvétele folytán a mai vásárra a fejős tehenekre élénktelen hangulatban folyt le s az üzletkötések vontatottan és csak nagyobb árengedmények mellett történtek. A felhajtott mennyiségből mintegy 60 eladatlanul maradt. Következő árakra jegyeztettek páronkint: Elsőrendü jármos ökör 335 frtig. Középminőségü jármos ökör 285—300 frtig. Alárendelt minőségü jármos ökör 220—260 frt. Bekötni való ökör fehér szőrü 270 frtig. 1—2 éves tarka tinó 125—130 frtig. Suly szerint: fehér és tarka szőrü bekötni való ökör 25—27 frtig, métermázsánkint élősulyban. Fejős tehenekért: Fehér szőrü magyar tehén 60—75 frtig, tarka, kevert származásu tehén 56—138 forintig, bonyhádi (tolnamegyei) 94—150 frtig, kivételesen 1 darab 170—180 frtig, 1 db borjuval együtt 320 frtig fizettetett darabonkint.

Kávé.

Fiume, nov. 10. (A magyar kereskedelmi részvénytársaság fiókjának jelentése az *Egyetértés* számára.) A délamerikai zavargások behatása még nem szünt meg és ez hozzájárul a kávéjegyzések felszökéséhez, a mely a lefolyt héten észlelhető volt. Daczára a kielégitő készleteknek a termelők magasra tartják áraikat, mert Észak-Amerika, megfogyott készleteit kiegészitendő, minden áron vásárol. Európa ez árakat nem adhatja meg, miért itt is megszilárdultak a határidőpiaczok jegyzései. Igy például Havre a lefolyt hét elején teljes 5 frankkal kevesebbet jegyzett, mint most. A finomabb fajtákat azonban e mozgalom idáig nagyon kevéssé érinti. A mai jegyzések: Santos prime superior 87—88 sh., Santos superior 85—86 sh., Santos good average 82/6—83 sh., Santos middling av. 80—81 sh., Santos fair average 78—78/6 sh., Santos ordinary 76—76/6 sh., Portorico Hazienda fin. és legfin. 103—104 sh., Guatemala I. mos. 101—102 sh., Hayti Jacmel 80—81 sh.

Déligyümölcs.

Fiume, november 10. (A magyar kereskedelmi részvénytársaság fiókjának jelentése az *Egyetértés* számára.) A smirnai piacz ép ugy, mint a fogyasztó piaczokkal való forgalom általában még a nyári rossz egészségügyi viszonyok alatt szenved. E körülményre vezethető vissza a kereslet teljes hiánya, miben csak néhány finomabb mazsolafaj tesz kivételt. Ezelőtt néhány héttel még Anglia és Németország leginkább e finom és legfinomabb fajokat vásárolták, minélfogva a készletek megfogyván, ezeknek árai megszilárdultak. Az összes déligyümölcsre nézve a fennemlitett körülményeknél fogva hiányzanak a biztos és határozott jegyzések és a termelők a legnagyobb engedményeket megadják.

ÉRTESITÉS.

GROSZ LAJOS fogtechnikus

számos évek óta **Magyar-utcza 1. szám** alatt levő **fogtechnikai mütermét**

Ujvilág-utcza 1. sz.

alá helyezte át és e szakban mindennemü munkálatokat a legszolidabb kivitelben, mérsékelt árak mellett elvállal. Kiváló tisztelettel

17291 **Grosz Lajos fogtechnikus.**

Orvos urak a fogtechnikát megtanulhatják, bővebbet nálam.

Speczialista sérvkötőkben.

Keleti cs. és kir. osztr. magyar és belga kir. szabadalmazott sérvkötője a leghiresebb orvosi autoritások által legjobbnak van elismerve. Nem csuszik, nem gyakorol kellemetlen nyomást és rendkivül czélszerü.

Ujdonság! Keleti-féle gummi sérvkötő, a pelották teljesen a sérvhez idomithatók, szarvasbőr védővel és biztonsági övvel. Egyoldalu 6 frt, kétoldalu 12 frt. Suspensorium, haskötő (elastikus) gummi görcsér harisnya, háttartó, orthopädiai müleges füző, müleges lábak és kezek.

Gummi! Egyedüli képviselete Osztr. Magyarországon a párisi «F. Berguerand Fils» gyárosnak.

Jótállás mellett valódi párisi gummi és halhólyag teztja 2 frttól 6 frtig. Boutsamericans 3 frttól 5 frtig. Pely-Porus 1.80 frttól 2.50 krig. Ballatto de femmes 4.50 frttól 7 frtig. Megrendeléseket discrétén és gyorsan eszközöl

KELETI J. cs. és kir. osztr. magyar és belga kir. szabad. gyáros Budapest, IV., Koronaherczeg-utcza 17. (szerviták palotája).

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Eszencziákat

rum, cognac, mindennemü szeszes italok, asztali likőrök és különlegességek azonnali elhibázhatatlan elkészitésére a legkitünőbb minőségben szállitok.

Azonfelül ajánlok 80 foku vegyileg tiszta eczeteszencziát, kellemes izü boreczet és közönséges eczetek gyártásához. Leirások és használati utasitások ingyen mellékeltetnek. Kiváló eredményért kezeskedek. Árlapot bérmentve küldök. 16804

POLLÁK KÁROLY FÜLÖP eszenczia - különlegességek gyára PRÁGA.

Megbizható ügynökök kerestetnek.

CLERTAN SANTAL GYÖNGYEI.

A dr. Clertan-féle santal-gyöngyök, tiszta santal-olajat tartalmaznak teljesen emészthető gelatinburokban és sokszorosan kipróbált gyógyitó erejük van a hugycső gyulladása, hurutja és folyása ellen s ezen betegségeket néhány nap alatt gyógyitják, akár frissen támadt, akár régi a baj.

SANTAL CLERTAN

A dr. Clertan-féle santal teljesen kiszoritotta a cubébát és copaivát s a fenti bajokat befecskendés nélkül egyedül képes meggyógyitani. Egy üveg ára 1 frt 60 kr., vidékre 1 frt 80 krnak előre való beküldése mellett bérmentve. Minden üveg mellé használati utasitás van mellékelve. 8997

Főraktár Magyarországban: TÖRÖK JÓZSEF gyógysz. király-utcza 12.

A feltalálótól Prof. Dr. Meidingertől kizárólag felhatalmazott

Meidinger-kályhák gyára

HEIM H. Budapest és Bécs.

Császári és kir. udvari szállitó

kitünő hirnevü cs. és k. kiz. szabad. kályháink

MEIDINGER-OFEN H. HEIM

valódiságban csakis fiókunkban: **Budapesten, Thonet-udvar** kaphatók.

Ajánljuk továbbá „**Hestia**" szabályzó-, töltő- és kétköpenyü szellentyüs kályháinkat. „**Helios**" füstemésztő kandallókat nyilt tüzzel. 16369

Központi légfütést egész házaknak.

Száritókat ipari és gazdasági czélokra.

Prospektus és árlap ingyen és bérmentve.

VÉRTISZTITÓ PISKÓTÁK

Dr. OLLIVIER-Től.

Sikeres és más szerek által hatásában utol nem ért szer, mely a bujakór minden nemét, valamint minden káros következményeit alaposan gyógyitja. — Páris kórházaiban fényes eredményeket értek el vele a következő bajoknál. Alkati bujakór (vagy siphilis), bujakóros (syphiliticus) fekélyek, folyások, mirigydaganatok, száj, torok és orrbajok, csuz, csontbántalmak, görvély bőrbajok s általában az infictált vérből eredő bajok ellen. Ezen kellemes és biztos gyógyszer jóságának legfényesebb bizonyitéka 60 évi fennállása és az egész világon elterjedése.

Ára: Egy nagy doboz 5 frt, egy kicsi 2 frt 50 kr.

EGYEDÜLI FŐRAKTÁR: Török József gyógyszerésznél, BUDAPEST, király-utcza 12.

Eladási hirdetmény.

A puszta-gyömrői uradalom bérbeadása folytán eladásra kerülnek:

1. A többszörösen dijazott **Electoral-negretti törzsjuhászat.**
2. Az összes **1—4 éves csikók** az itteni ménesből.

Közelebbi felvilágositást ad az urad. felügyelőség puszta Kemejen u. p. A.-Zsolcza. 16963

Meghivás.

A „**Mátészalkai takarékpénztár részvénytársaság**" 1893. évi deczember hó 3. napján d. e. 10 órakor az egylet saját helyiségében

rendkivüli közgyülést

tart, melyre a t. részvényesek tisztelettel meghivatnak.

Tárgyak:

1. A részvénytőke felemelése.
2. Intézeti helyiség épitése iránti intézkedés.

Szalkai Sándor vezérigazgató.

17312

ZONGORÁK pianinók és harmóniumok.

Legjobb gyártmányok. 17178

Legolcsóbb bevásárlási-forrás és kölcsönző-intézet.

SZVIGULINSZKY J. BUDAPESTEN Deák Ferencz-utcza 15.

A nekünk bemutatott számtalan megbizható hiteles köszönetirat folytán ezen orvostudor legmelegebben ajánlható

Titkos betegségeket,

hugycsőfolyásokat és sebeket, az önfertőztetés utóbajait, az elgyengült férfierőt, magömléseket, a bujakórnak utókövetkezményeit, nőknél fehérfolyást, bármennyire is ródültek, valamint mindazon női betegségeket, melyeknek a magtalanság egyik főokozója és bőrbetegségeket gyógyit uj gyógymód szerint biztos sikerrel, gyorsan és alaposan

Dr. GARAI ANTAL

orvos, sebész, szülész és szemész tudor, volt császár. kir. osztr.-főorvos. Budapest, belváros, IV. kerület, kigyó-utcza 1. szám, II. emelet, bejárat a lépcsőnél. 4510

Rendel: naponta 10 órától d. e. egész 4 óra délutánig, este 7 órától 8 óráig. Dijazott levelekre a legnagyobb figyelemmel válaszoltatik és gyógyszerekről is gondoskodva lesz. — Nőknek külön váróterem.

Ugyanott megjelent és a szerzőnél Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető

NÉPSZERÜ UTMUTATÓ

(már a 10-ik kiadásban megjelent) a nemi betegségek és ezek észszerü gyógykezeléséhez czimü könyv, volt ára 2 frt 50 kr.,

most csak 90 kr.

A könyv jól becsomagolva 1 forint beküldése mellett bérmentve küldetik meg. 8823

A könyv tartalma: I. Az ivarszervek leirása. — II. A nemi élet ébredése. — III. Az önfertőzés és az éjjeli magömlések. — IV. A hugycsőtakár (tripper) és hugycsőszükületek. — V. A bujakór (siphilis). — VI. Fehérfolyás. — VII. Elgyengült férfierő. — VIII. Női magtalanság. IX. Az ivarszervek megbetegedésének főtényezője a prostituczió.

LINIMENT GENEAU 37 évi siker

Egyedüli, fájdalom és szőrhullás nélkül az égetést pótoló szer. A legelismertebb állatorvosok, tenyésztők, idomitók, stb. által elfogadva. Gyors és biztos gyógyszer, sántitás ficzamodás, izrokkanás, csuzholyag, inpók stb. ellen. — Elhárito és oszlaltató. — Kézzel 3-4 percz alatt alkalmazható.

Kapható Pesten a lipótvárosi Szent-István gyógyszertárban.

Ph. GENEAU, 275, rue St-Honoré, PARIS.

Nincs többé fejfájás!

D. Götz MIGRAINE-PORA

huszonöt év óta **egyoldalu, ideges, rheumaszerü**, sőt **gyomorból** származó **fejfájás** ellen a legjobb sikerrel használtatott, mit több ezerre menő köszönet-nyilvánitás bizonyit. Utolsó időben a

MADRIDI UDVAR

és **Baross Gáborné** ő excellenciája feltünő eredménynyel használta. 1 doboz ára haszn. utasitás. **2** frt, 1 kis próba-doboz **1** frt. Eredetiben kapható **Fáykiss József nagy Kristófhoz** cz. gyógyszertárában **Budapesten**, továbbá **Török Józsefnél**. király-utcza. 17201

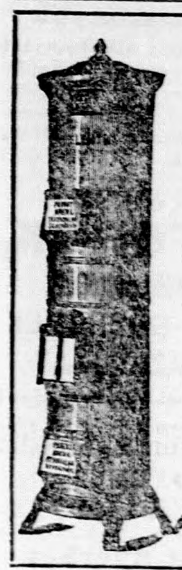

Uj és elismert jó!

Krén cs. és kir. szabadalmazott

világitó töltőkályha

felülmul minden ezideig létező fütő rendszert.

Szén, koksz és fafütésre.

Kényelmes, gyors és takarékos fütés.

Megrendelhető minden városi vaskereskedőnél és 16564

KRÉN J.

világitó kályhagyárában

Székesfehérvárott.

GÁCSI POSZTÓGYÁR

BUDAPEST, FÜRDŐ-UTCZA 10. SZÁM.

Van szerencsénk ezennel a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy miként az előző években, ugy az idén is mindennemü **posztó-** és **gyapjudivatkelmén** kivül **pokróczokat** is gyártunk tiszta gyapjuból, melyek a közforgalomban előforduló silányabb árukat tartósság tekintetében jóval fölülmulják.

A lópokróczokat 136 cm. széles, 3 pár nagy vagy 4 pár kisebb lóra való sima szürke és koczkás szinben, valamint 155 cm. széles, 5 legnagyobb lóra való sima s szürke vörös csikos-szinü végekben gyártjuk, melyek ára végenkint 26 frt bármely vasuti- vagy gőzhajó-állomásra bérmentve szállitva, ugyszintén finom drappszinü (ugynevezett angol) **lovaglótakarókat** darabonkint 9 forintjával, kék vagy vörös posztóval szegélyezve 10 forint. 16857

Pörkölt kávé

kifogástalanul pörkölve a **mi**

szabad. gömb-kávépörkölőinkben

tapasztalás szerint minden vegyeskereskedés számára a legjobb és legeredményesebb eszköz a vevők szaporitására é az üzlet bővitésére.

Emmerichi kávépörkölők 3, 5, 8, 10 egész 100 kilogrammra való nagyságokban, maláta, gabona, stb. pörkölésére is használhatók, erős alkotmányok, kényelmesen kezelhetők és használásukban időt és tüzelőszert kimélünk. 29.000-nél több szállittatott már. Ismételten részesült kitüntetésekben. **Árjegyzék rendelkezésre áll.** — A gyár czime: 16132

Emmericher Maschinenfabrik u. Eisengiesserei

Emmerich am Rhein.

Magyarországon kitünő hirnévnek örvend és nagy számban van elterjedve.

Magyar királyi államvasutak.

157259/C. III. szám.

Hirdetmény.

(Magyar-osztrák-német forgalom.)

A Németország, Hollandia és Belgium egyrészt, másrészt Ausztria és Magyarország közötti forgalomban érvényes dijszabás I. részben foglalt áruosztályozás szerint a III. külön dijszabásba tartozó fanemüekre nézve kocsi- és fuvarlevelenkint legalább 10.1000 klg feladása vagy ezen suly után való dijfizetés esetén Bereg-Szt-Miklós állomásról Breslau és Görlicz állomásokra a következő dijtételek lépnek egyidejüleg 100 kgkint életbe:

Bereg-Szt.-Miklós—Breslau O. S. B.	164	pfennig,
« —Breslau Freib	164	«
« —Görlitz	200	«

Budapest, 1893. november 9-én.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága
a többi részes vasutak nevében is.
(Utánnyomás nem dijaztatik.)

Titkos betegségeket,

tehetetlenségeket, elgyengült férfierőt, bujakóros bajokat, bőrbetegségeket, **hugycsőfolyásokat uj gyógymód szerint, befecskendezés nélkül, ha elévült is,** gyógyit alaposan 10932

Besenbek Alajos

orvos-sebész és szülész, 29 év óta e téren különleges orvos.

Rendel naponta: reggel 9 órától délután 4 óráig és este 7—8 óráig. — Dijazott levelekre válaszoltatik.

Lakik: Budapest, Király-utcza 14., II. em. 17. ajtó.

FISCHER és HEIDLBERG

kátrány termékek vegyészeti gyára 16983

BUDAPESTEN.

Iroda: Arany János-utcza 25. szám.

Legolcsóbb gyári áron szállit

kőfedéllemezt

6-féle vastagságban tüzmentes tetőfedéshez. Továbbá **tetőlakkot** fekete, vörös és zöldet, valamint köszénkátrányt.

Árjegyzék és utasitások ingyen és bérmentve küldetnek.

Én nem igérek

500 aranyat

de nem is adok, mint azt mások hirdetik!

De azt határozottan állitom, hogy

a MÜLLER J. L.-féle Szalicil-szájviz és fogpor

használata eltávolit minden fogfájdalmat, biztosan megszünteti a fogak romlását és a kellemetlen szájbüzt.

Egy üveg szájviz 40 kr., 80 kr.

nagyobb üveg frt 1.60 és 3 frt.

A Müller J. L.-féle Szalicilfogpor, szalicilvizzel használva, nemcsak hófehérré teszi a fogakat, hanem a már létező fogbetegségek továbbterjedését is meggátolja. Doboza 60 kr. és 1 frt 20 kr.

A Müller J. L.-féle Szalicilfogpép darabja 35 kr. Ugyanazon hatással bir, mint a fogpor. 4894

Minden fönt elősorolt készitmények orvosi utasitás után készülnek. Kaphatók:

MÜLLER J. L.

illatszer- és pipereszappan gyárosnál

Budapesten, Koronaherczeg-utcza 2.

a «Virágkirályhéhoz.»

Fogkefék rendkivül jó minőségüek, nagy és olcsó választékban.

43775/1893. számhoz

Birtok bérbeadási hirdetmény.

A magyar vallásalap tulajdonát képező, Fehérvármegyében fekvő, Székesfehérvár városától 12—14 kilométer távolságra eső és közigazgatásilag Aba községéhez csatolt, s «Belső-Báránd», «Sashalom» és «Méhész» majorokból egyesitett $1971^{1252}/_{1600}$ katasztr. hold kiterjedésü belső-barándi földbirtok, melyből:

belsőség	$29^{1474}/_{1600}$	kat. hold
kert	$4^{1157}/_{1600}$	» »
szántóföld	$1296^{1256}/_{1600}$	» »
rét	$120^{41}/_{1600}$	» »
legelő	$475^{1192}/_{1600}$	» »
utak és egyéb területek	$44^{932}/_{1600}$	» »

továbbá az ugynevezett közhatárban fekvő $785^{867}/_{1600}$ kat. hold kiterjedésü u. n. Bolondvár pusztai birtokrész, melyből:

belsőség	$15^{512}/_{1600}$	kat. hold
szántóföld	$623^{198}/_{1600}$	» »
rét	$32^{421}/_{1600}$	» »
legelő	$108^{1136}/_{1600}$	» »
utak és egyéb területek	$6^{140}/_{1600}$	» »

a rajta levő gazdasági épületekkel együtt az alólirott miniszterium VIII-ik ügyosztályában, **1893. évi deczember hó 21-én** tartandó zárt ajánlatu verseny utján 1894. évi november hó 1-től kezdve 25 évre haszonbérbe fog adatni.

A bérelni szándékozók felhivatnak, hogy 50 kros bélyeggel és 2000 frt illetőleg 800 forint bánatpénzzel ellátott zárt irásbeli ajánlataikat a fent kitett nap délelőtti 10 órájáig a miniszterium segédhivatalainak igazgatójánál nyujtsák be.

A részletes haszonbérleti feltételek a miniszterium segédhivatali igazgatóságánál, a közalapitványi gazd. felügyelőségnél Szegszárdon és a belső-barándi bérlői gazdatisztnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Budapesten, 1893. évi október hó 27-én.

17310 **A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium.**

Gummi és halhólyag franczia gyártmány orvosi tekintélyek által ajánlva. Tuczatkint 60 kr. 1, 2, 3, 4 és 5 frt. — **Cápottes Americains** tuczatja 1 frt 50 kr. — **Safeti Sponges**, női óvszer. Prof. Lister módszere, tuczatja 1. 2. 3 és 4 frt. — **Peliporus avantag**, ujonnan javitott női óvszer 1 frt 50 kr. — **FEITEL LIPÓT-nál, Bécs, I. Bez., Kärntnerstrasse 63/E.** törvényszékileg bejegyzett czég és **Páris 13, Rues petites Eouris,** készpénz vagy utánvét mellett. Egy teljes használható 12 darabot tartalmazó minta-kollekczió frt 1 80 kr. — Magyar levelezés.

Kneipp Sebestyén: Vizkurám.
372 lap. Számos képpel. Ára 1 frt 80 kr. Kötve 2 frt 20 kr.

Kneipp naptár 1894. évre 50 kr.

Retau: Az önmegóvás. Az idegrendszer és a nemzőszervek betegségeinek önkezelésü gyógyitása. Ára 1 forint.

Dr. Albrecht: Az ember és neme. A phisikai szerelem, a természeti rendeltetés, a nemi élvezet szabályozása, a fogamzás, a terhesség és az önmegtartóztatás. Ára 1 forint.

Mézeshetek egészségtana. Dr. Gelsen Károlytól. Ára 1 frt.

Dr. Braun: A nemzés korlátozása. Orvosi tanácsok a conceptió (fogamzás) elháritására. Ára 1 forint.

Dr. Schneider: Hogy óvjuk meg magunkat a syphilitikus ragályozástól? *Ára 1 forint.*

A gyomor és bél betegségei és azok gyógyitása. Irta Dr. Baján. Ára 60 krajczár.

Ámor és Hymen vagy a szerelem és házasság lefátyolozott titkai. Ára 50 kr.

Megrendelhető **GERŐ és KOSTYÁL** könyvkereskedésében **Budapest, Muzeum-körut 5. szám.**

Terjedelmes árjegyzékek ingyen és bérmentve. 16978

Magyar királyi államvasutak.

152190/93.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak alólirt igazgatósága az 1894. év folyamán összes szertáraiban összegyülő és nélkülözhetővé váló mintegy 11000 métermázsa XVI. 196 tételü forraszvasat és mintegy 17000 métermázsa XVI. 127. tételü meg nem égett öntött vasat és mintegy 9500 métermázsa XVI. 129. tételü zuzott vasat értékesiteni óhajtván, ezek eladása czéljából, nyilvános pályázatot hirdet; megjegyeztetik azonban, hogy a m. kir. államvasutak részéről ezen mennyiségekre nézve kötelezettség nem vállaltatik, hanem hogy a tényleg átadandó mennyiségek a fentieknél 25 százalékkal nagyobbak vagy kisebbek is lehetnek. Az átengedett anyagok átvétele és eltávolitása tekintetében az alább idézett feltételek irányadók, de az 1894. évi november végéig összegyülendő anyagok fetétlenül ugyanazon év deczember hó 25-ikéig, a deczember hóban összegyülendők pedig a következő év január hó 25-ig átveendők s eltávolitandók.

A pályázni kivánók kéretnek, hogy 50 kros magyar bélyeggel ellátott ajánlataikat a magy. kir. államvasutak igazgatóságának anyag- és leltárbeszerzési szakosztályához (VI. Andrássy-ut 73. II. em. 43. ajtó) a következő czimzéssel: «Ajánlat ócska vasanyagok megvételére 152190/93 számhoz **1893. november hó 24-ik napjának déli 12 óráig** benyujtani sziveskedjenek.

Az ajánlattevő magára nézve kötelezőknek elismeri az ócska anyagok eladására vonatkozó 129381/91. szám alatt fennálló feltételeinket, melyeket aláirásával ellátva okvetlenül ajánlatához csatolni tartozik; ezen feltételek nyomtatványtárunknál példányonként 15 krral megszerezhetők.

Bánatpénzképen a megvenni szándékolt mennyiség és az ezért felajánlott egységár szerint kiszámitott értékösszeg 5%-a az ajánlat benyujtására kitüzött határnap előtt egy nappal déli 12 óráig készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban főpénztárunknál leteendő.

Bánatpénz vagy a fentidézett aláirt feltételek nélkül, ugyszintén elégtelen bánatpénzzel vagy elkésve beérkező ajánlatok vagy olyanok, melyek a feltételektől eltérnek, valamint pótajánlatok figyelembe vétetni nem fognak, ugyszintén olyanok sem, melyekben javitások vagy vakarások fordulnak elő.

Az ajánlatban határozottan kiteendő azon magy. kir. államvasuti állomás, a melyen az ajánlattevő az ócska anyagokat átvenni kivánja, továbbá az ajánlati ár számokkal és betükkel olvashatóan kiteendő.

Az ajánlattevő ajánlatával a pályázat eredményének eldöntéséig kötelezettségben marad, ezt tehát időközben vissza nem vonhatja.

Az ajánlatok tetszésszerinti részmennyiségre szólhatnak, de a magy. kir. államvasutak igazgatósága is fentartja magának azon jogot, hogy tetszés szerinti részmennyiséget engedhessen át, melyet ajánló, ha csak az ellenkezőt, ki nem kötötte, elfogadni köteles.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága fentartja továbbá magának a jogot, hogy az ajánlatok, közt tekintet nélkül az ajánlott árakra, szabadon választhasson, s hogy végre a czél elérésére másféle intézkedéseket is tehessen.

Budapest, 1893. november hóban.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága.
(Utánnyomás nem dijaztatik.)

Legujabb katonai irodalom!

A „PALLAS“

irodalmi és nyomdai részvény-társaság kiadásában most jelent meg és minden könyvkereskedésben kapható:

Katonai irálytan és irodai ügyvitel. Példa-gyüjteménynyel. A Bancalari és Kuderna-féle «Militär-Stilistik» czimü tan- és kézikönyv nyomán összeállitotta és a honvédségi viszonyoknak megfelelően kiegészitette **Kiss Lajos** magy. kir. honvéd százados. **Ára 60 krajczár.**

A katonai közigazgatás alapelvei. Összeállitotta **Kiss Lajos** m. kir. honvéd százados. **Ára 45 krajczár.**

Utasitás a m. kir. honvédcsapatok és intézetek részére a ruházat és felszerelési czikkekkel való gazdálkodás és azok elszámolására nézve. **Ára 45 kr.**

Költészettan. Szerkesztették **Ligárt János** m. kir. honvéd főhadnagy és dr. **Radnai Rezső** tanár. **Ára 1 forint 15 krajczár.**

Magyar nyelvtan, irály-, szerkezettan és olvasókönyv a tisztképző tanfolyam I. évfolyama számára. Szerkesztették **Ligárt János** m. kir. honvéd főhadnagy és dr. **Radnai Rezső** tanár. **Ára 75 krajczár.** 17169

Külön képes árjegyzékek ingyen és bérmentve **lombfürészeti** czikkekről, épület, butorvasalások és koporsó-diszitésekről, **Fischer László** szerszámkereskedéséből, **Budapest, Károly-utcza 8. bolt szám.** 16476

Nincs rá eset, hogy a

MARTEL H.-féle kovacs-liniment

ne lett volna kivánt hatással uj vagy idült **kovacs, patadaganat, csuklóbénulás, vállbénulás, görvély, szivacsodás, minden gyülés és genykeményedés stb. ellen**, a nélkül, hogy az állatokat kimélni kellene, vagy helykopaszodás maradna vissza.

Kapható dobozokban frt 1.50 és frt 2.75 krajczárjával Budapesten **Török József** gyógyszertárában király-utcza 12. szám. Bécsben: **Apotheke König v. Ungarn.** 15022

2 arany, 13 ezüst érem. — 9 elismerő levél dicsérő oklevél

Kwizda restitutiófluidja

lómosóviz.

Palaczkjának ára 1 forint 40 krajczár o. é.

30 év óta van használatban **udvari istállókban, katonai és polgári nagy istállókban, nagy megerőltetések előtti és azok utáni erősitő gyanánt, ficzamodások, botlások, izommerevség** stb. ellen, és **kiváló szolgálatokra képesiti a lovat a versenypályán.** 14121/Ic

Kapható minden **gyógyszer és gyógyfükereskedésben.** Sziveskedjék fenti védjegyre ügyelni és határozottan kérni:

Kwizda restitutiófluidját.

Főraktár: Kwizda Ferencz János-nál
csász. és kir. osztr.-magyar és román kir. udvari szállitó, kerületi gyógyszerész, **Korneuburgban, Bécs mellett.**
Magyarországi főraktár: Budapest, király-utcza 12. szám TÖRÖK JÓZSEF gyógyszertára.

MÜSZEMEK.

Feltaláló **id. Boissonneau tr.** utóda **E. Robillard és társa** Páris, Rue Vivienne 17. szám. Rendel: **Bécsben**, a «Hotel Oesterreichischer Hof»-ban **november 20, 21, 22. Budapesten** a «Hungaria szállodá»-ban **november 26, 27-én.**

...emeket operatió és fájdalom nélkül behelyez. Szegények[...] **má**[...] orvosi-bizonyitvány mellett mérsékelt díj. 17192

Petri-féle

Cubeba-Santalkivonat

gelatin capsulákban.

Ezen orvosi szaktekintélyek által elismert jó hatásu gyógyszer **Gonorrhoea** (Tripper) és utókövetkezményeinek gyógyitására igen alkalmasnak bizonyult. A gyomorban könnyen oldódnak, a nélkül, hogy emésztési zavarokat okoznának. Egy üveg ára 1 frt 50 kr.

Főraktár a **„Nádorhoz“** czimzett gyógyszertárban **Budapest, VI., váczi-körut 17. szám.** 17118

Raktáron a legtöbb gyógyszertárban.

Örömmel hozom szives tudomásul, hogy m. t. üzletbarátaim köre megnégyszereződött, ugy hogy azon kellemes helyzetben vagyok, mikép gyáramat saját házamban nyithatom meg, mi által bebizonyult, hogy abbeli törekvésem: szép alaku és tartós czipők és csizmák által a t. közönség igényeit kielégiteni, fényesen meg lett jutalmazva. Ezen nagy emelkedést legjobb minőségü bel- és külföldi bőrök vásárlása által értem el. Sziveskedjék t. czimed engem minél több megbizással megtisztelni s azon helyzetben leszek, hogy még olcsóbb árakat jegyezhetek.

URAKNAK:

Czugos czipő erős pittlingbőrből, dupla talppal	frt 3.—
Zergebőr, körül borjubőrrel	frt 3.20
Fénymázas borjubőr fényes tisztitásra	frt 4.—
Kid, körül fénymázas borjubőr, tisztitásra	frt 4.20
Posztó, 16 cm. magas, körül pittlingbőrrel	frt 3.50
» 24 » » »	frt 4.50
Hegymászó, melegen bélelve, borjubőr	frt 3.80
Ugyanaz báránybőrbéléssel	frt 4.50
Posztó, körül orosz lakkal	frt 4.50
Pinczérczipők bőrből v. nemezből, igen tartós	frt 2.40

HÖLGYEKNEK:

Zerge- vagy borjubőrczipők nemezzel bélelve	frt 3.—
Posztó, körül zergebőrrel	frt 3.30
Ugyanaz oroszlakkal	frt 3.80
Posztó bőrszegélylyel, elől báránybőrrel prémezve	frt 4.—
Nemezből, 2 gombbal oldalt gombolható	frt 2.—

Vidéki rendelések a legpontosabban eszközöltetnek. Több száz ábrával ellátott képes árjegyzékemet ingyen és bérmentve küldöm. Meg nem felelő áruk visszavételnek, pénz is visszaadatik. 16896

AGULÁR DÁVID, Budapest, Deák-tér 6 sz.

Fényesen jövedelmező tőkebefektetési papir

6%-os bolgár állami jelzálogkölcsön.

Aranyban kamatozó és visszafizetendő tőkepapir. A nemzetközi érczválság folytán minden aranykölcsön magas értéket nyer és éri el a legmagasabb árfolyamot.

A 6%-os bolgár állami jelzálogkölcsön ezenkivül még a következő előnyöket is nyujtja:

Jelzálogilag biztositott elsőrendü jelzáloggal a ruscsuk-varnai és kaspitsán-sófia-küstendili vasutakra és varnai kikötőkre.

Emelkedésképes, mert a kötvények ez idő szerint még mintegy 8 százalékkal az arany pari árfolyamon alul állanak és a magas rentabilitás az árfolyam emelkedését igazolja.

Teljesen adó- és illetékmentes most és a jövőben is mindenkorra. 14775

Igen haszonhajtó mostani 6½%-os árfolyamával.

Napi árfolyamon kaphatók

BUDAPESTEN

MAY, ELFER és ADLER

bank- és váltóüzletében

Minden hölgy chic-es, ráncznélküli derekat óhajt.

Csakis Prym szabad.-reform kapcsaival lehet ezt elérni.

Legfontosabb találmány a divat terén!

Derék **eddigi kapcsokkal** csak 4 heti viselés után. | Derék Prym reform **kapcsaival** több mint 6 hónapos viselés után.

Csupa rancz mindenütt. | Ugy áll, mint az uj.

Prym szabadalmazott reform-kapcsai

nem görbülnek, nem engednek és nyilnak fel önmaguk; mérés nélkül egymás átellenében állnak, minek folytán egyenetien felvarrásuk vagy a derék rézsut állása lehetetlen. **Házi-, mosó- és munka-ruhákhoz egyszerüen nélkülözhetlenek.** Mosás, vasalás nem árt nekik. **A derék kétannyi ideig tart** és jól áll a munka és legnagyobb mozgás alatt is. **Tartósságát illetőleg olcsóbb mint bármely más kapcsolás,** mert ha a derék elszakad, ujból alkalmazhatók másra. 15567

Vegyen tehát minden takarékos gazdasszony 20 krajczár árát és varrja fel egy régi derékra. **Csodálkozni fog, milyen pompásan áll a derék megint.** Felvarrás könnyü, a kapcsokhoz adott utasitás nyomán.

Kapható minden jobb szabókellék- és rövidáruüzletben.

Czimbalmok	**45 frttól**
Harmonikák	**1 frt 50 krtól**
Hegedük, vonókkal	**3 frt 50 krtól**
Harmonium	**75 krtól**
Hajtóhangszerek	**70 krtól**
Zenélő müvek	**10 frttól feljebb.**

Mindenféle fuvó- és pengetőhangszerek nagy választéka.

Képes nagy árjegyzéket ingyen küld

VARJU KÁROLY

csász. és kir. szabadalm. hangszeriparos 16938

Budapest, VIII., Kerepesi-ut 47.

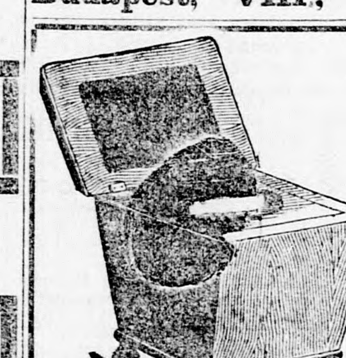

Szoba-árnyékszék,

20 különböző alakban. Nagy raktár **házi árnyékszékben, fürdő-berendezésekben,** mosó asztalokban, bidetekben, szenes kosarakban, kályha ellenzőkben és konyhaberendezésekben

FERD. RECKZÜGEL

BÉCS, 17180

I., Stefansplatz 5.
IV., Gr. Neugasse 18.

Alapittatott 1845.

Árjegyzék bérmentve.

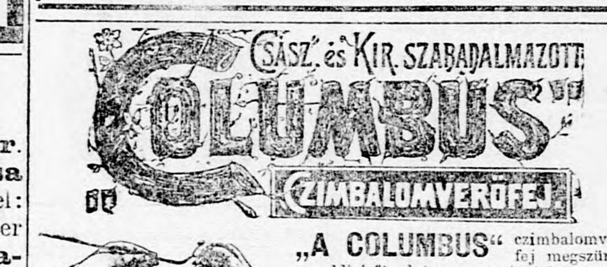

„A COLUMBUS“ czimbalomverőfej megszünteti az eddigi fáradságos pamutozást és annak tompitó hatását, erős és csengő hangot nyerünk általa. Minden verőre bárki ráhuzhatja és mindenkor le is huzhatja. — **Sohasem pusztul el.** Czélszerüségéről számos szaktekintély elismerő nyilatkozata tanuskodik. Ára a verőpálczákkal együtt, az utóbbiak minősége szerint frt **2.—, 2.50, 3.—** és **3.50**. Külön a **«Columbus»** verőfej párja **1** frt. Megrendelések postai utánvéttel, vagy az összeg előleges beküldése mellett teljesittetnek a feltalálók által:

STERNBERG ÁRMIN ÉS TESTVÉRE

cs. és kir. szabad. **hangszeripar**

Budapest, VII., Kerepesi-ut 36. Czimbalom és egyéb hangszerek képes árjegyzéke kivánatra ingyen és bérmentve. 14751

Ő felsége a király által 1893. aug. havában szabadalm.

!!Szenzácziós találmány!!

PÁRTOS-féle

Higyenikus idomitható sérvkötő!

urak és hölgyek számára.

Ezen legujabb 1892. évben feltalált sérvkötők nemcsak számos bel- és külföldi tanárok, valamint orvosi tekintélyek által az eddig feltalált sérvkötők legjobbikának elismertetett, hanem még a magyar, valamint osztrák kormány nagyméltóságu belügyminiszteriumnak közegészségügyi tanácsa által is jónak mondatott ki, minek következtében 1893. augusztus havában a cs. és kir. kiz. szabadalom megadatott. Már rövid idő óta több mint 6000 darab van használatban és a ki egyszer ezen sérvkötőt viseli, többé más sérvkötőt használni nem fog. Ezen sérvkötőt csekély nyomás által 1060 tetszésszerinti állásba lehet idomitani, miáltal eléretik az, hogy bármily nagy vagy elhanyagolt is a sérv, azt mindenki legjobb sikerrel használhatja. Nem tetsző darabokat szivesen visszafogadok. **Árak:** egyoldalu **7—10 frt**, kettős **12—18 frt.** A Pártos-féle biztonsági készülékkel ellátott **gummi-sérvkötők** ára egyoldalu **6—10 frt**, kettős **10—16 frt**, gyermekeknek a fele. Továbbá nagy raktár mindenféle **suspensoriumok, haskötők, gummi-harisnyák** és minden a betegápoláshoz szükségeltető czikkekben.

Gummi-különlegesség Pergusson & Comp. párisi czég főképviselete, tuczatja 3, 4, 5, 6 és 8 frt. Párisi óvspongyák 4, 5 frt. Pely Porus 2, 2 frt 50 kr. Tisztelettel 15230

PÁRTOS BÉLA

csász. és kir. szabadalmazott kötszerész

Budapest, IV., Muzeum-körut 15. sz.

Leszállitott áru zenemüvek.

Népszinházi müsorozat.

Aczél K. A száraz malom, 10 magyar dal, 2 frt helyett 1 frt. Milimári, 4 dal, 1 frt 20 kr. helyett 60 kr. A veteránok, 10 dal, 2 frt helyett 1 frt. Allaga G., 8 eredeti dal, 2 frt helyett 1 frt. Dankó P., A zsöllérleány, 16 dal, 2 frt helyett 1 frt. Erkel E., Árva Zsuzska, 7 magyar dal, 2 frt helyett 1 frt. A bácskai rezervisták, 4 dal, 1 frt 50 helyett 80 kr. Az igmándi kispap, 9 dal, 2 frt helyett 1 frt. A legények bolondja, 16 dal, 2 frt helyett 1 frt. A sárga csikó, 10 dal, 2 frt helyett 1 frt. Székely Katalin, 10 dal, 2 frt helyett 1 frt. A toborzás, 7 dal, 2 frt helyett 1 frt. A vörös sapka, 12 dal, 2 frt helyett 1 frt. Erkel Gy., Blaháné és Tamássy, 7 magyar dal, 1 frt 50 kr. helyett 80 kr. Herczenberger J. A bolondok grófja, 16 magyar dal, 2 frt helyett 1 frt. «Felhő Klári» és «Czifra Zsuzsi», 10 dal, 2 frt helyett 1 frt. A «Paraszt-kisassz ny» és a «Hódosi biró lánya», 7 dal, 2 frt helyett 1 frt. Turi Borcsa, 10 dal, 2 frt helyett 1 frt. Mátray, magyar dalok, 2 kötet 4 frt helyett 2 frt. Német J., Soldosné dalai, 6 dal, 1 frt 20 kr. helyett 60 kr. Sigmond A., A sehonnai, 2 frt helyett 1 frt. Szonda, 7 dal, 1 frt 50 kr. helyett 80 kr. Szentirmay E., Lehel dalai 1 frt 20 kr. helyett 60 kr. Nótás Kata, 2 frt helyett 1 frt. Elemér dalai, 20 ered. dal, 2 frt 50 kr. helyett 1 frt 50 kr. Zengő bokor, 6 dal, 1 frt 50 kr. helyett 80 kr. Az öreg béres, 2 frt helyett 1 frt. Pásztortüz mellett, 10 dal, 3 frt helyett 1 frt 50 kr.

Utánvét mellett vagy az árak előre való beküldése mellett bérmentve küldi

Nádor Kálmán, zenemükereskedése
Budapest, Károly-körut 8.

Fenti sorozat némelyikéből már csak kevés példány van készletben, s hogy a megrendeléseknek eleget tehessek, kérem minél hamarábbi megrendelést. 17107

Részletes jegyzék kivánatra ingyen és bérmentve.

Téli kabát **16 forint,** melegen bélelve minden szinben, **7 frt.** Lodenkabát Rothberger Jakab-nál cs. és kir. udv. szállitó Budapest, váczi-utcza, Nagy Kristóf-hoz cz. ház.

17105

Leonhardi-féle tenták

a legjobbak.

Csakis valódi a feltalálótól

LEONHARDI ÁGOST, Bodenbach a. d. Elbe.

Ezen véd-jegygyel

csász. kir. osztr. 36089. szám. — magy. kir. szab. 48274. szám

Iró-tenták:

Anthracen-tenta kék-fekete, **Legf. könyvtenta** kék-fekete, **Alizarin-tenta,** zöld.-kék-fek., **Gallus-tenta** | **Világposta-tenta** korom-fekete. — Legjobb folyó tenta a könyvvezetéshez; határtalan tartósság okmányok számára. Szabadalmazott eljárásom szerint készitve.

Másoló-tenták:

Aotracen-másoló, **Alizarin iró és másoló** — Kitünően másolódnak; egyszersmind könyvelésre is ajánlatosak.

Encre violette noire communicative, **Violette kettős-másoló**, **Fekete világposta másoló** — Egyetlen tenták keresk. levelezésre, melyekről hónapok mulva tiszta másolatok készithetők.

Non puls ultra-másoló 4—6 másolatot ád. Fontos bankoknak, biztositóintézeteknek és tengerentuli levelezésre.

Szines-tenták, autografia-tenták, hektograph-tenták folyékony-tus mérnököknek és rajzolóknak. **tenta-porok és kivonatok, bélyegző-festék, másoló festék,** legszebb iró-gép festékek; fehérnemü **jegyzés festék, folyékony enyv- és gummi, halenyv, fényenyv, Eau de Labarrapue** tentafoltok eltávolitására papirról és fehérnemüről.

Pecsétviaszok stb. stb. A bel- és külföldi legtöbb iró-szerkereskedésben kaphatók. 2729

Leonhardi-féle Leonhardi-féle

510,000 koronát

nyerhet, a ki a **folyó hó 15-iki** huzáshoz egy

Földhitel-,

egy

Magyar dijkölcsön-igérvényt

és egy

Állam jótékonysági-sorsjegyet,

összesen 9 forintért vesz.

Egyenkint **2.50, 5.50** és **2 frtért**; két darab vételénél pedig **50 krajczár engedménynyel** kapható.

BEIFELD JÓZSEF bankháza

Budapest, Károly-körut 1. szám.

Kerepesi-ut sarkán. 17251 **Alapittatott 1874.**

Kitüntettetett következő világkiállitásokon **London 1862. Páris 1867. Bécs 1873. Páris 1873.**

Zongorák részletre

Bécs és a vidék számára **concert-, szalon- és rövid-szárny,** valamint pianinok Gottfr. Gramer, Wilh. Mayer világhirü kiviteli czég gyárából 380 frttól 400, 450, 500, 550, 600, 650 frt. Mü czégek zongorái 280—350 frt. Pianinok 350—600 frtig.

Thierfelder A. zongoraeladási és kölcsönző intézete
Bécsben, VII. Burggasse 71. 10636

Az egyedül valódi angol

csodabalzsam

ereje és hatása. 16093

Kizárólag **egyetlen** és csakis **egyedüli** gyártási és árusitási helye a védangyal-gyógyszertár; tulajdonosa **THIERRY A.** gyógyszerész **Pregrada-ban, (Horvátország).**

Legrégibb, legismertebb és legolcsóbb egyetemes — nép — házigyógyszer csaknem minden külső- és belső baj ellen.

E balzsam külsőleg és belsőleg használ. 1. **Utólérhetlen hatású gyógyszer a tüdő- és mell betegségénél, enyhiti a hurutot, megszünteti a köpést, elmulasztja a fájdalmas köhögést és meggyógyitja az ilyenfajta üdült bajokat is.** 2. Bámulatosan hat torokgyuladás és rekedtségnél. 3. Minden lázt meggyógyit gyökeresen. 4. Meggyógyitja a máj, gyomor és bélbetegségeket, főleg gyomorgörcsöt, kolikát és hascsikarást. 5. Gyógyitja az arany eret és megszünteti a vele járó fájdalmakat. 6. Gyenge hashajtó hatásu és vértisztitó, tisztitja a vesét, eloszlatja a hypochondriát és melancholiát és erősiti az étvágyat és emésztést. 7. Kitünő hatásu fogfájás ellen, lyukas fogak és szájsavanyuság ellen. 8. Kitünő szer giliszták és galandféreg, epilepsia és eskór ellen. 9. Külsőleg csodás hatásu minden sebre, ujra vagy régire, sebhelyre, orbánczra, hőhimlőre, fistulára, szemölcsökre, **égési sebekre, fagyásokra,** rühre és kiütésekre, kicserepesedett kezekre stb. és elmulasztja a főfájást, zugást, szakgatást, csuzt, fülfájást stb. a miről a kimeritő használati utasitás tiszta felvilágositást nyujt. 10. Egyáltalán ugy belsőleg mint külsőleg kétségbevonhatlan értékü háziszer, mely bizto olcsó és teljesen ártalmatlan és minden családban első segély gyanánt meg kellene lennie. Egyetlen egy kisérlet jobban meggyőz és oktat mint a hirdetés. E balzsam csak akkor valódi és hamisitatlan, ha minden palaczkon ezüst zárhüvely van, melybe czégem **«Adolf Thierry, Apotheke zum Schutzengel in Pregrada»** van benyomatva, minden palaczkon vörös czédula van és használati utasitásba van csavarva, mely utóbbin a fent leirt és hason szövegü védjegy látható. Minden más nem nevemet mutató hüvelyes és leirt módon csomagolt balzsam hamis és utánzat és ártalmas erős szereket tartalmaz mint **«aloét»** stb. tehát visszautasitandó. Hamisitókat és utánzókat a védjegytörvény alapján törvényileg üldözöm épugy a hamisitványok árusitóit. A magas birodalmi kormány szakértői bizonyitványa (5782. sz. B. 6108) vegyi vizsga alapján azt mondja, hogy készitményem nem tartalmaz ártalmas és tiltott anyagokat. **A hol balzsamomnak raktára nincs, tessék közvetlen rendelni, következő czimmel: An die Schutzengelapotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.** Ár az osztrák-magyar birodalom bármely helyiségébe bérmentve 12 kis vagy 6 duplapalaczk 4 korona, 60 kis vagy 30 duplapalaczk 12 korona 60 fillér; franco Bosniába és Herczegovinába 12 kis vagy 6 duplapalaczk 5 korona, 60 kis vagy 30 duplapalaczk 15 korona. Küldés előleges fizetés vagy utánvétel mellett. **Adolf Thierry gyógyszerész Pregradában, Robitsch Sauerbrunn mellett.** Központi raktár Dél-Magyarország számára Vértes L. gyógysz. Lugos; kapható Prágában Fanta Max., Fürst J., V. Kubert Kaaden Stanka A. gyógysz., Stift Tepl Zembsh F., Pardubitz Preuner Th., Moldauthein Grimm J., Neu-Straschnitz Zimmerhakl J., Grottau Brady E. Fulnek Minos Emil., M.-Weiskirchen Krieglstein J., M.-Altstadt Hofmann M., Hof Shroll E., Wagstad Shonzik H., Prägarten Stuhlik Th., Német Czernya Promiewiez J., Temesvár Jahner R., Homolicz Braducan L., Hajdu-Dorog Rajzinger S., O-Kér Sigmond I. Agram Pecsii és Mittelbach S., Križevac Suhomel Ed., Eszék David G., Nassice Rosenfeld F. Budapesti raktár: **Rózsavölgyi Imre** gyógysz., VII., Szabolcs-utcza 32.

Főraktár Budapest és környéke számára **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszertárában Király-utcza 12. sz.

Ezen hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betükből 2 krral, s compact betükből szedve 4 krajczárral fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal ingyen. Czimmel ellátott hirdetések minden közlése után még 30 kr bélyegilleték is fizetendő.

TELEFON 542. Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel a válaszra szükséges levélbélyeg vagy levelezőlap beküldetik és a hirdetés alatt álló szám közöltetik. TELEFON 542.

Házassági ajánlat. Egy középkoru rk. vallásu intelligens megnyerő külsejü fővárosi háztulajdonos 80 ezer forint vagyonnal rendelkezik, ez uton óhajt egy szolid házias nevelésü 25—35 év közötti hajadon vagy gyermektelen özvegygyel, házasság czéljából megismerkedni. Kivánja, hogy jövendőbelije a férj vagyonának 3 ad részével rendelkezzen. Megfelelő ajánlatok «Őszinte 80» czimen a kiadóhivatalba intézendők. Titoktartás biztosittatik. **Levelek kivánatra visszaküldetnek.** 24958

Havasi rózsa! Édes drága angyalom, soraidat vettem. Az amulet megóvott minden bajtól. Hogy tudnék azért haragudni reád? Kit imádok és szeretek. Hanem kérlek rögtön irj, hogy én is válaszolhassak. Hazamenetelem jövőben tudatom. Csókol százezerszer sirig hü Árgirusod. 25001

Eladás.

Használt és uj
pénz-szekrények
rendkivüli olcsó áron kaphatók a bécsi pénzszekrény gyári raktár **Budapest, V., Bálvány-utcza 6. sz.** 7492

Alcsuthon kaphatók nagy mennyiségben mindennemü fiatal gyümölcsfák, továbbá parkirozás és sétányok létesitésére alkalmas diszfák és cserjék. Árjegyzékeket ingyen és bérmentve küld a főherczegi udvari kertészet, Alcsuthon. 17048

Bor. A főváros közelében, kitünő országut mellett, hires bortermő helyen, uri pinczében fekvő, 1890. évi tiszta kezelésü, finom zamatu, fehér pecsenyebor eladó. Bővebb felvilágositással szolgál a kiadóhivatal. 17298

Zongorák és pianinok, csakis kiváló külföldi gyártmányok dus választékban, ez időben legolcsóbban eladók és bérelhetők Klinger zongoratermeiben Budapest, váczi-körut 21. sz. (Ipar udvar). Hangolások és javitások, valamint átjátszott hosszu zongoráknak becserélésére is legkulánsabban eszközöltetnek. Átjátszott hangszerekben is nagy raktár. 16374

Kitünő hangu Stainer hegedü 60 frt **készpénzért** azonnal eladó. Czim a kiadóhivatalban. 24959

Oltványok 2 évesek drbja **20 kr.** Akáczfák egyévesekezre **3 frt.** Czim a kiadóhivatalban. 24806

Budapesthez közel egy nagy magyar városban jó forgalmu vegyes füszerüzlet előnyös feltételek mellett azonnal átvehető. Czim a kiadóhivatalban. 17294

Szőlővesszők eladása Klimó Pálnál Gyöngyösön, amerikai **Riparia** és direkt-termő, mint szintén európai fajta sima szőlővesszők eladók. Kivánatra árjegyzék küldetik. 17283

Szőlővessző 500.000 nemes kadarka 5 frt, 200.000 oportó 6 frt ezrenként; ezenkivül 30 faj ca. **egy millió** bor és csemegefaj, s mindenféle **amerikai** sima és gyökeres olcsón kapható **Willinger Márton** gyógyszerész szőlőtelepén **Zomba,** Tolnam. 24939

Egy gyógyszertár a szék- és fővárosban eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 24997

Kitünő hangu Stainer (imit.) hegedü 60 frt **készpénzért** azonnal eladó. Czim a kiadóhivatalban. 24959

7 urilakásból álló
kétemeletes sarokház
a József-köruton belül, 72.000 frtért eladó. 24978

2000 mm. kitünő minőségü **gyepszéna** vasuti állomástól egy órányira eladó. Czim a kiadóhivatalban. 24938

PISKY ZOLTÁN tea-, rum- és csemegekereskedése **Budapest, Kerepesi-ut II.** Ajánl legjutányosabb árakon: Családi tea, igen jó, $^1/_2$ kiló 2 frt 50 krajczár. Moszkói keverék, igen jó, $^1/_2$ kiló 3 forint. Orosz karaván-tea, igen finom, $^1/_2$ kiló 3 frt 50 kr. Peccovirág, Mandarin tea, legf. $^1/_2$ kiló 3—5 frt. Legfinom. Jamaika rum, 1 literes üveg 1 frt 40 kr., 1 frt 75 kr., 2 frt, 2 frt 50 kr., 3 forint. Legfinom. braziliai rum, 1 eredeti palaczk:

$^1/_2$ liter	1 liter	$1^4/_{10}$ liter
—.50	1.—	1.40

1 finom teasütemény 1 frt 80 kr. Kevert 5 kilós postakosár nemes fajszőlő 3 forint.

5 k. Maroni görczi	1.50
5 « erdélyi alma	1.85
1 « czukrozott gyümölcs	2.—
1 « datolya	—.80
1 « malaga szőlő	1.40
1 « olasz mogyoró	—.70
1 hordó orosz hal	1.50
$^1/_2$ k. legf. caviar	2.75
Salon bonbon kilója	1.60

Vidékre posta utánvéttel. 17094

Torma norinbergi mivelésü nemes, édes izü, mintegy 150 mázsányi készletben eladó. Ara: I-ső osztályunak szála $^1/_2$ kilós, kilója 30 kr., II. osztályunak $^1/_3$-ad kilós 25 kr., III. oszt. $^1/_5$-öd kilós 20 kr., IV. oszt. $^1/_7$-ed kilós 16 kr., V. oszt. $^1/_{10}$-ed kilós, kilója 12 krajczár. Mázsaszámra történő megrendelésnél a küldemény csomagolása és vasuti szállitása díjmentes. Szállitható veszély nélkül nagyobb hidegben is. 5 kilónyitól fölfelé megrendeléseket elfogad és pontosan teljesit: Biró Pál Debreczen. 17046

Vétel.

Üres telek vagy rozzant ház, sarok, részletfizetés mellett megvételre kerestetik. A telek azonban 300 □-nél kisebb ne legyen. Levelek a kiadóhivatalba küldendők «Telek» czim alatt. 24910

Egy kisebbszerü falusi házat kerttel, esetleg kis birtokkal keresek. Czim a kiadóhivatalban. 24999

Alkalmazást keres.

Uradalmi mükertész családos, ujévre állást keres. Czime a kiadóhivatalban. 24973

Nagy gyakorlattal biró volt önálló okl. gépész, ki a könyvelésben és levelezésben kellőleg jártas, jelenleg egy nagyobb pénztárnál ellenőr, uradalomba vagy nagyobb iparvállalat vezetésére magát ajánlja. Szives megkeresésekre czimét megmondja e lap kiadóhivatala. 24972

Minden szakba vágó irásbeli munkákat, folyamodványokat, szépirodalmi és egyéb forditásokat stb. elvállal egy irodalmi müveltséggel biró fiatal ember. Szives megkeresések **«Universum»** jeligével a kiadóhivatalba kéretnek. 24961

Legjobb bizonyitványokkal rendelkező volt részvénytársasági hivatalnok, részvény- vagy magánvállalatnál esetleg uradalomnál mielőbbi alkalmazást keres. Szives ajánlatok **«Hivatalnok»** czimen a kiadóhivatalba kéretnek, hol a czim is megtudható. 24975

Gazdasszonyi állást keres egy fess, intelligens, független nő, ki a háztartás minden ágát ismeri. Igényei **szerények.** Czime a kiadóhivatalban. 24996

Kulcsári állást keres egy 24 éves keresztény fiatal ember, ki egy bizonyos pályán 10 éven át müködik, igen jó bizonyitványokkal rendelkezik. Szives ajánlatok **«Kulcsári állás»** czimen a kiadóhivatalba kéretnek. 24983

Gazdatiszt róm. kath. 10 évi gyakorlattal ép, erős testalkatu, erélyes, szakiskolát végzett, czukorrépa, tej, gabona, takarmánytermelés, hizlalás, állattenyésztés és belterjesebb gazdaság vezetésében otthonos állandó konvencziónális alkalmazást keres. Czim **«Erélyes gazda»** alatt a kiadóhivatalban. 24984

Társalkodónőnek vagy esetleg nevelőnőnek ajánlkozik főrangu családhoz, fiatal urhölgy, kiváló müveltséggel. Czim a kiadóban. 25009

Urasági inas, ki jelenleg is egy általánosan ismert uraságnál van szolgálatban, jó bizonyitványokkal és több évi gyakorlattal bir, szolgálatát változtatni óhajtja. Kegyes levélbeli megkeresések **«Állandó»** czimen a kiadóhivatalba kéretnek. 24998

Házvezetőnő vagy utitársnői alkalmazást keres egy jó háznál egy 32 éves nő, kinek családi körülményei igen szerencsétlenek és szerencsétlen sorsától csakis ugy tudna szabadulni, ha valaki pártját fogná; van azonkivül egy 5 éves lánykа, kit ha valaki örökbe fogadna, igen jót tenne vele. Szives választ **«Boldogtalan»** jeligével a kiadóhivatalba kér. 24995

Mellékfoglalkozás-kép bárminő lakásán elvégezhető irásbeli munkát keres szép és gyorsirásu magánhivatalnok szerény dijazás mellett. A legnagyobb diskréciót biztositja. Szives megkeresést „**Pontos és megbizható**" jeligével e lap kiadóhivatalába kér. 24002

Alkalmazást nyer.

Egy végzett tanitó, ki a délelőtti órákban **naponta 2 órát** egy 6 éves fiu tanitását elvállalja alkalmazást nyer. Czim a kiadóhivatalban. 24991

Nagyszabásu iparvállalathoz egy **elegáns külsejü,** korrekt jellemü egyén kerestetik utazóul, ki ezen minőségben a gazdaközönség **körében** megfordult. Képzett keresкedők előnyben részesülnek. Arczképpel ellátott ajánlatok **«A. B. C.»** alatt e lap kiadóhivatalába intézendők. 17288

Oktatás.

Szakképzett és tapasztalt nevelőnőket, gyermekkertésznőket, bonneokat ajánl és elhelyez GERSON ANNA asszony Budapest, Andrássy-ut 21. 17299

English lady seeks afternoon engagement 3 times a week. Letters to **«Skating-rink»** an the Exp. 25002

Leçons de français et de correspondance commerciale à très-bas prix par des Demoiselles et des Messieurs professeurs de Paris. L'adresse à l'expédition. 25000

Lakás és bérlet.

Szép számozatlan kocsikat napi vagy havi használatra lehet olcsón kapni **Kiss Péternél** IV. Lipót-utcza 6. 24986

Különféle.

Bank és magán pénzkölcsönöket bárkinek gyorsan szerez váltóra, kötelezvényre, házakra, földbirtokokra Gelb Budapesten Vámház-körut 4. 25004

50 forint kölcsönt akar felvenni biztos állásu magánhivatalnok havi törlesztés és 10% kamatra. Mielőbbi ajánlatok »**Jótállás**« jeligével a kiahóhivatalba küldendők. 24960

Zeneértő franczia nőt, ki az angol nyelvben tökéletesen jártas és kitünő bizonyitványokkal rendelkezik, ajánl: **M. JANDA** Wien, 25002 **I. Spiegelgasse Nr. 21.**

A magas Tátrából. Kárpáti **teavaj** naponta friss 5 kiló 4 frt 50 kr. Kárpáti **málnaszörp** 3 kilo 2 frt. Kárpáti **borovicska** 3 liter 2 frt 80 kr. csomagolás ingyen. Utánvét mellett kapható **Scherfel János** kiviteli üzletében Szepes-Sztrázsán. 17314

Keresek 600—800 hold földet, szép urilakkal, közvetlen eladótól. Czim a kiadóhivatalban. 25007

Életjáradék. Magányosan álló ur vagy asszonyság, ki nagyobb jövedelmet akar, mint a minő most van és aki amellett minden gond nélkül, kényelmesen óhajt élni, leghelyesebben cselekszik, ha birtokát vagy házát életjáradékra eladja. Ezirànt levelek «Életjáradék» czim alatt a kiadóhivatalba intézendők. 24911

Hölgyeknek lebetegedésüknél kényelmesen berendezett lakásomon segélyt, figyelmes ápolást, szükség esetén orvosi segélyt nyujthatok discretio mellett. Kovács Anna okl. szülésznő Király-utcza 4., I. em. 2. ajtó, november 1-től Kerepesi-ut 12. I. em. 5. ajtó Budapesten. 25005

Érdemdijazott és számos elismerő nyilatkozatokkal kitüntetett saját gyártmányu **viznyomásu olajsajtókat és olajgyárberendezéseket** raktáron készletben tart. Ugyanott azonnal használható karban kapható **16-os, 10-es, 8-as, 6-os és 4 lóerejü lokomobil, 1 négyes és egy nyolczas cséplőgép, 1 drb Eureka és 2 drb kézi olajsajtó kitünően kijavitva. Majerszky Barnabás** kazán- és gépgyáros Nyiregyházán. 16993

Régiségtárgyak **érmek, régi arany-, ezüst** és **fémtárgyak, gyöngyök, ékszerek** és **nemeskövek, butorok** és **egész hagyatékok** a legmagasabb árakon megvétetnek. **Wisinger Mór** Budapest, Hatvani-utcza 15. sz.

Birtok bérletek és eladások Bartha Mór gazdasági ügynökségénél Budapest, szerecsen-utcza 18. 25008

Földbirtokosok vagy nagy bérlők figyelmébe! **700 vagy 800 szorgalmas és ügyes munkással rendelkező vállalkozó (egy előkelő földbirtokos fia), ajánlja minden szakbavágó földmivelési munkák elvégezésére embereit és pedig az ő személyes vezetése alatt. Az illető a gazdaság minden ágát érti, birja a magyar, német és tót nyelveket szóban és irásban, a munkások május első napjától, 1894. november elsejéig hajlandók dolgozni. Bővebb értesitésekkel szolgál: KELLERMANN ARNOLD** Krivány-Gyetva (Zólyomm.) 17183

LUDWIG ADÉL asszony Budapest, Szervita-tér 8. ajánl államilag vizsgázott magyar és német **nevelőnőket** nyelv- és zeneismeretekkel. **Napi gouvernante-okat, gyermekkertésznőket, háziasszony helyettesitőket, társalkodónőket,** 6274 **leczketanitókat, angol nőket, franczia nőket, bonnes superieures, bonnes inférieures, valets de chambre, játszótársakat** közvetlen Francziaországból, 30—60 frt évi fizetéssel. két évi szerződéssel és jótállással. **LUDWIG ADÉL** iskola-ügynöksége **Budapest, Szervita-tér 8., főlépcső II. emelet.**

Könnyü fizetési feltételek. Diszes, olcsó **vasbutorok, gyermekkocsik, gyermekágyak, ruganyos aczélsodrony, ágybetétek,** afrik és lószőr **matraczok, paplanok, szövetfüggönyök, ágy-** és **asztalteritők, kárpitozott fabutorok, tükrök** és **függő lámpák,** kaphatók **PÁPAI és NÁTHÁN** gyárosoknál Budapest, VI. Andrássy-ut 2. (Foncière palota). **Vidékre** és helyben **részletfizetésre** is szolgálunk minden árfelemelés nélkül. Árjegyzékeket ingyen és bérmentve küldünk. 16477

Braun Dezső Budapest, V., Marokkói-utcza 2. Gyapju-szövetek, női kostüme, férfi- és gyermeköltönyökre jó és izléses minőségben igen olcsó árakon. Minden szombaton **maradék-eladás.** 17174

Gazdasszonyok kik mielőbbi alkalmazást keresnek, vegyék igénybe az „Egyetértés" kishirdetési rovatát, melynek segélyével gyorsan jó állást nyerhetnek. 24519

GŐZ- és GÁZ-MOTOROK, LOKOMOBILOK, STABIL-GŐZGEPEK, GŐZKAZÁNOKAT legjutányosabb áron ajánl **SCHLESINGER ALAJOS BUDAPEST,** 17050 **V. ker., Lipót-körut 8—10.**

Állást nyerhet bárki is, ha e czélból az **«Egyetértés»** kishirdetési rovatát igénybe veszi. És minthogy e lap minden körben van elterjedve, a benne közölt hirdetések **mindig** biztos eredménynyel járnak. 24218

Heremagvak a legmagasabb napi áron vásároltatnak *Haldek Ignácz* magkereskedésében Budapest Ferencz-körut ...

Elsőrendü tőkebefektetésre ajánljuk
$4^1/_2$%-os zálogleveleit az Erdélyrészi Magyar Jelzáloghitelbank Részvény-Társaságnak (Kolozsvárt).
Ezen záloglevelek jelenlegi árfolyama 99 frt 50 pénz, s 100 frt áru.
A kisorsolt záloglevelek, valamint annak márczius és szeptember 1-én esedékes szelvényei **minden levonás** és **jutalék nélkül** váltatnak be.
A nm. m. kir. pénzügyminiszter ur 1893. február 26-án kelt 12195. sz. magas rendelete folytán nevezett záloglevelek a pénzügyigazgatás minden ágazatában **üzleti biztositékul,** valamint **bánatpénzül** elfogadni nyilvánittattik.
A záloglevelek **200, 1000, 2000** és **5000 koronás** darabokban adatnak ki és szorosan a **napi árfolyamon,** minden jutalék felszámitása nélkül, nálam kapható. 17104
A „MERCUR" kiadóhivatalának bank- és váltóüzlete (Politzer S.) Budapest, Dorottya-utcza 12.

C. SCHRANZ & G. RÖDIGER
csász. és kir. szabadalm. gép- és kazángyárosok
X., Dampfgasse 15. sz. BÉCS Iroda: Hasengasse 18.

Különleges gyártmányok: fekvő (stabil)-gőzgépek egy hengerrel és compound szerkezettel **10—80 lóerőig** folyton gyártatnak. **Fél-lokomobilek** állandó üzemre egy hengerrel és compound szerkezettel, kihuzható csöves kazánnal 6—40 lóerőig azonnal szállithatók. **Czirkulácziós-vizcsöves gőzkazánok** javitott szerkezettel: **Cornwall-, Dupuis-, Boulleur- és csöves kazánok** legjobb kivitelben. **Gőzmotorok** 2—12 lóerőig raktáron vannak. **Közlömü (transmissió)-berendezések** Sellers rendszere szerint, legujabb modelek. **Szivatyuk** kézi-, szij- és gőzerőre, mint különlegesség legujabb szerkezet szerint gyártatnak. **Centrifugális szivattyuk.** Legjobb üzemgépek jótállás mellett; legkisebb szénfogyasztás. Elsőrendü referencziák. **Árjegyzékek bérmentve és ingyen.** Levelezésben kérjük a kivánt gép megjelölését. 16022

GAZDASÁGI LAPOK
HETILAP.
45-IK ÉVFOLYAM. 45-IK ÉVFOLYAM.
Az összes létező magyar lapok között kor szerint a 2-dik.

Gazdagon illusztrált tulnyomóan **gyakorlati** irányu szaklap, mely a mezőgazdaság **minden ágának** korszerü kérdéseivel behatóan foglalkozik, fősulyt fektetve:
Az állattenyésztés,
A növénytermelés,
A trágyázás és a mütrágyázás, 14702
A gépészet és épitészet,
S a szőlőmüvelés kérdéseire.
Ezen ágakban a közérdekeltséget a **Kérdések és feleletek** rovatával tartja fenn, mely rovatban a közönség köréből érkeznek tulnyomólag a kérdések és felvilágositások.
Mulattató s tudományos **Tárczáit** hazánk legjobb gazdasági tárczairói irják.
A **Gazdasági és ágrárpolitikai** kérdéseket **Szemle** rovatában hetenként behatóan tárgyalja, ostorozva az ujabb időben lábra kapott megtévesztő jelszavakat és tartalmatlan dillettantizmust. Ezen minden irányban tájékoztató, földmivelési érdekeket hüen szolgáló lapban Magyarország **legjelesebb gazdái és gazdasági irói** teszik közzé eszméiket.
Előfizetési árak: Egész évre 8 frt. Félévre 4 frt.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Muzeum-körut 7.
Felelős szerkesztő: **ORDÓDY VILMOS.**
Szerkesztőtárs: **IGALI SVETOZÁR.** | Laptulajdonos s szerkesztő: **ORDÓDY LAJOS.**
Mutatványszámmal kivánatra készséggel szolgál a kiadóhivatal.

Spreewaldi torma jobb és olcsóbb mint a **Malini torma**

7 szál,	5 k.	2 frt 20 kr.	bérmentve.
12 «	5 «	2 « — «	«
20 «	5 «	1 « 75 «	«
30 «	15 «	4 « 50 «	«

Lipcséből, a pénz előleges beküldése mellett **A. SPIESS Leipzig, Markthalle.** 1727

Lauffer Tivadar, Budapesten IV., hajó utcza 6 sz.

IV., váczi utcza 10 sz. az udvarban.

Hajfestés diólével.

E páratlan, szabadalmazott, a zöld **dióhéjból** sajtolt hajfestőszer a **szürke** haját eredeti **fekete, barna** vagy **szőke** szinére változtatja, természetes szépségében, állandóan. E hajfestő, melyet maga a természet nyujt és mely teljesen ártalmatlan, könnyen alkalmazható; a siker biztos. 14065

1 doboz, 6 palaczk dióle	3 frt
1 ered. «	2 «
1 próba- «	1 «
1 palaczk **valódi** dióolaj	1 « 70 kr.
1 rud dióviaszpomádé	— « 40 «

Kapható csakis **M. R. Mann-nál** Bécs, VI. és **Lueff M.** váczi-utcza 28., **Török József** király-utcza 12.

A chicagói kiállitáson kitüntetve.
Arany érem — Világkiállitás Páris 1889. Arany érem — Világkiállitás Páris 1889.
MINDENÜTT KAPHATÓ. 17 KITÜNTETŐ ÉREM
LEGFINOMABB MINŐSÉG — OLCSÓ ÁRAK
CHOCOLAT SUCHARD NEUCHATEL (SCHWEIZ) **CACAO**
KÖNNYEN OLDHATÓ KAKAO

Értékes nemesi
uradalom
Vasmegyében, vasuttól 30 perczuyi távolságra, **200,000 forintért eladó.** Az uradalom **1800 hold** ármentesitett terület; ebből 600 hold termékeny szántó és rét, a többi erdő, nagyrészben **vágható fenyő.** Csinos **kastély,** park, majorság, minden a legjobb karban. A gazdaság észszerü **saját kezelésben** van, gazdagon felszerelve. **Saját vadászat, őzállomány.**
Csakis közvetlen vevőknek ad készséges közelebbi tudósitást Patz Rikhárd, Bécs, Wieden, Margarethenstrasse 12. 17295

Birtok-vásárlás. **Azonnali készpénz-fizetés mellett megvételre kerestetik** egy nemesi **birtok** 150.000 frtig terjedhető értékben és egy **uradalom** 500.000 frtig terjedhető értékben. Kivánalmak: jó szántóföld, értékes erdő, **kastély,** jó gazdasági épületek. Ajánlatokat csakis közvetlen birtokosoktól elfogad **Patz Rikhárd, Bécs, Wieden, Margarethenstrasse 12. sz.** 12796

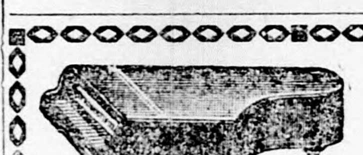

Főraktár és kölcsönző-intézet. 16805
A bécsi zongora-készitők
első ipar-szövetkezete
IV., Váczi-utcza 24. sz., félemelet.

Földbirtokosok előnyös és magas **Jelzálog-kölcsönöket** nyernek a legolcsóbb kamatláb s készpénzbeni kifizetés mellett. — A conversió illetékmentes. — Semmiféle előleges költség. — Csak a telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv küldendő be az **Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi Intézet, Budapest, váczikörut 39** czimére. *Az osztrák-magyar monarchia legnagyobb ingatlan és jelzálog forgalmi intézete; hatóságok és az ország legelőkelőbb birtokosai által ajánlva.*

Sok éven át külföldön folytatott speciális gyakorlat után gyógyit **titkos betegségeket** valamint **bőr, ideg** stb. **bajokat** gyorsan és alaposan, a gyógytudomány legujabb vivmányai szerint **Dr. DEÁK szakorvos** k. iskolai **egészségtani tanár.** Rendel **10—4**-ig és este **7—8** óráig **Budapesten, Károly-körut 4., I. em.**

„HOTEL ROYAL" Bécs, Graben, Stefansplatz. **Elsőrangu szálloda,** teljesen renoválva, megnagyobbitva és ujonnan berendezve, kedvező fekvésénél fogva (a város kellő közepén) családoknak hosszas tartózkodásra főleg alkalmas. **Dohányzó-, olvasó-** és **zeneterem, viznyomásu személy felhuzógép, fürdők, fogatok. TELEFON 2023.** Ajánlja tiszteletteljesen **WEISSWASSER R.** szállodás. 15705

Dió-kivonat az őszhajuak festésere. Régóta kipróbált, tökéletesen ártalmatlan, a diónak zöld hajából készitett **hajfestő-szer,** mely a korán őszült **hajnak** 15 perc alatt eredeti **szőke, barna, fekete** vagy **gesztenye-szinét** visszaadja.

1 palack dió-kivonat	3 frt.
1 palack dió-tej	1.50 frt.
1 köcsög dió-kenőcs	2 frt.
1 palack dióolaj	2 frt. és 1 frt.
1 készlet diókivonat-pép, a szakál festésére	1 frt.

Valódilag kapható a feltalálónál: **Maczuski A.** illatszerésznél **Bécsben,** Kärntnerstrasse **19.** sz. Raktárak Budapesten: **Török József** gyógyszerésznél, **Vértessi A.** kir. udvari illatszerésznél és **Neruda Andor** Andrássy-ut.

Gyönyörüen éneklő különleges nemes harzi kanárik eladása leszállitott áron. Kanári kedvelők figyelmébe ajánlom ezen rendkivül kedvező alkalmat. Árjegyzéket bérmentve küldök **Demeter W. Lipótvár, Nyitram.** 16659

A ki divatos és jó **Szöveteket** férfiruhák számára olcsón akar venni, forduljon bizalommal **Friedrich Brunner** posztókiviteli üzletéhez **nagyban és kicsinyben BRÜNN-ben, Zollhausglacis 17/F.** Meg nem felelő árut ellenvetés nélkül visszafogad. **Minták ingyen s bérmentve. NB.** Tartózkodom minden lármás öndicsérettől, minthogy 1880 óta fennálló üzletem ismert jó hirneve a legfényesebb ajánlat. 16526

KWIZDA FERENCZ JÁNOS cs. és k. osztr.-magy. és rom. k. udv. száll. kerületi gyógyszerész Korneuburgban.
Kwizda köszvény-fluidja. Evek óta kipróbált fájdalomenyhitő háziszer köszvény, csuz és idegbajok ellen. 14119/IIIa
Kwizda köszvény-fluidja kapható minden gyógyszertárban. Magyarországi főraktár: **Budapest, király-utcza 12. sz. TÖRÖK JÓZSEF gyógysz.** Sziveskedjék ügyelni a védjegyre és határozottan kérni **Kwizda köszvény-fluidját.**

Ara $^1/_1$ palaczk o. é. 1 frt. $^1/_2$ palaczk 60 kr.

Uj! Uj! Varrógép- és kerékpár-raktár Budapest, Akáczfa-utcza 5., a népszinház átellenében. Ajánlja gazdag raktárát a **legolcsóbb árakon,** s **minden javitást gyorsan** és **pontosan** teljesit 17112 *Herbster Ferencz* mechanikus.

Herbert C. poudre de l'impératrice és Herbert C. finom puderjét, a legkiválóbb arczporokat, remek szinekben, minden arczbőrhöz illőeket, valamint Herbertine zsirport, hajport, krémeket, arczkenőcsöket stb. ajánl 16602 **C. HERBERT** alapittatott 1855-ben, a kir. udv. szinházak szállitója Berlin SW. Schützenstr. 76. Kapható gyógyszerészeknél és illatszertárakban.

!!Legujabb!!
Zóna-árak.
Minden elzálogositott **férfi-ruhát saját pénzemen kiváltok** és kiváltási költség nélkül a kivánt időre **kitisztitok** és szükséges **javitásokat zónaáron eszközlöm. Egy télikabát** tisztitása, vasalása, finom selyem bársonygallér, uj ujjbélés, uj gomblyukak, uj gombok és minden más javitás 6 forint. **Egy télikabát** tisztitás, vasalás és selyem bársonygallér 3 frt. **Egy felöltő** tisztitása, vasalása, finom selyem bársonygallér feltevése 3 frt.
Zóna-árak. 17011

1 Öltöny tisztitani és vasalni	frt 1.80
2 « « « «	« 3.40
3 « « « «	« 4.80

BLEIER MÓR férfi- és női-ruha vegyészeti tisztitó-intézete **József-körut 42. a „Zóna-árhoz."**

A dus választék különfele szolidan munkált **asztalos és kárpitos butorokból** átköltözködés miatt még csak november hó végéig **adatnak el 15%-kal az előállitási áron alul** előnyösen ismert czégünknél. 17270
Teljes kiházasitási kelengyéknél különös kedvezmény.
Mély tisztelettel **SÁRKÁNY és SCHÜTZ** kárpitosok és diszitők. IV., Egyetem-tér, szemben a kecskeméti utczával. A villamosvonat állomásánál.

A „FRANKLIN-TÁRSULAT" kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:
A jelzálogos kölcsönök.
Tájékoztató a magyar gazdaközönség számára.
Irta: HAVAS MIKSA.
Ára füzve 80 krajczár.
Tartalom: Előszó. — Bevezetés. — I. A földhitel kellékei. — II. A zálogleveles kölcsönök. — III. A zálogleveles kölcsönöket közvetitő intézetek. — Osztrák-Magyar Bank. — Magyar Földhitelintézet. — Pesti Magyar Kereskedelmi Bank. — Magyar Jelzálog-Hitelbank. — Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete. — Magyar Országos Központi Takarékpénztár. — Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár. — Nagyszebeni Általános Takarékpénztár. — Nagyszebeni Földhitelintézet. — Albina Takarék- és Hitelintézet. — Temesvári Első Takarékpénztár. — Aradi Polgári Takarékpénztár. — Erdélyrészi Magyar Jelzálog-Hitelbank. — Általános Osztrák Földhitelintézet. — Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálogbankja. — Néhány más pénzintézet. — IV. A feltételek egybevetése és a kölcsön ára. — Becsérték. — Rendkivüli törlesztés. — Pénzügyi feltételek. — Kamatláb. — Elszámolási árfolyam. — Tényleges kamatláb. — Választás több ajánlat közül. — Diskontált érték az árfolyam figyelembe vételével. — A zálogleveles kölcsönök állománya. — Tábla a diskontált érték meghatározására. 17309

Hirdetések e lap részére felvétetnek, a kiadóhivatalban Budapest, Dalszinház-utcza 1.

Hatóságoknak fontos!
Ő csász. és kir. fensége, József főherczeg udvari szállitója.
Alapittatott 1858.
WALSER FERENCZ-féle
első magyar gép- és tüzoltószer-gyár harang és érczöntőde részvénytársaság
Budapest, VII., Rottenbiller-utcza 66.
egészségügyi osztálya szállit:
szabadalm. gőzfertőtlenitő szerkezeteket
(**Dr. Bukovszky-féle** rendszer) stabil és szállitható állapotban, valamint a nagyméltóságu magyar királyi belügyminiszterium által 18240/VIII. a. 1887. sz. alatt a törvényhatóságoknak figyelmébe ajánlott
fertőtlenitő szerkocsikat
teljesen felszerelt
fertőtlenitő ládákat és fecskendőket
szétszedhető
fertőtlenitő bódékat
valamint egyéb e czélra szolgáló készülékeit. 17013
Árjegyzékek és költségtervezetek bérmentesen küldetnek.